

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DUEHOLMS DIPLOMATARIUM.

Samling af Breve 1371-1539,

der i sin Tid ere opbevarede i

St. Johannesklostret Dueholm paa Morsø.

Udgivet for

Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog

af

O. Nielsen,

Dr. phil., Arkivar.

Med 4 stentrykte Afbildninger.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandel.

Thieles Bogtrykkeri.

DUEHOLMS DIPLOMATARIUM.

Samling af Breve 1371-1539,

der i sin Tid ere opbevarede i

St. Johannesklostret Dueholm paa Morsø.

Udgivet for

Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog

af

O. Nielsen,

Dr. phil., Arkivar.

Med 4 stentrykte Afbildninger.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandel.

Thieles Bogtrykkeri.

1872.

Jfr. Side x Anm. 3.

Forerindring.

Det hellige Land og den hellige Grav i Jerusalem, som altid havde været Gjenstand for Valfarter, bleve det ikke mindst, efterat, i Begyndelsen af 11te Aarhundrede, Jerusalem var gæet over fra den græske Kejsers Magtomraade til Muhamedanerne. Om disse i Almindelighed end ej forbøde Valfarterne, bleve de dog vanskeligere og mere udsatte for Vilkaarligheder, og til Bedste for evropæiske Pilegrime oprettedes derfor allerede før Midten af 11te Aarhundrede (1048), med Tilladelse af Kalifen i Ægypten, af italienske Kjøbmænd — navnlig fra Amalfi — et Kloster i Jerusalem, der kaldtes efter Johannes den Døber, og tillige et Hospitium, og kort efter baade et Hospitium og et Kloster for kvindelige Pilegrime, benævnt efter Maria Magdalena. Disse Anstalter virkede kraftig under urolige Forhold, indtil Jerusalem blev indtaget af Korsfarerne 1099, hvorved der strax indtraad store Forandringer med dem. De, som hidtil havde været trykte, bleve nu Herrer; istedenfor Pilegrime kom der nu Tusinder og atter Tusinder, og St. Johannesklostret blev Midtpunktet for en overordentlig stor Virksomhed baade med Hensyn til det aandelige og legemlige, der, hvad de ydre Midler angik, støttedes strax af Gotfred af Bouillon ved Gave af et stort Herskab i Flandern. Hvad man vilde og ønskede er smukt og betegnende udtrykt i følgende Ord, der dog hidrøre fra en noget senere Tid: „Non sunt in eo xenodochio ulla misericordiæ opera prætermissa, pauperes sustentantur alunturque, infirmi curantur, sacramenta ministrantur, peregrini ac mæsti refocillantur, ignari docentur, captivi redimuntur, omnis quoque hospitalitas colitur -, quibus quidem sanctis operibus sacrum xenodochium brevi coaluit et prædiis clarum efficitur.“ Af Ærbødighed og Taknemlighed sluttede mange sig til Klostret saaledes, at de, idet det var deres Opgave at virke for at bevare og udvide det erobrede, iagttog dettes bestemte Regler. Under Tingenes raske Udvikling skete det herved ganske som af sig selv, at de, som hørte Klostret til, dannede - under Gerhard fra Provence - en gejstlig „Orden“ (1113), der kort efter under Raimund de Puy (1121) tillige blev en stridende eller krigersk „Orden“, som bestod af ansete Stridsmænd („milites“, „Riddere“), de egentlige Munke eller Præster, og tjenende Brødre.

Det af Gotfred og Klostersamfundet i Jerusalem givne Exempel fandt hurtig Efterligning. Mange, som allerede fandt Døden i Palæstina,

gave hvad de i Evropa ejede dertil, — til deres Ihukommelse betænkte det ligeledes med Gaver af Slægtninger og Venner, — og mange andre i de evropæiske Lande blev det ligeledes magtpaaliggende at deltage dels ved selv at komme, dels ved at bidrage med Gaver, der kom hjemvendte og bortdragende og dem, som lede og strede i det hellige Land, tilgode. Med en rivende Hurtighed kom Ordenen i meget kort Tid saaledes i Besiddelse af mange Ejendomme, saavel spredte som samlede, rundt om i Landene. Det laa i Tidens Aand at oprette Klostre, og ved at gjøre det efter Forbilledet fra St. Johannesklostret i Jerusalem kunde man komme til at staa i fast Forbindelse med dette, der virkede saa hurtig og storartet, faa ligesom Del i dets gode Gjæringer og stadig være med til at virke i denne eller lignende Retning. Til saadan tidlig Klosteranlæggelse egnede sig især de store samlede Besiddelser, hvorimod de spredte mindre Ejendomme ere blevne varetagne eller bestyrede paa Ordenens Vegne, (thi den aldeles særegne Omstændighed fandt derved Sted, at Ordenen paa Grund af det bestemte, altid vedvarende, særegne Öjemed stedse ejede alt), indtil disse „obedientiæ rurales“ efterhaanden ofte ere blevne dannede og samlede til selvstændige Klostre med den dertil hørende almindelige og særskilte Virksomhed.

2. Uagtet det fra Paven udgaaede Opraab ikke omfattede de nordiske Lande, kom dog den Begejstring, som Korstogene fremkaldte, meget snart til os. Her skal kun gjøres opmærksom paa, at vor Erik Ejegod var den første evropæiske Konge, der viste sin Deltagelse ved personlig at ville strax indfinde sig i det hellige Land; at Biskop Sven af Viborg, Broder til Ærkebiskop Asger, ved 1150 ligeledes foretog en Pilegrimsfærd dertil; ligesom at et Krigstog c. 1190, altsaa kort efter at Jerusalem igjen tabtes (1187), blev iværksat af flere af Landets første Mænd, (ved hvilket den for Eftertiden vigtige Omstændighed finder Sted, at der er bevaret en udførlig Beretning derom, jfr. i *Scriptores rer. Dan.* 4, 421 og 5, 341 og 622.) Og om den vedvarende almindelige Interesse, langt længere ned i Tiden, haves Vidnesbyrd, der sige mere end det mulig ved første Öjekast synes, i de jævnlig i gamle Haandskrifter forekommende Optegnelser angaaende de Linier, ad hvilke Rejser til Palæstina kunde bedst foretages. En saadan, der udgik „de Ripa“ og derfra først „in Flandriam“, findes skrevet ind i 14de Aarhundrede med en yngre Haand, i den Codex, der indeholder, hvad almindelig kaldes Valdemars Jordebog. Denne Rejseoptegnelse, kun en iblandt flere, er saaledes ej blot skrevet lang Tid efter, at Johanniterne i det væsentlige havde maattet opgive Palæstina og havde, for at være i Nærheden, sat sig fast paa Øen Cypern (1191); men den er endog fra en Tid senere end den, da hine Riddere og deres Samfund for sidste Gang, 1299 endnu, trængte forgjæves frem til Jerusalem, og derpaa endelig, over Cypern, paa en dristig og rask Maade, toge Øen Rhodus, med en heldig Beliggenhed for Ideen, i Besiddelse 1310.

Valfarter og personlig Deltagelse i Kampen kunde imidlertid kun komme forholdsvis faa tilgode, den store Almenhed var derfor henvist til at tilkjendegive sin Deltagelse ved understøttende Gaver og fromme Stiftelser, der ifølge Tidens Retning maatte blive i Form af Klostre, som sluttede sig til, virkede for og med Hovedklostret i Jerusalem og dets Bestræbelser, og som senere hen i Tiden, efter dettes Ophør, virkede efter de saa meget forandrede Omstændigheders Medfør. Af St. Hansklostre stiftedes saaledes 8 her i Landet. Det i Viborg bliver det ældste, da det skal være anlagt c. 1160 ifølge E. Pontoppidans Angivelse i hans *Annales ecclesiae Daniae*. — vistnok er denne ikke nærmere begrundet, men man maa dog holde sig dertil (jfr. S. xi i Anm.¹). Og det ligger nær at antage, at dette St. Hans Kloster, fra Tiden saaledes kort efter Aarhundredets Midte, kan hidrøre fra eller staa i Forbindelse med Biskop Svens ovenfor nævnte Valfart, da han ikke kom tilbage fra denne, men døde i Jerusalem, hvor han oprettede en Stiftelse. Det største og vigtigste af disse Klostre blev her Andvordskov, hvilket Kong Valdemar I. stiftede alene ved sit Arvegods c. 1170. Ligesom han oprettede Vidskøl Kloster i det nordlige Jylland, fordi han ikke overvældedes ved Blodbadet i Roskilde 1157, saaledes tør man vistnok antage, at Andvordskøvs St. Hans Kloster var til Amindelse om hans vendiske Tog og Rygens Erobring, der i og for sig var en vigtig Begivenhed med Hensyn til Landets Sikkerhed — en Glædens Røst i den Anledning lyder endnu i Byen Haderslevs Stadsret 1291, i Ud-gaven 1855, § 8 —, og en Begivenhed, hvorved Kongen og hans Mænd paa en glimrende Maade havde virket i Landets Nærhed i Lighed med Johanniterne i Østerland. — Ved de „*fratres de hospitali in Hierusalem*“, der findes ved den Tid (omtrent 1176) at have underskrevet et Gavebrev af Biskop Absalon (Diplomat. Arnamagn. 1. 257), kan man dog næppe tænke paa Beboere af Andvordskov, men derved maa vistnok menes Udsendinger fra det jerusa-lemske Hovedkloster, mulig i Anledning af dette ny Kloster, som havde en saa storartet Oprindelse. — Endnu fra 12te Aarhundredes sidste Aarti, c. 1194, er Klostret ved Slesvig By for Johanniterinder¹), thi vel maatte de oprindelige i Palæstina forlade Landet, da Jerusalem tabtes 1187, men derfor var den fra dem udgaaende Virksomhed ikke sluttet. Allerede 1190 anlagde en Dronning af Arragonien, følgende Exemplet, et Johanniterinde-kloster — paa en Grund, som det udtrykkelig siges, der tilhørte Ordenen — og mange saadanne fulgte efter, og tidlig altsaa ogsaa her. — De øvrige St. Hans Klostre vare i Odense²), i Lund, i Ribe³), Dueholms og det i Horsens, hvilke henholdsvis nævnes — tildels dog efter kun løselige Angivelser — første

¹) I J. Schröders *Geschichte der Stadt Schleswig*. 1827, S. 176, betegnes det som „eine uralte geistliche Stiftung des Herzogthums Schleswig, das einzige Kloster in Dänemark, welches den Namen des heil. Johannes führt und dem heil. Benedictus geweiht war.“

²) Jfr. C. T. Engelstofts „*Odense By*“ (1862) S. 35-36, og

³) J. Kinchs „*Ribe By*“ (1869) S. 543-47.

Gang: 1247, 1311, 1311, 1371 og 1396. Der var saaledes et Kloster af denne Orden netop i hvert Stift, noget der ej saa lige er tilfældigt.

Man skulde tro, at de 2 store Værker, der omhandle Johanniterordenens Historie, nemlig det af Giac. Bosio „dell' istoria della religione et militia di S. Giovanni Gerosolimitano“, Tom. 1—3., 1594—1602, fol., og det af Seb. Pauli (Paoli) „Codice diplomatico del sacro militare ordine Gerosolimitano“, Tom. 1—2¹, 1733—37, fol., vilde kunne yde mange Bidrag til Kundskab ogsaa om de enkelte danske Klostre. Det er dog slet ikke Tilfælde, de blive med Hensyn til Enkeltheder, Gaver, Stiftelser osv. staaende ved de nærmere liggende sydlige Lande og tildels England, og indeholde kun om Norden et eneste Brev fra 1347 til Danmark, Sverrig og Norge under et, hvilket væsentlig gaar ud paa, at der ikke til Ordenen var indsendt de skyldige faste Bidrag, efterat den havde taget Sæde paa Rhodus. Da dette Brev er det eneste²⁾ i sin Art³⁾, da der er gjort en tildels urigtig Anvendelse deraf af Vertot i hans meget ofte udgivne og meget udbredte Værk over „Les chevaliers de St. Jean, de Rhodos et de Malta“ (Tom. 1—4, 1726, 4to), navnlig derved at Forholdene med Ordensridderne i de sydlige Lande uden videre overføres paa Norden — noget der lige saa lidt gaar an opad, som nedad at overføre disse Landes Forhold med „Obedientiarum“ hertil — og da det i flere Henseender er af Vigtighed, tilgængeliggjøres det her, (opbevaret af Bosio) Italiensk som det er, i sin Helhed:

„Fra Deodato di Gozone, per la gratia di Dio umil Maestro della Sagra Casa dello Spedale di S. Giovanni Gerosolimitano, e Custode de' Poveri di Gesù Christo, a' Religiosi in Christo a noi carissimi, Fratello o Fratelli, il Priore o Priori di Danimarca, di Dacia, di Norvegia, e di Svezia; & a ciascuno di essi, a cui, od a' quali le presenti nostre perverranno, salute nel Figliuolo della Gloriosa Vergine. Con paterna sollecitudine volentieri eccitiamo gli animi vostri a quelle cose, mediante le quali per la gloria della professione, sotto la quale all' Altissimo militate, il sempiterno Palio del Sommo Bene acquistar possiate. Havendo dunque per relazione di molti inteso, che fra gli altri Fratelli dell' Ordine nostro, voi sete di lodevol vita, e Figliuoli d'ubbidienza; utilmente governando le cose, ch'al reggimento e all' amministrazione vostra commesse sono; siamo da una certa ammirazione e meraviglia commossi, che da lungo tempo in qua, dopo che l'Ordine nostro si partì dalla Terra Santa, non abbia de' Beni

1) Her I. 299—300 findes de Side III anførte Ord om, hvad man oprindelig vilde. „da unantico libro degli statuti vecchi“ osv.

2) Den i P. Terpagers Ripæ Cimbricæ (1736) S. 96 opbevarede Bekjendtgjørelse fra Ribe Domkapitel 1311 „ratione subsidii terræ sanctæ colligendi“ maa altsaa angaa en almindelig Indsamling til Ordenens Bedste.

3) Et tredje stort Værk: J. Baudouins Udgave (1643 og oftere, fol.) af P. Boyssats „histoire des chevaliers de l'ordre de S. Jean de Hierusalem contenant leur admirable institution et police“ etc. (1612, 4to), indeholder meget til Ordenens rent indre Historie.

suoi, che sono in detti Priorati, da voi avuta Risponsione alcuna, nè abbia quindi sentito refrigero di sovvenzione o soccorso alcuno.

Crediamo certamente, ancorchè voi abitiate negli ultimi confini della Terra, che sappiate benissimo, e che per fama dobbiate aver inteso, che nell' Isola chiamata Rodi, con gran moltitudine di Fratelli della Casa sopradetta e d'altri Soldati abitiamo; facendo continua guerra contra crudelissimi nemici della Cristiana Fede, che Turchi volgarmente si chiamano; la cui sfrenata temerità, più orgogliosamente del solito, per la gran potenza loro, alzando in questi tempi le corna, ha così ferocemente minacciati ed assaliti gli abitanti di qua dal mare, che se il Santissimo Signor nostro Papa Clemente sesto, e moltri altri Re e Principi Cattolici, con Galere e Soldati, non gli avessero soccorsi, la Fede Cattolica in queste parti diradicata e a niente ridotta averebbero; uccidendo con crudel morte i Professori e Difensori di quella. Però essendo che questa nostra professione invita noi più di tutti gli altri Uomini del Mondo alla difesa e all'aumento della detta Santa Fede, e che i Beni dell'Ordine nostro a quest'uso specialmente deputati sono; Dobbiamo e possiamo non senza ragione maravigliarci, che in occasione e in tempo di tanta necessità e bisogno, trascuriate di mandare al Convento nostro, di qua dal marce, le Risposnioni vostre, come indifferentemente fanno gli altri Priori e Commendatori di tutte l'altre parti del Mondo. -- E perchè ciò tende ancora in dannazione dell'Anime vostre, e in nostro insopportabile danno, posciachè qui mantenere non ci possiamo, senza esser sovvenuti delle debite Risposnioni, che da' Beni nostri, e in ogni parte del Mondo situati, giustamente ci appartengono; strettamente, & in virtù di santa ubbidienza comandiamo e ordiniamo a tutti ed a ciascun di voi, che senza scusa o contradizione alcuna dobbiate infallibilmente pagare ogn'anno le Risposnioni di cotesti Priorati in mano del Ricevitore dell'Ordine nostro in Fiandra. Assicurandovi, che se vi troveremo con effetto Figliuoli ubbidienti e divoti, Voi all' incontro ci troverete Padre benigno ed amorevole, all' utile ed onor vostro inchinato e prontissimo. Data in Rodi a'venticinque d'Agosto, dell' anno mille-trecento e quaranta sette."

Fra disse store Kilder om Ordenen er altsaa i øvrigt ingen nærmere Kundskab umiddelbart at hente om vore Klostre, som tilhørte den, og i det hele er vel intet med Hensyn til dem at vænte fra den Kant, om end for nogle Lande, f. Ex. Irland og Ungarn, særskilte Kilder maa antages nylig at have været tilstæde. Det er ligeledes kun sjælden Tilfælde, at fremmede Kilder bringe nogen Efterretning om dem; dog er der i det mindste en enkelt, som i den Henseende giver enestaaende og nøjagtige Oplysninger, nemlig Lünigs „Reichsarchiv“, 16. Theil, 2. Anhang, S. 83—117. Hvad der saaledes kommer frem, det knytter sig altsammen til Andvordskov. Dette Kloster var nemlig det fornemste og anseligste af dem alle, og dets „Prior“ blev paa Ordenens Vegne Overhoved ikke blot for de danske

Klostre, men ogsaa for dem i Sverrig og Norge; af den Grund var det formodentlig ogsaa, at han altid under Unjonen var Medlem af Danmarks Riges Raad. Det var ham, der stod ligefrem i Forbindelse med Ordensmestren paa Rhodus, — saaledes, da dennes Udsending Joh. de Corduna 1463 var her for at foretage Reformen, er hans her i Landet udstædte Anordning derom fra Andvordskov. Alene af de hos Lünig opbevarede Dokumenter haves grundfæstet Hjemmel for, at der 1311 var i Andvordskov to Priorer, i det „prior (Oliverus de Seyn) domus hospitalis b. Johannis Hierosolymitani in Antvorthæskough totumque capitulum ibidem“ overlode nogle Jordstykker til „priori ecclesie in A - et fratribus conventualibus ibidem“¹⁾, og det er ligeledes meget vigtigt, at de til Bekræftelse anførte Vidner ere en „sacerdos et commendator“ fra Ribe („sacerdos“ har, som bekendt, en aldeles utvivlsom rent kirkelig Betydning), en „commendator“ fra Odense, en „commendator“ fra Lund og en „commendator“ fra Svenstorp (altsaa paa Landet, hvor der ikke var Kloster, men Klosterejendom).

Ad samme Vej vistnok alene have vi Kong Eriks Stadfæstelsesbrev 1403 af alle de „privilegia, libertates & gratias“, som hans Forfædre og Forgjængere, Konger i Danmark, havde givet „dominis priori et fratribus sancti Johannis de Andvordskov, (hine tidligere Privilegier og tidligere Stadfæstelser kjendes efter Ordlyden vistnok ikke.) Gjennem Andvordskovs Prior gik Pengebidragene, der — baade før 1310 og efter 1347 — herfra, som af Ordenens Ejendomme rundt om, indbetaltes for at understøtte dens Bestræbelser i alle Retninger. Hos Lünig er ogsaa opbevaret, øjensynlig som enkelte blandt mange, bestemte Kvittringer i den Henseende fra 1434, 1438, 1446²⁾, og, efterat Tyrkernes 1480 foretagne vældige og langvarige Belejring af Rhodus var, under Evropas Beundring og Jubel, heltemodig af Johanniter-Ridderne tilbageslaaet og overvundet³⁾, — endnu fra 1514⁴⁾; faa Aar derefter, samtidig med den Lutherske Kirke-reforms Fremtrængen, nødtes Ordenen omsider 1522 til at forlade Rhodus, uden at dog Ideen for dens Virksomhed derfor behøvede at opgives⁵⁾.

¹⁾ I blandt de Gaver, som skjænkedes til Andvordskov i Biskop Ove Bildes Testament († 1555), er der en til „Prior ibidem“ og en til „Kirkeprior ibidem“.

²⁾ I E. Pontoppidans Annaler 2, 597 er et Brev af 4. Juli 1447 fuldstændig meddelt, hvorved der gives Andvordskovs Prior Tilladelse til at erlægge de skyldige Bidrag, af Klostrene under ham, i Maynz isteden for at sende dem den lange Vej til Rhodus.

³⁾ Ordenens gennem mange Aarhundreder udførte overordentlige krigerske Bedrifter ere især Gjenstand for Baudoins og Vertots nævnte Værker, og det er vistnok med Rette, at P. Wieselgren siger (de claustris sviogothicis, 1832, sect. 2, 49—51) om dem i Almindelighed: „Johannitæ historix humani generis gloriam haud exiguam semper tribuent“. — Om den anden Side af dens Virksomhed, den rent menneskekjærlige, haves et særegent Skrift „Les vies des saints et des saintes de l'ordre de St. Jean de Jerusalem, traduites de l'Italien par J. Baudoïn“. 1631.

⁴⁾ Omtrent fra den Tid, eller lidt tidligere, er den tilfældige Optegnelse om Afgifterne til Ordensmestren, „magister Rodi“, af alle Priorater i Evropa, som er indført i Scriptores rer. Dan. 8, 315, hentet fra den Arnabagnæanske Membran 37, 40.

⁵⁾ Af Kejser Karl 5. indrømmedes nemlig Ordenen 1530 Øen Malta, hvorfra den endnu havde god Lejlighed til altid at være paa Post imod Muhamedanerne, saavel de

Til disse enkelte spredte, dog ganske vigtige, Efterretninger indskrænker sig væsentlig vistnok det, der fra udenlandske Kilder kan vides om vore St. Hans Kloster. Den nærmere Oplysning om dem maa søges hjemme.

3. Det er Tilfælde med **Dueholm**, som med vore øvrige yngre Kloster af denne Orden, at deres Oprindelse er ubekendt. Det er først med Klosteret som oprettet og som sluttet forsaavidt, at Dokumenterne begynde, — det forudgaaede forberedende og samlende Tidsrum kjendes der slet intet til, der er vel ikke engang Spor dertil. Dueholm¹⁾ Kloster nævnes første Gang 1371, og uden Tvivl er det da egentlig stiftet i den Menneskealder, der gik forud, som synes i det hele ret at have været (i 2det Stadium) egnet til saadan Klosteroprettelse. Ved Opgivelsen af det hellige Land maatte det oprindelige, umiddelbart Klosterlige ophøre for Ordenen²⁾, der fjærnet fra Jerusalem maatte søge ny Steder saavel til Værn som til Angreb, og en noget forandret Virksomhed og Indretning, hvorved de tidligere Forbindelser og Tilknytninger foreløbig bleve løsere. Derved maatte den endelige Klosterdannelse omkring i Evropa. navnlig i de fjærne Lande og hvor Ejendommene vare færre, naturligen foregaa. Vi vide jo ogsaa, at der slet intet indkom i Afgift til Rhodus fra Norden 1310—47. Det maatte, da Indtægterne saaledes bleve ubeskaarne og hjemme paa Stedet, ligesom falde af sig selv at danne Kloster, hvor der var Forudsætninger og Midler dertil. Alt kunde derved, efter Ordenens forandrede Stilling, gaa bedre, Virksomheden maatte nu mere knyttes til Stedet, da det oprindelige Formaal traad noget tilbage. Man henvistes uvilkaarlig til fortrinsvis at lægge Vægt paa Kjærlighedsgjæringer af enhver Art i Hjemmet og paa en mere samlet, fyldigere Udøvelse end før af de forskjellige gudstjenstlige Handlinger, — og ved Siden deraf vilde man dog ogsaa kunne

nærmere som de fjærne, og stedse stride mod dem for at standse deres Fremtrængen. Ogsaa her udholdtes og overvandedes svære Belejringer, navnlig baade 1551 og 1565. Den menneskekjærlige Virksomhed forsømtes ej heller, og endnu midt i 18. Aarhundrede underholdt Ordenen paa Malta et stort Hospital, saakaldet „Infirmaria“, for Fattige og Syge, med en aarlig Bekostning af 25—30,000 Kroner, (jfr. Dienemanns Nachrichten vom Johanniterorden und dessen Herrenmeisterthum, 1767, 4to). — I det hele hævdede Ordenen sin Plads og blev ikke heller overvældet af Tyrkerne nogensinde, eftersom Malta, som bekendt, først maatte opgives, da de Franske indtog Øen 1798 paa Toget til Ægypten — Herefter bleve alene Kjærlighedsgjæringerne tilbage, som paa sin Vis virkelig ere udøvede paa en storartet Maade ogsaa udenfor de katholske Lande.

¹⁾ Navnet Dueholm er vistnok ikke oprindeligt, men kommet til ved Klosters Oprettelse. Det er da gaaet dermed, som med Minoriterklostret i Kolding, der med Dronningens Tilladelse 1288 blev dannet af Ridder Henrik Dulmer af hans Gaard med Kapel og blev kaldet Dueholm (Scriptt. rer. Dan. 5, 513). „Due“ medfører i Navnet en vis symbolsk Betydning, og hvad Navnets sidste Ord angaar, da blev det meget brugt cudog om Steder, som hverken vare omflydte eller højtliggende, næsten blot i Betydning af Plads i Almindelighed, (saa der i det vestjydske Folkesprog i min Hjembygd haves det, i øvrigt betegnende, Udtryk „at bo paa Hvegholm“, især om unge Ægtefolk, der endnu ikke have fast Plads eller blivende Sted).

²⁾ „Klostret“ nævnes dog fra Rhodus 1522 som det Sted, hvor Kjærnen af Hospitalsridderne boede.

være i Stand til i det mindste ved de aarlige Afgifter at understøtte Ordenens Idrætter.

Spørges der, om der egentlig var boende Riddere i et St. Hans Kloster som Dueholm (i Lighed med boende Præster), maa der svares, at dette vist var lige saa lidt Tilfælde der, som i det hele ellers her i de mindre Klostre. Men alligevel tør man bestemt ikke sige, at der ikke fandt nogen, i Forbindelse med disse Klostre staaende, Deltagelse i Ordenens Idrætter Sted, navnlig for Hovedklostret Andvordskovs Vedkommende. Af de 2 Priorer, dette - som anført - havde, en (Hospitals-) „Prior“ og en „Kirkeprior“, var det nemlig hin, der var den højtstillede, der var Medlem af Rigets Raad og i det hele en af Landets første og betydeligste Mænd. Vel lyder det i Diplomet 1311¹⁾ (jfr. S. viii) ret højtideligt „domus hospitalis b. Johannis Hierosolymitani in A.“, men det er dog først ved et andet Diplom af samme Prior fra 1314, at man faar Syn paa, hvorfor denne Hospitalsprior var stillet saa højt. Dette er nemlig heldigvis endnu forsynet med hans Embedssigil (Indholdet af Brevet er nu uvæsentligt)²⁾, der, fremstillende et sejlende Skib, har Omskriften „Sigillum prioris Danie domus hospitalis Jerusalem³⁾“. Ved at faa denne ærværdige Betegnelse for Öje bliver det

¹⁾ Fra 1288 haves et Brev bevaret i den Arnemagnæanske danske Diplomsamling, fasc. 53, Nr. 16, udstædt af „frater Henricus prior totumque capitulum domus St Johannis in Andwardscogh“. Sigillet (vel bevaret), der her er Kapitlets, er meddelt afbildet i Thorkelins Diplom. Arnemagn. I., tab. 8.; sammesteds tab. 9 er ligeledes meddelt Prior Henriks eget (adelige; Sigil, men efter et andet Brev; han nævnes oftere, da han blev meget anvendt i Rigets offentlige Anliggender. - Af Birger Jarls Gavebrev 1266 til „fratribus de domo Hospitalis Jerosolymitani St. Johannis Baptistæ in Eskilstunum“, der slutter med Ordene „existente fratre Heinrico dicto de Hoosheit tunc priore in Andwarthæscogh“, erfares, at vigtigere Begivenheder i Norden med Hensyn til Ordenen regnedes efter vedkommende Andvordskovpriors Styrelsested.

²⁾ I et vedföjet Tillæg, hastelig udfærdiget, der dog er skrevet paa et særskilt Stykke Pergament, kalder han sig, som i Hovedbrevet, blot „prior domus St. Johannis baptistæ in Andwardscogh“; det indeholder en Fuldmagt „propter negociorum frequentiam, que nos tangit ardue“. Oliverus de Seyn nævnes ogsaa 1310.

³⁾ Det findes i den Arnemagnæanske danske Diplomsamling, fasc. 20, Nr. 7, men Sigillet, der vistnok er det eneste af den Art, som er bevaret hos os, er dog - saavidt vides - ikke nævnt nogensteds, (navnlig hverken i Registranten over disse Diplomer, eller ved Suhms Meddelelse af et Udtog af selve Brevet), og ikke benyttet nogensteds; det var derfor et Held, at jeg nu nylig, inden Afslutningen, forefandt det. En smuk Afbildning, udført af J. Magnus Petersen, er anbragt paa Bagsiden af Tittelbladet. — At næsten kun DA er bevaret af Omskriftens første Halvdel, gjør intet til Sagen, da dette er nok til at vise, at det bortfaldne er det særskilte danske i Forbindelse med det almindelige „domus (ho)spital. i. rlm.“ Disse 4 Bogstaver ere en meget almindelig Abbrevering for „Jerusalem“, der ogsaa er skrevet netop paa denne Maade i det Side v nævnte Diplom, - og hvad Sammenstillingen af disse 3 Ord „domus hospital. i. rlm.“ angaar, kan det mærkes, at der haves „Statuta ordinis domus hospitalis Hierusalem“, trykte i Rom 1556, fol. (og „statuta hospitalis Hierusalem“, ibid 1588). Og ikke blot det, men allerede Raim. du Puy skrev sig, forsaauidt fra Ordenens Begyndelse, „servus pauperum Christi et custos hospitalis Jerusalem“ (Paoli, cod. dipl. tom. I), og i Lighed dermed Stormesteren paa Rhodus, f. Ex. baade Gozone „extinctor draconis“ og Zacosta, jfr. Side vi og S. 76. Det almindelige i Omskriften er altsaa at kalde oprindeligt. Det samme er rimeligvis Tilfælde med Skibet, da det her omhandlede Diploms Aar næsten falder sammen med Indtagelsen af Rhodus, og Skibet vel er en Antydning af, at Ordenens krigerske Virksomhed fortrinsvis eller udelukkende maatte ske over Havet.

strax klart, at det ikke er et særligt dansk, men et almindeligt Sigil for Hovedklostret i ethvert Over-Priorat med Hensyn alene til dets „domus hospitalis“, at enhver saadan „domus hospitalis Jerusalem“ er som en Afægger ud fra den oprindelige Rod og endnu i Forbindelse med denne, og at enhver saadan ogsaa fjærnere og mindre Fortsættelse af det egentlige Kloster med Hospitium i Jerusalem (før og ved Korstogenes storartede Begyndelse) hviler paa dettes Grundvold og „Traditioner“ under Vedligeholdelsen af Ordenens Gjerning efter Tidernes Medfør. Ligesom „Prior“¹⁾ for Hovedklostret desaaarsag uvilkaarlig var stillet saa højt hos os, som det ellers var Tilfælde omkring i Evro-pas Lande -, saaledes havde da ogsaa Andvordskov (som vel i Almindelighed slige Hovedklostre) haft ligefrem Forbindelse med Korstog, dels og fortrinsvis med de mange og lange af dets Stifter Kong Valdemar til Venden, dels (det tør man dristig paastaa) navnlig i det mindste med det Korstog til det hellige Land, som mange af hans nærmeste og Rigets bedste Mænd foretog kort efter 1187. Noget større kan mulig ikke bestemt paavises efter Valdemar den andens Østersøtog, men det mangler ikke fra en meget senere Tid paa Exempel paa Korsfærd, og paa at man straffede sig selv, fordi man ikke havde opfyldt Løftet om at „tage Korset“. Tiderne forandrede sig ogsaa i Evropa i den Henseende, og hvad der fra først af udelukkende var bestemt til „expeditiones cruciatæ“ maatte tildels, her som overalt, gives en anden Anvendelse²⁾. Kan man end ikke, hverken gennem Andvordskov eller paa anden Maade, angive nogen særskilt personlig Deltagelse med Hensyn til vore mindre St. Hans Klostre, tør man dog derfor ikke benægte den³⁾; for Dueholms Vedkommende er der ligesom en Efterklang af slig Idræt deri, at „fratres milites“

¹⁾ De 2 nævnte Priorer Henrik og Oliver ere øjensynlig fremmede, jfr. Side v om „fratres osv.“ I hvilken Udstrækning fremmede have været Priorer der, er det umuligt at sige, da man ikke engang kan faa deres Navne - derimod nok mulig fuldstændige, kortfattede Efterretninger om Klosters Privilegier og deres Stad-fæstelser - at vide, af den Registrant, skrevet 1607, over Andvordskovs Arkiv, som dog er bevaret, (og som jeg har kunnet benytte i en Afskrift af Ch. U. A. Plesner). Den gaar saa aldeles op i det økonomiske og hvad der vedkommer Ejendommen osv., at endog det ovenfor anvendte vigtige Diplom af 1311 ikke er gengivet saaledes, at der erholdes nogen Oplysning om de 2 Priorer. Men man faar meget at vide om alt, hvad Klostret ejede. Det er saaledes en højst besynderlig Efterretning, at Andvordskov fik af Bispem i Viborg Indtægten af St. Hans Kirken der, hvilket Sogne-mændene siden stadfæstede (1274); Andvordskov har ogsaa staaet i Forhold til Ejendomme i og ved Ribe, som ellers hørte til St. Hans Klostret der, osv.; og ejt meget ogsaa paa den anden Side af Sundet og paa Rygen. Prioren i Maschenholt Kloster der paa Øen udnævntes af Andvordskovs Prior, (ligesom paa den anden Side f. Ex. Jakob Mortensen (Jærnskjeg) i Andvordskov 1467 udnævntes til Daciæ Provindsprior af Generalprioren for „Prioratus Almanïæ et Daciæ“, formodentlig efter Bemyndigelse fra Rhodus

²⁾ Nogle Bestemmelser i den norske Konge Magnus Lovforbedrers Hirdskraa gjøre det sandsynligt, at Værne St. Hans Klosters Hospital skulde være et Slags Invalid-hospital for Hirden, jfr. C. Langes „De norske Klosters Historie“, 2. Udg. (1856) S. 462. Deri turde ligge en Antydning om, at noget lignende kan have fundet Sted her saavel i det større som i det mindre.

³⁾ Der har saaledes været mange herfra paa Rhodus i forskjellige Ærinder, men vi kunne af de mange kun nævne højst en eneste ved Navn.

nævnes (jfr. S. 77) som hørende til Klostret der; - for saadanne Riddermænds Mænd turde Klostret ikke blot have været et Tilflugtssted, men ogsaa en blivende Ihukommelse af dyrebare Interesser¹⁾.

Dueholms Prior, der ogsaa kaldtes (formodentlig med Hensyn til hvad verdsligt, der har paaligget ham) „commendator, provisor, præceptor“, „Forstander, Formand“, var en gejstlig Mand. Et sikkert Tegn derpaa er, at han altid - ogsaa naar han benævnes f. Ex. „Commendator“, „Forstander“ - faar Hr. foran sit Navn. Klosters Beboere, de, der hørte til Klostret, vare ifølge selve Stormestrens Ord, jfr. S. 77, „fratres capellani“, „fratres milites“ og „fratres donati“. Om „fratres milites“ som egen Klasse er nys talt, og dertil er mulig endnu at føje Udtrykket „militia“ etc., jfr. S. 101. „Fratres capellani“ vare, hvad Benævnelsen selv noksom tilkjendegiver, „Præster“, - som formelige Klostermænd vare de jo Munke, men de kaldtes ikke saaledes og vare forsaavidt ikke „simple“ Munke, de kaldtes alene „Præster“²⁾. I de her meddelte Breve tales saaledes om „alle Præster“ i Dueholm; fortrinsvis om 12 Præster, hvilket synes at have været det almindelige eller egentlig bestemte Antal, - dog maa der vel stundum have været flere, siden der fra Rhodus klagedes over, at der var for mange, hvorved dog igjen er at erindre, at Ordenen søgte ved den Tid, 1465 fg., at faa saa meget som muligt i Afgift i Forventning af Tyrkernes Angreb; endelig forekommer ogsaa „saa mange Præster, som hjemme ere“, hvori vistnok ligger en Antydning af en bestemt Virksomhed af Klosters Præster med Hensyn til Gudstjeneste og Undervisning osv. omkring paa Landet paa Morsø, hvilket altid har været mere, end der er bestemte Vidnesbyrd om³⁾. Saa ofte nogen af dem nævnes, er det altid med Hr. foran i Brevene her. Et Exempel paa Fraværelse i betroet Sendelse udenfor Øen er bevaret i „Danske Atlas“ Tom. 5 (1769) Side 393, (dette Værks egentlige Meddelelse om Dueholm findes omstændelig sammesteds først længere hen, Side 571—80), i det blandt de 3 „Præster“, som 1524 afgave en Kjendelse paa Læsø om dette „vor Frue Lands“ Kirker var ogsaa - tilligemed en fra Viborg og en fra Aalborg - Christen Madsen „af Dueholms Kloster“. — Alt dette er ligefrem i Henhold til Klosters egne Breve, derimod kan der

¹⁾ Der er næsten som en vis tilbagevirkende Betydning med Hensyn til Deltagelse fra Jylland, i forrige Tidens Valfarter af forskjellig Art og dermed siden forbundne Stiftelser hjemme, deri at en Mand af den gamle danske Adel, Christen Jørgensen Skeel til Ulstrup og Estrup osv., ligesom drevet af tidligere Tidens uvilkaarlige Amdelse - paa sin Udenlandsrejse tæt før 1650 - deltog fra Malta i et 6 Ugers Sotog, eller „Karavane“ som det hed paa Rhodus og paa Malta, og derefter stiftede, rigtig i Johaniternes Aand, og kort, vel at mærke, efter sin Hjemkomst det endnu bestaaende Hospital i Langaa By ved Gudena. — Han døde først 1688. (Jfr. J. J. Karnarks „fausta acclamatio“ ad Dn. Christianum Georgii Schelium (1655), og V. S. Skeels „Optegnelser om Familien Skeel“ (1871).

²⁾ Om „Præster“ i Andvordskov jfr. „Historiske Kildeskrifter“, udg. af H. Rørdam, I. (1871) Side 173.

³⁾ Uvirkomme Medlemmer har der - i denne Stand som i enhver anden - stede været, jfr. Indledningen S. XII om, hvad H. Tavssen siger om sig selv.

vel nok spørges med nogen Grund, om det havde Nonner. Principielt kunde der ganske vist ikke være noget i Vejen. Mens nemlig Dueholm hyppigst her kaldes, lidt udførlig eller kort, efter St. Johannes Baptista, kaldes det ogsaa jævnlig - ligeledes med en eller anden lille Ændring - „St. Johannis Kloster og Sanctæ Mariæ Magdalenæ i Dueholm“, (hvilket næppe er bekjendt andensteds fra, og er højst mærkeligt, da det saa stærkt minder om de tidligste oprindelige Forhold i Jerusalem for Ordenens Stiftelse, jfr. III—IV), og endda kaldes det adskillige (ikke saa faa) Gange „St. Mariæ Magdalenæ Kloster Dueholm“ alene. Dog foreligger der næppe noget, hvoraf det ligefrem følger, at Klosteret havde Nonner i streng Forstand. Men Klosteret havde „Søstre“, der „toge Kors“, som saaledes staa i Linie med dets „fratres donati“, vare de saakaldte „indgivne“ i Klosteret. Af hvad der lejlighedsvis kommer frem, kan det tydelig skjønnes, at det har været et flere Trin omfattende og væsentlig heldbringende Forhold, som maa antages at have gjort meget godt. Et Exempel paa, hvor inderlig og smukt ogsaa saadanne, der vare udenfor dette eller lignende Forhold. paavirkedes i Klosters Aand, haves (jfr. S. 108) i den Bestemmelse (1407) af en adelig Enke, „nobilis domina Elena, relicta domini Ebbonis Strangessen militis“, at af Klosteret, som fik Gaver af hende for Sjæleesser for hende og hendes, skulde aarlig paa hendes Dødsdag 12 Fattige rigelig beværtet med god Mad og Drikke og betjenes derved ærbødig og med Værdighed som Herrer (tanquam domini). — Hvad „donati“ (donatæ) „indgivne“ i øvrigt i Almindelighed angaar¹⁾, da skulde jo et „Kloster“ - som Ordene oversatte lyde i Stiftelsesbrevet 1163 for Tvis Kloster af Prinds Buris, jfr. „Danske Samlinger“, udgivne af Chr. Bruun, O. Nielsen og Ant. Petersen, 4de Bind, 1869, Side 350 - „blive en alsomtryggeste Havns Tilflugt til alle dem, som udaf denne Verdens stormfulde og skibbrudfulde Bølge til samme (Kloster) trætte tilflyende vorde,“ men dog paalaa det menneskekjærlige som saadant fortrinsvis St. Hans Klostrene, der stedse mindede sig selv derom derved, at de - ogsaa Dueholm jfr. S. 13—14 - kaldte sig „domus hospitalis St. Johannis Jerosolimitani“, ganske jo i Overensstemmelse med den oprindelige Stiftelse i det hellige Land.

Ligesom i Dueholm tog man henimod Slutningen af 15de Aarhundrede ogsaa i andre Klostre her, af forskellige Ordener, Afskrift af vedkommende Arkivs Diplomer saaledes, at man fik dem samlet i et stort Haandskrift. Saadanne Afskrifter haves fra Esrum, Sorø, Æbelholt (alle 3 paa Pergament i faste Bind) og Lygumkloster (dog alene i en nyere Afskrift). Dueholms var paa Papir, og dannede 2 Bøger, men dette Materiale og Mangel af faste Bind har vistnok været Grunden til, at

¹⁾ Løse Optagelser i „fraternitas ordinis“, som fandt Sted fra Værne Kloster i Norge og vare eller let bleve til Misbrug jfr. i Scriptores r. D. 4. 418, kjendes ikke herfra.

de, da de omsider - vel omtrent 1690 - kom paa litterær Haand, havde mistet noget af sit Indhold og vare ufuldstændige ¹⁾). Til dette gamle Uheld kom et nyt for omtrent 100 Aar siden, i det der fra den Tid savnedes 10 af Textbladene foruden et Blad med smaa Notiser, hvilke alle dog havde været tilstæde, da ogsaa J. Langebek havde taget sin gode Afskrift af Dueholmsdiplomerne. I nærværende Udgave har det derfor været nødvendigt at give hine manglende Blade efter den Langebekske Afskrift, hvilket ogsaa paa hvert enkelt Sted vil findes anført. Men et lykkeligt Held kom til. Da nemlig Udgavens Text med alt Tilbehør var færdig, blev der taget et Oversyn med Hensyn til, at ikke noget paaviseligt mulig skulde være glemmt, (for at saadant dog kunde blive nævnt i Forerindringen). Det erindredes da, at Haandskriftet Nr. 1191, 4to, i den ny Samling i det store kgl. Bibliothek, angik Dueholm, og det blev en glædelig Overraskelse, at det netop indeholdt de ti savnede Textblade (kun ikke det 11te med de smaa Notiser). Fra det kgl. Bibliotheks Side blev der med største Beredvillighed sørget for, at det blev tilladt, at Nr. 1191 maatte udgaa af Haandskriftsamlingen, for at dets Indhold kunde komme tilbage paa sin rette Plads i Moderhaandskrifterne i den Arnamagnæanske Samling i Universitets-Bibliotheket. (Udgiveren har naturligvis foretaget en Konferering med sit Aftryk, efter den Langebekske Afskrift, med Originalbladene og gjort Rede derfor i et Tillæg, som er anbragt her bag i Bogen). — Have Dueholmsafskrifterne haft sin ikke saa gunstige Skjæbne, er der dog megen Grund til at glædes over det, som alligevel er blevet bevaret gjennem Tiderne af dets Arkiv. Af vore øvrige St. Hans Klostre havde nemlig det i Odense, endnu noget ind i dette Aarhundrede, sit Arkiv vel omtrent bevaret, men en Snæs Aar efter var det meste forsvundet, saa C. Paludan-Müller kunde kun meddele lidt efter Originaler i sit Skoleprogram 1831 om dette Kloster, det meste alene efter Registrant. Viborg St. Hans Klosters Registratur er udgivet i „De ældste danske Arkivregistraturer“, 2det Bind (1860), og Dueholms (som Arkivet var 1591) sammesteds i 3die Bind (1865). Om Andvordskovs utrykte Registratur jfr. S. XI, Anm¹. Fra de øvrige og ellers haves vist kun, hvad der kan findes enkeltvis spredt. Dueholmsbrevene have heldigvis bevaret Stormester Zacostas for Klostret saa vigtige Brev fra 1465, fra en Tid altsaa, da man paa Rhodus stærkt forberedte sig paa det voldsomme Angreb af den tyrkiske Sultan, som jo ogsaa kom 1480. — Da denne store Begivenhed nærmest angik Johanniterordenen (men gennem den i høj Grad Evropa), skal det her ej lades uberørt, at den blev Anledningen til, at den første Bog blev trykt i Danmark, i det en omrejsende Bogtrykker Joh. Snell - som vel netop skulde udbrede Kundskab om Begivenheden - i Odense trykte 1482 De obsidione

¹⁾ I Bibliotheca Dni J. G. ab Aspern, 1793, Tom. 3. nævnes iblandt Manuskripter, Nr. 24, 4to „Fortegnelse paa en Del Gods, givet til Dueholms Kloster.“ Hvad dette var, er ubekjendt.

Rhodi etc. (formodentlig efter Augsburg-udgaven af 1481). Et Exempler af denne vor første Bog fra 1482 er nylig ved lykkelige Bestræbelser erhvervet til det store kgl. Bibliothek. — Dette temmelig betydelige Antal af Breve fra et langt Tidsrum og fra samme Landskab ere selvfølgelig en fortrinlig Kilde til Kundskab i det enkelte paa mange Maader om disse fjærnere Egne, hvorfra ellers haves saa lidet, og, da den langt overvejende Del af dem er paa Dansk, have de en særlig sproglig Betydning. Jeg kan ikke undlade netop at nævne Navne som „Skamels, Sneflugl, Urkok“, og Udtryk som „Landgangspenge, Hardepund, inden fire Sunde“, men henviser i øvrigt til Udgiverens indholdsrige Indledning og Register.

Det er med særegne Følelser man ser tilbage paa dette litterære Mindesmærke - der ogsaa er det eneste bevarede af lignende Art for Jyllands Vedkommende - efterat man længe har haft det, dets Gjenstand og sammes Enkeltheder i Tankerne. Samfundsforholdene, som det fører frem for os, ere saa forskjellige fra vore og tiltrække allerede derved, og bleve de end pludselig afbrudte og have de end haft sine svage Sider og ført meget med sig, der syntes at være noget uden virkelig at være det, saa indsluttede de dog tillige stor Hengivelse og megen Alvor, som man styrkes ved og maa agte.

Som Bilag ud af Tiden selv er føjet, jfr. Tavle 4, en Indskrift paa Sten, eftersom der ikke har været noget at finde i Original fra Dueholms Arkiv. Denne Indskrift „Ste: pha: nus: sa: cer: dos-obiit MCDL“ er over Hr. Staffen, † 1450, Præst i Flade paa Morsø, som flere Gange nævnes her i Aarene 1423—39 og saaledes har staaet i Forbindelse med Klosteret. Den findes paa en Granitsten i Flade Kirkes sydlige Mur, er 1 Alen 9 Tommer lang og 13 Tommer bred, og er ganske mærkelig baade ved Ordenes Afdeling efter Stavelser og ved Anbringelsen af Nøglerne osv. Det er ikke nogen Ligsten, men en Mindesten, indsat fra først af i Kirkemuren. Saadanne Mindestene ere ikke almindelige. (En lignende turde den latinske Indskrift paa sex Linier være, som findes, under et Brystbillede af en Mand, paa en Sandsten i det lille Taarn paa Ribe Domkirkes nordlige Sideskib. Det er tydeligt, at det er omtrent fra samme Tid som Mindesmærket over „Stephanus“, om end Skriften er meget hensmudret, saa det ej kan skjønnes, hvem den angaar). Flade-Stenen er givet her efter en Tegning af J. Magnus Petersen, grundet paa egen Undersøgelse i September 1870. Jeg kan ikke undlade, da Afbildningen er saa smuk og korrekt, og denne Indskriftsten først nu saaledes føres frem, at ytre Ønske om, at den nævnte Mands kyndige, af skarpt og erfarent Blik ledede, Haand maatte blive anvendt til, efter en bestemt Plan, at tilvejebringe Tegninger af de mangfoldige (gjennem flere Aarhundreder tilblevne) Afbildninger eller Udbygninger i Sten, som findes i Kirkebygningerne i

Jylland og ere af meget forskjelligartet Indhold, men højst ærværdige, belærende i mange Retninger, og meget trængende til Omsorg. — Dueholmsbygningens Tegning her er udført af samme Kunstner, efterat han, med Ejerens velvillige Bistand, havde undersøgt den, fra Kjældereren og helt op, i Sept. 1870, jfr. Indledn. S. XXIV—XXV og XXX. Med Hensyn til de gamle store Bygningers Bevarelse kan Dueholm ikke maale sig med de andre Klostre (af forskellige Ordener) i Vendelbo Stift, - man erindre: Vestervig Kirke, Ø(lands) Kloster (Oxholm), Børglumkloster, Vrejlefkloster, Hundslundkloster (Dronninglund) som de endnu ere -, men det, der er bevaret, er dog betydeligt og meget kjendeligt. Det er al Ære værd i Forhold til, hvad der er overgaaet de andre St. Hans Klostre; i Viborg er alt forlængst forsvundet, i Horsens vistnok ligesaa, og det samme gjælder om Andvordskov (jfr. „Mindesmærker fra Andvordskøvs Klosterkirke“ ved Ant. Petersen, 1859, 4to, med Rettelse); i Ribe er Korsbrødre-gaard (nu nylig kjøbt til Bispegaard) bevaret (tilligemed Korsbrødregade), men den er en temmelig ny Bygning, opført paa Klostrets Omraade og med nogle gamle Bestanddele, — i Odense er som bekjendt St. Hans Kirke en af Stadens Sognekirker. Odense, Ribe og Dueholm have altsaa endnu paa denne Maade - man tænker ikke derpaa - synlige Minder om Begejstringen i vort Fædreland for Korstogene og det hellige Lands (opnaaede og igjen opgivne) Erhærværelse, og de dermed i Forbindelse staaende velgjørende Stiftelser, der kunde have virket under alle Forhold.

I det hele havde Klostrene haft en verdenshistorisk Betydning, om end fra først af noget forskjellig i de forskellige Ordener; men gjennem Tiderne maatte denne være synkende og ofte bleve de ikke længer svarende til Bestemmelsen. Desaaarsag glemte man ikke blot i Kirkereformens stærkt bevægede Tider, men ogsaa oftest i nyere Tider, at agte paa det gode og blivende ved den fra dem udgaaede Virksomhed. Det er ualmindeligt, at der dømmes derom med saa megen, og til alle Sider seende, Kundskab, som det er gjort af H. F. J. Estrup i en Anmeldelse (af J. B. Daugaards Skrift „om de danske Klostre“, 1830) i „Maanedsskrift for Literatur“, 6te Bind (1831), Side 30 fg.; hans Dom er derfor ligesaa begrundet, som den er tiltalende. — Hvor meget der end, især i 16de Aarhundrede, gaves af det oftest som herreløst betragtede kirkelige Gods, navnlig til Hospitaler i Kjøbstæderne, — og hvor vidt end i nyeste Tid de humane Hensyn ere blevne strakte, og hvor mange og store velgjørende Anstalter, der end vedvarende skyldes dem, saa er der dog endnu flere Klasser af Lidende, f. Ex. anfægtede, aandssvage og forladte, der ikke have noget blivende Sted at ty til, som forhen dog kunde ydes dem (St. Hans Klostrene vare viselig fordelte stiftvis), og - saaledes savne egentlige beskjærmende Hjem.

Kjøbenhavn, den 17. Juli 1872.

P. G. Thorsen.

De Brevbøger for Dueholm Kloster, der herved udgives, er 2 Papirshåndskrifter i Kvart i den Arnamagnæanske Samling Nr. 875 og 877. De er begge Brudstykker og uidentivl først bragte i deres nuværende Stand af Arne Magnussen, der formodenlig har ladet dem indbinde i Træbind med Omslag af Levninger af et gudeligt Pergamentshåndskrift, der også findes omkring andre Bøger i hans Samling. Han har tillige indsat rene Blade, hvor der var Huller i Håndskriftet.

Den første Bog, der formodenlig er skreven mellem 1487 og 1500¹⁾, er for den første Halvdels vedkommende forsynet med Sidetal, således at a primo er første, a secundo anden og tredje Side osv. Derved kan det ses, hvor noget fattes, hvilket her i Aftrykket overalt er bemærket. Ikke få Blade er dog blevne borte efter 1741 og 1742, da Langebek afskrev begge Håndskrifter, hvorfor der af hans Afskrifter vil findes meddelt, hvad der nu fattes i Grundskriften, men var til i hans Tid. At der 50 År tidligere ikke var mere i Behold end i Langebeks Tid, ses af, at i den Afskrift, som Arne Magnussen lod tage (på løse Ark), og som gæmmes i hans Samling, ingen Breve findes, som Langebek ikke har. Ligeledes har Klevenfeld († 1777) ladet Brevbøgerne afskrive, også på løse Ark, der senere er indbundne, uden at den oprindelige Orden dog er fulgt. (Kallske Saml. Nr. 99). I Grundskriften går det første Alfabet i Pagineringen til a 30 og derpå

¹⁾ Det yngste Brev er fra 1467 (Nr. 16) og på et Blad (S. 36) findes den Oplysning om en Døm, at den gæmtes hos Biskopperne Hartvig i Ribe og Niels i Børlum. Da nu den første af disse beklædte sin Bispestol 1483- 1500 og den anden (1487)- 1533, kan Brevbogen ikke være affattet før omtrent 1487. Imidlertid fattes nu det Blad, hvorpå omtalte Bemærkning findes, så man kan ikke sige med Vished, om det ikke kan være skrevet med en senere Hånd end det øvrige, men dette er dog lidet rimeligt.

begynder b, der ender med bxiiij, men så stanser Sidebetegnelsen. Alt er her skrevet med 1 smuk og fast Hånd, med Undtagelse af de 3 Breve fra 1463, 1464 og 1465, der vedkommer Klosters indre Forhold (Nr. 98, 99, 125), en Optegnelse om Fremgangsmåden ved Forfølgning til Lås (Nr. 62), en Oplysning om en Ejendom (Nr. 109) og et Register over Trinitatis Kapels Gods (Nr. 131)¹⁾, der alle er med forskellige Hænder.

Den yngre Brevbog²⁾ er skreven 1527, hvilket År findes i den på 2 Steder (S. 105, 115) og den synes at skulle være Supplement til den ældre, da der kun er optaget 1 Brev i begge (Nr. 104, 147)³⁾ og da den yngre henviser til den ældre. Den yngre synes at have været af betydelig Størrelse, idet den må have omfattet alle Adkomstbrevene, ordnede efter Landsdelene, hvor Ejendommene lå. Den er også pagineret med Alfabet og har sandsynligvis udgjort 2 Bind; det første, der haves af den, går til axvj, hvorpå der er et stort Hul, og så begynder et Blad med axiiij, der ikke hører ind under den første Paginering, og dette Alfabet ender med axxj. Dernæst er atter et stort Hul, så det næste Blad har Betegnelsen d quinto og der har således været både en Betegnelse b og c, vel af samme Størrelse som a; d går så Bogen ud. Man kan slutte sig til, hvor stor den har været, når man ser den Mængde Breve, der nævnes i den gamle Registrant fra 1591, der er meddelt S. 134—48, og som ikke nu findes i nogen af Brevbøgerne. Bagi er indsat et Register over Trinitatis Kapels Breve, der dog vist urigtig står her, og derfor i Aftrykket er sat bag efter de Breve, der vedkommer dette Kapel. Bag på det sidste Blad står med en Hånd fra det 16de Årh.: Abell Andersdatter, og Udkast til Udskriften på et Brev: Erlig och welbiurdige fru Elle S. Thygge Sandbergs⁴⁾ thil, og ved Siden heraf: Dominus vobiscum, oremus protector

¹⁾ Dette Register hører til den ældre Brevbog, da der i den yngre haves den Oplysning (S. 103), at der også var Breve i den ældre om dette Kapel, men den Del af denne, hvorpå de stod, er nu tabt. Ligeledes har i den ældre Brevbog været nu tabte Breve om Klosters Stridigheder med Nykøbing (S. 115).

²⁾ Dens Begyndelse: registrum seu directorium har givet Anledning til, at Langebek kalder begge Brevbøger Directorium Duholmense, der i hans Excerpter ofte citeres med det gådefulde: Dir. Duh.

³⁾ Det er i Aftrykket optaget på begge Steder forat vise den forskellige Retskrivning, der er fulgt.

⁴⁾ Han ejede Kvelstrup og døde 1587, og hans Enke hed Elle Krastrup (Danske Atlas IV. 301).

III

noster indesperantium deus ut te rectore te duce te thranciamus (?) per omnia secula seculorum. Amen. Nedenunder står Forbogstaverne til Abel Andersdatters Navn 2 Gange som AA og AAD. Hun synes at have skrevet ovenstående og således ejet Bogen, og det er rimeligt, at den strags efter Reformationen, da slige Bøgers Værd agtedes ringe, er kommen bort fra Kloret, hvilket kunde synes underligt, da den jo havde stort Værd med Hensyn til Adkomsten til det senere Dueholm Lens Bøndergods; men man havde jo da endnu Originalerne i Behold, der kunde bruges i Ejendomstrætter. En af Håndskriftets Ejere har sammenklippet alle de Sider, der vedkom andet end Jordegodset, hvorfor disse, der senere igen er skilte fra hinanden, er vanskelige at læse. Det synes, som Brevbøgerne ikke har været på Kloret 1591, da Registraturen optoges over dets Breve. Sikkert er det, at de i Beg. af det 17de Årh. var fravendte dette, idet den som historisk Samler, Forfatter af theologiske Skrifter, men mest som Optegner af Kæmpeviser bekendte Anna Krabbe, Enke efter Jakob Bjørnsen til Stenalt, har ladet endel af dem afskrive, mest forat give Oplysning om sin fædrene Æt, og tilføjet »udtagen af en gammel Bog, som haver været til samme Kloster« (Nr. 182)¹⁾. Hun har set Bøgerne i fuldstændigere Skikkelse end de senere var, ti hun har Afskrifter af Breve, som de senere Afskrivere ikke har (Nr. 181, 184, 187, 191). Også P. Dyrskøt har benyttet dem, hvis hans Afskrifter ikke netop stammer fra Anna Krabbes Optegnelser, der i så Fald ikke må være fuldstændige, som vi nu har dem, da han har et Brev, der ikke findes hos hende (Nr. 190). Afskriften af P. Dyrskøts Brevbog findes i Ny kgl. Saml. i Fol. Nr. 558. Sidst i det 17de Årh. ejedes Brevbøgerne af den af sin udmærkede Bogsamling bekendte Jens Rosenkrands, Landsdommer i Fyn († 1695). Arne Magnussen har nemlig ladet dem afskrive, medens han ejede dem, og skrevet udenpå den Pakke, hvori Afskrifterne findes: »De bonis Claustro Sanctorum Johannis Baptistæ et Mariæ Magdalænæ in Duholm in Morsø, Burglanensis dyocesis, legatis, extat apud Janum Rosenkrantzium, judicem provincialem Fionæ, liber chartaceus in 4to, ex quo sequentia exscripta sunt«. Heraf ses, at de da har været samlede i 1

¹⁾ En temlig samtidig Afskrift af hendes Afskrifter er det, der findes i Gl. kgl. Saml. i Fol. Nr. 844, der er en righoldig Samling af forskellige historiske Dokumenter, mest om Adlen. Slutningen af denne Bog er fra endel senere Tid (henimod 1650) og kan ikke stamme fra hende. Hun døde 17 Feb. 1618.

IV

Bind og at det sagtens først er Arne Magnussen, der købte det meste af Rosenkrandses Håndskriftsamling, som har ladet dem indbinde i 2 Bind. Nogle af disse Breve findes også i de Bartholinske Samlinger på Univ. Bibl.

Klostrets Rigdom på Breve endnu efter den Tid, da det var blevet Sædet for en kgl. Lensmand, ses af den Registratur, der optoges over disse 1591 ved en Overleveringsforretning til en ny Lensmand. Skönt denne tidligere er trykt¹⁾, er dog her blandt Tillægene meddelt Uddraget af de Breve, der ikke er indførte i disse Brevbøger, ordnede i Tidsfølge, at man kan have en lettere Oversigt derover. Mange af dem er dog utvivlsomt urigtigt daterede. Ved en Overleveringsforretning 20 Juli 1613 af Lenet til Otto Skeel omtales Brevenes Forfatning således²⁾: «har forskrevne Otto Skeel os først overgivet en forseglet og underskreven Reversal og Registrering, som Anno 1591 af ærl. og velb. Mænd Henrik Belov til Spøttrup og Hans Lange til Bramming forfattet er på forskrevne Klosters Ejendomsbreve. Sammeledes fremlagde ærl. og velb. Mand Albert Vind til Ullerupgård og Envold Kruse til Vindegård deres underskrevne Besigtelse, blandt andet formeldendes dennem efter Hans Majestæts nådigste Befaling forskrevne Dueholms Klosters Breve at have besigtiget og imod forskrevne forrige Registrering konfereret, så og samme Breve nogle vare «forrøgte», som i den første Reversal findes inddraget og ere numererede Nr. 2, 17, 95, 108, tilmed mange af samme Breve ganske at være fordærvede og en stor Part af Seglene frafaldne, eftersom samme Besigtelse des Lejlighed videre forklarer, så har vi med forskrevne Otto Skeel været vdi Sakristiet og der forskrevne Dueholms Klosters Breve udtaget, dennem også med Flid imod forskrevne tvende Reversaler og Registreringer igennemset og konfereret og iligemåde befundet forskrevne Breve under forskrevne Numre ikke at være komne tilstede, ellers Brevene efter den forseglede og underskrevne Reversal udi alle Måder at findes tilstede, dog mange og meste Parten alle fordærvede og forrådnede og ganske mange uden Segl, hvilke Breve såvelsom og forskrevne tvende Reversaler og Registrering vi forskrevne Otto Skeel igen have overgivet og anvordet, og efterdi Brevene engang tilforn rigtig fandtes registrerede, og efterat Brevene imod Registreringen er

¹⁾ Ældste danske Arkivregistraturer III. 171—206.

²⁾ Geh. Ark. top. Saml. Dueholm.

konfererede, da de er befundne alle at være tilstede, undtagen de, som i den anden Besigtelse er inddragne, have vi derfor dennem ikke anderledes registrere villet.« Ifølge dette Syn vilde de gamle Breve sandsynligvis efterhånden være forgåede af Fugtighed og Vanrøgt, hvis de var blevne på Klostret, og den onde Skæbne, der har hvilt over vore gamle Arkiver, ramte også dette, således at ikke et eneste Dokument, såvidt vides, er blevet tilovers. Da det kejserlige Indfald skede 1627, ansås det kgl. Slot Dueholm ikke for sikkert Gemmested for de gamle Dokumenter og de flyttedes til Nykøbing, hvor de kort efter gik op i Luer. Et i den Anledning af Lensmanden optaget Tingsvidne af 3 April 1630¹⁾ fortæller herom, at for Retten fremstod Borgemester Jens Gregersen og hans Søn Kristen Jønsen, der med Ed og oprakte Fingre vidnede, »at iblandt forbemeldte Otto Skeels Gods, som blev fremskikket i hans Hus, som Greven og øverste Løjtnant havde taget deres Kwartér udi, fremkom der og et Ageskrin, som var meget jærnbundet, som øverste Løjtnant strags opslog med en Økse, og da var samme Skrin næsten opfyldt med Regnskaber og Breve, hvor iblandt var og nogle Jordebreve, som dem syntes, og da der intet andet fandtes i forskrevne Skrin, lagde de det til igen og befalede at lade det stå, og blev så standendes der i Stuen al den Stund, som de der var og deres Officerer efter dem, og indtil så længe, at den skadelige Ildebrand (desværre) opkom her i Byen imellem den 13 og 14 Okt. Anno 1628 om Nattetide af Sören Jensens Ladehus i forskrevne Fjenders Tid og finge så Overhånd og da blev forskrevne Skrin med Hus og ganske Gård med hvis andet forbrændt og øde i Grund (det Gud bedre)«.

Der siges her vel ikke udtrykkelig, at det var det hele Arkiv, men dette er højst sandsynligt, da der aldeles ingen Spor haves af Brevene siden. Alt, hvad der i Samlinger haves om Klostret, stammer fra de gamle Brevbøger, og ingen af de som Tillæg meddelte originale Breve, der er alt, hvad der fra Arkiver har kunnet samles, kan have tilhørt Klosters Arkiv, men er Genbreve udstødte af dette. Hvad der er optaget i Tillæget, er tildels tidligere nævnt, kun skal omtales, at Nr. 186 egenlig vedkommer Nykøbing By, men dog indeholder et og andet, der kan oplyse dennes Forhold til Klostret. Nr. 194—97 er vel senere end den katolske Tid, men giver Underretninger om flere Ting fra

¹⁾ Bilag til Lensregnskabet 1630 i Indenrigsministeriets Arkiv.

VI

tidligere Dage. Idet således alle Kilderne til Klosters Historie er samlede på 1 Sted, er der skaffet Lys tilveje i mange Ting, og på de følgende Blade vil Udgiveren derfor samle Hovedtrækkene af de i nærværende Kildesamling fremkomne Oplysninger, medens dog det Værd, den vil have for Bearbejdelsen af Morsøes Historie i det 15de Årh., ikke her vil kunne nærmere påvises, medens der derom må henvises til Registret.

Dueholm Kloster, der ligger tæt udenfor Nykøbing på Mors, tilhørte Johanniternes eller Hospitalsbrødrenes Orden. Udgangspunktet for denne Orden er det i Jerusalem 1048 til Johannes den Døbers Ære stiftede Kloster, hvis Indretning 1113 omdannedes til en Ridderorden efter Avgustins Regel, der skulde have den Gærning at pleje og understøtte Pilgrimme, men snart efter tillige fik den Pligt at kæmpe mod de vantro. Da deltes Ordnen i 3 Klasser, nemlig Riddere, der skulde kæmpe, Præster, der skulde forrette Gudstjenesten, og tjenende Brødre, der ikke var af Adel, og som skulde pleje de syge og ledsage Pilgrimme. Ordensdragten var en lang sort Kappe med et hvidt ottekantet Kors på Brystets venstre Side¹⁾, hvorfor Medlemmerne her i Landet almindelig kaldtes Korsbrødre. Da Ordnen fordreves fra Jerusalem, nedsatte den sig 1191 på Cypren, flyttede 1309 til Rodos og siden til Malta, opholdt sig altså stadig på Steder, hvorfra Kampen mod de vantro kunde føres med mest Eftertryk, som Øjemedet med Ordens Stiftelse også var. Alligevel udbredte den sig i alle Evropas Lande, selv der hvor der ikke kunde være Tale om Kamp for Kristendommen, og allerede ved 1170 er Andvordskov Kloster stiftet, der blev Hovedsædet for de 3 nordiske Riger, der kaldtes Prioratet Dacia, der igen henregnedes under »lingva Almanie« (Nr. 125). Hvad Priorerne her skulde våge over, var at samle Penge til Hovedklostret. Et i den Retning betegnende Brev af 1463 haves fra den under Stormesteren stående »Bajulivus« for øvre og nedre Almanien, at da Brødrenes Tal i Klostrene var for stort, så Priorerne vanskelig kunde yde de skyldige Afgifter til Konventet på Rodos, pålagdes det Priorerne i Andvordskov

¹⁾ Et Kors, der er fundet i Levningerne af Dueholms Kapeller og som er afbildet bagi Schades Beskrivelse af Mors, er ikke et sådant Ordenskors, som denne mener, men et almindeligt Krucifix.

at sørge for, at der ikke optoges flere Brødre end netop dem, der var nødvendige til at vedligeholde Gudstjenesten. Der skulde kun ved Højmesserne i Fremtiden afholdes en Kollekt eller Tale imod de vantro og for Ordrens Bevarelse og en anden for dens Velgørere (Nr. 98).

Det bliver således ikke sandsynligt, at Klostrene her bestod af andre Medlemmer end Præster og tjenende Brødre, skönt der dog har været vægtige Stemmer for, at der også var Riddere i disse Klostre¹⁾. Det eneste Dokument, hvorpå denne Dom støttes, er et Brev fra 1311, der er meddelt i Pontoppidans Annaler II, 103—04. I dette afhænder Broder Oliverus de Seyn »prior domus hospitalis beati Johannis Hierosolymitani in Andworthæskaugh« og hele Kapitlet sammesteds en Jord i Svinninge til »Prioren for vor Kirke i Andvordskov og hans Efterfølgere og Præsterne, nemlig Konventbrødrene og dem der holder Messer«, men heri ligger aldeles intet Bevis på Ridderes Tilværelse, der ikke nævnes med et Ord, der er kun Tale om, at Sælgerne var Medlemmer af den Del af Ordren, der styrede et Hospital, medens det egentlige Kloster bestod af Prioren og Præster, der afholdt Gudstjeneste. Hospitalet var således en egen Stiftelse og vi finder det samme Forhold ved Dueholm, som det vil blive nævnt i det følgende, idet St. Jörgens Hus også her oprindelig havde sine egne Ejendomme uafhængige af Klostret. Det er således neppe engang nødvendigt, om det end vel altid fandt Sted, at Klostrene havde egentlige Hospitaler for smitsomme Sygdomme umiddelbart under sig, medens de dog havde et Slags Overtilsyn med disse, da den egentlige Opgave var at støtte Hovedklostret. Derimod var de Plejestiftelser for gamle og affældige. Når det derfor i et Brev fra Stormestren 1465 (Nr. 125) forbydes at tage Priorer blandt de Brødre, der er Riddere eller indgivne eller blandt andre Personer, da må her ved Riddere eller indgivne, forstås sådanne Personer af Adelsstand, der i en ældre Alder flyttede til Klostret forat nyde sine sidste Dage i Ro eller som i en ung Alder af Forældrene bestemtes til Klosterlivet og til hvis Underholdning der var givet en vis Sum, men som endnu ikke ret var optagne i Præsternes Tal²⁾. En sådan ind-

¹⁾ Således Lange (de norske Klosters Historie S. 38). Daugård (de danske Klostre S. 15, 275) forholder sig tvivlende, ligeså Helveg (Kirkehist. for Ref. I. 364), derimod nægter Münter (Reformationshistorie I. 109) og Keyser (den norske Kirkes Hist. II. 324) det bestemt.

²⁾ Af Udtrykket i Brevet: militibus aut donatis seu aliis personis, ses, at milites betyder det samme som donati.

VIII

given var Poul Svenningsen, der af sin Fader, Væbneren Svenning Andersen 1454 sattes i Klostret, hvortil Faderen gav noget Jordegods. Han skulde optages til »fuld Broder« i Broderskabet, have Kors og et Par ny Klæder, men det skulde stå til ham selv, når han kom til Skæls År og Alder, om han vilde blive i Klostret, i hvilket Fald dette skulde afholde Udgifterne ved hans Indtrædelse (korsøl og introyæ). Han er dog bleven i Klostret, ti han blev siden Prior. Andre Folk af Adelsstand, der er blevne Brødre, er Lave Rød, hans Broder Anders Frøst og Palle Juel (se Registret); den første og sidste nævnes flere Gange, førend de blev Klosterbrødre, og, som det senere vil omtales, søgte fortrinsvis gamle Adelsmænd i deres ældre Dage Ly under Klosters Tag. Johanniterklostrene har været ansete som de fornemste Klostre, men mange af Brødrene har dog vel været af ringe Stand, hvorpå Navnene på Priorerne tyder, ti Folk, der hedder Jens Povlsen, Jens Pedersen, Lavrids Jensen, Jens Brun, Bertel Thomesen, Kristjern Pedersen, Jens Nielsen, Kristjern Lavridsen og Jakob Jensen, har næppe udelukkende tilhørt den fribårne Klasse.

Hvor gammelt Dueholm Kloster er, har vi aldeles ingen Vidnesbyrd om. I Pontoppidans Annaler II. 180 forekommer Efterretning om, at der 1352 er givet Gods hertil af Fru Mette Pedersdatter, men at dette Årstal er urigtigt, ses af selve Brevet, der er meddelt som Nr. 24 og selv angiver sin Tid til 1371. Da det i Grundskriften er gjort temlig ulæseligt, har Pontoppidans Kilde, som let kunde ske, læst galt ¹⁾. Dette År 1371 er alligevel første Gang Klostret nævnes, da det er det ældste Diplom, der er afskrevet i Brevbogen, ligesom der ej heller omtales ældre i den gamle Registratur fra 1591; dog er der summarisk opregnet Privilegier og Stadfæstelser, hvis Alder ikke opgives, og det bliver således vistnok umuligt bestemt at lære dets Alder at kende. Dog er det rimeligt, at det ikke er stort ældre, da det vilde være underligt, om der ikke ellers var ældre Gavebreve dertil. Af senere Tingsvidner (Nr. 166 og 167) ses, at Klostret først omtrent 1380 fik Patronatsret til St. Clemens Kirke i Nykøbing, og det må vistnok have været blandt dets tidligste Bestræbelser, at få den åndelige Myndighed over denne sin nærmeste Omgivelse.

¹⁾ Der står også urigtigt, at hendes Mand hed Nicolaus istedenfor Petrus Nicolai.

IX

Klostret kaldes oftest St. Hans eller St. Johannis og St. Johannis Hierosolymitani Kloster, men bærer også Navn efter den anden Helgen, til hvilken det var helliget, nemlig St. Marie Magdalene (Nr. 8. 19. 69. 93. 101. 108) eller kaldes St. Johannis og S. Marie Magdalene Kloster (Nr. 11. 29. 32. 34. 59. 61. 77. 84. 89. 102. 149), ligesom også St. Johannis Ordens Hus (Nr. 13. 112), domus sancti Johannis Hierosolymitani (Nr. 166). Sjældnere kaldes det efter sin oprindelige Bestemmelse domus hospitalis sancti Johannis Hierosolymitani (Nr. 21. 22), domus sancti Johannis Hierosolymitani (Nr. 161). Udentvivel har det ved sin Oprettelse forefundet et af de små Hospitaler for spedalske, der i Middelalderen fandtes udenfor hver Købstad, der kaldtes St. Jørgens Hus, domus leprosorum. I Kristjern I's Stiftelsesbrev for St. Hans Kloster i Købinge på det svenske Øland 1469¹⁾ gav Kongen dertil al den Hospitalstiende, der faldt på Øland, på sådan Betingelse, at Brødrene »skulle skikke de spedalske Folk, som på Øland er, deres Nødtørft, som de gör udi Andvordskov og andre Steder udi St. Johannis Kløstre«. Heraf ser vi, hvad Skik og Brug var, og derfor er der også i nærværende Brevbøg (Nr. 20) optaget et Pantebrev fra 1418 på en Jord til domus leprosorum in Duholm. Stiftelsen havde også et Kapel, der 1527 var nedrevet, ligesom den havde en Mølle, St. Jørgens Mølle, og tilliggende Jorder (Nr. 168. 169. 170). Disse Ejendomme var da gæde ind under Klostret, og Møllen kaldes derfor også St. Johannis Mølle (Nr. 170).

Også en anden Stiftelse, der var gjort af Nykøbings Borgere, fik Klostret efter mange Stridigheder lagt under sit Område. Borgerne havde stiftet et Helligånds Hospital for fattige syge, og Kristoffer af Bayern tillod dem at have det i Værge og Forsvar (Nr. 192). Ved samme Tid, 1445, udvirkede Klostret en pavelig Bulle, at da det af sine egne Midler havde begyndt på Opførelsen af et Helligånds Kapel i St. Clemens Sogn i Nyköping, indrømmedes der Brødrene Tilladelse til at fuldende det og til at det skulde være Lem af St. Hans Orden og deres Hus og til evig Tid være afhængigt deraf, dog Sognekirkens Ret ukrænket (Nr. 161). Heraf udspandt sig en Strid, hvorom Dokumenterne er tabte; det ses kun, at Biskop Gert († 1452) stod på Klosters Side og forbød både Klærke og Lægfolk at give sig af med Kapellets Sager mod Priorsens og Brødrenes Vilje (Nr. 163). Kristjern I. henlagde

¹⁾ Diplomatarium Christierni Primi S. 212.

Kapellet til St. Clemens Kirke, således at Sognepræsten skulde forsyne det med Gudstjeneste og hvad andet dertil hørte, »som det kan skælligst og gudeligst tilgå«, hvorpå han forbød Borgerne at hindre Præsten heri (Nr. 162). Da nu Sognepræsten kaldtes af Klostret og rimeligvis var Broder af Ordnen, var denne Henlæggelse af Kapellet til ham det samme som at overgive det til Klostret. Der kom et ordenligt Forlig istand »om Rådigheden over Kapellet og de fattiges Hus« (Nr. 163), men Brevet haves ikke mere. Det ses ikke, om Kapellet og selve Hospitalet virkelig var 2 Stiftelser, men det rimelige er, at Klostret har bygget Kapel, da Byen byggede Hospital, forat hindre andre Munkeordner fra at få Sjølesorgen der og de dermed forbundne Fordele, og at Hospitalet derved sank ned til at være Tilbehør til Kapellet og ikke omvendt. Af Fredrik I's Brev af 1528 (Nr. 192) ses det også, at det da var Meningen, at Klostret med »Uret af Paven havde skaffet sig Ret hertil og vædelig med Dom og Band« taget det til sig, ligesom det ej heller havde brugt det efter Bestemmelsen og ikke holdt fattige deri »med Herberg, Klæder og Føde«. Grunden til at Hospitalet kom i Forfald var udentvivel den, at man indrettede det til at blive et særligt Kloster. Provsten i Mors og Han Herred Henrik Olufsen gav 1502 Dueholm Kloster en Del Gods, der skulde tilfalde Helligånd's Hus, hvis der indrettedes Klosterregel der (Nr. 156). En stor Gave lagde han til de 14 Nødhjælperes Kapel og Alter i Helligåndshus, hvor han blev begravet, og gav bl. a. sin Gård i Nykøbing til Bolig for Kapellanen, hvis denne havde det nødtigt (Nr. 155. 158). 20 År senere gjorde hans Arving, Niels Fris til Vadskærgård, Fordring på at have dette Gods i Forsvar, hvilket imidlertid blev tilkendt Pricren i Dueholm, men hin vilde gøre gældende, at det var for lidt Arbejde, der blev gjort for så meget Gods, kun at holde 1 Sjølemesse om Dagen. En Landstingsdom udsagde videre herom, at Biskoppen og Brødrene i Nykøbing Præstegilde skulde bestemme, om der skulde holdes mere Gudstjeneste for samme Gods (Nr. 159). Frøderik I. lagde endelig 1528 Hospitalet under Borgemestre og Råd i Nykøbing og forbød Klostret at have med det at gøre, idet han hævdede, at det var Kongen, der var dets rette Patron (Nr. 192). Ved denne Lejlighed blev Messerne aflagte og Provst Henriks Arvinger gjorde derfor Fordring på det dertil henlagte Gods, men ved en mindelig Overenskomst fik en af disse, Niels Fris til Vadskærgård en Gård deraf, og det øvrige forblev ved Dueholm Kloster. Pricren her, Mester Jakob Jensen, underholdt så deraf

6 syge og han beholdt dette Gods og Sygestuen under sig, også efterat Klostret og dets øvrige Gods efter Reformationen var forlenet bort. Denne Sygestue lå ved Klostret og opbrændte 1561, nogen Tid efter M. Jakobs Død, men Lensmanden, Hr. Niels Lange, lovede i sin Livstid også at sørge for dens Beboere uagtet Besiddelsen af Godset, der kom ind under Lenet, ikke forpligtede dertil. Nykøbing Hospital var da en særegen Stiftelse, som Lensmanden intet havde at gøre med; Helligånds Kirke gav Kongen 1546 til et Rådhus for Byen, og Provst Henriks Ben flyttedes nogle År efter til Sognekirken (Nr. 196. 197).

I nær Forbindelse med Klostret stod Nykøbings Præstegilde, hvoraf også verdslige var Medlemmer (Nr. 124). Det er allerede berørt, at det og Biskoppen skulde være Voldgiftsmænd med Hensyn til Afholdelsen af en Messe (Nr. 159) og 1527 havde det et særegt Hus ved Helligånds Hus (Nr. 155). Ved Reformationen blev dets Gods inddraget, og den første protestantiske Biskop, Peder Thomesen, siden Præst i Haverslev, bestemte det til »Skolens og Kirketjenernes Nytte« (Nr. 195).

Om Klosters Indretning giver de foreliggende Brevbøger enkelte Oplysninger. Det forestodes af Prioren, der også kaldtes commendator (Nr. 9. 76. 97. 99. 112), eller preceptor (Nr. 21. 57. 58. 161. 163), prouisor (Nr. 166. 167), preceptor siue prouisor (Nr. 21) eller Forstander (Nr. 29), Formand (174), Prior og Forstander (Nr. 193). Brødrenes Tal var mindst 12; således hedder det i Cecil Pedersdatters Gavebrev (Nr. 67), at når hun døde, skulde Klostret skikke og fly 12 Præster til at sige Messer og beværte Ligfølget. Fru Elene, Ebbe Strangesens Enke, bestemte, at hvert År skulde hendes og hendes Mands Sjælemesse holdes med 12 Præster (Nr. 171). Ved en anden Lejlighed udtrykkes det således, at en Jordefærd skal holdes med så mange Præster, som Klostret på den Tid har (Nr. 79) eller som er hjemme (Nr. 145). Klostret selv kaldtes i Forhold til Stamklostret, hvor Stormestren var hele Ordrens uindskrænkede Overhoved, commendaria og conventus (Nr. 98). Undertiden udfærdigedes Skrivelser ligefrem fra ham (Nr. 125), men også igennem en Generalvisitator i øvre og nedre Almanien (Nr. 98. 99) enten til Prioren for »Dacia« eller lige til det pågældende Kloster¹⁾. Når der var vigtigere Sager at afgøre, sendtes

¹⁾ Om Grunden til, at en Generalvisitator 1463 sendtes til Danmark, se Helwegs Kirkehist. før Reformationen. II. 378—79.

XII

en Munk til Stormestren selv, hvilket skede 1465, da Jakob Villadsen forebragte en Sag om Stridigheder i Prioratet vedkommende Misligheder ved Valget til Priorer og andre Poster. Optagelse i Ordnen hed at tage Kors (Nr. 67. 84.) og den højtideligholdtes ved et Gilde (Korsøl) (Nr. 36), ligesom der betaltes en Sum Penge ved Indtrædelsen («introyæ»¹⁾). Når en Broder blev anset for uværdig, toges Korset fra ham²⁾). Iøvrigt var Klosterreglen mild, kun større Brøder afsonedes med Fængsel og de værste ved Udjagelse af Klostret, men 1464 påbødes det, at i Fremtiden skulde de, der ellers straffedes således, sættes i livsvarigt Fængsel på Vand og Brød, og at Fængsler derfor skulde opføres ved hvert Kloster. En Skildring af det magelige og sorgløse Liv, der førtes i Johanniterklostrene, giver Hans Tavsen, der selv var Broder af Ordnen, i sit Svar til Biskoppen i Odense: «Jeg lovede også Fattigdom, så at jeg vilde bo i store kostelige Stenhuse og kongelige Palladser, æde og drikke kræselig, slide «leydsk» og «londherst» (kostbart Tøj fra Leiden og London) og bruge alt det, mit Liv lystede, men at jeg vilde plat intet have at give andre, at jeg vilde tjene mig selv og være ingen andre nyttig eller brugelig tværtimod Guds Bud»³⁾). I nærværende Skrift kommer såre lidet frem om den Side af Klosterlivet, idet alt her har drejet sig om verdslige Ejendomme og Adkomsterne dertil. Disse Ejendomme, der udgjorde et ikke ringe Tal Bøndergårde, ja endog enkelte Herregårde, gav ej heller lidet at tage Vare på, da de lå ikke alene på Mors, men også både i Ty, Vendsyssel og Harsyssel. Det var også nødvendigt at varetage de timelige Goder, der var af højeste Værd for at man kunde understøtte Kampen imod de vantro, og man må derfor ej heller lægge Ordnen til Last, at den timelige Side træder så stærkt frem, ti hos den var denne Verdens Gods et Sværd i Herrens Tjeneste. Der fremtræder dog ved Siden af denne Stræben også en anden Side af Munkenes Liv og det er deres Afholdelse af Messer for de afdøde og for Ordnenes Udbredelse og Held i Kampen, som forhen er berørt. Største Delen af de i Brevbogen indførte Diplomer er netop Gavebreve for Sjælemesser.

Medens vi således finder Præstebrødrene af og til omtalte, er der intetsteds Tale om de tjenende Brødre, der har været helt underordnede Folk, der har udført den nødvendige Husgærning og plejet de

¹⁾ Latinsk introitus.

²⁾ cruce amota (Nr. 99).

³⁾ H. Tavsens Skrifter ved Rørdam. S. 43.

XIII

syge i Hospitalet og de «indgivne». Disse indgivne (Jfr. S. VII-VIII) var en særegen Klasse af Klosters Medlemmer, om hvilken der findes ikke få Oplysninger. Når Folk var blevne gamle, var det en behagelig Tanke at vide, at der var et Sted, hvor de kunde ty hen og henvende Tanken på det evige, medens der også var sørget for, at de kunde nyde sorgfrit Ophold den Tid, de havde tilbage, og Pleje i påkommende Sygdom. Medens de fattige kunde søge til Helligåndshuset, hvor der dog vel kun var Rum til et begrænset Tal, henvendte de mere velstillede sig til selve St. Hans Kloster, hvor de da købte sig Underholdning til sin Død. Det stod dem frit for at underkaste sig Klosterreglen eller ej og når de ikke tog Kors, opførte de selv eller Klosteret et Hus i dets umiddelbare Nærhed på dets hellige Grund, hvor de kunde indrette sig som de vilde og leve enten ene eller med et Tyende, ja selv, når de optoges i Broderskabet, kunde de føre sin egen Levemåde. Det var oftest Folk af Adelstanden, der gav sig under Klosters Værn, men andre, der kunde yde Betaling for deres Underhold, optoges også. Det eneste Kloster af denne Orden i Norge, nemlig Værne, synes også at have været Invalidehospital for Kongens Hird¹). Undertiden gav både Mand og Kone sig ind i Klosteret. Således gav Povl Bonde 1428 en Gård til dette, imod at der udvistes ham så megen Jord ved Klosteret, som han kunde bygge et Hus på og have en Kålgård til, hvor han og hans Hustru kunde bo frit i deres Levedage. Desuden skulde de have Græsning til 4 Kør sammen med Klosters Fæ, Ildebrændsel på Klosters Mark og 2 Svin i Bånd, men ingen Får eller andet småt Fæ, som kunde være til Skade for Klosteret. Efter hans Død tilfaldt Huset Klosteret (Nr. 11). Mogens Nist og hans Hustru pantsatte 1472 en Gård til Klosteret for 28 fl , hvilket altså var den Sum, som deres Underhold regnedes værd, hvorfor de skulde have, når de fik Lyst til at bo ved Klosteret, et velbygget Hus, Græsning til 6 Kør, 2 Heste og 20 Får, men de skulde selv lønne Klosters Hyrde, samt en Eng til eget Brug og fri Törvegravning. Endelig skulde de give 10 fl , når de vilde flytte dertil (Nr. 141). Disse kunde altså føre egen Husholdning som för og nød desuden den Velsignelse, man mente der var ved at bo paa den hellige Klosterjord. Oftest var det dog enestående Personer, der søgte Ly her. Således Mikkel Andersen 1420 (»Fordel og

¹) Lange de norske Klostre. S. 462-63.

Kærlighed, der Prior og Brødre i forskrevne Kloster har og skal mig gøre både i mit Liv og efter min Død«) (Nr. 38). Anders Nielsen skulde 1427 have Jord til at bygge sit Hus på og til Kålgård, Græsning til 4 Kør, imod at give 2 engelske Penninge i Hyrdepenge af hver Ko, til 2 Heste, 4 Læs Eng, Tørvegravning og Lyngslet, 6 Pund Korn årlig, men måtte ingen tage i Hus til sig, som ejede Jordegods, uden Klosters Samtykke. Hvis han vilde træde ind i Broderskabet, skulde det være ham tilladt, men han måtte blive på sin egen Kost, og skede det ikke, skulde han dog både mens han levede og efter sin Død behandles som en Broder. Han mistede ej heller Retten til det Gods, han ikke havde givet Klosteret (Nr. 84). Svenning Andersen købte sig 1452 Ret til med en Dreng at bo ved Klosteret og 8 År efter med den mere udtrykkelige Bestemmelse, at Klosteret skulde »holde ham Kost op«, nemlig Øl og Mad, Hus og Varme og give ham strags Ordrens Klæder (Nr. 37. 47). Af lignende indgivne synes Per Mogensen (Nr. 141) også at have været. En sådan var vel også »Per Stygge hos Dueholm, Væbner« (Nr. 140). Om Kvinder, der har indgivet sig, findes endnu flere Oplysninger end om Mænd. Cecil Esgisdatter skulde 1422 have Ophold og 3 Kør om Året til Føde (Nr. 21); Elene Mikkel-datter 1424 Husværelse, Eng, Fægang og Tørvegravning (Nr. 33); Else Pedersdatter 1430 Jord til at bygge Hus på, Græsning til 6 Kør, Eng til 8 Læs Hø, Ildebrændsel og Begravelsessted i Klosteret (Nr. 17. 27). Kirsten Mogensdatter fik 1430 også Jord til at bygge Hus på, skulde hvert År nyde Afgiften af en Bondegård, Græsning til 5 Kør, 10 Får og 1 Hest, imod at hun selv lønnede Hyrden (Nr. 65). Cecil Pedersdatter skulde 1442 have et Hus, Græsning til 6 Kør, 2 Heste, 20 Får, 6 Svin, 14 Læs Hø og fri Tørvegravning (Nr. 114). Sofie Bosdatter skulde 1447 have et Hus, Græsning til 4 Kør, 4 Svin, 12 Får, 2 Heste og fri Tørvegravning (Nr. 104. 147). Udførligst Underretning indeholder dog det Brev, ved hvilket Johanne Andersdatter af Asdal 1473 køber Tilladelse for sin »Mø« (altså uadelig Terne) Karen Madsdatter til at bo ved Klosteret. Hun skulde også have et særeget Hus og Gårdsrum til Kål, Tørv og Lyng og Græsning til en Ko, men ellers skulde Klosteret give hende en Naturalforpleining, der udførlig opregnes, ligesom det også bestemmes, hvad hun skulde have i Sygdomstilfælde. Desuden skulde hun have Ordensklæder (Nr. 190).

Når Folk således vilde indgive sig, sluttedes nøje Overenskomst med Klostret, der måtte give Genbrev om sin Pligt (Nr. 38. 93). At det var nødvendigt at have noget skriftligt for sig og at de indgive ikke altid var i Overensstemmelse med Klostret i Opfattelsen af Ejendomsret, ses af de Stridigheder, som Svenning Andersen flere Gange havde med Prioren. Förend han flyttede til Klostret, havde han bygget et Hus i Vostrup i Byens Fortå og Fæled, hvorved Klostret følte sig forurettet, og ved et følgende Forlig måtte han forpligte sig til aldrig mere at bygge der, men Prioren skulde også have Lov at bygge et Hus, hvis han vilde, i samme By ved Enden af sin Mark også på Fortåen (Nr. 49). Siden byggede Svenning endnu et Hus her, der på Tinge 1454 dömtes til Nedbrydelse (Nr. 50). Dette blev ikke den eneste Kilde til Uenighed, ti ved et Forlig mellem samme Parter 1458 (Nr. 51) var der foruden Trætte om Jord også Tale om hans Underholdning i Klostret, der ikke må være ydet ham ordenlig, ti her bestemmes en Pengesum, som han og hans Dreng hvert År skulde have af Prioren, ligesom de skulde i hans Levetid have et nærmere betegnet Hus. Og atter om disse Penges Betaling måtte de forliges i Slutningen af samme År (Nr. 48). Fuldstændig Enighed kom dog næppe tilveje, förend Svenning Andersen 2 År efter tilfredsstillede Priorens Havesyge ved en for Klostret fordelagtig Pantsættelse af sin Gård i Vostrup og iførte sig Ordrens Klæder (Nr. 47), og da först kom Overenskomst i Stand om den Behandling, han skulde nyde af Klostret.

Som denne Mand tilsidst er bleven rigtig Broder i Samfundet, således har det samme vist fundet Sted med flere andre. Det er ovenfor nævnt, at Anders Nielsen opstillede den Mulighed, at han vilde tage Kors, og Provst Henrik synes 1502 også at være indtrådt i Klostret (Nr. 156); det samme står i Cecil Pedersdatters Gavebrev: »og var det så, at mig lystede at tage Kors«, og Sofie Bosdatter indsætter Klostret til Arving af sine rørende Penge, hvis hun tog Ordrens Klæder, i modsat Fald var det hende tilladt at give sine Venner noget deraf. Hos Daugård¹⁾ opstilles den Mening, at der ikke var Nonner i disse Klostre, men af de 2 nysnævnte Exempler ses, at dette dog må have været Tilfældet. I Cecil Pedersdatters Gavebrev (Nr. 67) hedder det end videre, at ved hendes Jordefærd skal Klostret göre for hende

¹⁾ De danske Klostre. S. 343.

»ligervis som for en anden Søster, som Kors bær«, og Karen Madsdatter iførtes ved sin Indtrædelse Ordnenes Klæder. Det ses, at sådanne Brødre og Søstre dog ligefuldt kunde blive boende i sine Småhuse, men at der dog også har været et særegt Nonnekonvent, oplyses man om af Tegningen hos Resen, der er meddelt bag i dette Skrift, hvor en Bygning kaldes Nonnernes Stue. Det er derfor ej heller så påfaldende, at Pontoppidan¹⁾ ved at omtale, at Klostret 1539 pantsattes til Niels Lange, beretter, at denne skulde yde Jomfruerne tilstrækkeligt Underhold, men dette er dog urigtigt, da der i Pantebrevet, idetmindste som det her haves, alene omtales Munke (Nr. 194).

Det var imidlertid ikke alle belejligt at flytte til Klostret, og den Afløsning af sine Synder, som man håbede at opnå derved, mente man også kunde komme til gode, når det afsjælede Legeme bragtes til Hvile i Klostrets Kirke eller i dets Kirkegård. En stor Mængde Gavebreve for sådanne Begravelser haves (Nr. 30. 77. 81. 82. 124. 132. 135 osv.), hvori der betinges Sjølemesser og undertiden foreskrives, hvorledes Begravelsen skal foregå. I Peder Mogensens Gavebrev 1389 udsiges, at hvis han og hans Hustru valte sit Gravsted her, skulde Brødrene gøre Begravelsen med så mange Præster, som de på den Tid har, med Messer og Salmer. Men hvis de ikke vilde jordes her, skulde Brødrene ved Underretning om deres Død holde højtidelig Gudstjeneste med Messer og Salmer og indskrive deres Navne mellem Klostrets Velgørere, hvis Navne engang om Året blev oplæst i Kirken (Nr. 79). Klostret skulde også beværte Ligfølget (Nr. 67). Nogle stiftede også særegne Altre, foran hvilke deres Sjølemesse skulde holdes, og om Ridder Niels Krabbe hedder det (Nr. 91), at han stiftede en Vikariedom, altså Underholdning til en særegen Præst ved det Alter, han lod bygge, og Provst Henrik gav også en Gård til Bolig for Kapellanen ved et, som det synes, af ham selv stiftet Alter i Helligånds Hus. Til Gyldigheden af slige Gavebreve krævedes, at vedkommende ved disses Udstædelse endnu ikke var optaget i Klostret, som når det i Eline Mikkelsdatters Skøde udtrykkelig hedder, at hun var »uregelbunden« (Nr. 33). Kun sjælden skede det, at man ved sine Gaver tænkte på andre, som når Jens Jacobsen bestemte, at på den Dag i Året, hans og hans Hustrus Sjølemesse holdtes, skulde 6 fattige bispises; smukkeste fremtræder det i Hr.

¹⁾ Annales ecclesiæ Dan. III, 247.

Ebbe Strangesens Enke, Fru Elenes Gavebrev, at ved lignende Lejlighed skulde 12 fattige hvert År hæderlig beværtet ved Bordet »som Herrer« med Spise og Drikke (Nr. 171).

Klostret synes at have haft en Skole, ti 1527 nævnes den Jord, den gamle Skole stod på, imellem Byen og Møllen (Nr. 180). Der har altså da været en ny. Det er også bekendt fra Andvordskov, at der har været en Skole, hvor H. Tavsens var Læsemester. Det hedder desuden i en gammel Skolebog, at Skolen »skal være først opbygget af en Borger her i Byen på Kirkegården udi Kristjern II's Tid«. Juleaften 1550 bestemte Lensmanden Hr. Niels Lange, at 6 Personer af Skolen skulde nyde noget vist af Klostret, »på det Gud den allermægtigste kan ske Lov og Ære og Skolen ikke skal forringes eller formindskes, siden den er fra Klostret frakommet«¹⁾.

Den nærliggende By Nykøbing stod i et særegt Forhold til Klostret. Denne By nævnes første Gang 1299 (tota villa forensis, que vocatur Nova civitas in Morsø), da Kongen for at tilfredsstille Erkebiskop Esger Juel tilbød ham den blandt andet Gods²⁾. Den var altså Kongens By, og det nævnes 1423 (Nr. 167), at Kongen og Klostret da ejede den største Del af den, eller med andre Ord, at Indbyggerne var Kongens og Klostrets vordnede. Som sådanne synes de også at fremtræde ved den Måde, hvorpå de nævnes i flere Tingsvidner. I et sådant af 1422 nævnes først to Riddere, derpå en Præst, en Væbner, 3 Bønder, Borgemestren og en Borger i Nykøbing (Nr. 22). I et andet af samme År 1 Ridder, 3 Væbnere, 5 Bønder, 2 Borgemestre og 1 Borger (Nr. 25). 1424 Herredsfogden, 3 Præster, 2 Væbnere, 2 Bønder og 2 Borgere (Nr. 34). 1433 Herredsfogden, 3 Præster, 3 Væbnere, 1 Bonde, 2 Borgemestre, 3 Borgere (Nr. 29, 72). 1455 Herredsfogden, 2 Væbnere, Byfogden (der var kgl. Ombudsmand), 3 Bønder, 1 Borger og endelig en Bonde, der sandsynligviis er glemt at nævnes mellem de andre Bønder, da han senere i Brevet nævnes foran alle de andre Bønder (Nr. 68). Derimod synes senere Bymændene at have hævet sig mere i Værdighed, ti 1464 nævnes 2 Bønder efter Borgemestren (Nr. 8) og 1502 Herredsfogden og en Bonde efter Borgemestre og Rådmænd (Nr. 151). Ellers er det andensteds Reglen, at Borgemestre og

¹⁾ Meddelt af Løjtnant Mansa efter Optegnelser i Ålborg Stiftsarkiv.

²⁾ S. R. D. VI. 360. (Acciones advers. Erici regis et Joh. Grand).

XVIII

Rådmænd følger efter Væbnere men foran Bønder, medens der ikke synes at have været nogen Regel for simple Borgeres Plads i Forhold til Bønder. Det er sandsynligt, at det er en af Kongerne, der har givet Klostret den Del af Nykøbing, som det ejede, og at Byen skylder Klostret endel af sin Opkomst, skönt ikke sin Oprindelse. Byen havde fra først af ingen særegen Sognekirke, men der lå 2 Byer udenfor den ved Navn Venner og Vettels ¹⁾, der tilligemed Rolstrup udgjorde et eget Sogn, hvis Kirke var helliget St. Clemens, og hvortil Biskoppen i Børlum havde Patronatsret, som han omtrent 1380 overlod til Klostret (Nr. 165, 166, 167), der har gjort den til Sognekirke for Nykøbing. De nævnte Byer, der måske allerede da har været øde, gik så op i Købstaden og deres Marker kom tildels til denne, Vettels Mark fik den af Kristjern I 1460 (Nr. 186). Det synes, at Byen oprindelig har fundet sig vel ved at stå under Klostret, og endnu 1423 klager Borgerne til Kongen over, at Biskoppen vil indsætte en Præst til Forurettelse mod Ordnen og dem selv (Nr. 167). Som den imidlertid er skreden frem i Velstand, har den stillet sig mere selvstændigt frem mod Klostret og vi har allerede set dette ved Omtalen af Helligånds Huus. Senere kom Strid om Markeskæl for Rolstrup og Græsning på Vettels Mark (Nr. 175, 176, 177, 178, 179, 180) og Borgerne hævder udtrykkelig i deres Vide og Vedtægt for Markens Drift, at der ikke måtte sælges noget af denne til Kirke eller Kloster, Præstemænd eller fri Mænd, med Hentydning til Klostrets Lyst til Udvidelse (Nr. 186). Det synes, som det er Kongens Gavebrev på Vettels Mark, der har givet Byen et mægtigt Stød til at hævde sin Selvstændighed.

Klostrets Forhold til sine Bønder hører vi intet om; der er kun 2 Steder Tale om, at der blev gjort Hoveri, nemlig af en Gård i Jordsby og en Gård i Sønderdråby (Nr. 15, 17), medens der sjælden nævnes andet end den Indtægt, der havdes af Landgildekorn; af Småredsel nævnes dog af og til noget f. Ex. Nr. 18. Af mere Betydning bliver den sikre Oplysning, vi her får om Holdskorn, det Korn der ved en Fæstegårds Overtagelse skulde blive tilbage fra Forgængerens (se Registret).

Et eget Lys kastes ved disse Samlinger over den lavere Adels Stilling. Under Erik af Pommern findes de første Spor af Di-

¹⁾ Vettels skal have ligget nord for Byen og Venner på den Plads i Dueholms Vestermark, som endnu kaldes Vennegade. Schade Beskrivelse over Øen Mors, S 39.

XIX

plomadel, medens i en tidligere Tid formodenlig enhver fri Bonde kunde optages i Standen, når han vilde tjene i Krigen med Skjold og Hjelm, hvorfor han blev fri for de Afgifter, der hed Jnne, Stød og Leding. Senere ophører Adlens Forpligtelse til Krigstjeneste og denne nævnes ikke i de fra Erik af Pommerns Tid udstædte Adelsdiplomer. Det var ofte højere stillede Adelsmænd, der skaffede deres Svende Frihed af Herskabet (∴ Kongen), som det hed. Således hjalp Ridder Anders Offesen af Bjørnsholm 1418 Brødrene Svenning og Mikkell Andersen til Adelskab og han undte dem sin Moders Skjold og Hjelm (Nr. 52). Kongen udstædte et Frihedsbrev til dem, men da det af Kristjern I blev fundet således, «at vi os derefter ej fuldkommelig rette kunde», blev det tilintetgjort og et nyt udstædt 1454 (Nr. 53), der under dem Frihed og Frelse på deres Personer og alt deres fædrene og mødrene Arvegods, som de må nyde frit og frelst som andre Riddere og Svende i Danmark, dog Kongens og Kronens Rettighed på andet Bondegods og Købstadgods uforsømt. Ridder Lyder Kabels Enke Mette udvirkede 1452 (Nr. 117), at hendes Tjener Jes Povlsen fik Frihedsbrev og dertil 2 af Kronens Bondegårde i Tødse. Selv gav hun ham 3 Gårde i Ramsing (Nr. 118). Disse Folk levede i Tarvelighed sammen med deres tidligere Ligemænd, de andre Bønder, og når de optræder, er det altid i Samfund med dem, hvorimod de ikke kommer i Forbindelse med Riddere og andre Folk af den ældre Adel. En sjælden Gang kan de underskrive til Vitterlighed med disse, men de højeste Standspersoner, der underskriver deres egne Breve, er Præster.

Svenning Andersens Døtre synes at være gifte med Bønder (Nr. 47), og det var vist et Forhold, der meget almindelig fandt Sted. Måske er det kun den ældste Søn af slige små Adelsætter, der vedblev at bo på Hovedgården og som vedligeholdte Adelskabet, medens de andre Børn, der paa Grund af fattige Forhold blev nødte til at leve som Bønder, ikke selv har påagtet sin højere Rang ¹⁾. Døtrenes Gods var ufrit, sålænge de var gifte med ufri, men ved Mandens Død blev det igen frit, hvis de vilde, og ikke deres ufri Børn fik det. Der har udentvivel været stadig Kamp med den højere Adel, der ikke har villet godkende de andres Rettigheder, og i Bondekrigen under Kristoffer af

¹⁾ Dette fandt Sted med Ætten Barfod i Sædding, hvor selv Ejerne af Hovedgården efterhånden gik ned til at blive Herredsfogder og Skrivere ja tilsidst Fæstebønder. O. Nielsen Hist. Efterr. om Vester Horne H. S. 9—13. (Danske Samlinger I. 119—23). Jfr. om den svenske Knapadel Forsell Sveriges inre Historia I, 102—103.

Bayern kan det derfor ikke undre os at se Folk af den lavere Adel på Bøndernes Side. Det var egentlig først ved Grevefejden for de jyske Bønder så sorgelige Udfald og Adelspartiets endelige Sejr 1536, at den lavere Adel blev tvungen til at opgive Samfundet med Selvejerne. Efterhånden fik denne Sejr Udtryk i Lovbestemmelsen 1547 om at Kvinde, der ægter ufri Mand, taber sit Jordegods til nærmeste Frænder ¹⁾, og den senere, at Börnene mister Retten til frit Gods, naar ikke både Fader og Moder er af den fribårne Stand ²⁾. Det er af disse Folk, Klostret fik sine fleste Gaver.

På Grund af sin afsides Beliggenhed har Klostret formodentlig levet nogenlunde upåvirket af den Gæring, der på Reformationstiden satte så megen Splid i det kirkelige Samfund; det har lige til det sidste bevaret sin Messe og Ordrens vante Levevis. At man anså det for et Sted, hvor de kætterske Vildfarelser ikke var trængte ind, ses af nedenfor meddelte Breve, hvis Tilværelse er kommen for sent til Udgiverens Kundskab, så de ikke har kunnet meddeles blandt de andre Breve ³⁾. Under et stormende Opløb i Viborg, som det synes i Somren 1530, ophævedes hele den katholske Gudstjeneste i Domkirken, og Kapitlet kom derved i den største Forlegenhed, da det således

¹⁾ Som en Følge deraf finder man også, at adelige Jomtruer solte Jordegods i Smug, før de indgik Giftermaal med ufri, da rede Penge ikke gik tabte (Saml. til jysk Hist. og Topog. I. 66—67).

²⁾ Skönt dette først blev påbudt 1582, har man dog længe før den Tid ikke anset det for rigtigt, at en Adelsmand ægtede en uadelig, ti en Viborg Landstingsdom af 1568, der af P. Dyrskot er udskreven af en gammel Dombog, findes følgende: »belangendes Jörgen Hansen i Bastrup og Sören Jensen Ydaig (!), som havde kaldt Jörgen en Horeunge, så bevises af Jörgen Hansen i Bastrup, at hans Moder Anne Nielsdatter havde (med ham) avlet 11 Børn ved sal. Hans Skeel til Nygård udi 20 År, hun var hos ham, og aldrig havde anden Mand, og siden Hans Skeel døde, fik hun Palle Iversen, Borger i Vejle, og levede ærlig med ham og var aldrig Hore kaldt for det hun sad, gik og lå, og var hos sal. Hans Skeel åbenbarlig så som hun var hans Hustru, dog fordi hun var ufri, måtte de ikke vies, dog var de som Ægtefolk, ti Hans Skeel var Enkemand den Tid. Fremlagde og derom et Stokkenævns af Slet Herredsting. Item velb. Mand Aksel Nielsen, item Fru Karen Krabbes Attester, at Jörgen Hansens Moder levede ærlig og vel med, før og efter sal. Hans Skeel, og kaldte ham og hans Søkende for Slegfredbørn men ej for Horeunger«. Af samme Mening var også Landstingsdommen. Dette Samliv falder altså henved 40 År tidligere end Forordningen af 1582. Hans Skeel levede endnu 1564. (Rosenvinges gl. d. Domme III, 18—21).

³⁾ Det var først, efterat allerede hele Indledningen var sat, at Dr. H. Rørdam meddelte mig, at Adjunkt A. Heise i Viborg under sine Undersøgelser af Stiftsarkivet der havde truffet på dem, og Hr. Heise viste mig straks den Godhed at sende mig sine Afskrifter deraf til Afbenyttelse i dette Skrift. De er, måske med Undtagelse af Nr. 2, skrevne med Prioren Jakob Jensens Hånd.

havde Udsigt til at miste sin Ejendom, der for største Delen var givet det på den Betingelse, at der holdtes Sjølemesser derfor. Erkeedegnen Mester Anders Skovgård, der ved sin Underskrift af Kirkeordinansen også viser sig som en Mand, der selv 1536 ikke opfattede den da indtrådte Tilstand som endelig, lod da den Messe, for hvilken Kapitlet havde sin bedste Ejendom på Øen Fur, afholde i Dueholm, og dette Kloster beskikkede selv en Mand til at afholde denne. Prioren M. Jakob Jensen viser sig i de meddelte Breve som en Mand, der af Hjærtet var den gamle Tilstand hengiven og som anså, hvad der var sket i Viborg, for »Oprør, Vold og Overfald«. De omtalte Breve er følgende:

1.

19 Juni 1532. Prioren i Dueholm underretter M. Anders Skovgård, Erkeedegn i Viborg, om, hvem der forretter den Messe, som denne foreløbig lader afholde i Dueholm kloster og at han skal lade tage Vidnesbyrd derom hvert År.

Salutem in domino. Tacker iek ether, kiere mesther Anderss, synderlig godhe ven, for alle radhe och medstridelsze, i giøre och giffwe mig alle thid, for hwilke iek ville vere ethers fathwg thiener i hwesz madhe iek kwnne. Kiere mester Anderss, szom i scriffwer om then tjeneste, i ladhe holle her vtj closter, mvj vidhe, adt ien dannemandt her aff Nykiøbing, hedher her Lauriss Jwdhe, holler then redelig, och er han en godhe mandt i syn leffnet adt yuere (o: undvære) vyd annett etc., och han haffuer han (!) ynthet fanghitt sydhen *sancti* Michaelis dag, och mvj ladhe alle thing bestaa thill *sancti* Mouritii dag, iek kommer sielffwer till Viborg, tha skall iek anvordhe ether vyndisbywrdt *met* godhe mendt, attj lade opp holde her i closter then thieneste redhelig. Meg tøckes gotthe vere, attj thaghe *thet* bescreffne hwer aar, szo lengi till gwd hielper, attj mo holdhe then thieneste hiem vtij domkircky etc. Kiere mester Anderss, thisze madhe och andre, hworj iek kan vere ether till thieneste, ville iek gierne vere, szom iek plichwg er. In Christo seruatore valetē feliciter; spero, ut memoriam vestri in orationibus mei[s] habeam. Ex Dwholm anno etc. mdxxxij die sanctorum Geruasii et Protasii.

Jacobus Joannis
commendator domus Dwholm.

Udskrift: Venerando viro sanguineque præclaro magistro Andree Skoffgordt, *domino* archidiacono eccl. Vibergensis, domino suo, in primis obseruando etc.

Samtidig Påtegning: Ffuer Mesze Orig. på Papir i Viborg Stiftsarkiv. »Domkirken Pakke 2» Seglet er beskadedet.

2.

1531 (?), 1536 ?. Vidnesbyrd af Dueholm Kloster, at M. Anders Skovgård i Klostret lader afholde den Gudstjeneste, der ellers afholdes for S. Mortens Alter i Viborg Domkirke, og har beskikket en Danemand til at tage Vare derpå

Wii *effterskrefne* Jacob Jenssenn, prior och forstander i Duholms closter, Peder Stügge hwoss *forskrefne* Duholm och Las Skiïel till Jwngetgordt, vebner, gjør witterligt for alle medt *thette* wortt obne breff, att sidenn messer och gwdz thieniste effther gamble chrestelig skiickelse och sedwand bleffue nedherlagdt vtj Wibwrig domkiirckij och kwnde ther icke opholdes for *thet* oprordt, woldt och offwerfaldt, ther bleff giordtt nogen tiidt sidenn forleden, thaa haffwer erlige och velburdige mandt, mesther Andhers Schowgordt, ærckedegn i *forskrefne* Wibwrg, ladhit redeligenn och well widt machtt holde her vtj closthit the messer och gwdz tieniste, som hand tillforne plegde att lade holde for sancti Martini alther i *forskrefne* Wibwrig domkiirckij, och haffuer nw paa *thet* nye steedt och tilskicket en danemandt, som schall tage ware paa *szamme* thienisthe och holde thend frandelis widt macht her i closterett. Atth saa er i gudz sandheedt, som forschreffuit stander, *thet* wiithner wij medt wore indzegler trœckindes nedhen paa *szamme* wortt obne breff. Giffwidt vtj *forskrefne* Duholme mandagen i poske helige dage aar etc. mdxxxj (?).

Orig. på Papir i Viborg Stiftsarkiv, Pakken "Curiose Papirer". Bagpå med en samtidig Hånd: Om then tienist nw holdis i Nykiøbing, og med en nyere: 1536. Års-tallet i selve Brevet er utydeligt, da der er rettet derved; der synes først at have stået mdxxx, hvilket er rettet til mdxxxj, men det er dog muligt, at der bør læses mdxxxvj, som den senere Påtegning har. At dette dog er det første Vidnesbyrd, derpå tyder de mange Ord om Anledningen og Udtrykket "nu nogen Tid siden forleden", hvilket ikke godt kunde passe 1536. 1532 har A. Skovgård ikke tænkt på at tage Vidnesbyrd og så huskede Prioeren ham derpå (Nr. 1) og det toges nu i 3 År, men ikke i Krigsårene 1535—1536.

3.

30 Sept. 1532. Vidne af Dueholm Kloster, at samme Messe var holdt her i 1 År.

Jacob Jenssøn, prior vtij Duholme closter i Morsze, Peder Styogj, Lasze Skell, aff vaben, gøre vitterligt *met thette* wort obne breff, adt her Laurids Jwdhe, capellan till Løderop, haffuer nw hollett her vtij Dwholme closter po hederlige och velbørdige mands vegne, mester Anderss Skoffgordt vtij Wiborg, iij meszer huer vgge nu i en Aar om, och haffuer *forskrefne* mester Anderss bethalet hannom for szame thienesthe etc. Thill wijdnisbywrtd trœcker vij wor indsegle nedhen po *thette* breff. Datum vtij Duholm aar mdxxij sancti Jeronimi dag.

XXIII

Orig. på Papir i samme Pakke som Nr. 2. Spor af 3 Segl. Bagpå med samtidig Påtegning: anno xij; med en senere Hånd rettet til xxij 1522. Dette År kan det nu umuligt være, også af den Grund, at Jakob Jensen ikke kan være bleven Prior førend efter 1528; der må af den ældre Hånd, der efter Adjunkt Heises Udsigende er Anders Skovgårds egen, menes 1532, og dette er således det i Nr. 1 påberåbte vordende Vidnesbyrd.

4.

12 Febr. 1533 (Torsdag næst før Valentini Dag) vidner samme Personer, at Messerne i »thenne framfarne aar« er blevne holdte vedlige af Anders Skovgård og at han har betalt Hr. Lavrids Jwdhe, Kapellan til Løderup, derfor.

Bagpå med samtidig Hånd: ffuerss thjeniste anno xij (o: 1533)

5.

13 April 1534 (den næste Mandag efter Quasimodogeniti Søndag) vidner »Jakob Jenssen, prior wdj Duholms *sancti* Joannis closter i Morsze, Peder Styøgi hwos *forskræfne* Dwholme, Lasze Skiell till Jonggittgordt och Thamiss Mickelssen, præst till Bodeom«, at M. Anders Skovgård har ladet holde i Dueholm Kloster den Tjeneste, »som han skulde opholde i Viborg Domkirke for St. Martini Alter, og har betalt Kapellanen«. (P. Stygges Våben er utydeligt i Seglene).

Bagpå med samtidig Hånd: wintne aff Dwholm om ffuers tieniste anno xiiij (o: 1534).

Den Sag, som disse Breve egenlig vedkommer, hører til Viborg Domkapitels Historie, som vi her ikke skal gå ind på, såmeget mindre som man kan vænte den nærmere oplyst af Adjunkt A. Heise, men så meget Lys kaster den dog på Dueholm Kloster, at vi ser dette stå urokket lige til 1534. Uagtet Prioren M. Jakob Jensen var Katholicismens tro Mand, beholdt han dog Klosters Styrelse også efter den Tid, idet han 1536 fik kgl. Brev til alle Klosters Tjenere, at de skulde være ham hørige og lydige og give ham Skyld og Landgilde ¹⁾. Brødrene og Søstrene må være blevne i Klostret, til de efterhånden døde eller selv drog bort. Nu betragtedes Klostret dog som kgl. Len, og det sattes til at give 2 Folk i Krigstjeneste ²⁾ og yde Skat ³⁾. Med Hensyn til Krigstjenesten havde det dog allerede 1523 blandet sig i verdslig Handel, idet det tilsagde Fredrik I. 6 væbnede Mænd ⁴⁾.

¹⁾ D. Mag. 3 R. VI. 68.

²⁾ Smstds. V. 299, 324. VI. 201, 220.

³⁾ Smstds. V. 314.

⁴⁾ D. Mag. 2. R. V. 52, 53.

1539 fik Niels Lange til Kærgård Pantebrev paa Klostret og dets Bøndergods for 1000 Joakimsdalere, med den Forpligtelse at han skulde give Kronen den Tjeneste og Tyngde, som plejede at ydes deraf, holde Prioren og Munkene med ærlig Underholdning i Henseende til Klæder og Føde, og holde Klostrets Bygninger vedlige (Nr. 194). Som Munkene uddøde, vandt Pantet i Værdi, hvorfor han 1540 fik Summen forhøjet med 1000, og 1547 med 500 Daler ¹⁾). Den sidste Prior M. Jakob blev boende på Klostret til sin Død, der indtraf for 1556.

Af Klostrets Bygninger findes endnu en Del Levninger. I Hovedbygningens Forside (Tavle 1) er Muren i en Længde af c. 25 Alen af gammel Bygning. Over de nuværende Vindver er endnu 8 Spidsbuer synlige, under hvilke der sikkert har været anbragt smalle og mere passende Vindvesåbninger end de nuværende. Den modstående nordlige Side bærer i en tilsvarende Længde Udseendet af at være samtidig med denne, idet her også findes Spor i Murværket af spidsbuede Vindver og under et af disse er en lille smal Glug (se Afbildningen af Kældren Tavle 3), som henviser til, at de firkantede Kældervindver på Forsiden vistnok tidligere har haft en lignende Form. Hvor den gamle Ydermur ender, tæt til højre for den nuværende Indgang, er en henved 1 Alen tyk Mur, som adskiller Gangen fra Værelserne i den nyere Del af Bygningen, der er opført i Slutningen af forrige Årh. Denne Mur forener den sydlige og nordlige Mur, og har sikkert tidligere været den østlige Gavl af den gamle Bygning, ti Åen, der nu er meget smal og løber 6—7 Alen fra denne Skillemur ind under den nyere Del af Hovedbygningen, har vistnok tidligere bredet sig op imod denne og hindret Bygningen i at gå længer ud mod øst. Over og under Spidsbuerne ses udvendig nogle små firkantede Vindver, hvor der tidligere har været smalle Glugger; dette ses tydeligt, når man undersøger Muren for inden. Her findes nemlig Rester af 6 Glugger, hvoraf nogle skönt udvendig tilmurede endnu paa den indvendige Side viser en smuk arkitektonisk Form. Her er Muren 1½ Al. tyk. Muren er, uvist når, delt ved et Loft, så Stuerne nu kun er 8 Fod 8 Tommer høje, medens der er sat Vindver i Stokværket ovenover, der bruges til Kornloft. Ovenover dette er det øverste Loft, mærkeligt ved sine gamle Egebjælker; her findes sådanne 13 Sparrer,

¹⁾ Reg. o. a. Lande IV. 435, V. 47.

som netop ligger over den gamle Del af Bygningen; efter Sagnet er disse huggede i Klosters egne Skove på Mors. Under den østligste af disse Sparrer ses Toppen af den foran omtalte Skillemur, der rager et Stykke frem over Gulvet, den er 15 Tommer tyk og stærk blandet med uformelige Kampesten. Øst for denne Rest af Mur og disse gamle Egebjælker har den nyere Del af Bygningen Sparrer af Fyr.

Under den gamle Del af Hovedbygningen findes en Kælder med Nedgang ad Døren længst til venstre, den er afbildet Tavle 3. Her er Væggene overalt af gammel Bygning med Kampesten af betydelig Størrelse, blandede med Mursten; disse sidste er, ligesom overalt i det gamle Murværk $10\frac{3}{4}$ Tm. lange og $3\frac{3}{8}$ Tm. tykke; Ydermurene er her $1\frac{3}{4}$ Alen tykke. Loftet er af Eg og i den nordlige Mur findes en lille Glug i oprindelig Tilstand.

På den Grundtegning fra 1801, der meddeles Tavle 2, er den gamle Del af Hovedbygningen (A) betegnet med mørkere Farve. På Tegningen i Resens Atlas (Tavle 2) er det en Bygning med takkede Gavle og med en Skorsten på, der ikke betegnes nærmere, men synes da også at have været Stuehus.

Den anden gamle Bygning, af hvilken der endnu er noget tilbage, er den, der på Grundtegningen af 1801 betegnes med B, og som på Resens Tegning, med hvilken den iøvrigt har meget liden Lighed, kaldes »Kornhus, som fordem har været Nonnernes Stue.« Den er nu Mejeri og har tidligere været Kostald ¹⁾). Her har den nordlige Mur, i en Længde af 30 til 35 Alen Karakter af at være meget gammel; man har her et yderst rå Granitfundament og i en Højde af c. $2\frac{1}{2}$ Alen Spor i Murværket af Rundbuer, 6 større og for hver Ende af disse 1 mindre, disse sidste lidt lavere end hine. I denne lange og noget over 3 Alen høje Mur er Murstenene af samme Størrelse som i Hovedbygningen. Af Kirken og Kapellerne er nu ingen Levninger, dog støder Ploven ofte på Murbrokker og Stumper af gamle Munke-tagsten. Også er adskillige Hovedskaller opgravede. Da Kostalden (på Grundtegningen fra 1801 C) for nogle År siden blev moderniseret,

¹⁾ Det er formodentlig denne Bygning, der omtales af Biskop Jens Bircherod 1706 (Bircherods Dagbøger ved Molbech S. 497): »Hvor Munkene i gamle Tider har haft deres Kamre og Værelser, der er nu Fæstalden. Sic volvitur temporum ordo.« Han tilføjer: »Af Klosterkirken, som længe siden er ruineret, står alene et Kapel tilbage, som endnu efter en particulier Fundatses Tilhold konserveres, dog ikke til gudelig Brug.«

traf man i Grunden en Del Ligkister. Enkelte Forhold i Omgivelserne er forandrede siden 1801, hvorfor man har valt at meddele Grundtegningen for dette År fremfor en nyere.

Også i sproglig Henseende frembyder nærværende Samling ikke få interessante Sider, såmeget mere som dens 2 Dele kan henføres til aldeles bestemte Tider, således at S. 1—79 er et jydsk Sprogminde mærke fra sidste Fjerdedel af det 15de Årh., og S. 80—115 fra 1527, der giver Oplysning om, hvorledes man i Jylland da skrev dansk Skriftsprog og hvorledes den virkelige Udtale var. Når en oprindelig Form findes ved Siden af en afslidt, véd vi, at det er den sidste, der udtales. Ubetonede Endelser er således utydelig udtalte: *ewæ* (71) men *ewigh* (74), *aldher* (119) *aldre* (123) *aldry* (49) for aldrig, *ørtæ* (114) men *ørtigh* (113), *fulwecktæ* (7), *wwyldæ* (68), *rættehied* (35, 77) *ræthed* (43, 84). At Endelsen i Fæled ligeledes er svækket, ses af, at der både skrives *felligh* (49) og *fællyt* (96); ligeså i *Hoodgard* (2) *anth* (39, 85). e i Enden af en Stavelse er stum i *fort* (1) men *fortæ* (49), *warm* (47) *tyndh* (61), *foreldær* (37). Navnlig er det altid stumt i Tillægsordenes bestemte Form: *then forsaffd gards* (12), *thet forskrewet steth* (90), *andre beskeden mæn* (55). I svage Udsagnsords første Bøjningsmådes Datid udelades -e også stadig, som i jydsk Lovs ældste Håndskrifter, *delæth* (123), *prøwytt* (55), *troeth* (123), *tygith* (111); en Undtagelse gör kun *formyndedæ* (48). Derimod betegnes det ellers sågodtsom altid i Navnemåden, og *celebreer*, *celebrær* (36, 89) er vist den eneste Undtagelse.

Det bløde d er stumt: *klæær* (36) men *kledher* (47), *men* står for meden (84); mest ses dette dog af de mange Steder, hvor det urigtig sættes til: *nær at wy død* (30), *bydh* (74), *bydmen* (38), *Lessød* (127), *Siælendsfader* (34, 89, 129) jfr. samme Ord i Petersens Sproghist. II. 275. nd udtales ej heller i Nut. Till.: *owerwærnæ* (84), *lignnes* (28), *lignendes* (129).

g blødgøres, hvor det kan, i betonede Stavelser til w: *dawæ* (37, 51, 75), *dawelighe* (1), *daffzgærningh* (17), *hwff*, *hoff* (10, 17, 33, 61, 106), *roff* (84), *andraffue* (62), *hæfft* (85), *bode hœwen*, men *hœgher* (28). Ellers bortfalder det: *leersteth* (129). Törv er blevet til *törreff* (94), tn er blevet nn, hvorfor der skrives underlige Ord som *wintnæ* (29) for *winnæ*. Med Hensyn til Selvlydene finder man enkelte Gange Spor af Brydning: *jen* (7), *jendræctæligh* (122), *wos* (77), *hwos* (41, 54). å forveksles med af og omvendt: *affkiære* (4, 6) for åkære, *aakaldt* (87)

for afkald (samme Form i den yngre Del 140, 155), både *affgiærd* og *agiærdh* (130). Forveksling af æ og ø finder Sted i løse, hvor man ved Siden af de rette Former har *lesdæ*, *leesdæ* (37, 66), *læseth* (44) *læse* (36) *læses* (43).

Med Hensyn til Udsagnsordene findes her ikke mange Særegenheder, der ikke er bekendte andensteds fra. *worthe* har i Dativ *worth* (91), *the worthe* (ø: worthe) (49), i den yngre Del også i Ental *wortthe* (159), i Tillægsform *the hawe wort* (27). se har i Datids Flertal *soghe* (76), *sowe* (50, 111, 127), men også *saa* (29, 33, 66). Af dette Ord ser vi, at Flertal i Udsagnsordene allerede er ved at gå bort, om det end er almindelig vedligeholdt: *wintnæ wy* (29), *towæ wi* (66), *thrycke wij* (51), *the finge* (83), *hængi wy* (16), *the gingæ* (122), *the wondæ* (68, 116) *the sworæ* (122), *the mwæ* (53).

Undertiden kan det synes, som 1 Person i Nutid i svage Udsagnsord har særegne Former: *helsæ jegh* (6), *jeg kundgiøre* (30, 41), men *kundgiører jegh* (95) og *jegh kundgiør* (96) findes også, ligesom *vij kundgiør* (68), så det synes som *kundgiør* er den virkelige Form både i Ental og Flertal. Endelserne er i det hele i en Overgangstilstand; således findes i Fort. Tillægsform *affhendæ* (1, 2) og *affhend* (10), *oplathet* (95) og *wplat* (3), *vnnel* (95) og *wnth* (11), *fanghet* (16), *fangyt* (30, 75) og *fott* (72), *byggit* (28) og *bygd* (7), *wæryt* (29) og *werth* (41). Endnu regelret *hawyt* (36). Allerede fremkommer en Form som *jeg haffuer fanghen* (100).

I Navneordenes Bøjning har allerede Övergangen til den nuværende gjort sig gældende: *arwinghe* (68) har således i Flt. foruden det almindeligere *arwinghe* også *arwingher* (1, 28). *præst* har både *præste* (71, 76) og *præster* (29, 34, 67, 89), ja endog en underlig Form *præsteræ* (72, 92) som af Ental en *præster*. Det hedder også både *articlæ* (39, 91) og *articlær* (11). Hunkönsordet *delæ* (48) er derimod uforandret i Flt. (84) og det samme gælder om *datter* (hvilken Form altid forekommer og ikke *dotter*) (47). Istedetfor det rette *sieler* (72) træder *sielæ* (23). Intetkönsord er ikke altid uforandrede, således haves altid *brevæ*, *breffuæ* (4, 44, 66, 68, 120), *kledher* (36, 47) ligesom *inciglæ* (67) eller *incegel* (64) enkelte Gange har *incigler* (47, 58). *stycke* er altid uforandret (41, 61, 77, 95). Da -e så tidt er stumt, haves Flertalsformer som *wæpner*, *borgemester*, *borger* (29), dog også *wæpnære* (44). Ejeform i Flt. og i Ent. af Hunkönsord ender på -s: *borns* (19) *hus-*

fruæs (19), ja endog Ejestedordet böjes således: *mynæs arwinges* (13). Omskrivelse findes i 11000 *jomfruær theres dagh* (4), forat undgå Ejeformen. Spor af Formböjning haves i enkelte Udtryk, der står som Overlevering fra ældre Tid: *til pantæ* (39), *met alle rætte* (43), *met alle ræthet* (88), *i alle mathe* (45), *wydh hennæ fullæ synnæ* (72), *noger aff mynæ slekt* (82), *when alle kiære* (29). Hvor fuldstændig Forvirringen er med Stedordenes Böjning, ses af Nr. 33, hvor der haves: *henner daghe, henner fadher, hennæs modher, masse — for hennæ och hennæs forelders siæle, hennær død*; og i Hensynsform: *hvilke fornæffnde klosters forstander henner skal skyckæ*. Ligeså et andet Sted: *hennæ siell och hennæs husbondes och hennes barns och andre hendher foreldher sieler* (72). Desuden *ethers* (8), *begges wore* (2), *beggi theris* (44), *begges theres* (48), *wores behoff* (11), *wors hærræs* (25), *wortz hærræ* (55) *wor hærræs* (17).

I Könnet er også stor Forvirring: *then skode* (26), *myn lifff* (38), *en mageskyfflæ* (75), *then syndær cappellæ* (48), *dyghen* (36) dog også *dighel* (108), *myn eghen behoff* (104), *myn hus behoff* (84), men også *myt behoff* (104), *een bool* (90), *then bool* (28) (også *thet bool* 30), *then forskrefne closter* (71), *sin gemme* (60), *full wærdh* (108), også *full wærd* (59, 86); *myt wtfærdh* (67), *so myghit ængh* (104), *thet bygningh* (50), *thet samme soghen* (90), men også *then samme soghen* (106), *then ødhe iordh* (90) *all then iordh* (71) kun disse 2 Gange, derimod altid ellers Intetkøn (19, 4, 39, 5 74, 75, 84). *Venskab* er allerede her Intetkøn (48), derimod er *sted* endnu vaklende: en i 17, 30, 59, 81, 90 osv., et i 16, 28, 47, 49, 58, 75 osv. Ligeså *eth wickariædom* (91).

Af Talordet 3 findes vel både Fælles- og Intetkönsformerne *thre* og *thry*, men de bruges i Flæng, således *thre pund* (12), *thre thingh* (39) og *thry pund* (35). To hedder *to* og *two*, men her er kun 2 Skrivemåder af samme Form: *to pund* (17), *two gordæ* (37). At Tallene fra 13 til 19 ender på *-tan*, er noget så almindeligt i jydsk Håndskrifter, at det findes ind i det 17de Årh. Af andre Tal kan nævnes *thrysintywæ* (46), *halfwærdæsindæ tiwæ* ¹⁾ (111).

¹⁾ Tælning efter Snese er næppe oprindelig: *fyrshintyghæ, halfwærdæsintyghæ* forekommer dog allerede i Flensborg Stadsret, hvorimod Tælning efter Tiere, der mærkelig nok er vedbleven i 30 og 40, også i andre Tal synes at have fundet Sted, som *syutyugh* i sæl. Kirkelov (Thorsens Udgave, S. 74). I et jydsk Diplom fra 1428 (S. R. D. VI. 504) nævnes *sexintywæ* (= *sexsinnetywæ*) og *nisintywæ*: der er Overgangsformer til den nuværende Brug, idet der derefter må have kommet en Tid, da man ikke forstod Endelsen og antog den for = 20 og således mente, at Ordformen var meningsløs og måtte ændres.

XXIX

I den yngre Del er Retskrivningen ikke så simpel som i den ældre; her er denne overlæst med den Mængde Medlyd, som det 16de Århundredes Brug medførte, og t skrives ofte for d f. Ex. *fortthæ*, *retthæ*, *fellett*, *medt*, *radt*, *testigesthe* (132). Landskabsmålets Egenskaber træder her endnu oftere frem. Således er e stumt i: *magskyfft* (133), *tilhørels* (138), *hans sand arffuinge* (138), *han skøedt* (139), *syn foreldher* (140), *tiltaal* (141). Blødt d og g bliver ofte til j og v mellem 2 Selvlyd: *skaye* (147, 152), *skayeløst* (149), *leyett* (143, 179) og de forveksles derfor undertiden: *ledherstedt* (135, 140); ligeledes bliver g efter a til w: *klaffwe* (170), *laffdt* (148), *saffdhe* (169), hvorfor oprindeligt v undertiden forveksles med g: *stwg*, *stwghæ* (149, 169), *hagdhe* (158). Brydning af e finder meget ofte Sted, således altid i *jen* og *jet*; også i *hiedhe* (133), *dielactighedt* (140), *diell* (159). *folghe* (144) er allerede blevet til *fyllæ* (134), sammen til *sammell* (150), sæl til *seeler*, *seler* (138, 143, 149), tro til *trow* (175). Fortidens Tillægsform ender på -n: *haffuer giffuen* (137) *vp at haffue born* (139). En underlig Form, der også her tidt gentages, er, *presthre* (145), som om man sagde en prester. Flere gode jydsk Ejen-domligheder, der endnu haves, findes også her: *helsen jeg* (138, 141, 145, 147), *anthen* (147) brugt som nuv. enten og i *anthen partt* i Ordets oprindelige Betydning (annat tveggja). Den urigtige Skrivemåde *wergæ* findes allerede her (158), derimod skrives *spøre* (179).

Den Sammenblanding af Könnene, som så ofte finder Sted i jydsk og som har gjort, at flere Egne kun har et, findes også her: *thenne hiemkøb* (139), *jen skødhe* (151), *then skyfft* (154), *then gamle toffthe dygghe* (176, 178), *then bierngh* (175¹); derimod findes af Intet-kön: *mith behoff* (147), *jett closther regell* (156), *thet saagh* (151), det sidste dog tvivlsomt, da thet ikke er skrevet helt ud, men rigtignok med det sædvanlige Forkortelsestegn for -et, nemlig thz. Det eneste Tegn på Hunkön er grammatisk urigtigt, og tyder således også på Könnenes Blanding: Gård kaldes nemlig *hun* (134, 144, 145).

Udsagnsordene er ofte uforandrede i Flertal: *wij løster* (hvilket måske står for os løster²) (141), *the haffuer* (146), *breffue vduiser* (150), *wij seeler* (143), *wij stadfesther* (158). På den anden Side synes *the soe* (139) at tyde hen paa Brugen af Flertal i visse Ord, idetmindste på Papiret.

¹) De samme Ord findes dog også med deres oprindelige Kön.

²) I den ældre Del står rigtig *megh lystæ* (67).

Med Hensyn til Udgivelsesmåden, da er Originalerne aftrykte så nøjagtig som muligt, dog er den Afvigelse gennemført, at kun Navne skrives med store Begyndelsesbogstaver. Opløste Forkortelser er egen-givne med Løbeskrift. Dette er navnlig ved de danske Breve af Vigt-ighed, da det derved kan vides, om en Ordform virkelig er skreven således helt ud eller om der er Mulighed for en anden Læsemåde. Ofte har det voldt nogen Vanskelighed at afgøre, hvorledes et Ord på denne Måde skulde skrives, idet Grundskriften i mange Tilfælde var meget vaklende. Navnlig gælder dette i Spørrmålet, om der skal ind-sættes e eller æ; da Skriftet imidlertid er af så ung Alder, er det første foretrukket med Undtagelse af i enkelte Ord, der uden Forkortelse så godt som overalt skrives med æ, som hærræ og hær, thær, præst. Af samme Grund skrives steth, men met, uagtet den vaklende Skrive-måde wyth (S. 53) og wyt (S. 49) egentlig burde tillade at indsætte den rette Form meth. Også er der opløst hæret som den almindeligere Form (ved Siden af herret), uagtet S. 14 skrives Hanhæreth, S. 33 hæreth og S. 3 hæryt. Disse og andre Uoverensstemmelser kan næppe undgås ved Udgaven af et Skrift, der er så vaklende i sin Skrivemåde som dette. Glemte Ord er som oftest indsatte i []; ligefremme Skrive-fejl er ikke rettede, men der er vedføjet (!); hvor o er skrevet for ø, er dog ikke bemærket, da der jo kunde være Mulighed for, at o virkelig udtaltes. Afbildningerne bag i Bogen er udførte af Hr. Magnus Petersen, der i Sommeren 1870 selv undersøgte Gården og har meddelt det væsentlige af hvad der foran siges om Bygningen. Grundtegningen af Dueholm fra 1801 skyldes Hr. Löjtnant C. Mansa til Sø, der desuden gennem sine Samlinger, som han beredvillig stillede til min Rådighed, gjorde mig opmærksom på de som Nr. 195—97 meddelte Breve, der findes i Ålborg Stiftsarkiv. Originalerne til disse tillod Hs. Højærværdighed Hr. Biskop Kierkegård mig at låne fra Arkivet. For Læsning af flere utydelige Steder må jeg bevidne Hr. Arkivsekretær, Löjtnant Plesner min Tak, men navnlig skylder jeg Selskabets Formand, Hr. Professor, Bibliothekar P. G. Thorsen at fremhæve, at som det er hans Kærlighed til alle den nordiske Fortids Mindesmærker, der har fremkaldt nærværende Udgave, således skyldes ham også en Mængde værdifulde Vink, som han har meddelt Udgiveren efter Gennemlæsningen af 3dje Korrektur.

Indhold,

ordnet efter Tidsfølge.

	Nr.
18 Marts 1371. Tingsvidne af Nørreherred på Mors, at Fru Mette, Enke efter Peder Nielsen af Smerup, skødede til Dueholm Kloster en Gård i Tøving med nogle Marker deromkring	24.
24 August 1388. Tingsvidne af Sønder Herred på Mors, at Fru Kristine af Ager, Ridder Niels Eriksens Enke, gav til Dueholm Kloster 1 Gård i Vester Assels. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales ecclesiae II. 234—35	97.
14 Sept. 1389. Væbner Peder Magnussen giver for sin og sin Hustru Elenes Ligbegængelse eller Sjølemesse og forat deres Navne må indskrives blandt Klosters Velgørere en Gård i Løddrup til Dueholm Kloster. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales ecclesiae II. 235 .	79.
14 Sept. 1389. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at Fru Elene, Ridder Ebbe Strangesens Enke, her udsagde, at Fru Katrine, Ridder Sakse Pedersens Enke, på samme Ting havde skødet Rolstrup Gård til Hr. Ebbe Strangesen. På samme Ting vidnede Fru Else Buggesdatter, Gotskalk Skarpenbergs Enke, at hverken hun eller hendes Brødre eller Søstre i 69 År havde haft Ret til denne Gård, fordi hendes Fader gav den til Hr. Sakse Pedersen i Medgift med hans Hustru Fru Katrine, Hr. Bugges Søsterdatter	172.
26 Dec. 1402 (o: 1401). Torkil Jensen af Blikstrup skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Sæby	105.
27 Marts 1402. Væbner Anders Nielsen af Asdal giver med sin Hustru Fru Yddes Samtykke til Dueholm Kloster 1 Gård i Jordsby, således at Klosteret skal have den årlige Indtægt og han Hoveriet, så længe han lever, men efter hans Død skal Klosteret have det hele. For denne Gård, der var hans Hustrus Ejendom, havde han udlagt hende en anden af sine egne	15.
14 Maj 1402. Fru Elené Buggesdatter, Ridder Kristjern Vendelbos Enke, skøder til Fru Elene, Ridder Ebbe Strangesens Enke, 1 Gård i Rolstrup og stadfæster hendes andre Hjemmelsbreve på denne Gård, se 14 Sept. 1389	173.

	Nr.
11 Maj 1404. Peder Hase, Væbner, pantsætter Nis Hvas Ejendomme i Ramsing Sogn. Tidligere trykt i Molbechs og Petersens Udvalg af danske Diplomer. S. 181—82	121.
18 Jan. 1407. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at Fru Elene, Ridder Ebbe Strangesens Enke, for sin Ægtefælles, sin og sine Börns Sjæles Helsen giver til Dueholm Kloster sin Gård Rolstrup, imod at Klostret skal afholde 2 Messer årlig, nemlig en for de afdøde og en til den hellige Jomfrus Ære samt engang for hendes egen Sjæl med 12 Præster og samme Dag give 12 fattige et rigeligt Måltid med Spise og Drikke	171.
26 April 1408. Ingerd, Priorinde ved den hellige Jomfrus Kloster i Ålborg giver for Katrine Jepsdatters Sjælemesse en Gård i Vilse til Dueholm Kloster. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales ecclesiae II. S. 505—06	87.
11 Nov. 1410. Tingsvidne af Sønder Herred på Mors, at Inge Thorkildsdatter, Mikkel Pedersens Enke, for sin og sin Husbondes Sjælemesse skødede til Dueholm Kloster Medelste Mølle i Løddrup . . .	76.
4 Marts 1411. Johannes Jacobi giver for sin og sin afdøde Hustru Ingerd Mikkelsdatters Sjælemesse 1 Gård i Sønder Lyby til Dueholm Kloster. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales ecclesiae II. S. 509	112.
17 Feb. 1412. Magnus Bryningh pantsætter 1 Gård i Jølby til Nis Tagesen	70.
10 Nov. 1413. Peder Hase af Vellum. Væbner, kundgör, at han og Nis Hvas i Flensborg trættedes hårdelig for flere gode Mænd angående et Brev, som Broder Bent, Kustos i Viborg, skrev på Nis Hvasses Vegne men på en anden Måde, end dennes Mening var. Nu var de forligte således, at Nis Hvasses Brev skulde være magtesløst nu og altid og ikke komme ham til Skade på Pantebrevet af 11 Maj 1404. Tidligere trykt i Sejdelsins Diplomatarium Flensborgense I. 227 efter en Afskrift af Birkerod	123.
26 Nov. 1415. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at Peder Nielsen af Ørting skødede til Dueholm Kloster 1 Gård i Sejerslev med nogle Agre i Hestehjerg	9.
12 Marts 1418. Ridder Anders Offesen af Bjørnholm giver og under Svenning og Mikkel Andersen, som han har hjulpet til Adelskab, sin Moders Hjelm og Skjold	52.
15 Marts 1418. Tingsvidne af Nørre Herred, at Nis Jessens Sædegård i Tødse var solt af Jes Ovesen i Frøslev til Thorkil Magnusen, der igen gav den i Medgift med sin Datter til Mikkel Pedersen.	55.
22 Okt. 1418. Væbner Magnus Pedersen af Nes giver for Villum Nielsens Sjælemesse 1 Gård i Sejerslev til Dueholm Kloster . . .	12.

XXXIII

	Nr.
13 Nov. 1418. Væbner Magnus Andersen giver til de spedalskes Hus i Dueholm 1 ½ Sølv, hvorfor han pantsætter en Toft i Flade . . .	20.
Omtrent 1418. Magnus Andersen skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Skrandrup. Brevet er uden Datum, men denne må falde ved den Tid	13.
8 Jan. 1419. Væbner Jes Frøst af Frøslvgård giver for sine Forældres Sjælemesse og den synderlige Kærlighed, som Prior og Broderskabet har vist dem og ham, sit øde Gods i Tøving til Dueholm Kloster	23.
8 Maj 1420. Væbner Mikkell Andersen giver til Dueholm Kloster for Fordel og Kærlighed, som Prior og Brødre har gjort og skal gøre ham både medens han lever og efter hans Død, som de åbne Breve udviser, som de har givet ham derpå, 1 Gård i Vostrup og 1 Gård i Sejerslev	38.
26 Juni 1420. Ridder Niels Krabbe giver for sin og sin Hustrus og for sine Forældres Sjælemesse til Dueholm Kloster Nørre Mølle, Gods i Vejerslev, Over Syndrup og Neder Syndrup, Harre og Bodum.	90.
26 Juni 1420. Ridder Niels Krabbe vedkender sig at skyldte Dueholm Kloster 100 ½ lybsk til et der stiftet Vikariedom. Dør han, inden de er betalte, må Klostret sålænge nyde Indtægten af hans Gods i Vejerslev	91.
19 Marts 1421. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at Hr. Peder Høg lovlig indløste det Gods i Sundby, som Peder Degn havde i Pant af Kristen Høg, og Lave Rød havde lovlig indløst det af Nis Eriksen	66.
6 Okt. 1421. Tingsvidne af Sønder Herred på Mors, at Kristiern Thorkilsen skødte til Dueholm Kloster 1 Gård i Kordrup	80.
11 Feb. 1422. Tingsvidne af Nørre Herred paa Mors, at St. Klemens Kirke i Nykøbing havde af gamle Dage været Sognekirke for Vettels, Venner og Rolstrup og at det aldrig var hørt, at nogen anden end Biskoppen af Børlum havde forlenet eller givet eller presenteret nogen dertil, förend Brødre af Dueholm Kloster fik Kirken i deres Værg	165.
18 Feb. 1422. Væbner Jep Knogmos andvorder Dueholm Kloster igen dets Gård Rolstrup og mæler alle de Breve døde, som han eller hans Hustru Boel Gunnesdatter havde derpå, og alle de Breve stadige og faste at blive, som Prior Hans og hans Konvent havde af ham på hans Hustrus Vegne på 2 Gårde i Thy	174.
17 Marts 1422. Ridder Niels Krabbe skøder til Dueholm Kloster Dam og Damsbund til Nørre Mølle i Vejerslev, hvilken Mølle selv han tidligere havde givet Skøde på	94.
1 Okt. 1422. Cecilie Eysdatter, Ridder Tage Nielsens Enke, giver til Dueholm Kloster 1 Gård i Fjelderslev og 2 Gårde i Tøving, imod at	

XXXIV

	Nr.
hun sin Levetid skal have fri Bolig i Klostret og 3 Kør om Året og Sjælemesse efter sin Død	21.
5 Okt. 1422. Tingsvidne af Sønderherred på Mors om foregående Skøde.	22.
6 Okt. 1422. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors om det samme .	25.
11 Okt. 1422. Væbner Jes Frøst stadfæster ovennævnte Skøde af hans Morsester Fru Cecil	26.
1423. Nykøbing Borgeres Ansøgning til Kong Erik af Pommern. St. Clemens Kirke lå indenfor Byfreden, og Byen havde aldrig haft nogen anden Sognekirke. Dueholm Kloster havde nu haft samme Kirke omtrent 40 År og nogen anden Præst end den, der forestod denne, kunde ikke være dem ret nyttig. Men nu havde Biskoppen ved sin Official nylig ladet indsætte en unyttig Præst i samme Kirke til Skade for St. Johannes Orden og Skam og Tab for dem. Derfor bad de Kongen tænke på deres Fordel, da han og Ordenen havde de fleste Ejendomme i samme Sogn. Da der i Nr. 166, der er fra 1433, siges, at Klostret havde haft St. Clemens Kirke i omtrent 50 År, må nærværende Brev være 10 År ældre, hvilket også bestrykes af Nr. 78, hvoraf der ses, at Byen netop 1423 havde de samme Borgemestre, som her nævnes	167.
15 Avg. 1423. Mikkell Spenndh Præst kvitterer Dueholm Kloster for den årlige Afgift, som Klostret havde forpligtet sig til at give hans Moster Inge Mikkels, ligesom han giver Afkald på sin Ret til den Mølle, som hun har givet Klostret	78.
22 Sept. 1423. Laurencius Johannis, kaldet lille Lasse, afstår til Mikkell Andersen sin Gård i Sejerslev, som dennes Fader Anders Vinter havde overdraget ham	40.
22 Jan. 1424. Ridder Jens Skram og hans Hustru Else Nielsdatter skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Alsted, der var hendes Arv efter hendes Forældre, til deres og deres Efterkommeres Sjæles Nytt.	61.
3 Maj 1424. Ridder Niels Krabbe skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Sinbjerg, som hans Oldefader Jes Kaas pantsatte Anders Krag.	95.
1 Juni 1424. Else Globsdatter af Todbøl skøder med sin Husbonde Hr. Jens Skrams og sine Venners Råd for begges og hendes Forældres Sjæle til Dueholm Kloster alt sit Gods i Sæby Sogn, hvilket hun har arvet efter sin Moder, således at der skal mures et Alter til Guds Legems Hæder, hvor der 2 Gange om Ugen skal holdes Messer. Desuden stadfæstede hun Gavebrevet på 1 Gård i Alsted af 22 Jan. 1424	106.
4 Sept. 1424. Tingsvidne af Nørre Herred om Skødet af 29 Sept. 1424.	34.
12 Sept. 1424. Tingsvidne af Sønder Herred på Mors om Skødet af 29 Sept. 1424	33.
29 Sept. 1424. Helene Mikkelsdatter skøder til Dueholm Kloster for sin, sin Søn Johannes Nicolai og andre Pårørendes Sjæle 1 Gård i	

	Nr.
Tødse, som hendes Fader havde fået med hendes Moder, således at der skal holdes Sjølemesse for dem for St. Annas Alter og hun i hendes Levetid skal nyde en vis Afgift. Desuden 1 Gård i Tæbring, hvorfor der skal gives hende fri Bolig i hendes Levetid . . .	32.
25 Marts 1425. Slutningen af et Skødebrev på Fjerdedelen af en Badstue.	126.
21 April 1426. Tingsvidne af Århus Byting, at Bolde, Oluf Pedersens Enke, solte til Dueholm Kloster en Fjerdedel af en Saltkedel på Læsø.	127.
17 Dec. 1426. Væbner Mikkell Andersen pantsætter til Borgemester i Nykøbing, Esbern Snefugl, Højgård og Højgårds Have med deres tilliggende og alt andet sit Gods på Vostrup Mark. Hvad Esbern eller hans Arvinge bygger på dette Gods, må de igen bortføre derfra.	39.
24 Marts 1427. Nis Hvas overlader Hr. Lyder Kabel de Pantebreve, som han har i Ejendomme i Ramsing Sogn	120.
25 Maj 1427. Biskop Lage i Viborg pantsætter til Dueholm Kloster en Gård i Vostrup	57.
15 Avg. 1427. Anders Nielsen skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Ørting imod at nyde deres Afgift sin Levetid. Endvidere skal Klostret udvise ham en Jord til at sætte en Bygning på og til Kålgård, og lade ham græsse 4 Kør med Klostrets Hjord, imod at han giver Hyrdepenge deraf. Ligeledes må han holde 2 Heste i Tøjlr på Klostrets Mark og have 4 Læs Hø om Året foruden Tørvegravning og Lyngslet. Han må ingen tage i Hus til sig uden Priorens og Brødrenes Vilje og skal afstå sin Arveret efter Strange Nielsen. Hvis han vil tage Kors (o: blive Klosterbroder), skal de give ham det, dog måtte han blive på sin egen Kost. Når han dør, skal han nyde samme Behandling som en Korsbroder. Hvad han bygger på Klostrets Grund, skal han have frit i sine Dage, men Klostret beholde efter hans Død. Men til andet af hans Ejendom end dette og det ovennævnte Gods skal Klostret ingen Ret have. .	84.
11 Juni 1428. Povl Bonde giver til Dueholm Kloster en Gårds Jord på Sejerslev Mark for sin og sin Hustrus Sjæls Bestandelse og deres Livs Ophold på Klostret på omtrent de samme Betingelser, som nævnes i foregående Brev	11.
24 Feb. 1429. Tingsvidne af Harre Herred, at Ridder Niels Krabbe og hans Forældre i 70 År og længer har haft „frelsig“ (o: som frit Gods) Over Søndrup Gård uden Leding og Landgilde, som andre Riddere og Svende i Landet nyder deres Gods	111.
4 April 1430. Else Pedersdatter skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Sønder Dråby, imod at Klostret under hende en Jord til at sætte Bygning på, hvilken efter hendes Død skal tilfalde Klostret, og giver hende Græsning og Hø til 6 Kør samt Ildebrændsel og Gravsted i Klostret efter hendes Død	17.
2 Juni (4 Sept.) 1430. Væbner Niels Bomøve giver Dueholm Kloster	

	Nr.
i Mageskifte Nebel og Nebel Fang, som han har arvet efter sine Forældre	85.
20 (13) Juli 1430. Anders Frøst, Præst, giver til Dueholm Kloster 1 Gård i Sundby, af hvilken hans Moder Kirsten Magnusdatter skal nyde Afgiften i sine Dage. Hun skal desuden have Græsgang på Klosters Mark til 5 Køer, 10 Får og 1 Hest, men selv lønne Hyrde, Grund til Hus, der efter hendes Død tilfalder Klostret, og frit Gravsted. Omtalte Gård skal han fri af Lave Røds Pant	65.
24 Dec. 1430. Væbner Las Nielsen Bomøve skøder til Dueholm Kloster en Gård i Lørslev, som han tilforn fik af Klostret, hvorfor han har fået Betaling af Las Hvas og hans Broder	86.
23 Juni 1431. Væbner Mikkel Andersen skøder til sin Broder Svenning Andersen en Gård og en Otting Jord i Tødse og en Otting Jord i Bjørndrup	45.
11 Marts 1432. Væbnerne Anders og Jes Henriksen og Erik Kid giver til Dueholm Kloster for deres Moder Karines Gravsted Damsbunden til Medelste Mølle i Løddrup. Desuden stadfæster de deres Fader Henrik Magnussens Overdragelse af en Have ved Dalgård og al deres Ret til den Jord, der ligger til Vestergård i Løddrup . .	77.
1432 (uden Dag). Væbner Lave Rød overlader til Dueholm Kloster 1 Gård i Sundby, som han har i Pant af sin Broder Hr. Anders Frøst, således at den efter hans Moder Kirsten Magnusdatters Død skal komme frit til Klostret	64.
1 Dec. 1433. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at en Gård i Erslev har været i Dueholm Klosters Værgi i 5 Vintre upåtalte . .	29.
1 Dec. 1433. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at afdøde Fru Maren af Digsende for 24 Vintre siden havde skødet Dueholm Kloster sit Gods i Vester Jølby for sin, sin Husbondes og sit Barns og andre hendes Forældres Sjæle, hvilket hun havde arvet efter sin Husbonde og sine Børn og det var hverken hendes fædre eller mødrene Gods. På samme Tid sagde hun, at hun havde undt sin Søstersøn Hr. Lave Urne alt sit fædre og mødrene Gods med sådan Skæl, at hun måtte frit med sit andet Gods give sig i Dueholm Kloster for sin og andre sine Venners Sjæle	72.
1 Dec. 1433. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors, at St. Klemens Kirke i Nykøbing er bygget og først grundet fra Nørreherred af Byerne Venner og Vettels, og Dueholm Kloster har haft den i sand Eje omtrent 50 År og aldrig har Kongen gjort nogen Præsentation eller Gave af denne Kirke til denne Dag	166.
1434. Jørgen Urne skøder på sine egne Vegne og Markvard Barsbek på sin Hustru Adelhejds Vegne Gods i Thy og Mors til Dueholm Kloster. Brevets Slutning fattes, men af Arkivregistratoret S. 135 ses Året og Stedet, hvor Gården ligger	73.

XXXVII

	Nr.
26 Marts 1435. Væbner Brun Erik skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Vester Jølby og forpligter sig til hvert År at give det 4 Pund Korn. I sin Levetid skal han have Klosters Hovedgård Digsende, der efter hans Død tilligemed ovennævnte 2 Gårde skal tilfalde Klostret. I hans Levetid skal Klostret hvert År holde en Sjælemesse for hans Forældre, hans Hustru Ingeborg og Brødre Nis og Jes Eriksen, men efter hans Død en Messe hver Dag i Ugen for ham og hans Forældre	71.
20 April 1435. Ridder Niels Krabbe skøder til Dueholm Kloster 1 øde Gård i Harre og et Bol i Badennom	110.
11 Juli 1435. Væbner Povl Nielsen af Næs hjemler Dueholm Kloster den Gård i Erslev, som hans Hustrus Moder, Marine Nielsdatter, skødede til Klostret.	181.
22 Juli 1435. Ridder Lyder Kabel og hans Hustru Mette Jensdatter skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Startved, 3 Gårde i Kås, således at Klostret hver Uge skal holde 3 Messer for det Alter, de nylig lod bygge i Klosterkirken for sig og sine Forældre . . . 3 og	182.
26 Juli 1435. Biskop Gert i Børlum slutter med sit Kapitels Råd Mageskifte med Dueholm Kloster, der skal have Løddrup Bisgård og Mølle og Tagemark og en Gård og øde Gods smstds, således at dette Mageskifte skal blive fast i hans Levetid og 20 År efter hans Død, men da kan hans Efterfølgere gøre det om	75.
3 Juli 1437. Ror, Borger i Viborg, overlader Per Nielsen Bomøve det Hovedbrev, som han har af Uth Bosen på 1 Gård i Vostrup .	58.
14 Okt. 1437. Væbner Svenning Andersen af Vostrup skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Tødse, hvorfor han har fået i Pant 2 Gårde i Vostrup, som Klostret har fået af hans Fader og Broder eller andre pårørende enten med Skøde eller åbne Breve eller Sjælegave	35.
Omtrent 1437. Nis Nielsen sælger til Dueholm Kloster en Søsterdel i den Gård i Vostrup, som Biskop Lave tilforn pantsatte Klostret. Slutningen fattes	59.
9 Juli 1438. Lave Rød giver for sin Sjæls og sine Forældres Bestandelse 2 Gårde i Sundby og Lynggård til Dueholm Kloster . .	68.
1 Juli 1438. Tingsvidne af Nørre Herred på Mors om Sandemænds Tog om Markeskæl mellem Vettels, Bjørndrup, Tødse, Vostrup og Rolstrup Marker, samt Lovhævd på et Kær og en Have og 6 Agre til Rolstrup samt 2 øde Bol og 2 øde Gårdsteder i Ulfs Byggested og Porshave til Klosters rette Enemærke	175.
23 Feb. 1439. Væbner Per Vinter pantsætter til sin Broder Harald Assersen 1 Gård i Vostrup og al sin Ret i Vostrup Mark, hvilket Pant ikke må løses förend efter dennes Død	43.

XXXVIII

	Nr.
26 Maj 1439. Magnus Pedersen af Damsgård stadfæster sin Søster Elses Gavebrev på 1 Gård i Erslev	31.
12 Juni 1439. Else Pedersdatter skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Erslev, da hun vil være i dette Kloster så længe hun lever, som hun er kommen overens med Prior og Brødre	27.
9 Avg. 1439. Væbner Erik Kid af Jørsbo skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Erslev, af hvilke Jes Frøst har den ene i Pant, hvorfor Klostret udlægger ham 2 Gårde i Jørsbo	28.
25 Sept. 1439. Væbner Erik Kid skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Sejerslev, imod at dette skal holde en Messe i hver Uge for Per Pedersen Bang, som Jes Mikkelsen Munk ihjelslog	10.
21 Okt. 1439. Erik Nielsen af Bratskov skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Østløs og 1 Gård i Højstrup, som han hjemler det, ind- til han indfirir en Gård i Sønder Årup, som Magnus Magnussen har i Pant, til Klostret	4.
21 Okt. 1439. Erik Nielsen af Bratskov giver til Dueholm Kloster en Gård i Sønder Årup for sin og sine Forældres Sjæles Helsen og Salighed. Hvis denne Gård ej fuldt kan yde 6 Pund Korn årlig, da vil han og hans Arvinger udlægge mere Gods	5.
28 Okt. 1439. Væbner Svenning Andersen af Vostrup eftergiver sin Farbroder alt, hvad der har været imellem dem, både på sin Faders og egne Vegne og overlader ham en Ager Jord i Nørtoft	41.
5 Nov. 1439. Væbner Peder Magnussen af Galtrup skøder til Due- holm Kloster en Jord ved Hyldig	54.
21 Marts 1440. Væbner Svenning Andersen af Vostrup pantsætter Las Borre Vestergård i Vostrup	46.
1440 (uden Dag). Mette Jensdatter giver til Dueholm Kloster med sin Husbonde Hr. Lyder Kabels Vilje for deres og andre deres pårørendes Sjæle Hovedgården Klavstrupgård; kan den ikke yde fuldt 1 Læst Korn, da vil hun udlægge andet Gods	2.
11 Juni 1441. Anders Pedersen af Fortoft giver for sin og sine For- ældres Sjæles Helsen til Dueholm Kloster en Toft ved Vilse	88.
24 Nov. 1441. Nis Svenningsen af Frøslev skøder for sin og sin Søns Sjæles Helsen og for deres Gravsted Piletoft i Løddrup til Dueholm Kloster	81.
Omtrent 1441. Morten Nielsen af Frøslev stadfæster sin Fader Nis Svenningsens Gave af 24 Nov. 1441	82.
29 Juni 1442. Væbner Rætlof Friis skøder med sin Hustru Kristine Bosdatters Samtykke til Dueholm Kloster 1 Gård i Tømmerby	6.
30 Juni 1442. Tingsvidne af Rødding Herred, at Hr. Lyder Kabel købte det Gods af Nis Hvas, der ligger i Ramsing Sogn, og gav ham Guld og Penge og fuldt Værd derfor, og man havde aldrig hørt, at Nis Hvas eller hans Arvinger gav Kære derpå	119.

- Nr.
- 2 Avg. 1442. Mette Jensdatter, Lyder Kabels Enke, skøder til Dueholm Kloster for en Messe hver Uge for hendes Husbondes, hendes pårørendes og efter hendes Død for hendes egen Sjæl, 2 Gårde i Klastrup og 1 Gård i Østerild 1.
- 4 Avg. 1442. Cecil Pedersdatter skøder til Dueholm Kloster en Gård i Alstrup, således at hun i sine Levedage skal blive boende i et Hus på Klosters Grund, have Græsning til 6 Køer med Klosters Fæ, 6 Svin, 2 Heste, 20 Får og Ildebrændsel 114.
- 5 April 1443. Slutningen af en Pavebulle om Hellig Ånds Hus i Nykøbing 160.
- 28 Jan. 1445. Tingsvidne af Harre Herred, at Fru Karen, Henrik Eriksens Enke, og hendes Broder, Morten Krabbe, skødede Dueholm Kloster Damgård i Tovstrup 116.
- 9 (16) Juli 1445. Biskop Gert i Børlum skøder med sit Kapitels Råd og Samtykke til Dueholm Kloster 1 Gård i Ørting, Hyldegård. 83.
- 16 Juli 1445. Abbed Peder af Sorø forkynder Prioren i Dueholm Kloster en Pavebulle, ved hvilken der gives dette Tilladelse til at opføre Helligånds Kapel i St. Klemens Sogn i Nykøbing, der må høre under Klosters Område, dog Sognekirkens Ret ukrænket . . . 161.
- Før 1447. Palle Juel skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Hesselholt. Brevet er ikke dateret, men han synes at være død 1447 (Nr. 147) 113.
- 13 Maj 1447. Sofie Bosdatter, Erik Henriksens Enke, skøder 1 Gård i Tilsted til Dueholm Kloster, dog skal hun i sin Livstid nyde Kornskylden af Gården. Endelig skal hun have et Hus ved Klosteret og Græsning til 4 Køer, 4 Svin, 12 Får og 2 Heste, fri Tørvegravning og så megen Eng, som Hr. Palle Juel havde ved Rolstrup Bro, men give Hyrdepenge for sit Fæ, som de andre, der bor ved Klosteret. Hvis hun tager Ordenens Klæder, skal Klosteret være hendes Arving til de „rørende“ Penge, hun fører med sig, ellers må hun give sine Venner noget deraf. I det første Brev fattes Slutningen 104. 147.
- 27 Maj 1447. Cecilie Pedersdatter, Jep Røds Enke, skøder for sin, sine Forældres, Börns og Husbønders Sjæles Salighed til Dueholm Kloster 1 Gård i Sundby på det Vilkår, at Prior og Brødre skal sende 12 Præster til hendes Ligfærd at sige Messer, og beværte dem og dem af hendes Venner, der da møder, ligeså holde Messer og gøre andre gode Gerninger for hende, som for en Søster, der bærer Kors; på samme Måde skal de gøre, hvis hun tager Kors og beder derom 67.
- 3 Juni 1447. Lille Henrik giver med sin Hustru Annes Råd for deres og deres Börns Salighed til Dueholm Kloster en Fjerdedel af en Saltkedel på Læsø, således at de og deres Børn skal have frit

	Nr.
Gravsted i Klostret med Ligfærd og Messer, på samme Måde som Medlemmer af Broderskabet	129.
11 Avg. 1447. Esbern Høg på Læsø giver for sin og sin Hustru Maren Nielsdatters Sjæles Frelse Ottendedelen af en Saltkedel på Læsø om 2 År	128.
1 Dec. 1447. Væbner Magnus Pedersen af Damsgård skøder med sin Hustru Kirstine Klavsdatters Samtykke til Dueholm Kloster 1 Gård i Vejerslev og 1 Gård i Fredsø for deres og deres Forældres Sjæles Helsen og Salighed. Ved deres Død skal Klostret gøre Messer og Tjeneste for dem, som de Breve udviser, som Klostret har udgivet	93.
18 Avg. 1448. Esbern Høg på Læsø sælger til Dueholm Kloster halvanden „Afgærd“ af en Saltkedel på Læsø	130.
29 Sept. 1448. Væbner Erik Nielsen af Bratskov skøder til St. Hans Kloster i Viborg 1 Gård i Balling, 1 Gård i Odens, 1 Gård i Nørlem, 1 Gård i Ålbæk, 1 Gård i Nestild og 1 Bol i Østløs Sogn tilligemed alt sit Gods i Salling Syssel, hvilket de skal løse af Dueholm Kloster	7.
25 April 1449. Biskop Gert i Børlun udlægger med sit Kapitels Råd og Samtykke til Dueholm Kloster det Gods, der nævnes i Brevet af 26 Juli 1435	74.
26 Dec. 1449 (1450). Isak Jonsen i Flade skøder med sin Hustru Anna Mikkelsdatters og sine Sønners Hr. Jon Isaksens og Nis Isaksens Samtykke en Jord til Dueholm Kloster	19.
3 Maj (14 Sept.) 1450. Forlig mellem Svenning Andersen og Dueholm Kloster, at hin skal nyde et Hus, han har ladet bygge i Forte og Fæled, men må aldrig bygge der mere, hvorimod Prioren må bygge et Hus ved Klostrets egen Agers Ende, når han vil . .	49.
17 Jan. 1451. Kong Kristjern I. henlægger Helligånds Kapel i Nykøbing til St. Klemens Kirke, der er ret Sognekirke i Nykøbing, så at Sognepræsten skal styre og forse dette Kapel med Guds-tjeneste og andre Stykker, som dertil hører	162.
26 Juni 1451. Harald Assersen i Vostrup overlader til Dueholm Kloster det Pantebrev, han har af sin Broder Per Vinter på den Gård, han ibor i Vostrup. Endvidere giver han for sin og sin Hustrus og andre pårørendes Sjæles Helsen en Toft i Vostrup, og hvis han og hans Hustru Karen Mikkelsdatter dør barnløse, skal det have alt deres rørende Gods	42.
3 Feb. 1452. Væbner Magnus Pedersen skøder for sin og sin Hustru Kirstines og alle andre pårørendes Sjæles Helsen til Dueholm Kloster 1 Gård i Fjelderslev, hvorfor der skal gøres en Messe hver Uge for vor Frue Alter. foran hvilket han selv udvælger sin Grav.	89.
28 Feb. 1452. Kong Kristjern I. under og giver på Fru Mettes, Hr.	

- Nr.
- Lyder Kabels, Forbön hendes Tjener Jes Povlsen og hans ægte Afkom Frihed og Frelse på deres Person med Skjold og Hjelm, som andre Riddere og Svende, og 2 Kronens Bøndergårde i Tødse, som hans Fader og han nu har i Værge, dog Kronens Ret uforkommet på andet frit Bondegods og Købstadgods 117.
- 28 Sept. 1452. Væbner Svenning Andersen af Vostrup skøder til Dueholm Kloster 2 Gårde i Vostrup for sin og andre sine pårørendes Sjæles Salighed, for Kost og Fordel, som han og hans Dreng skal have i Kloret i hans Dage 37.
- 20 Dec. 1452. Mette Jensdatter, Hr. Lyder Kabels Enke, skøder til sin tro Svend Jes Povlsen alle de Gårde i Ramsing Sogn, som hendes Husbonde og hun købte af Nis Hvas og han fik af Per Hase, undtagen Gården Grundvadsgård, som de har givet til Stubber Kloster 118.
- 18 Dec. 1453. Vidne af Dueholm Klosters Stue, at Hr. Niels Hansen. Præst i Løddrup og Hr. Jesper Lavridsen, Præst i Tømmerby, Biskop Jeps Kanslere af Vendsyssel, vidnede, at de begge var afgangne Biskop Gerts Kanslere i 5 År og havde hans Indsegl og Sekret hos sig alle Tider og det var dem ikke vitterligt i nogen Måde, at Biskop Gert i den Tid gav sit Brev og Indsegl ud for noget Pant vedkommende hans Arvegods 183.
- 11 Jan. 1454 (1453). Mikkil Due af Torp skøder for sin, sin Hustrus, Börns og andre pårørendes Sjæles Helsen til Dueholm Kloster 4 Gårde i Tved Sogn, hvilket Prioren indlæste af Jens Lavridsen . 101.
- 20 April 1454. Matis Gødesen af Vorn skøder for sin, sine Forældres og Brødrers Sjæles Helsen til Dueholm Kloster 1 Gård i Nors Sogn 102.
- 1 Maj 1454. Væbner Svenning Andersen skøder til Dueholm Kloster en øde Gård, Krogsgård, i Vostrup med nogle Marker, på det Vilkår, at Prior og Broderskab skal indtage hans Søn Povl Svenningens som fuld Broder i deres Broderskab og give ham Kors og et Par ny Klæder; når han er kommen til Skæls År og Alder og bestemmer sig til at blive i Kloret, skal de gøre hans Korsøl og Indtrædelse; vil han ikke blive, skal der hver Uge holdes Messe for ham (Svenning), hans Hustru og hans pårørende 36.
- 1 Maj 1454. Else Jensdatter af Frøsløvgård, Niels Kats Enke, pantsætter Dueholm Kloster en Gård i Tøving. Kloret skal i den hele Uge efter Mikkelsdag med 10 Præster „begå“ hendes Forældre, og hvis dette ikke sker et År, skal hun have de 2 Pund Korn af Gårdens Afgift 184.
- 16 Maj 1454. Ridder Niels Eriksen af Tim udlægger i Mageskifte til Dueholm Kloster 1 Gård i Ejerslev 14.
- 16 Maj 1454. Klorets Genbrev på samme Mageskifte 185.

	Nr.
5 Juni 1454. Kristjern I. under og giver Svenning og Mikkel Andersen for Troskab og villig Tjeneste, som de i sin Tid har gjort de foregående Konger og i Fremtiden må og skal vise ham og hans Efterkommere, Frihed og Frelse på deres Personer og deres fædrene og mødrene Arvegods, som de har haft frit fra den Tid, de fik Frelse af Kong Erik. Dette Konge Eriks Brev, som Kongen har set, var ikke sådan, at man nu fuldkommen kunde rette sig derefter, hvorfor det var kasseret og nu fornyet, dog Kronens Rettighed på andet Bonde- og Købstad-Gods uforsømt	53.
18 Juni 1454. Tingsvidne af Nörre Herred på Mors om et Syn på den Bygning i Vostrup, som Svenning Andersen havde opført og kaldt Krosgård, at den var bygget i Forte og Fæled og burde straks nedbrydes	50.
25 Okt. 1454. Per Vinter af Nandrup skøder til Dueholm Kloster et Bol i Ejerslev, således at han og hans Hustru og alle deres Börn skal have frit Gravsted i Klostret	30.
8 Juli 1455. Tingsvidne af Nörre Herred, at den Otting Jord i Sundby, der kaldes Hases rette Jord, Otting og Gård med Rette, tilhørte Hase og hans Arving, Albert Skel, efter ham. Dernæst vidnede Truels Nielsen, Broder i Mariager Kloster, at han i 36 År havde denne Jord som et Lån af Hase og Skel	68.
31 Okt. 1455. Albert Skel af Frøslvgård skøder til Dueholm Kloster sin Gård i Sundby, kaldet Hases Jord	69.
28 Juni 1456. Simon Spend i Kvistgård skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Tødse, som hans Moder havde skødet ham på Landsting og som tilforn var lavbudt på Nörre Herreds Ting på Mors	56.
25 Jan. 1457. Fru Karen Nielsdatter af Blistrup, Henrik Eriksens Enke, skøder med sin Broder Morten Krabbes Råd til Dueholm Kloster 1 Gård i Vejerslev for en Gård, som hendes Søn Peder Henriksen skødede i sit Testament til Klostret; derfor skal Klostret hvert År gøre 2 höjtidelige Begængelser med så mange Præster, som er i Klostret. Endvidere giver han Klostret i Mageskifte 1 Gård i Vejerslev, kaldet Søborg, for en Gård i Nörlem, men efter hendes Død går Handlen tilbage	92.
13 (20) Juli 1457. Væbner Iver Munk af Hagård skøder til Hr. Anders Persen, Sognepræst i Boddum, en Gård i Tvollum	138.
16 (23) Juli 1457. Tingsvidne af Rævs Herred, at Iver Munk havde ladet lavbyde en Gård i Tvollum på 3 Ting, hvorpå han skødede Gården til Hr. Anders Persen i Boddum	139.
23—29 April 1458. Forlig mellem Prioren i Dueholm og Svenning Andersen, at denne i sine Levedage og hans Dreng for Provente og Kost skal have 16 lødige ⅔ rede Penge og dertil et Hus . . .	51.

- Nr.
- 26 Avg. 1458. Tingsvidne af Rødding Herred, at da Sandemænd var tilkrævede om Ramsing Kirkegårds Jord og Engbol i Andrup, svor de den af Træbens Toft og af en Eng, som nu ligger til den Gård, som kaldes Blæsebjerg; derimod svor de den i Udmark ind i Andrup Bymark. 122.
- 4 Dec. 1458. Forlig mellem Prioren i Dueholm og Svenning Andersen i deres Strid både om Gæld og Jordetrætte og alt andet, således at Prioren enten skal forværge, at han ikke skyldte Svenning en vis Sum Penge eller betale den 48.
- 25 April 1459. Væbner Nis Pallesen Kirt af Ulstrup skøder til Dueholm Kloster Gården Oppoggrund, hvilken Prioren havde haft i Pant. 103.
- 14 Feb. 1460. Jens Persen Bomøve stadfæster med sin Søster Maren Persdatters Samtykke Dueholm Kloster en Gård i Silstrup, som dette har haft i Værge for deres Faders Sjølegave 146.
- 29 Feb. 1460. Dom i Sagen mellem Prioren i Dueholm og Peder Vinter af Nandrup, at de Breve, denne og hans Broder Harald Assersen har udgivet, skal blive ved Magt og Klostret beholde en Gård i Vostrup, til den bliver ham lovlig afløst. Når den er bleven løst, skal Loven atter afgøre Trætte om en Jord i Magnestoft. 44.
- 12 Marts 1460. Svenning Andersen af Vostrup pantsætter til Dueholm Kloster den Gård, han nu ibor i Vostrup, som Klostret må beholde til Ejendom, hvis den ikke løses inden 4 År; derfor skal Klostret i hans Dage holde ham med Øl og Mad, Hus og Varme og nu straks give ham St. Hans Ordens Klæder 47.
- 22 Maj 1460. Anders Jensen af Kær skøder 3 Agre på Sæby Mark til Dueholm Kloster 108.
- 11 Juli 1460. Nykøbing Borgemesters og Råds Vedtægt, at ingen må afhænde af Byens Indmark til Kirke eller Kloster, Præstemænd eller fri Mænd, da Kong Kristjern til evindelig Ejendom har undt dem denne Jord og Vettels Mark, der tidligere tilhørte Kronen. Bryder nogen Hede op (i denne Mark), må han selv nyde den, sålænge han bruger den med Korn og Gødning, men ligger den et År hen udyrket, da må den Mand, hvis Mark er nærmest ved, tage den i Brug, imod at godtgøre den første Opdyrker det første Års Pløjning. Man må ikke pløje nærmere ved en Mands Eng end i en Plovs Afstand 186.
- 23 Avg. 1462. Jes Lavridsen i Ulstrup skøder med sin Søn Jep Bagges Råd og Samtykke til Dueholm Kloster 2 Gårde i Tved . . 100.
- 1462 (uden Dag). Morten Krabbe af Bustrup skøder en Gård i Sæby og en Gård i Vile Sogn til Dueholm Kloster for sin, sine Forældres, sin Hustru Karens og alle deres pårørendes Sjæles Helsen. 107.
- 21 Sept. 1463. Broder Johannes af Carduna, Bajulivus under Stormestren på Rodos, udstæder på Andvordskov et Brev, at da Brødre-

- nes Tal i Johanniterklostrene er for stort og Priorerne derfor neppe kan yde til Klostret på Rodos til Kristendommens Forsvar, hvad de skal, pålægger han Prioren Joh. Brun og hans Efterfølgere, Priorer i Dacia, at påse, at ikke flere Brødre optages end de, der er nødvendige til at afholde Gudstjenesten. Ved hver Højmesse skal synges Kollekt imod de vantro og for Ordens Befæstelse og Bevarelse og en anden for Ordens levende og afdøde Velgørere . . . 98.
- 8 Jan. 1464. Peder Magnussen af Oddegård skøder med sin Hustru Johanne Nielsdatters Råd og Samtykke til Dueholm Kloster 2 øde Gårdes Jord i Ræsted Sogn 96.
- 13 Feb. 1464. Morten Krabbe af Bustrup skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Frammerslev i Mageskifte for en Gård i Nørlem 115.
- 29 Juli 1464. Broder Johannes af Carduna, Bajulivus under Stormestren på Rodos, forordner, at de Brødre, der lever gudfrygtigt og efter Ordensreglen, skal nyde Levemåde og Klæder og andre nødvendige Ting efter Reglen, men derimod skal de straffes, der forser sig. De, som ikke vil forbedre sig i en Uge eller Måned, skal sættes i Fængsel, til de bedrer sig, men hvis nogen har fortjent at udstødes af Brødrenes Samfund og miste Dragten, skal dette dog ikke ske, men de skal sættes i livsvarigt Fængsel på Vand og Brød, hvorfor der ved hvert Kloster skal opføres sådanne Fængsler 99.
- 5 Avg. 1464. Povl Esgesen, Bonde i Tømmerby, skøder til Dueholm Kloster en Jord på Nørre Tømmerby Mark, som hans Fader, Esge Svensen gav til Klostret. Hvis denne Jord går tabt for dette ved Lands Lov og Ret, da vil han og hans Hustru Inge Nielsdatter i deres Levedage give dem den samme Afgift af deres Gods, som hin Jord gav 8.
- 1464 (uden Dag). Uddrag af Jes Povlsens Testament, hvorved han giver til Dueholm Kloster, hvor han vil jordes, sine Gårde i Ram-sing, i så Måde, at Prioren på tilbørlig Måde ved hans Jordefærd skal holde hans Gildebrødre af Præstegildet og hans andre Venner, der følger ham til Graven, med Mad og Øl, og siden holde Messer og Begængelse for hans Sjæl 124.
- 2 Feb. 1465. Povl Torstensen af Tødse stadfæster sin Søn Jes Povl-sens Gave til Dueholm Kloster 187.
- 9 Avg. 1465. Petrus Raymundus Zacosta, Stormester på Rodos, beretter, at Jacobus Vilhadi, capellanus lingvæ Alamannie og især for Prioratet Dacia, havde fortalt om store Stridigheder om Valget af Priorer og andre Poster, hvorfor han bestemte, at disse i Fremtiden ikke måtte tages af de Brødre, der var Riddere eller indgivne, men af dem, der var Præster, og der skulde gøres Indstilling blandt de ældste og vel fortjente 125.

Nr.

	Nr.
24 Maj 1467. Anders Kristensen og Jep Povlsen af Dyrby, Væbnere, skøder til Dueholm Kloster 1 Gård i Else og Jord i Jorsby, som de har fået med deres Hustruer Else og Maren Nielsdatter	16.
29 Sept. 1468. Anders Persen, Præst i Boddum, giver i Medgift med sin Broderdatter Mette Mortensdatter en Gård i Tvollum til velbyrdige Anders Itske	137.
17 April 1471. Vidnesbyrd om, at Kronen havde fået fuldt Vederlag for 3 Gårde i Frydsbrønd, den havde mageskiftet til Dueholm Kloster for 6 Gårde i Dråby. Tidligere trykt i Diplomatarium Christiarni Primi, S. 248—49	188.
8 Feb. 1472. Las Mogensen og Anne Joakimsdatter pantsætter til Dueholm Kloster 1 Gård i Jestrup	134.
26 Feb. 1472. Priorens Genbrev på ovenstående Mageskifte med Kongen af 17 April 1471. Tidligere trykt i Diplomatarium Christiarni Primi, S. 257—58	189.
1472 (uden Dag). Væbner Mogens Nist i Toftum giver til Dueholm Kloster for sin og sin Hustru Mette Frisdatters og andre pårørendes Sjæles Helsen en Gård i Helteborg, således at når de vil bo hos Klostret, skal de have et velbygget Hus og nyde samme Fordel, som (hans Fader) Per Mogensen havde, deriblandt have Græsning til 6 Kør, 2 Heste og 20 Får; derfor skal de ved Tilflytningen give 10 ŷ	141.
22 Juni 1473. Tingsvidne af Nørre Herred om Dueholm Klosters Lavhævd på Rolstrup og Vettels Markeskæl og anden Frihed, som Rolstrup og Klostret har på Vettels Mark	176.
22 Juni 1473. Uddrag af Tingsvidne af Nørre- og Sønderherred samt 2 Sognevidner, at Rolstrup Fæ har haft Udgang og Drift i Vettels Mark i 40 År og mere, og aldrig var der i Mands Minde givet Last eller Kære derpå før nu, da for få År siden Borgemester Jes Nielsen i Nykøbing gav Kære derpå, og at en Holm norden for Rolstrup altid har været dyrket og sået af Rolstrup Mænd	177.
25 Juli 1473. Johanne Andersdatter af Asdal, Hr. Niels Eriksens Enke, giver til Dueholm Kloster 1 G. i Smedstrup og 1 G. i Sindbjerg, hvorfor hendes Mø Karen Madsdatter skal have et Hus ved Klostret, samt Ordenens Klæder og forskellige Levedsmidler sin Levetid	190.
1473 ? Kristjern I's Stadfæstelse på Nr. 176 og 177	178.
1473 ? Lavhævd på Porshave. Kun Slutningen haves	179.
14 Juni 1474. Tingsvidne af Nørre Herreds Ting om Dueholm Klosters Lavhævd på St. Jörgens Mølle og hele St. Jörgens Jord	168.
22 Juni 1474. Jens Povlsen, Præst i Kættrup, giver til Dueholm Kloster for sin Fader Povl Jensens, sin Broder Mogens Povlsens og andre pårørendes og alle gode Kristnes Sjæle 1 Gård i Stagstrup,	

	Nr.
hvorfor Klostret skal afholde 1 Messe hver Uge for St. Johannes Evangelists Alter i det søndre Kapel og 2 Begængelser hvert År med så mange Præster, som er hjemme	145.
26 Juni 1481. Tingsvidne af Nørre Herred om Sandemænds Tog mellem Guds Hus og Bonden, nemlig vedkommende St. Jörgens Mølle og St. Jörgens Jord og en indgraven Have og nogle Agre ved Rolstrup og Porshave, hvilket de svor til Dueholm Kloster som Ornum, Stuv og Enmærke	169.
1481. Uddrag af et Tingsvidne af Nørre Herred, at den Grund, som St. Johannes Mølle står på mellem Dueholm og Nykøbing, er Klosters rette Ejendom, som det har haft i Mands Minde og i rolig Hævd siden Klostret blev stiftet	170.
12 Marts 1482. Væbner Erik Stygge til Frøslevgård og hans Hustru Kirstine Nielsdatter stadfæster Else Jensdatters Skøde til Dueholm Kloster på en Gård i Tøving for hendes Sjælemesse	191.
17 Sept. 1486. Væbner Jep Andersen af Sø giver med sin Hustru Anne Povlsdatters og sin Fader Anders Jepsens Råd og Samtykke for sin og sin Hustrus Sjæl Ydbygård til Dueholm Kloster for deres Gravsted, Messer og anden Gudstjeneste, som holdes i Klostret . .	135.
2 Juni 1493. Ridder Predbjørn Podebusk til Vosborg skøder til Dueholm Kloster sit Gods i Hillerslev Herred	149.
5 Feb. 1495. Henrik og Mogens Stampe af Kjellingbjerg og Klavs Jensen af Søndervang skøder til Gerlev Mortensen, Prior i Ø Kloster, 1 Gård i Villerslev	143.
16 Juni 1496. Gerlev Mortensen, Prior i Ø Kloster, skøder til Dueholm Kloster for 3 Messer om Ugen for sin Sjæl for Johannes den Døbers Alter 1 Gård i Villerslev, 1 i Hesselbjerg og 1 i Vester Assels	142.
24 Sept. 1498 (?). Ridder Predbjørn Podebusk til Vosborg pantsætter til Dueholm Kloster en Gård i Vester Vandet. At det er udstædt efter Nr. 149 fra 1493, ses af Udtrykkene i selve Brevet, så man sandsynligvis må antage 1498 for det rette År	150.
26 Juni 1502. Væbner Peder Kid skøder til Provst Henrik en Gård i Jorsby Sogn	154.
1 Avg. 1502. Anders Itske af Torup skøder for sin, sine Forældres og andre pårørendes Salighed til Dueholm Kloster 1 Gård i Tvollum	136.
23 Avg. 1502. Slutningen af et Skøde	151.
1502. Uddrag af Provst Henriks Gavebrev til Helligånds Hus, hvis det oprettes til et Kloster, hvis ikke, tilfalder Godset Dueholm Kloster. Brevet er ikke dateret, men må være udstædt efter 26 Juni 1502 (Nr. 154) og før 18 Sept. 1502 (Nr. 157)	156.
18 Sept. 1502. Provst Henrik Olufsens eneste Søster Botilde Olufsdatter	

- giver til St. Trinitatis Kapel i Nykøbing alt det Ejendomsgods og alle Pantebreve, som hendes Broder i sin Velmagt gav til dette Kapel, og stadfæster hans Gave, således at den af ham der stiftede daglige Messe til evig Tid skal holdes ved Magt 157.
- 24 April 1505. Kristine Pedersdatter, Hr. Lave Broks Enke til Estrup, slutter Mageskifte med Henning Kirt af Vollerup, der skal have 1 Gård i Semby og 1 G. i Hassing, hvorimod hun får hans Rettighed i Mogenstrup Gård og hendes Ejendom 133.
- 30 Dec. 1506 (1507). Kong Hans stadfæster den Gave, som Provst Henrik gav Helligånds Hus i Nykøbing til Messe foran de 14 Nødhjælperes Kapel og Alter, nemlig 1 Gård i Skrandrup, 1 G. i Nykøbing og alt hans Købe- og Pantegods på Mors, undtagen 1 G. i Flade og 1 i Tødse 158.
- 28 Marts 1512. Væbner Niels Krabbe til Tandrup vidner, at en Gård i Gindrup er hans Hustrus Søster, Karine Bosdatter, Hans Barsbæks Enkes, rette Sjølegave til Dueholm Kloster for hendes Gravsted og Delagtighed i de gode Gærninger, som der skal göres, og giver Afkald derpå på sin, sin Hustrus og deres Arvingers Vegne. 140.
- 3 Feb. 1515. Karine Eriksdatter til Vollerup, Henning Kirts Enke, giver til Dueholm Kloster for sin Husbondes, sin Søn Eriks og for alle deres og hendes pårørendes og alle kristne Sjæle 1 G. i Senels, 1 G. i Semby, 1 Bol i Hassing, således at Formanden og Brødrene skal holde en Messe hver Uge for Johannes Evangelists Alter i det søndre Kapel og en Begængelse hvert År 132.
- 20 Juni 1515. Maren Pedersdatter af Holmgård, Malte Juels Enke, pantsætter til Dueholm Kloster 1 G. i Visholm at nyde og bruge til St. Trinitatis Kapel i Nykøbing 152.
- 11 Jan. 1522. Dom af Viborg Landsting i Sagen mellem Niels Fris af Vadskærgård og Mester Kristjern, Prior i Dueholm, om Provst Henriks Gave til hellig Trefoldigheds Kapel i Nykøbing. Niels Fris mente, at det var for liden Gudstjeneste for så meget Gods, og at han borde have dette Gods i Forsvar, da han var Provst Henriks Arving. Dommen lød, at Godset bør blive til Kapellet og Mester Kristjern have det i Forsvar på Klostrets Vegne, efter Pavebullens Lydelse, han har derpå. Skal der holdes mere Gudstjeneste af Godset, skal Biskoppen i Vendsyssel og Brødrene i Præstegildet i Nykøbing göre en endelig Skikkelse derpå 159.
- 3 Jan. 1528. Fredrik I. henlægger Helligånds Hus i Nykøbing under Borgemester og Råd, at de kan underholde syge deri 192.
- 14 Juli 1536. Jakob Jensen, Prior i Dueholm, skøder efter Kongens Tilladelse til Niels Jensen til Bratskov 2 G. i Jebbjerg, 1 G. i Balling, 1 G. i Toftrup, 1 Bol i Rested 193.
- 17 Juni 1539. Kristjan III. forlener Niels Lange med Dueholm Kloster. 194.

XLVIII

	Nr.
19 Juni 1556. Peder Thomesen, Præst i Haverslev, vidner, at han henlagde det Gods, der hørte til Nykøbing Præstegilde, til Skolens og Kirketjenernes Nytte (da han var Superintendent)	195.
Foråret 1561. Brev fra Kristjern Jensen, Præst i Nykøbing, til Superintendent M. Jörgen Mortensen om Hospitalet ved Dueholm og flere didhen hørende Emner	196.
19 Juni 1561. Brev fra samme til samme om samme Genstand . .	197.
Fortegnelse over, hvad Hr. Niels Eriksen gav til Dueholm Kloster for St. Anne Messe	18.
Efterretning om, at en Dom, der har været indført paa det foregående Blad, der nu fattes, gæmtes af Biskop Hartvig i Ribe og Biskop Niels i Børlum	60.
Efterretning om Fremgangsmåden ved Forfølgning til Lås. Tidligere trykt i D. Magasin I. 36—37, uden at Langebek dog der har nævnt, at Stykket var taget fra dette Håndskrift	62.
Efterretning om en Jord i Sejersdal, der hører til Klosters Byggested i Glynge og bruges af en Mand i Bysted	109.
Fortegnelser over Helligånds Kapels Gods	131. 164.
Fortegnelse over det Gods, Klosteret 1493 købte af Predbjörn Podebusk .	148.
Efterretning om, at Klosteret fik 2 Gårde i Vorning i Mageskifte for 2 Gårde i Fjallerslev	153.
Indholdet af Adkomstbrevene på Provst Henriks Gård i Nykøbing, som han med mere Gods gav til de 14 Nødhjælperes Kapel	155.
Uddrag af Breve om, at Biskop Gert i sin Tid forbød nogen af sit Stift at give sig af med Helligånds Kapel imod Klosters Vilje, og af et Brev, hvori Klosteret og Borgerne i Nykøbing blev forligte om Rådigheden over Kapellet og de fattiges Hus, samt Efterretning om Helligåndshusets Ejendom i Solbjerg og Sønder Dråby	163.
Uddrag af Breve om, at Biskop Jep og siden kgl. Kommissarier forligede Klosteret og Nykøbing, de sidste på den Måde, at når en af Partnerne ikke vilde holde Forliget, skulde Sagen føres for Kongen og Rigens Råd. Ligeledes, at et Sandemandsbrev, der svor imod Klosters Lavhævd og Rigens Kanslers Stadfæstelse, skulde være magtesløst. Efterretning om, at Klosters Lavhævd og Sandemands- tog er ældre end Byens Breve, at Borgerne ikke må bygge nærmere ved Klosteret end hvor „Clebergh“ stod, og at der var Brev på en Jord imellem Byen og Møllen, som den gamle Skole stod på.	180.
(5 Breve fra 1531—34 omtales og er tildels aftrykte her foran S. XXI—XXIII).	

1. Østholm.

Incipit primo registrum de bonis domus sancti Johannis baptiste in Dwholm in Morsø et *principaliter* de bonis in Østholm sitis, primo due curie in Clawestrup et vna in Østrild.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh Mætte Jens datter, hær Lydell Kabels æfftherlewer, ewindelig *met* guth. Jek kwndgiør alle nw ære och komme skal, at iegh hawer affhend megh och myne arwingher och giwet och skøt til ewindeligh eyæ priær och brøther i sancti Johannis closter Dwholm i Morssæ *thette* æfter skrewet gotz liggendes i Hyldherleffs herret i *Hwnstrup* och *Østeryld* soghen, fyrst i *Clawstrupp* to garde, i then enæ boor *Ælse*, *Per* Jenssens hwsfrua, skyller ottæ *pund* korn, i then annen boor *Las Bertilsen* och skyller firæ *pund* korn, och een gard i *Østeryld*, ther Kiste i boor, skyller to *pund* korn, thessæ *fornæffnde* gotz och there tilleggilsæ, *agge*, *æng*, *fort*, *fægangh* och *fiskæwan*, *intthet* wnttaghet tilbinder iegh megh och mynæ *rettæ* arwingher *priær* och brøther i *fornæffnde* closter Dwholm ath frij och hemlæ for alle mæntz til tale for *thette* *fornæffnde* gotz, jegh hawer affhende megh och mynæ arwinge och skøt *priær* och brøther i Dwholm, som saffd ær, skulle the och theres æfter komme holle een swnghen messæ hwer thorsdagh for gutz liggoms alter for *myn* kiære hwsbondys sieel, *hærræ* Lydthers och *myn*, først iegh affgar, *myn* fater och mother och ander forelder *met* sodan wilkoor: then songhen messæ skal reynes i then dawelighe messæ, the skulle holle for *fornæffnde* altare, som theres opne brewe wtwisæ, the hær Lydell och iegh hawe aff them ther vppa. In *cuius rei tēstimonium sigillum meum cum sigillis discretorum virorum domini Nicolai Petri, plebani in Lydrup, Magni Petri de Damsgard et Petri Magni de Guldrup presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxlij in die Stephani pape et martiris.*

2. Clawstrupgard. *Littera domine Margarete.*

Alle men *thette* breff see eller horæ læses helsær jegh Mæt Jensdatter ewingeligh *met* guth. Jegh kiønnæs *met* *thette* myt opnæ breff, at iegh hawer *met* myn kiære *hærræs* och hwsbondes *hærræ* Lydher Kabels ia och wili affhendæ meggh och myne arwinghe och giwet och skiet til sancti *Johannis* closter i Dwholm i Morssæ for *begges* woræ siæles bestandelsæ oc andher woræ foreldhers til ewindigh (!) eyæ een wor hoodgard i Hiærdmaall soghen, huilken kaldes Clawstrup gard, then Las Jensen nw i boor pa biergyt och giwer hwart aar een last korn til arligh skyld *met* so dan wilkoor, at ære *thet* so, at then *fornæffnde* gard ey fult kan giøræ for then *fornæffnde* skyld, tha skal iegh *met* myn kiære *hærræs* och hwsbwndes raad fult wtlegge for een læst korn til arligh skyld til *fornæffnde* kloster Dwholm *thenne* *fornæffnde* gard och hennes til leggels, firæ wegnæ til marckmod, *enthet* wnttaghen, som *ther* nw til ligghe oc til hawer leyen aff andwordige, til binder iegh meggh oc mynæ arwinge *fornæffnde* kloster ath frij och hiemlæ for alle mæntz til tale. In *cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis dilecti mariti mei domini* Lydher Kabels, *militis, domini Nicolai plebani in Lydrup et Petri Magni armigeri presentibus est appensum.* Datum anno domini Mcdxl.

3. *Item littera domini* Lyder Kabel.

Alle men *thette* breff see eller horæ læses helser jegh Lydher Kabell, ridder, och myn kiære *husfrua* Mætte Jensdatter ewindeligh *met* guth. Vy kiønnes *met* *thette* wort opne breff, at hawe wp lat och skot til sancti *Johannis* kloster Dwholm i Morssæ wort gotz, som ær een gard i Starthwed i Hilderløff hæryt, then som Eghert nw i boor, och giwer thre pund korn til arligh skyldh, och thre garde i Kosse i *fornæffnde* hæryt, pa then ene boor Jes Pethersen och giwer thre pund korn til skyld, paa then¹⁾

Bl. 2. 4. *Littere de bonis in Hanness.* Erick Nielsen aff Browestskoff.

Alle men *thette* breff see ellær horæ læses helsær jegh Erick Nielsen aff Browestskoff ewyndeligh *met* guth. Jegh kiændes *met* *thette* myt opne breff, at iegh hawer skiet *priær* och brøther i sancti *Johannis* kloster Dwholm i Morsø myt gotz, een gard i Østløs, then nw paa boor

¹⁾ De tre næste Blade fattes.

Per Nielsen, met firæ pund korn til arligh skyld och een gard i Høffstrup, then Knwd Pethersen nw paa boor, met thry pund korn til arligh skyld. Thesse fornæffnde garde och theres tilleggelsæ, enthet wntaget, tilbyndær iegh megh och mynæ arwinger at frij och hemele fornæffnde kloster for alle mentz til tale, so længy til iegh friær fornæffnde kloster een gard i Syndær Arup, then Jes Thøgerdsen nw paa boor, huilken gard Magns Magnessen hæffde i pant aff megh, som thee opne brewæ wtwisæ, the iegh hawer giuwet ther paa, the priær och brøther i fornæffnde Dwholm hawer aff megh. Til windesbyrd hænger iegh myt incegel for thette breff met fleræ gode mæntz, som ære hær Niels prest i Lyddrup, Bo Høgh aff Tandrup, Jes Pethersen borgemester i Nykiøbingh. Giffwet aar æfter gutz byrd Mcdxxxix^o pa the xi M iomfruær theres dagh.

5. *Item curia in Syndher Arup.*

Alle men thette breff see ellær høræ helsær iegh Erik Nielsen aff Browestskoff, wæpnær, ewindeligh met gut. Jegh kiændes met thette myt opnæ breff, at iegh hawer met frij villi och berad hoff affhend megh och mynæ arwingher och gywet och skot til sancti Johannis kloster Dwholm i Morsæ til ewindeligh eyæ een myn gard i Syndher Aarup paa Hannees, then Jens Throelsen nw paa boor och skyldher sex pund korn til affgift hwert aar, met alle then fornæffnde gards tilleggels, ager, ængh, enthet wntagith firæ wegnæ til marck mod, e hwat thet heltz ær, for myn och mynæ forelders siels helsen och salichet, och tilbynder iegh megh och mynæ arwingher ath frij fornæffnde kloster then fornæffnde gard och hennes tillegels for alle mentz til tale, the then kwnde met noger rætte pa tale. *Item* war thet sa, at then fornæffnde gard ey fult kan giøre i syn skyld for sæx pund korn, som for ær saffd, tha tilbyndær iegh megh och mynæ arwingher fult wd at ligge fornæffnde kloster for sæx pund korn til arligh skyld. Til windesbyrd hængher iegh myt incegel for thette breff met fleræ gode mæntz, som ær hær Niels soghenprest i Lyddrup, Bo Høgh aff Tandrup, Jes Pethersen borgemester i Nykiøbingh. Giffuet aar æfter gutz byrd Mcdxxxix pa elleff twsind iomfruær dagh.

6. Rætloff Friis.

Alle men thette breff see eller høræ læses helsæ jegh Rætloff Friis, wæpnær, ewindeligh met guth. Jegh kwndgioræ alle met thette myt opnæ breff, at iegh hawer met myn kiære husfruæ *Cristinæ Boszdatter*

raad och samthytte affhend megh och mynæ arwyngher, och skøt til *sancti Johannis kloster Dwholm* i Morsæ een myn garth liggendes i Hannees i Tymberby, then *Mattis Skrøder* nw i boor och skylder thry pund korn hwart aar til skyld, *met* ogh och holtz korn, *ager*, ængh och fægangh och alle tilhørelsæ, som til *fornæffnde* gard liggher och til hawer wæryt aff andwords dage, enthet wntaghen. Thy tilbynder iegh megh och mynæ arwingher at frij och hemell *fornæffnde kloster* then *fornæffnde* gard och hennes tilliggelsæ for alle the, ther kwndæ *met* rætte pa then tale. In *cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum Johannis Petri, proconsulis in Nykiøbingh, Johannis Andree, ciuis.* Datum anno domini Mcdxlij die *sanctorum apostolorum Petri et Pauli presentibus est appensum.*

7. Erik Nielsen aff Browestskoff.

Alle men thette breff see eller høræ læses helsær iegh Erick Nielsen aff Broweskt schoff aff waben ewindeligh *met* gut. Jegh kiændes *met* thette myt opne breff gut til loff och iomfru marie och *sancto Johanni* och *sancto Jacobo* at hawe affhend megh och mynæ arwingher, wplat och skøt til ewigh tijd *priær* och *conuæntæs* brøther i *sancti Johannis kloster* j Wyburgh och *theres æfter kommer thette æfter* skrewet gotz, so som ær jen gard j Ballingh, som Las Brydissen nw i boor och

Bl. 3. skyldher firæ ørtigh korn, een gard i Othens och skylder een øræ korn, een gard i Nør Leem, som Las *Cristiærnsen* i boor och skylder een fiærdingh tyndæ honnigh och een ørtigh korn, een gard i Aalbek, een gard i Høm soghen i Næstyld och eeth bool i Hannees i Østlæs soghen och skyldær eth pund korn. These *fornæffnde* gotz och there tilleggelsæ, *ager*, ængh, fort och fægangh, wot och thyffrt, enthet wntaget, *met* alt thet gotz ieg hawer i Sallingh sysel bodæ ødæ och bygd, huat naffn thet heltz næffnes kan och huar thet heltz liggendes ær, mæth so dan wilkoor at *priær* och brøther i *fornæffnde sancti Johannis kloster* i Wyborgh skal løsæ thette *fornæffnde* gotz aff *priær* och brødher i *sancti Johannis kloster* i Dwholm i Morsø for sæx ewardi nobel fulwecktæ, xx rynske gylden, firæ lybske gylden och een postelates gylden, æfter som the brewæ wtuisæ, som the hawe aff megh paa thette *fornæffnde* gotz. Thy tilbynder iegh och mynæ sande arwingher *fornæffnde priær* och brøther i *sancti iohannis kloster* i Wyborgh och *theres æfter kommer thette fornæffnde* gotz at frij och hemlæ for alle

mæntz rætte til tale *met* sodan wilkor, som for ær saffd. Til hwes wyndesbyrd ær myt incegel henghd neden for *thette* breff *met* andræ gode mæntz inceglæ, so som ær *Per Samsingh* borgemester i *Wyborgh*, *Thomæs Willæ* radman och *Oluff Digh* smet borger i samme sted. *Datum Wibergis* anno domini *Mcdxlvijj* die *sancti Michaelis* archangeli.

8. *Powel Esgissen x ørtigh terrarum.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh *Powell Esgissen* i *Tymmerby*, som bondæ ær, ewindeligh *met* guth och kwnd-giøre alle men *met* *thette* myt opne breff, at jegh skiødher och vp-lather til ewindeligh eydom till *sancte Marie Magdalene* closter *Dwholm* i *Morsæ* tij *ørtigh* iordh, som ligger pa *Nørtymmerbymarck*, som *myn* kiære fater *Esgi Swendssen* gaff och skiøtæ *met* hans frii vilæ och welmodh til *fornæffnde* *Dwholm* closter til fornæ, och bindher iegh meggh til och *my[ne]* arwinghæ at frij och frelse *fornæffnde* iordh til *fornæffnde* closter til ewindeligh eydom. *Item* war *thet* so, at *fornæffnde* tij *ørtigh* jordh wondes *thēm* aff *met* nogher ræth eller landz loff, tha bindher iegh meggh til och *myn* kiære *husfruæ* *Ingæ Nielsdatter* at giwe them full skyllt aff *theres*, som wy skulle nw i wære have i wore daghe. Till *windesbyrd* och *stadfestelse* hengher iegh myt inciglæ for *thette* breff *met* andræ godæ mentz, so som ære hær *Anderss Nielsen* præst i *Frøsløff*, *Jes Throgilsen* i *Wesløgord*, *Las Nielsen*, *Cristiern Anderssen* borgemester i *Nykiøbingh*, *Las Nielsen* i *Kolsgord* och *Pether Nielsen* i *Høges-trupp* och bedher iegh ether *fornæffnde* danne men, at i hænge ethers inciglæ for *thette* breff *met* myt. *Datum* anno domini *Mcdlxiiij* *proximo* die *transfiguracionis domini nostri J. C.*

9. *Item de bonis in Seyærsløff in Morsø vna curia.*

Bl. 4.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Grubbæ* exactor *regis* in *Morsæ*, *Johannes Petri* de *Skarm*, *Jacobus Kanuti*, *Paulus Bondæ*, *Petrus Swenonis*, *Olaus Nicolai* et *Nicolaus Bondæ* *salutem in domino*. *Noueriunt* *vniuersi presentes et futuri*, nos sub anno domini *Mcdxvº* *feria 3ª proxima post festum sancti Andree* in *placito Nørhæret* in *Morsø* *presentes fuisse, vidisse et auduisse, quod quidam Petrus Nicolai* de *Ørtinghe* *religioso viro domino commendatori* in *Dwholm* *ex parte ordinis vnam curiam* in *Seersløff* *sitam, in qua Michael Petri pronunc residet, cum omnibus pertinenciis, nullis exceptis, eciam cum tribus agris* in

Hestebiergh jacentibus, *appropriavit et skotavit jure perpetuo possidendam absque contradictione heredum suorum vel aliorum quorumcunque, recognoscens se plenum precium pro eisdem bonis subleuasse*¹⁾; sicut presentes fuimus, vidimus et audiuimus, sic sigillorum nostrorum testimoniis protestamur. Datum anno, die, loco vt supra.

10. Item vna curia ibidem. *Littera Erici Kiid.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser jegh Erick Kij i Jørsbod ewyndeligh *met* Gut och kwndgiør alle nw ære och komne skulle *met thette* myt opne breff, at iegh *met* berad hwff och frij wili skiøther och wp lather och mech och mynæ arwingher aldels affhender hetherligh *man* och regelbonden priær och alt brøder skab i Dwholm i Morsø och theres æfter komme een *myn* gard liggendes i Seyærsloff²⁾ by, huilken nw iboer Jes Thybo, och skyldher to pund korn til arligh skyld *met* alle synæ til leggelsæ, ager och ængh, wthmarck och indmarck, inthet wntaghen, *met* øgh och holtz korn oc affgift, *met* so dan wilkor, at *fornæffnde* priær och hans brøther skab och theres æfter komme skulle holde een mæsse i hwær wge til ewigh tijd for *Per Pethersen* Bangs siæl, hwilken Jes Michelsen Mwneck i heel slo; then *fornæffnde* gard ath frij och frælsæ *fornæffnde* priær och hans brotherskab for hwar mantz til tale *met* rætte, tilbinder iegh megh och mynæ arwingher *met* myt incegel hængendes for *thette* breff *met* fleræ gode mentz, som ære prowest Pallys, hær Staffens i Flade och *Per Magnsen* i goldrup aff waben. Giwet och skrewet aar æfter gutz byrd Mcdxxxix then fredagh nest for *sancti* Michels dagh.

11. Powel Bonde.

Alle men *thette* breff see eller høræ helser jegh Pawel Bonde ewyndeligh *met* guth. *Thet* skal alle *men* wytherlickt wære nw ære och komme skall, at iegh wetherkiændes megh *met* myt opne breff at hawe wnth och giwet *sancti* Johannis och *sancte* Marie Magdalene kloster i Dwholm i Morsø for *myn* seels bestandelsæ och *myn* hwsfruæs och begges wors liffs thørff een gartz iord liggendes paa Seyersløff marck *met* alle til liggelsæ, ager och ængh, woth och thyffrt, enthet wntagit, *met* so dan wilkoore, at megh skal wises och skickes hoos klosteryt so

¹⁾ Foran dette Ord står ved en Fejltagelse: sub.

²⁾ Foran var skrevet seyl, der er overstreget.

myget iord, som iegh ma sætte myn bygningh pa och kalgardz rom hawe och ¹⁾ hwes hws och bygningh wy oppa sætte, thet skal iegh och myn husfruwæ nyde frij i begges woress daghe. Item nær wy bode afganghe, tha skal klosteryt nyde hws och bygningh, hwes som wy klosters iord ferre bygget, frij och frels for hwer mantz aa tale, i hoo han heltz ær. Item iegh skal hawe gangh til firæ kiør met klosters fææ i mynæ daghe och myn hwsfru æffter megh, vm hwn længer lewer, for huilke wy skulle skicke och antworde klosteryt firæ kiør pa steden, næær wy lade worte thære komme. Item skulle wy hawe yldbrendengh pa klosters mark til woress behoff. Item schulle wy hawe to swijn i hecktæ, kloster wthen skadæ, och ey foor at holde ellær ²⁾ ander smo fææ, ther kloster kan skadeligh wære. Item tilbyndær iegh megh och mynæ arwinghæ thet fornæffnde kloster alle wilkor och articklær at holde, som ferræ stoor skrewet och alle stycke, som ferræ ær skrewet, at frij och frælsæ for hwer mantz til tale. Til wintnæs ³⁾ byrd ær myt incegle hengd for thette breff met andre gode mæntz incegel, so som ære Las Jænsen, myn brother, J[e]ns Laursen borgemester i Nykiøbingh, Ebby Nielsen och Pether Bramsen, borgere i thet samme sted. Skrewet ær thette breff Bl. 5. æffter gutz byrd Mcdxxvij pa sancti Barnabe dagh apostoli.

12. Magnes Anderssen aff Nees.

Alle the gode men, som thette breff see, høræ eller læse, helser jegh Magnes Anderssen aff Nees, som wæpnær ær, met gut ewindeligh. Thæt skall alle mænd wytherlickt wære, so wæl the ther komme skall, som the ther nw til ære, at iegh skother til ewærdeligh tijd een gard i Seyersløff, boor a nw een man hether Matis, giwer til skyld hwert aar thre pund korn och staar met thre pund korn til halz korn met eth ogh, til sancti Johannis kloster Dwholm wyd Nykiøbingh met alle then for saffd gards tilleggelsæ, agher, ængh, fægangh, wot och thyffrt, enthet wntaghen alle wegnæ til marck mode ⁴⁾, met so dan mathe, at com-mender och brøder i thet samme sted schulle lade seyæ i gutz ære een mæsse i hwar wghe til ewerdeligh tijd i then forskrewen Dwholm kloster for een god mantz seel, Willom Nielsen, hwes seel gut hawe,

¹⁾ och er skrevet 2 Gange.

²⁾ eller står 2 Gange.

³⁾ Dette Ord synes at være rettet til wintnæs.

⁴⁾ skiel, der stod foran mode, er overstreget.

och tilbinder jegh megh och mynæ arwingæ frij och frælsæ then forskrewen *sancti Johannis* kloster then forsaffd gard met alle synæ forskrewen tilleggsæ for alle mæntz a delæ. Giffuet ær¹⁾ thette breff aar æfter gutz byrd Mcdxviij pa *sancti Seuerini* afftin wndær met incegel och fleræ gode mæntz til windesbyrd, som ær hær Niels Petherssens, prest i Frøsløff, Magnes Pethersens och Boo Thorchilsens, wapner ære.

13. Magnes Anderssen.

Alle men thette breff see eller høræ, helser iegh Magns Anderssen ewindeligh met guth. Alle men skall thet wytherligt wære, so wal nærwærendes som kommeskuldendes, at iegh wetherkiændher mik met thette breff at hawe skøt och giwet renliwet men och hetherlighæ i Dwholm, *sancti Johannis* ordens hws, enn gardh ligger i Skramdropp, huilken gardh skyldher thre pund korn, i huilken gardh nw i boor Oluff Kørson, for myn mothers introitu, til ewindeligh eye. Frandels tilbinder iegh megh och mynæ arwinghæ til thet forskrewen kloster thet forsaffd gotz ath frij och hemle for wthen alle mynæ och mynæs arwinges gien-sielsæ och hindher. In *cuius rei testimonium sigillum meum wna cum sigillis virorum discretorum, uidelicet domini Nicolai Mathei persone ecclesie Karlby, Boecij Torchilli et Magni Petri armigerorum presentibus est appensum.*

Item require vnam curiam in parochia Thydzø in littera Michaelis²⁾ Andree circa tale signum. (Her er tegnet som en Bjørneklo). Hyllegordhe.

Item in³⁾ vnam in parochia Thydzø in littera lilde Lasses. (Her er tegnet en lodret Linie, skåren af 2 andre.)

Bl. 6. 14. In parochia Eyersløff. Her Niels Eriksen af Timæ.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser iech Niels Eriksen ridder aff Tiim ewindelig met gut ok kwndgioræ alle men nw ære och komme schal, at iegh hawer giort eth wenligh maghe skift met hetherlighe och renliweth men *priær* och brøtherskab i *sancti Johannis* kloster Dwholm i Morsø i so dan mathe, at the schulle haffwe aff megh een myn gard liggendes i Eyersløff soghen i Morsæ, then som Clement nw i boor, och giffwer til arlig skyld firæ pund korn och pund⁴⁾ smør,

¹⁾ først står æfter, der er overstreget.

²⁾ Der stod først sweningi.

³⁾ Dette Ord er naturligvis sat ved en Fejlskrift.

⁴⁾ Således.

met alle then gards tilleggsæ, woth och thywffrt, enthet wntaget, met saa dan skiel, at iegh schal hawe aff fornæffnde kloster i gien to garde liggendes i Heselholt¹⁾, huilke to garde Pally Jwæl sketøe och gaff til fornæffnde closter Dwholm. Item tilbinder ieg och mynæ rætte arwinger att frij och frælse fornæffnde closter Dwholm och priær och brøther-skab then fornæffnde gard met alle sinæ tilleggsæ til ewindeligh eydom for hwar mantz til tale. Til ydhermere forwarningh och stadfestelse henger iegh myt incegel for thette breff met andre gode mentz, so som ære Jes Perssen, Thomes Perssen, borgemester i Nykiøbingh, Per Lowet-skoff, Lasse Nielssen, radmen i samme sted, och Mattis Griis, borger i samme stet. Datum Nykiøbing anno domini Mcdliiij feria quinta post dominicam, qua cantatur jubilate.

Item fecit dominus Johannes Brwn prior domus Dwholm edificare de nouo vnam curiam cum i tonna korn, in qua habitat Nicolaus Clawesen.

Item een gord, som Bole boor i, met ij pund, som wy fyngte af hær Niels Erikssen.

15. Parochia Jørsbo. Anders Nielsen aff Asdaal.

Bl. 7.

Vniuersis Cristi fidelibus, ad quos littere presentes peruenerint, Andreas Nicolai armiger de Aasdaall salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi tam presentes quam futuri, me incolomi corpore et deliberato animo et plena voluntate cum consensu vxoris mei (!) domine Yddæ et amicorum meorum uiris religiosis dominis fratribus ordinis sancti Johannis Iherosolymitani in Dwholm in insula Morsse domus (!) sancti Johannis eiusdem ordinis commorantibus vnam curiam vxoris mei (!) in parochia Jørsboo sitam, in qua curia Thomas Stephani pronunc in habitat, in remedium anime mee et dilecte vxoris mee domine Ydde, in redditibus trium pund annone, tali condicione inter nos pre habita, quod predicti fratres redditibus terre in quolibet anno debent esse perfruentes, et predictus Andreas Nicolai, quam diu vixerit, seruicium ex predicta curia debet habere, si tempus dum nos viam vniuersi carnis ingressi fuerimus, tunc et eam cum omnibus suis pertinenciis, nullis penitus exceptis, totaliter ad perpetuam possidendam legasse et condonasse. Eciam scire debeatis, quod tali condicione inter me et vxorem meam prehabita, quatenus vnam curiam ex propria mea bona similem predictæ curie vxoris mee in alio loco cum omni iure beniuole et libere scotasse et assignasse²⁾. In cuius

¹⁾ Først stod her hieselholt. — ²⁾ Her må være nogle Ord glemte.

rei testimonium sigillum meum presentibus vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet domini Johannis Skarpenbiergh, Nicolai Strangissen et Taghe Nielsen est appensum. Datum in 2^a die pasche sub anno domini Mcd anno ij^o etc.

Item require sex curias desolatas in parochia Nykiøbingh in littera Margarete Krags circa tale signum . (Her er tegnet en Fugl).

16. Else oc Jørsbo. Littera Andree Cristierni et Jacobi Pauli.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser Anderss Cristernssen oc Jep Powelsen i Deyerby aff vaben kiærligh met guth och kwndgiøre alle men som nw ære eller komme skulle met thette vort opne breff, ath wy haffwe soldh oc affhendh, skøt oc vplath til Dwholms closter i Morsæ arff oc eyæ til ewigh tiidh, som wy haffwe fanghet met wore hustruær i Morsæ, som ær Ælse Nielsdatter oc Maryn Nielsdatter, och oss oc them oc alle wores arffwingæ affhendher een gord i Ælse, som Swæningh nw i boor oc giwer fem tønner korn til orligh skyldh, met alle sinæ tilleggilsæ, enthet wntaghet, oc then thridiæ deel i all then gords jord, som Swend Matissen nw i boor i Jørsboo, som ær een ottings i alle wdmарcks iordh oc ængh, oc ængh næst Sooby oc sex agger i indmarcks jordh, so som nw wdloffdh ær, oc een halff puns iordh, so som ær two agger iordh, so som ligger wæsthen Lwndskier met alle sinæ tilliggelsæ, som til ligger met rætte, oc kiændes wij oss ath haffwe vpboryt fult wærdh i sylff oc i penninghe for fornæffnde godz oc iordh æfter wor egnæ nøffwe. Thy tilbindæ wij oss oc wores arffwinge at frij oc frælse Dwholms closter fornæffnde gods oc iord for alle, som paa kan tale met rætte. Til ydhermere forwaringh tha hængi wij woræ inceglæ for thette breff met andræ godæ mends, som vii bethe ther til, som ær Mygh Ericksen aff waben, Jes Nielsen, Cristiern Andherssen borgmester i Nykiøbingh oc Thøgerdh Powelsen borger i thet samme stet. Giwet aar æfter gutz byrd thwsindh firæhwndryt thrustygæ pa thet siwendæ pa sancte Trinitatis syndagh.

Bl. 8.

17. Parochia Droby. Ælse Pethersdatter.

Alle men thette breff see eller høræ hælser iegh Ælsæ Pethersdatter ewindeligh met guth och kwndgiøræ iegh alle, for hwem thette breff hendær at komme, at iegh kiendes megh met mynæ wænners raad oc fuldbordh at hawe skøth och giwet til ewindeligh eyæ sancti Johannis

kloster i Dwholm i Morse een myn gard i Syndherdroby, then Pether Nielssen nw paa boor, och giwer to pund korn til affgift och to til holz korn, hons och gaaz och daffzgærningh *met* alle fornæffnde gardz til leggelsæ, ager, ængh, firæ wegnæ til marckmood, enthet wntagit, for myn siels bestæ och fordeel och maagh, ther priær och brøther i *thet* fornæffnde kloster hawe wnth megh i mynæ dage, so som ær grees oc fægangh til sex kior, ængh, so myget som ottæ laas høø kan slaes appa hwart aar, och ildbrandh pa klosters hedæ til myt behoff och myn leyerstet i *thet* samme kloster, fyrst iegh afgaar, och hwadsom iegh byggei pa then iord, ther priær hawer wnth megh til myn behoff, *thet* skal frij bliwe til fornæffnde kloster æfter myn død; forthy tilbindær iegh megh och mynæ arwingher at frij fornæffnde kloster then fornæffnde gard for alle mæntz til tale, hwo the helst ære. Til wyndesbyrd hænger myt incegell for *thette* breff *met* myn kiære brothers Magni Petherssens, Magni Magnessens och Pether Magnessens aff waben. Giwet aar æfter wor hærræs aar Med trecesimo in die *sancti* Ambrosii *episcopi et confessoris*. Item require alia bona in parochia Nykiobingh in *littera* Margarete Kragis circa tale signum. (Her er tegnet en Fugl).

18. *Thette* gotz fyngæ wy aff hær Niels Erikssen for *sancti* Anne messe.

Primo een gardh i Droby, som Thammes boor i, *met* fem pund korn.

Item een, som Grommy boor i, och giwer iii pund korn.

Item een, som Michel Jensen boor i, *met* i pund korn.

Item eth tofft stet østen kirken, faller een ortigh korn.

Item fyngæ wy aff Margareta Kragis to gorde i Droby *met* vj pund och eth bool wyt Strangordz tofft *met* i pund korn.

Item fyngæ wy æfter hær Niels Erickssen eth bool i Jørsboo, som Anderss Kuwell bodhe i.

Item een gord i Eersløff soghen, som skyller ij pund korn, som i bode Hedy Krenkell.

Item Dywbe Daall i Seyærsløff soghen.

19. Parrochia Flade. Ysaac Jonsson¹⁾.

Alle men *thette* breff see ellær høræ helser iegh Ysach Joensson i Flade ewyndeligh *met* Guth ok kwndgiøræ alle men nw ære och

¹⁾ Dette Blad fattes i Grundskriften, men meddeles her efter Langebeks Afskrift.

komme skulle, at iegh aff frii wili och berad huff met myn kiære husfruæs och børns samthickæ Annæ Michelsdatter och her Joen Ysaacsson och Nis Ysachsson giwer och gialder til ewindeligh eydom sancte Marie Magdalene closter Dwholm i Morsæ for myn siæls helssen och myn husfruæs och andre wore foreldhre swa mygith ior, som een halff tønne korn faller i, som wændher pa klosters gardh, och lillæ brodh tofft. Til ydhermere forwaringh henger iegh myt inciglæ nedhen for thette breff met fleræ gode mentz, som ær Joens myn kiære søns och Per Winters i Nandrop. Datum anno domini Mcdl ipso die beati Stephani prothomartiris *domini* Jesu Cristi gloriosi.

20. Magnus Andree.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Magnus Andree armiger salutem in domino sempiternam. Nouerint universi presentes et futuri, quod recognosco, me domui leprosorun in Dwholm in Morsæ in vna marka argenti in bonis denariis ac dativis teneri et esse veraciter obligatum, pro quibus denariis eidem domui leprosorun vnum fundum, dictum vulgariter tofft, in Flade situatum inpignero per presentes. Insuper me obligo meosque heredes antedictæ domui prefatum fundum, donec legitime redemptus fuerit, ab impeditioe liberare omni quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxviij die beati Briccii confessoris.

Bl. 9.

21. In parochia Galtorp. Cecil Eysdatter.

Omnibus et singulis, ad quorum noticiam presentes littere peruenerint, Cecilia Eysdatter relicta *domini* thaconis Nicolai militis pie memorie sinceram in domino caritatem. Vniuersi presentes nouerint et futuri, me quedam bona mea, videlicet vnam curiam in prouincia Synder herret in Morsø in parochia Opthorp in villa Fiældersløff, in qua pronunc residet Nicolaus Skrødær, cum quatuor talentis annone ad redditus, vno iumento et quatuor pund annone holzkorn, et duas curias in Nørherret in Morsø in parochia Galtorp in Thøwingh, quarum vnam quidam Paulus Swenonis inhabitat, cum vno iumento et dimidia lesta anone holzkorn et tantum annuatim ad redditus. Alteram vero pro nunc inhabitat Johannes Pauli cum vno iumento et duobus talentis anone holzkorn et duobus ad redditus. Vniuersa et singula bona prefata cum eorum pertinenciis, mobilibus et immobilibus, agris, pratis, piscaturis, humidis et siccis, nullis exceptis, que dictis bonis ab antiquis temporibus attinebant, domui ho-

spitali sancti Johannis Jherosolymitani in Dwholm in Morsø annuisse, contulisse et cum omni iure scotasse perpetue possidendam, tali conditione mediante, quod dicte domus preceptor siue prouisor habitaculum necessarium in diebus meis constituat ac tribus vaccis quolibet anno me viuyente pro me destinet nutrimentum. Hoc eciam addito, quod post obitum meum qualibet septimana vnam missam ob remedium anime mee et parentum meorum in ecclesiam sancti Johannis ante altare beate Marie Magdalene ejusdem domus prouisor perpetuis temporibus faciat celebrari. Idcirco me obligo et meos heredes dicta bona cum suis adiacenciis dicte domui appropriare et liberare ab impetitione heredum meorum et aliorum omnium quorumcunque. In cuius rei testimonium et euidentiam firmiorem sigillum meum vna cum sigillis discretorum ac nobilium virorum domini Nicolai Strangonis militis, Magni Magni et Magni Petri armigerorum presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxij feria quinta post festum beati Michaelis archangeli.

22. Testimonium super pretacta bona domine Cecilie Eysdatter.

Omnibus presentes litteras visuris siue audituris Nicolaus Strangonis, Nicolaus Krab milites, Nicolaus de Frøsløff sacerdos, Magnus Magni, armiger, Sveninghus Johannis, Johannes Sweningsen, Cristiernus Nicolai de Stordop, Ebbo Nicolai, proconsul Nycopie in Morsæ, et Esbernus dictus Snedfogel, ciuis ibidem, salutem et sinceram in domino caritatem. Vniuersis et singulis, quorum interest vel interesse poterit, in futurum tenore presencium constare volumus euidenter, nos ab anno incarnationis dominice Mcdxxij proxima secunda feria post festum sancti Michaelis archangeli in placito Syndherherret in Morsæ presentes fuisse, vidisse et audiuisse, quod coram nobis et aliis quam pluribus fidedignis, extunc presentibus in eisdem die et placito, quedam nobilis femina et discreta domina Cecilia relicta domini Thacomis Nicolai militis felicis memorie personaliter constituta quedam bona sua¹⁾, videlicet vnam curiam in provincia Syndherherret in parochia Opthorp in willa Fiælderslørf (!) cum quatuor pund annone holzkorn, vno iumento et quatuor talentis annone ad redditus, quam pronunc inhabitat Nicolaus Skrøder, duas curias in Nerherret in Morsæ in parochia Galtorp in willa Thøwing, quarum vnam quidam Paulus Swenonis inhabitat, cum vno iumento et dimidia lesta anone ad redditus cum anona dicta holzkorn, alteram vero jam residet

¹⁾ Udsagnsordet er glemt.

- Bl. 10. Johannes Pauli cum vno iumento et duobus talentis anone ad redditus cum anona holzkorn. Prefata bona cum eorum pertinentiis vniuersis, agris, pratis, piscaturis, humidis et siccis, mobilibus et immobilibus, nullis demptis, que dictis bonis ab antiquis temporibus pertinebant, domui hospitali sancti Johannis Iherosolymitani in Dwholm in Morsæ contulit et cum omni iure in propriis libertate et arbitrio scotauit perpetue possidenda. Quod, sicut vidimus et audiimus, in hiis scriptis lucide protestamur et in mayorem istius rei euidenciam sigilla nostra presentibus duximus apponenda. Datum anno, die et loco superius nominatis.

23.

Alle men thette breff see eller høræ leses helser iegh Jes Frøst aff Frøsløff gordh, wæpner ær, ewindeligh met vor hærræ. Jegh kiændes met thette myt opne breff, at haffwe affhændh meggh och mynæ arwinghe och giwet och skiot til ewindeligh eyæ til sancti Johannis kloster Dw-holm i Morsæ alt thet ødhe gotz, jegh hawer i Thøwingh i Galtrupp soghen, so som ær hær Tages booll och Grubbes gordh met alle thesse fornæffnde gotzes tillegelse, agger och ængh, firæ wegnæ til marcke moodh, ænthet vntaghet, for myn kiære fathers och mothers och forelders sielæ och syndherligh kiærlichet, thær priær och brødher i fornæffnde kloster hawer giort meggh och mynæ foreldher, forthy tilbindher iegh meggh och mynæ arwinghe fornæffnde priær och brødher och theres æfterkomme thet fornæffnde gotz at frij och hemlæ, som landz logh wdwisær, for alle mentz til tale. Til hwes windesbyrd hængher iegh myt incegle for thette breff met andher hedherligh hærræs och gode mæntz incegle, som hærræ Pally Sonæssen, prowest i Morsæ och Hanherret, Pether Magnssen aff Galdrupp, vappner, Jes Petherssen, borgemester i Nykiøbingh. Giwet och skrewet ær thette breff æfter gutz byrdh Mcdxix^o paa then næste lowerdagh æfter toltæ dagh iwell.

24. Littera domine Mætte.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ago prepositus in Morsæ et Hanhæreth, Johannes presbiter in [Lø]dersleff, Magnus Magni, Nicolaus Kiiidh, Nicolaus Jacobi, armigeri, Karolus J . . , Petrus . . , Nicolaus Swenningi, Paulus . . dj, Thomas Petri, Nicolaus Swenonis et Nicolaus . . ffz salutem in domino sempiternam. Nouerint uniuersi presentes et futuri, nos sub anno domini mccc septuagesimo primo feria 3^a proxima post dominicam letare in placito Nørhæreth Morssæ presehtes fuisse, uidisse

et audiuisse, quod quedam nobilis mulier domina Mætte, relicta nobilis viri domini Petri Nicolai de Smærropp pie memorie coram nobis et aliis fidedignis ibidem legaliter constituta et religiosis viris ac dominis fratribus ordinis sancti Johannis Jerosolimitani Duholm unam curiam suam de bonis suis in parochia Galtropp in villa Thøwing in Nørhæreth Morsse sitam, in qua inhabitat Hartodocus Palnonis, et dat annuatim in redditibus duo talenta annone, et jacens circa curiam d . . Galtropp ex parte orientali habens agros in p li, qui dicuntur Bredetofte, vltra illos agros et jacentes circa fundum proprium, cum omnibus suis pertinenciis, humidis, siccis, nullis exceptis, pro redemptione anime sue et penitus consanguineorum suorum ex de liberato animo et eciam cum con . . . dedisse¹⁾ veraciter et scotasse¹⁾ . suis . . jure perpetuo possidendam. Item obligavit heredes suos ipsis fratribus sepedictam curiam aloquione quorumlibet appropriare . In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, die et loco supradictis²⁾).

25. Parochia Galtrup. Testimonium super predicta bona domine Cecilie. Bl. 11.

Alle men thette breff see eller høræ hælder wy Niels Strangessen ridder, Magnæs Magnessen, Magnes Pethersen, Magnes Bryningh wæpnær, Jes Swænningsen, Olluff Nielsen, Ysik, Per Drocken, Per Jwæl, bøndær, Ebby Nielsen, Las Brænd owe, borgemester i Nykiobingh i Morsø, Esbern Snefwgill, byman i then samme sted, ewyndeligh met guth. Wy kwndkgiøre (!) thet alle men nw ære och komme skulle, at aar æfter wors hærræs aar Mcd pa thet annet och tywæ then næst thyngsdagh æfter sancti Michels dagh pa Nørherrets thingh i Morsø war skycket for os och andræ fleræ gode men tha nærwærendes een hether quinnæ och welbyrdigh fruæ Cecil Esgisdatter, hær Tage Nielsens æfter lewer, hwes seel guth hawe, huilke fornæffnde fruæ Cecil i syn eghen frijgheth och wallost gaf och skietæ sancti Johannis kloster Dwholm i Morsø somt syt gotz, som ær to garde i Nørherret i Morsø i Galtrup soghen i een by hether Thøwingh, i then enæ boor Powel Swendsen oc giwer een halff lest korn til affgift hwart aar, met eth øgh och een halff læst holzkorn, i then annen boor nw Jes Powelsen, met eth øgh och to pund korn til affgift

¹⁾ quod . . . dedisse (!) veraciter et scotasse (!).

²⁾ Dette Stykke er overmalet med Skaktavl, hvorfor meget synes ulæseligt. At dog så meget er udredet, skyldes Arkivsekretær, Løjtnant Plesners sjældne Evne til at læse, hvad endogså Folk som Langebek ikke har kunnet indlade sig på.

och to til holzkorn, ok een gard i Syndherherret i Otrot soghen i Fiældersleff by, then nw i boor Niels Skreder, met eth øgh och firæ pund korn til affgift och firæ til holzkorn. Thessæ fornæffnde garde met alle theres til leggelsæ, ager och ængh, fyskwanth, fægangh, rørendes och wrörindes, wot och thyyfrit, enthet wnthaget, hwat the fornæffnde garde til hawer leen aff andwordagh, gaff hwn och skõtæ sancti Johannis kloster for-saffd met rætte tilleggelsæ til ewyndeligh eyædom. Thette hord wy och saa och thet windæ wy met woræ incegelæ. Giwet aar, dagh och stedh, som foræ ær skrewet.

x ¹) pund korn.

26. Idem *super bona domine Cecilie* Bysdatter.

Alle men thette breff see eller høræ helsær iegh Jes Frøst, wæpnær, ewindelig met guth. Thet schal alle men witherlight wære nw ære och komme skulle, at iegh wetherkiændes megh met thette myt opnæ breff at hawe stadfest och stedigh giort then skøde, som myn moder søster fruæ Cecil giordæ sancti Johannis kloster i Dwholm i Morsø, so som war een gard i Syndherhæret i Fiældersleff by, ther skylder firæ pund forn til affgift och so myget til holzkorn met eth øgh och to garde i Nørhæret i Thowingh by, then enæ skylder sex pund korn til holzkorn och sex til affgift och eth øgh, then annen skylder to pund korn til affgift och to til holzkorn och eth øgh. Thessæ fornæffnde gotz met alle theres tilleggels, so som fornæffnde frwæ Cecil skotæ och gaff til sancti Johannis kloster fornæffnde, so stadfæster iegh thet met ia och willi. Til hwes windesbyrd hænger iegh met incegel for thette breff met andre gode mæntz, som ær hær Niels priær aff Od, hær Niels Strangisen, ridder, hær Niels aff Frødzløff, prest, Henrik Magnessen och Swenning Andersen, wæpnæræ. Giwet aar æfter wors hærræs aar Mcdxxij then nest syndagh æfter sancti Dyonisii dagh.

27. Parrochia Ærslæ. Ælse Pethersdatter ²).

Alle men thette breff see eller høræ læses helser jegh Elsæ Pethersdatter ewyndeligh met gut. Jegh kiændes meg met thette myt opnæ breff, iegh hawer met frii willi och berad hoff for myn siæls bestandelsæ skiøt och afhend megh och mynæ arwynghe til sancti Jo-

¹) rettet fra viij.

²) Dette Blad fattes i Grundskriften og meddeles efter Langebeks Afskrift.

hannis kloster i Morsø, som heder Dwholm, een gard liggendis i Ærs-løff, then Jes Star nw i boor och giwer firæ pund korn til orligh skyld met øgh och holzkorn och all then *fornæffnde* gardz tilliggelse, enthet wntagith, ee huat thet helst ær, firæ wegnæ til marckemod, ager och ængh och fægangh. I hwilcke *fornæffnde* kloster iegh wil met gutz hielp i wære, so længi gut wil ieg lewer, so som priær och brøther i *fornæffnde* Dwholm the hawe wort ower enæ met megh. Fforthy tilbynder iegh megh och mynæ arwinge at frii och hemele *fornæffnde* kloster then *fornæffnde* gard och hennes tilliggelse for alle mentz tiltale til ewyg tiid. Til windisbyrd hænger iegh myt incegel for thette breff met fleræ gode mentz, som ær Palli Sonssøn, prest och prowest ower Morsø och Hanherret, Niels soghen, prest i Lydrvp, och Jes Pederssøn, borgemester i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdxxxix feria sexta infra octauam corporis Christi.

28. Erik Kiidh.

Alle men thette breff see ellær høræ læses, helser iegh Erich Kiith af Jørsbo, wapnær, ewindeligh met guth. Jegh kiændes met thette myt opne breff, at iegh hawer skiøt regelbonden men Jens Brwn priær i Dwholm och alt conuenth i thet samme sted to gorde lignnes i Eersløff, aappa then enæ boor Jes Thorchilssøn och giwer sex pund korn til affgiffth, appa then annen boor Anders Mwnk och skyller iiii pund, och een gardh i Øster Jølby, huilken Jes Frøst hawer i pant for sex lodymarck pænningh, anthen hwide koningx, ængelss ellær andræ pænningh, som godæ och giæwæ ære; staaar hwn høgher, tha skal iegh frii och frælsæ them thet, thesse *fornæffnde* garde och theris tilleggelsæ, woth och thyffrt, ager och ængh, fort och fægangh, øgh och holzkorn, enthet wnthaghit, e huat thet helst ær. Och tilbynder iegh megh och mynæ arwinge *fornæffnde* priær ellær hans æffterkome och conuenth the *fornæffnde* garde met theris tillegils at frii och hemell for alle the appo kan tale met rætte, met so dan wilkoor, at *fornæffnde* her Jens Browen priær och alt conuenth sculle skiøthe megh och mynæ arwyngher alt theris gotz liggendes i Jørsbo, enthet wntaget, so som ær een garth, Matis Swensøn nw i boor, skylder fem pund korn, i then annen boor Las Mattssøn och skylder thry pund korn, met Skonings gard och then boor, Marthin Owssøn nw appo boor. Thessæ garthe och theris tilleggelsæ, woth och thywrt, ager och ængh, fort och fægangh, øgh och holzkorn, enthen wntaghen, ehuat thet helst ær, ødæ och byggit, thet skal

for*næff*nde priær och conuent i thet samme sted frii megh och mynæ arwyngæ for alle the thøm kan appo tale met rætte. Til wyndesbyrd, at iegh hawer so dand skiødæ giort mellem os, henger iegh myth incegel for thette breff met fleræ gode mentz incegel, so som ær her Per Dws, Per Magnssøn och Swæningh Andherssøn, ther wapnær ær. Datum anno domini Mcdxxxix in vigilia sancti Laurentii martiris Christi.

Bl. 12.

29. *Testimonium super curiam in Ærsløff.*

Alle men thette breff see eller höræ læses helser wy Wisti Thordssen, ther faghet ær i Nørhæret i Morsæ, Staffen aff Flade, Per Dws aff Skarm, Matis aff Wilsæ, thær prester ære, Jens Frøst aff Frøsløffgord, Mogns Magnssen, Per Magnssen, thær wæpner ære, Ysaac Jensen, thær bonde ær, Las Bronøghe, Esbern Snefoghel, thær borgemester ær i Nykiøbingh, Cristiern Hørd, Nis Meinkssen och Jeppe Twssen borger i then samme sted, ewyndeligh met guth ok kwndgiøræ met thette wort opnæ breff, at aar æfter gutz byrd Mcdxxxiiij then thingdagh næst æfter *sancti Andree* dagh pa Nørhærets thingh i Morsæ wor skicket for oss och for fleræ andre gode men, tha nærwærendes ware, een regelbwnden man och beskeden hær Lauris Jenssen, forstander in Dwholm i *sancti Johannis* oc *sancte Marie Magdalene* kloster, fæk och framedde fult thingxwintnæ met ottæ beskeden danne men, som ware Jes Tomessen, Las Ogssen, Jes Nielssen aff Thydzø, Ysaac Powelsen, Pether Mognssen aff Droby, Matis Laurissen, Jes Bondæ aff Heselbergh och Las Jenssen aff Eersløff, hwilke wondæ pa there rætte troo och sandingh, ath then gord i Eersløff, ther Powel pa boor och Pedher Michelsen aff døde, hawer wæryt i klosters være i fem wintær, och *sancte Marie Magdalene* kloster hawer opboryt skyld oc affgift aff then *for*næffnde gord wthen alle kiære och aftale til nw i aar och hawe wy alder hørt eller sporth, at then *for*næffnde gordh hawer wæryt thet *for*næffnde kloster affdelyt anthen met landz loff eller kyrkens ræt, thet hørde wy och saa och thet wintnæ wy met wore incegele. Giwet och skrewet ær thette breff aar och dagh oc sted, som for staar skrewet.

30. Per Winther.

Alle men thette breff see eller höræ læses helser iegh Per Wintær aff Nandrup ewindeligh met guth och kwndgiøræ for alle mænd met thette myt opnæ breff, at iegh for myn seels helsen, hwsfræes och børns och

ander mynæ foreldær och for andher fordeel, som jegh hawer fangyt aff *priær* och brøtherskab i Dwholms closter, skiødher jegh och opplather til Dwholm closter eeth bool liggendes i Æærsløff, som Nissæ Bentssen system vppa boodæ, *met* alle synæ tilliggelsæ, som *thet* bool til hærær aff rætte, *met* sodan skiell, at iegh och myn husfræ och alle mynæ børn schall hawe wor leghersted i Dwholm kloster, nær at wy død. *Item* tilbindær iegh megh och mynæ arvingher at frij och frælsæ *fornæffnde* Dwholm kloster *thet* *fornæffnde* bool til ewindeligh eydom. Til ydærmeræ forwarynge hænger jegh myt inceglæ nedhen for *thette* breff *met* andræ godæ mæntz, som ær Swenningh Anderssen aff waben, Jes Perssen och Thomas Perssen borgemæstere i Nykiøbingh och bedher jegh ether gode men, at i hænge ethers ynceglæ for *thette* breff. *Datum anno domini Mcdliiij ipsa die sanctorum Crispiani et Crispini martirum.*

31. *Magnus Petri de Damsgardh stadfest bref.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh Magnes Pethersen aff Damsgardh ewindeligh *met* guth. Jegh kiændes *met* *thette* myt opnæ breff, at iegh hawer stadfesth *met* ia och willi then gardh til closter Dwholm, ther liggher i Eyærsløff, huilk myn syster Ælsæ hawer skiet til *fornæffnde* closter til fornæ, so som the opnæ brewæ wtwisæ, the thær oppaa ære giordh. Til windysbyrdh henger myt incigle for *thette* breff *met* Erik Kitz oc Per Magnessens. *Datum anno domini Mcdxxxix in die sancti Augustini confessoris.*

32. *Parochia Thyffzhøff. Eln Michelsdatter.*

Blad 13¹).

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Helena Michaelis-datter salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me deliberato animo maturoque consilio amicorum meorum in salutem anime mee, Johannis Nicolai filij mei et aliorum parentum meorum in salutem anime claustro sanctorum Johannis baptiste et Marie Magdalene in Dwholm in Morssø, Burglanensis dyocesis, duas curias meas dedisse, scotasse pariterque resignasse, vnam in Thyffzhøff, in qua pronunc residet quidam Laurencius Awonis, situatam cum omnibus dicte curie pertinentiis, agris, pratis et omnibus aliis mobilibus et immobilibus, nullis demptis, sicut pater meus eandem curiam cum matre mea habuit ab antiquo, tali

1) Her fattes fra ældre Tid 2 Blade

condicione addita, quod prior et fratres eiusdem claustrum in altari sancte Anne in qualibet semel ebdomeda (!) vnam missam pro salute anime mee meorumque parentum in ecclesia eorum perpetue statuunt celebrari, et sex pund anone ante festum purificationis beate virginis mihi, quam diu vixero, tribuant annuatim. Alteram vero curiam in Tæberingh sitam, in qua pronunc residet quidam Thomas cum ipsius curie pertinenciis, mobilibus et immobilibus, nil exceptis, perpetue possidendam, condicione tali apposita, quod mihi mansiones domos ad dies meos ordinant, congruentes saluis et conscriptis, quare me et meos heredes obligo antedicto claustrum prefatas curias appropriare libere ab impedicione omnium quorumcunque. In cuius scotacionis seu donacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum, domini Nicolai Krabbe militis, Magni Petri, Eriki Kijd, Cristierni Block, Petri Nicolai Bomøwe et Andree Petri de Fortofft, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxiii die ipso sancti Michaelis archangeli.

33. Testimonium super eadem bona Elene Michelsdatter.

Alle men thette breff see, høræ eller læsæ helsæ vy Magns Pether fogith i Syndherhærith i Morsæ, Magns Magnssen, Erik Kijth, Nis Kiith, Pether Nielsen, Anders Nielsen, ther wapnær ære, Swæningh Jenssen, Nis Swenningsen, Nis Pether, ther bønder ære, Crestiern Nielsen, Nis Swenssen och Salman ewyndeligh met guth och kwndgiøræ, at aar æfter gutz byrd Mcdxxiii then tisdagh næst æfter wor frwæ dagh natiuitatis war skicket for os och for fleræ gode men, tha nærwærendes pa Synderhærrets thing in Morsæ, een regelbwnden man och beskeden hær Laurens Jenssen, thær prest ær och brother i sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ, fek och framleddæ eth fult thingz wintnæ met ottæ danne men, som war Sweningh Jenssen, Nis Swenningsen, Crestiern Nielsen, fornæffnde Thomes Petherssen aff Høffriis, Nis Swensen, Nis Smyt af Optorp, Anders Matissen och Thomes Nielsen, huilke wonde pa theres rætte troo och sandæ, at een hetherligh quinnæ och beskethen, Elnæ Michelsdatter aff Rønberw, war sielff nærwærendes pa fornæffnde dagh innen firæ stake pa fornæffnde thing met frij willi och berad hoff skiøte, wntæ och oplod sancti Johannis och sancte Marie Magdalene kloster to gorde til ewyndeligh eyæ, een gard, som ligger i Tæberingh, huilk nw pa boor Thomes, och giwer firæ pund til affgift, met alle fornæffnde gordz til liggelsæ, ager, ængh, fægangh, enthet wntaget, for hws wærlsæ, ængh, fægangh,

tøregreft, huilke *fornæffnde* klostere forstander henner skal skyckæ i henner daghe, och een gard, som ligger i Thydzø, thær nw paboor Lasse Owsen ogh giwær sex pund korn til affgift, *met* øgh och holz korn oc alle sinæ tilleggsæ, *ager*, ængh, fægangh, woth och thyffrt, enthet wntagit i alle mode, *met* alle rætte, so som henner fadher fek *fornæffnde* gord *met* hennæs mother, for een mæsse, thær holdes skal i *fornæffnde* kloster for *sancte* Anne altare for hennæ och hennæs for elders siæle in til Bl. 14. domen, och war hwn wregelbonden anthen *met* kors eller annen regel och ey thære amodh war gensiælsæ aff noger man. Item hørde wy och saa, at *fornæffnde* Elnæ Michelsdatter skiotæ och wntæ *fornæffnde* kloster alle hennes rørend pænningh æfter hennær død, io huat heller hwn togh kors eller ey, thet saa wy och hørde och hawe til windesbyrd woræ incegel hengendes for thette breff. Giwet ær thette breff aar, dagh och sted, som for staar skreweth.

34. *Idem testimonium* Elene Michelsdatter.

Alle men thette breff see, høræ eller læse helsæ wy Krogh Eyssen, ther foght ær i Nørhæret i Morsø, Staffen af Flade, Matis aff Seyersløf, Pether Dws, thær præster ære, Erick Kiid, Jes Roerssen, wæpner ær, Tomes Petherssen aff Skørbech, Ysaac Jonssen, thær bøndær ære, Lass Jessen, Nis Petherssen Sellendzfader, bymen i Nykiøbingh, Pether Iwæl och Nis Swenssen ewindeligh *met* guth och kwndgiøre, at aar æfter wors *hærræs* fødælsæ Mcdxxiiij then thingdagh næst for wor frwæ dagh *natiuitatis* war skyckyt for oss och for fleræ godæ men, tha *nerwærendes* pa Nørhærets thingh i Morsø een hetherligh quinnæ och beskeden Elnæ Michelsdatter *met* frij villi och berad hoff æfter¹⁾ hennes wænners raad skotæ, wntæ och oplod *sancti* Johannis och *sancte* Marie Magdalene kloster Dwholm i Morsø too gorde, een gard, som ligger i Thydzø, huilken nw i boor Las Owsen och giwer sex pund korn til affgift, *met* øgh och holzkorn och alle *fornæffnde* gardes tilleggsæ, *ager*, ængh, fægang, ynthet wntaghet, so som hennæ²⁾ fader fæk *fornæffnde* gord *met* hennæs mother och hwn ær hennæ pa kommen *met* rætte, til ewindeligh eyæ for een mæsse, huilke skal holdes i *fornæffnde* kloster for *sancte* Anne alter i hweri wge for hennes och hennes søns siæle och ander hennes forelders intil domdag, och then annen gard, som ligger i

¹⁾ Dette Ord er skrevet 2 Gange.

²⁾ Foran står et overstreget s.

Tæberingh, huilken nw po boor Thomes, och affgaar firæ pund til affgift, *met* alle syn tilleggelsæ, yn~~thet~~ vntaghet, til ewindeligh eyæ for hws wæriksæ, eningh, fægangh och toregreff, huilke fornæffnde klost~~ers~~ formand *henner* skal skicke och vpholde i *hennæs* dage, pa huilke skodæ een regelbonden man och beskeden hærræ Lauris Jenssen, thær prest ær och brother i fornæffnde closter, æskyt eth thingx wintnæ och fæk och framledde eth fult thingx wintnæ *met* otte danne men, swo som war Erich Kijd, Thomes Pethersen, Ysaac Joensen, fornæffnde Jes Niels~~sen~~ af Børndrup, Powel Swenssen, Jepp Jenssen, Las Jenssen och Swend Powelsen, huilke wondæ pa theres rætte tro och sanden, at the saa och horde, at fornæffnde Elnæ Michelsdatter war siælf nærwærendes paa fornæffnde thingh pa fornæffnde dagh *met* frij wili och berad høff æfter hennes wænners rad och wregelbonden anthen *met* kors eller annen regel skotæ fornæffnde kloster fornæffnde to gorde æfter alle vilkoor och artickill, som til fornæ stoor skrewet, och thær amood ey war no~~ger~~ moodweriksæ eller gien-siilsæ aff no~~ger~~ man. Item fornæffnde Elnæ Michelsdatter oploth och wntæ fornæffnde kloster alle hennes booskab och ander hennes rørendæ pænningh æfter hennes død, e huat heller hwn togh kors eller ey, for hwer mæntz giensiilsæ. Ath thet so gik, som til fornæ staa~~r~~ skrewet, thet saa wy och horde och hawe til windesbyrd wore incegelæ hengendes for thetæ breff. Giwet ær thette breff aar, dag oc sted vt *supra*.

35. Swæningh Andersson.¹⁾

Alle men thette breff see eller horæ læses helser iegh Svenningh Anderssen aff Wodstrup, wæpnær, ewindeligh *met* guth. Jegh kiændes *met* thette breff, at iegh hawer skot och oplat til ewindeligh eyæ hedherligh mæn och regelbwnden her Jens Brwn, priær i Dwholm, och conuænts brøther i thet samme sted een gard i Thydzød, then Marin Iwels deghens æfterlewer, nw i boor och skylder thry pund korn, *met* øgh og holzkorn och een annen gard i thet samme sted, kalles dætterbarnhawe, *met* alle thessæ fornæffnde gardes och gotzes tilliggelsæ, so som ær een halff bols jord och alle rættehied, som iegh hawer i fornæffnde Thydzød marck, enktæ wntaghit. Forthy tilbinder iegh megh och mynæ arwinger fornæffnde priær och brøder och theris æfterkommæ the fornæffnde gardæ och theris tilliggelsæ at frii och hemel til ewindeligh eyæ for alle mæntz til tale,

¹⁾ Dette Blad fattes i Orig. og meddeles her efter Langebeks Afskrift.

och kiændes iegh at hawe fanghet to gardæ i Wodstrup, een til eydom och annen i pant, aff fornæffnde priær och brøther for thette fornæffnde gotz, thet som priær och brøder hawer fanghet aff myn fater och myn broder ellær ander myne foreldær anthen met skøde eller opnæ brewe eller selgaff, eller huilkelees the hawe thet nw i theræ wære. Til windesbyrd henger iegh myt incegel for thette breff met andre gode mæntz inceglæ, so som ær her Niels, prest i Thydzød, och Jepp Smed, radman i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdxxx septimo, die sancti Kalixti martiris.

36. Item¹⁾ Swønningh Andersson.

Alle men thette breff see eller høræ læses helsær iegh Swønningh Andersson aff waben ewindeligh met wor herre ok kwndgiøre met thette myt opne breff, at iegh met myn frii willy och berod hoff skiøder och opplather til Dwholms kloster i Morsæ een ødæ gardz sted ligendis i Wostrup i Thydzøsoghen, som heder Krogzgard, met alle then gardz tilliggelsæ, woth och thyffrt, enthet wntaghet, til ewindeligh eydom, och to agherjord, som ligger po Godhen agger och faller eth pund bygh i, och een agher innæn wyd dyghen, som faller eth halff pund korn i, och all myn retthed i Monens tofft. Item x lass ængh, som Seweryn Nielsson i wære hawer, met so dan wilkoor, at priær i Dwholm kloster skal then ængh siælf indh læse aff fornæffnde Sewerin Nielsson met so dan skiæl och wilkor i mellem oss hawyt, at priær och brøderskap i fornæffnde kloster skal affnæmæ och²⁾ indh taghe til fuld brother myn kiære søn Powel Swønninghsson i theris brøtherskap, och giwe hannem kors och eth goth par nyth klæær och giøre hans kors øell och introyæ, vm han siælf wyl, fyrst han kommer til skiels oldær. Item wyl fornæffnde Powel Swønninghsson ey bliwæ i theræ brøderskap, fyrst han kommer til lawe older, tha skal priær och fornæffnde brøderskap i thet sammæ kloster lade celebrer for voor frvæ altær een mæsse hwar othensdagh in til dom for megh, myn kiære husfrvæ och alle myn foreldær. Forthy tilbindær iegh megh och mynæ arwingæ at frii och frælsæ fornæffnde gordh, jord och ængh til fornæffnde Dwholms kloster til ewindeligh eydom. Til windesbyrd och stadfestelsæ hengher iegh myt incegel for thette breff met andre gode mæntz, so som ær hær Jens Laurisson, prowest i Morsæ och Hanhæret, hær Jens Nielsson, biscopens

¹⁾ Klevenfelds Afskrift har Idem. — ²⁾ Dette Ord står 2 Gange.

officialis i Yrop, Per Loftæskoff, foghet i Nykiøbingh, och Per Bassy, radman i thet samme sted. Datum anno domini Mcdliiij ipso die beate Walburgis virginis.

Bl. 15. 37. Swenningh Anderssen. Vestergard i Vostrupp.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh Swenningh Anderssen i Wodstrup aff waben ewindeligh *met* guth ok kwndgiøre alle nw ære och komme schulle, at iegh for myn siæls sallighed och andher myn foreldær skødher och oplather til ewindeligh eydom two myn gordæ i Wostrup til Dwholm Kloster i Morsæ, een som kalles Westergard och Jeepp Kat i boor och skyldher sex pund korn til arligh skyld, huilken gordh *priær* i *fornæffnde* kloster til fornæ indh leesdæ aff Lasse Borry for lx lybeskmarck i stædær pænningh, och een *annen* gordh, som Michel Jenssen i boor, och skylder thre pund korn til arligh skyld, *met* alle thessæ gords tilliggelsæ, woth och thywrth och ænthet wntaghen, Dwholm kloster til ewindeligh eydom for kost och fordeel, iegh och myn drængh skal hawe i *fornæffnde* kloster i myn dawæ. *Item* tilbinder jegh megh och myn rætte arwingher at frij och frælsæ *fornæffnde* Dwholms kloster *thet* *fornæffnde* gotz *met* alle syn tilleggelsæ til ewindeligh eydom. Tyl ydhermeræ forwaringh och stadfæstelsæ hængher iegh myt incegelæ nedhen for *thette* breff *met* andre gode mæntz, som ær Per Wintær i Nandrup, Haryld Ascersen i Wostrup, Jes Perssen och Thomes, borgemester i Nykiøbingh, och Las Nielssen, radman i *thet* samme sted. Datum anno domini Mcdlij in profesto sancti Michaelis archangeli domini nostri gloriosi. Bether iegh ether, Jes Perssen, Thomæs Perssen och Lass Nielssen, at i hængher ether incegelæ nethen for *thette* breff.

38. Michel Anderssen.

Alle men *thette* breff see ellær høræ læses helsær iegh Michel Anderssen wæpnær ewindeligh *met* guth. Jegh kwndgiøre alle, *thær* nw ære och æfterkomme skulle, ath jegh wedherkiændes megh *met* *thette* myt opnæ breff at hawe giwet, skiøt och affhend megh *met* alle rætte sancti Johannis kloster i Dwholm i Morsæ een gardh i Wostrup, som kalles Høffgardh, lighendes i Nørhæret i Morsæ i Thydzød soghen, *met* alle *fornæffnde* gordes tilliggelsæ, ager, ængh, fræ wegnæ til markmod, *enthæt* wntaghen, so som iegh ærwet then *fornæffnde* gard æfter mynæ foreldær, och een gardh i *fornæffnde* Nørhæret i Seyærløff by, *thær* Clemen Tygissen syst i bood, *thær* skyllær to pund korn til affgift och to til

holzkorn, *met* alle *fornæffnde* gordz tilleggsæ, *enthet* wntaghen wthen then iord, Nis i Heselbergh nw i wære hawer, for fordeel og kiærlighed, thær *priær* och bröder i *fornæffnde* kloster hawe och skullæ megh giore bodæ i myn liff och æfter myn død, som the opnæ brewæ wtuisæ, the iegh hawer aff them thær oppaa, hwar for tilbinder iegh megh och mynæ arwingæ *fornæffnde* kloster Dwholm the *fornæffnde* to gordæ at frij och hemell for alle mæntz til tale, the *fornæffnde* gotz *met* rætte appaa kan tale, *met* so dan wilkoor, at *priær* i *fornæffnde* Dwholm æller hans æfter *kommæ* skullæ siælf løsæ *fornæffnde* Høffgard for the xx marck, the iegh ær Esbern Snefogel skyldigh, som myt breff wthuisær, som han hawer aff mek. Til windesbyrd alle *fornæffnde* artikæl hænger iegh myt incegel for thetthe breff *met* andræ gode mæntz incegel, som ær hær Niels aff Thydzø præst, Anders Jenssen borgemæster i Nykiøbingh, Esbern Snefogell, Ebby Nielssen och Jepp Smyt, bydmen i thet samme sted. *Giwet æfter*¹⁾ *gwtz aar Mcdxx feria quarta post festum sancti Johannis ante portam latinam*²⁾.

39. Michel Anderssen.

Alle men thetthe breff see ellær høræ læses helser iegh Michel Anderssen, thær wapner ær, ewindeligh *met* guth och kwndgiøre alle Bl. 16. *met* thetthe myt opnæ breff, ath iegh wedherkiændes megh een beskethen man, Esbern Snefogel borgemester i Nykiøbingh, skyldigh at wære xx lybesmarck, som nw landgæffs ære, for huilke pænningh iegh til pantæ sætter *fornæffnde* Esbern Snefogel Høffgard och Høffgardz hawæ *met* alle theres tilleggsæ pa Wostrup marck och alt anth myt iordh liggendes pa then samme Wostrup marck, woth och thyrfth, *enthet*-wntaghit, *met* so dan wylkoor mellom oss giord och saffd, at nær iegh ellær mynæ arwinge willæ indh løse thet *fornæffnde* gotz aff *fornæffndæ* Esbern Snefogell ellær aff hans arwinge, tha skal atwares thre thingh for *sancti Johannis* dagh pa *Nørhærets* thingh i Morsæ och løsæ, och *sancti Michels* dagh næst æfter³⁾ *kommer* och skyld fylgæ howet pænningh. *Item* om the (!) so ær, at the *fornæffnde* pænningh affgaa och wordæ wærræ, tha skal thet *fornæffnde* gotz indh løses *met* so dan pænningh, som godæ ære och fult giøræ i Lybek. *Item* hwat *fornæffnde* Esbern ellær hans

¹⁾ Dette Ord står 2 Gange.

²⁾ Nedenunder står 1000 400 20. I Randen står: Hyllgord [i] Seyersløff.

³⁾ Derpå følger igen urigtig: *sancti Michels*dagh.

arwingh byggher paa fornæffnde gotz och giøres theres mynnæ ey thær for aff megh eller aff mynæ arwingæ, tha skal fornæffnde Esbern ellær hans arwinghe mynigh wære, bort at føræ then samme bygningh i theres behold. *Item* thær ower tilbinder iegh megh och myn arwingh frij och frælsæ fornæffnde Esbern Snefogel och hans arwingæ thet fornæffnde gotz for alle mæntz atalelssæ, so længy til thet fornæffndæ gotz worther i gien løst met wilkoor och articklæ, som til fornæ ær skrewet i thette samme breff. Til windesbyrd hænger¹⁾ iegh myt inciglæ for thette breff met andræ godæ mæntz, som ær hær Niels aff Thydzød, hær Niels Mordh, thær præster ære, Niels Perssen Hare, borgemæster i Nykiøbingh, Ebby Nielssen, Per Thørkilssen, Jes Tomessen, thær radmæn ære, Jens Kold och Matis Hwidh hoffd, bymæn i thet samme sted, hwilke breff skrewet ær aar æfter gutz byrd Mcdxx pa thet sextæ, then tisdagh næst for sancti Tomes dagh, som ær appostel²⁾).

40. Lilde Lasse. *Littera resignacionis.*

Omnibus presens scriptum cernentibus Laurencius Johannis dictus Lildæ Lasse salutem in domino. Noueritis, me latori *presencium* Michaeli Andree vnam curiam in Seyersløff sitam cum omnibus suis pertinenciis, quam mihi Andreas Winther pater dicti Michaelis in bona fide commisit, omnimode (!) resignasse et a me et a meis heredibus totaliter alienasse. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum, videlicet domini Stephani, sacerdotis in Fladæ, Johannis Petri in Skarm, Per Wigilsen, Nicolai Swenonis et Laurencij Sæk, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxiij in crastino sancti Mauricij et sociorum eius.

41. Swønningh Anderssen. *Quittacionis.*

Alle men thette breff see, horæ ellær læse kwndgiøre jegh Swønningh Anderssen aff Wodstrup, wapnær, at iegh wetherkiænder megh oc mynæ arffwingæ quit och orsaghe have lath Haryld Atzerssen myn fatherbrother for alle styckæ, oss hawer worth i mellom til thenne dagh, inthet wntaghen, so wel pa myn fathers wegnæ, som pa mynæ wegnæ, ok tilbynder iegh megh och myn arffwingæ frij och frælsæ fornæffnde Harild och hans arffwingæ een ager iord i Nørtoftæ ligger aa reen hwos

¹⁾ henger, der følger efter, er Gentagelse.

²⁾ Her står også 1000 400 20.

hans iord for alle mæntz atalels. *Datum anno domini Mcdxxxix die apostolorum Symonis et Jude, meo sub sigillo vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet domini Nicolai Petri sacerdotis, Laurencii Nicolai et Seuerini Laurencii germanorum*¹⁾).

42. Harild Acerssen. Scotacionis.

Bl. 17.

Alle men *thette* breff see ellær høræ læses helser jegh Haryld Acerssen i Wodzstrup ewindeligh megh²⁾ guth och kwndgiøræ alle nw ære och komme schulle, at iegh wedherkiændes megh i *thette* myt opne breff fult at hawe opboryt æfter *myn* nõwe aff regelbwnden man hær Jens Brwn, priær i Dwholm, hwdert lubesk marck i gode landgiængz pænningh, for huilke pænningh iegh oplather til Dwholms klosters fornæffnde priær Brwn *thet* breff, som iegh hawer aff *myn* brother Per Winter, huilk breff ther lyær pa then gordh, jegh nw i boor i Wodzstrup, som megh panthet ær for hwdryt lubesk marck, *met* alle rætheth, som *thet* ær megh paa kommen. Item wndher iegh och skiødher nw strax til ewindeligh eydom for *myn* siæls helsen, *myn* husfruæs och andher *myn*æ foreldhers een tofft, som liggheer i Wodzstrup, som hether Magnes tofft, til fornæffnde Dwholms kloster. Item nær guth wil, at iegh døør ellær *myn* husfruæ Karin Michelsdatter, hawe wy ickæ echtæ børn æfter oos, tha wndæ wy fornæffnde kloster alt wort røren gotz. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Sweningi Andree armigeri, Thome Petri et Laurencij³⁾ Nicolai, proconsulum in Nykiøbing. *Datum anno domini Mcdlj ipso die sanctorum martirum Johannis et Pauli.*

43. Per Wintær.

Alle men *thette* breff see ellær høræ læses helser iegh Per Wintær, thær wæpner ær, ewindeligh *met* guth. Jegh kwndgiøræ alle *met* *thette* myt opne breff, at iegh pantsætter *myn* kiæræ brother Haryld Acerssen *myn* gardh liggendes i Wodzstrup, thær Thorchill Sowenssen sist i bood, *met* alle sinæ tilleggelsæ, woth och thyrfft, enthet vutaght, och opladher iegh hannum all then ræthed, iegh hawer i Wodzstrup marck *met* alle rætte och skal han hawe fornæffnde gordh sinæ daghe frij och frælse och

1) Dette Ord er gentaget.

2) Således. — 3) Et følgende c er overstreget.

ey at løse aff hannum, mæn aff hans rætte och sandh arwingæ skal fornæffnde gordh læses for hwindryt march æfter hans død i godæ pænningh och gævæ, som tha i Danmarck ære gængx. Datum anno domini Mcdxxxix feria secunda post¹⁾ dominicam quadragesime wndher myt incegell met fleræ godæ mæntz, so som ær Lawe Rød, hær Jens Wrkock, hær Jens Powelssen, Swenningh Anderssen och Anderss Jenssen til wyndesbyrdh.

44. Testimonium super curiam in Wodstrupp.

Alle men thet breff see eller høræ læses helse wy Styggi riddær, Morthen Krabbæ, Per Swr, Jepp Baggi, wapnære, kiærligh met guth, kwndgiøre met thet wort opne breff, at oos hawer wæryt befalde aff wore nadigge hærræ konninghs hoffinæster hær Erik Ottæssen høre een sagh til rætte, som war kommen i mellom priær Brwn aff Dwholm och Pether Winter aff Nandrup, tha hørðæ wy beggi theres beuisningh i rætte then fyrstæ fredagh i faste i Dwholms klostert²⁾ stowe och fwunæ swo for rætte, at the opnæ brewæ, som priær aff Dwholm haffde aff fornæffnde Pedher Winter och hans brodher Harild Acerssen, them fwndæ wy wyd fulmakt at bliwæ, och fornæffnde priær at beholle then gardh i Wodzstrup, so som Pedher Winters och Haryldz opnæ brewæ wtuisær, som oppa then gard i Wodzstrup wthgiven ære, so længi hwn worder hannum loffligh afløset for hwindryt lubesk marck. Item naar han hawer Bl. 18. læseth then gardh, som for saffd ær, hawer han tha nogher rættehiedh i Maghnestoftæ, tha talæ sigh æfter som lowen wtuisær. In cuius rei euidentiam sigilla nostra duximus apponenda. Datum anno domini Mcdlx feria sexta prenotata et loco vt supra.

45. Michel Anderssen, quomodo scotauit fratri suo Swønningo.

Alle men thet breff see eller høræ læses helse iech Michel Anderssen aff waben ewindeligh met guth och kwndgiør iegh met thet myt opnæ breff alle nw ære och kommæ skall, at iegh wetherkiænder megh met thet myt opnæ breff at hawe affhændh och soldh thenne nærwærendes brefforær Swønningh Anderssen aff waben, myn brodher, til ewindeligh eyæ een gordh liggendes i Thydzø, som hedder Dætterbarnhawe, een ottingh jordh i³⁾ Biorndrup och een⁴⁾ ottingh jordh i Thydzø soghen met

¹⁾ festum er herefter udstreget.

²⁾ Dette Ord er overstreget, dog af en senere Hånd.

³⁾ Et følgende Ord, der skulde begynde med bro, er overstreget.

⁴⁾ och een står 2 Gange.

alle sinæ tilleggelsæ, so som [ær] ager och ængh, woth och thyffrt, høft och lafft, alle firæ wegnæ til marke mod, enthet wntaghet, for thywæ lødymarck sølf pænningh gode och giænge, huilke pænningh iegh hawer ophoryt i alle mathe æfter myn nøwe. Til ydhermere forwaringh henger jegh myt inciglæ for thette breff *met* andræ dandæ mæntz inciglæ, so som ær hær Niels Jenssen, prest i Thyzø, Cristiern Hord, borgemester i Nykiøbingh, Jeppe Smyt, Esbern Snedfogel och lillæ Lasse, bymæn i thet samme sted. Datum anno domini Mcdxxx primo, vigilia beati Johannis baptiste.

46. Swænningh Anderssen. Pignoracionis.

Alle men thette breff see ellær høræ læses helser iegh Swænningh Anderssen aff Wodstrup, wæpnær, ewindeligh *met* guth och kwndgioræ *met* thette myt opne breff, at jegh wedherkiænder megh op¹⁾ at hawe boryt aff wælbordigh man Las Borry thrysintywæ marck sølf pænningh i firæ leydæ myntæ, for huilke pænningh iegh hannum²⁾ myt gotz liggendes i Wostrup, som Knwd nw oppa boor, som hedher Westergard och giwer sex pund korn til affgiffth och sex pund holzkorn, to pund smør, to gees oc to høns, *met* alt thet hwn schylde kan, woth och thyffrt, innen marck och wdhen marck, firæ wegnæ til marcke modæ, *met* alle sinæ tilleggelsæ och enthet wntaghen, til panth sætter swo længy, til then gotz worther fornæffnde Las Borry ellær hans rætte arwingæ aff megh eller mynæ rætte arwinghæ loffligh affløst for fornæffnde pænningh. Item nær thette gotz læses schal, atwares thre samfold thingh næst for sancti Johannis dagh och løses at sancti Michelsdagh thær næst æfter, och afgift och alle skyld fylge pænningh och ey affreynes i hoffdæ pænningh. Thær ower byndær iegh megh til och mynæ arwingæ at frij och frælse Lass Borry och hans arwinghe thet fornæffnde gotz for alle mentz affkiære eller til tale. Thy³⁾ ydhermere forwarelsæ henger iegh myt inciglæ nedhen for thette *met* andre gode mentz, som ær Per Thydgjærdssen, prest, Cristiern Borry, wæpner, och Amydgh Nielssen. Srewet (!) wnder wor hæræs aar Mcdxl pa sancti Benedicti⁴⁾ dagh i faste.

47. Swænningh Anderssen.

Alle men thette breff see ellær høræ læses helser iegh Swænningh Anderssen aff Wodstrup ewindeligh *met* guth och gjør wydherlicht *met* Bl. 19.

¹⁾ Først stod ob, der er overstreget. — ²⁾ til panth sætter står længer nede.

³⁾ Således. — ⁴⁾ Rettet fra Lamberti.

thette myt opnæ breff, at iegh hawer opboryt aff hetherligh man Jens Brwn, priær i Dwholm kloster i Morsø, to hwndryt lubesk mærc i guld och godæ stedher skiellingh, som i Lubeck ære giængz och giæwe, for huilk som pænningh iegh til panth sætter fornæffnde priær myn gordh, som iegh nw i boor i Wodstrup, som Michel Anderssen sist wti bode och skyldher sex pund korn, met alle then gordz tilliggelsæ, ynthet wntaghet. Ok binder iegh megh til och mynæ arwinghe at frij och frælse then fornæffnde gord til sancti Johannis closter Dwholm til ewindeligh eydom, wm hwn ey løses aff megh ellæ mynæ rætte arwinghe indhen firæ aar ¹⁾ nw næst komendes, met so dan wilkor, at priær i fornæffnde closter och brøtherskapp i thette samme steth schal holle megh kost wpp, øll och madh, hws och warm i mynæ daffwe och giwe megh nw strax sancti Johannis ordens kledher. Item til ythermeræ forwaringhe och stadfestelsæ hænger iegh myth inciglæ for thette breff met andræ gode mentz inciglær, som ær myn elstæ søns Anders Swenningssen, Thyggerd Owessen, Sewerin Nielssen, som myn to datter hawe til husfrvær, Cristiern Anderssen, Las Nielssen, borgemester i Nykiøbingh, Pether Lofftæskoff, Lauris Maghenssen, bymæn och borgher i thet samme stedh, och Anderss Piilssen. Item bether iegh ether fornæffnde gode danne men, ath i hengæ ethers inciglæ for thette breff met myt til windesbyrd. Datum anno domini Mcdlx ipso die beati Gregorii pape et confessoris.

48. Testimonium.

Alle men thette breff see eller høræ læses helsær Jens Brun, priær i Anthwordhschoff, Thomæs Perssen och Cristiern Anderssen, borgemester ²⁾ i Nykiøbingh, Las Nielssen, Pedher Lofftschoff och Amyd Nielssen, borger och bymæn ibidem, ewindeligh met guth ok kwndgiøre met thette wort opnæ breff, at aar æfter gutz byrd Mcdlvij then tijsdagh næst for sancti Nicolai dagh i Dwholm closter kyrke i then syndær cappellæ skickendes war for oss hetherligh mæn hæær Jens Brwn, priær i Dwholm, paa then enæ sidhe och Swæningh Anderssen pa then annen sidhe vm delæ och thrætæ, som them i mellom war, tha gawe the oss pa bodhe sidher fulld mackt them at atskille bode til mynnæ och rætte, tha æfter begges theres ordh och beuisningh, som wy tha theræ klarligh hørðæ och saa, for-

¹⁾ Der stod først aars.

²⁾ Dette Ord er gentaget.

myndedæ wy them so och aldels forlichtæ for alle the stycke, som them tha i mello (!) ware, bade for¹⁾ giald och for alle iordhe thrætte och alt ænneth, hwath thet heltz wære kwnde, som them tha i melom war, i so dan madæ, at priær Brwn schuldæ thet anthen forweri, thet han war ey Swønningh Anderssen ottæ lubesk marck och to schyllingh lubesk stedher pænningh plyctik, som loff och ræt ær, i nær Swønningh Anderssen wyl tale hannum til for fornæffnde pænningh, ellær betale hannum the forskreffnæ pænningh, theær ower sade the hwar ander eth got helicht wenskab wdhen alt arfft for alle thingh, som them tha i mellom haffde wæryt. In cuius rei testimonium sigilla²⁾ nostra inferius sunt impensa. Datum anno die et loco *suprascriptis*.

49. Testimonium Cristiernj Thorchilssen pa eth byggesteth.

Bl. 20.

Alle men thette breff see eller høræ helser iegh Cristiern Thorchillssen aff Todebøl och Nis Jenssen aff Gydrup, som wæpnær ær, ewyndeligh met guth ok kwndgiøræ alle men met thette wort opne breff, at aar æfter wors hærræs byrdh Medl pa hellighe kors dagh i Dwholms closter war skicket for oss hæer Jens Brwn, priær i Dwholm, pa then enæ sidhe och Swønningh Anderssen pa then annen sidhe om thrættæ och delæ, som them war mellom om eth bygge stedh, som fornæffnde Swønning haffde lath bygge i fortæ och felligh, som Michel Blegh i bode, tha forlichtæ wy them saa, at Swønning Anderssen schuldæ nydæ thet bygsted, som tha war bygd i fortæ och felligh, och aldry at bigge mere i fortæ och felligh och fornæffnde priær schulle hawe fuld mackt at byggæ eth bygsted wyt hans eghen agers ændæ, nær han will, wdhen alle Swønning Anderssens giensielsæ, ath the so worte forlichtæ, thet wintnæ wy met wore inceglæ. Datum vt *supra*.

50. Testimonium super Krogzgard.

Alle men thette breff see eller høræ læses helse wy Powel Thorsteusen, konningx foght i Nørhæret i Morsæ, Powel Jenssen, præst i Seyærløff och Thrwth i Huldighe, koningx bonde, ewindeligh met guth ok kwndgiøræ alle men, at aar æfter gutz byrd Medliij then tidsdagh næst for gwtz legoms dagh war skicket for oss och fleræ gode men be-

¹⁾ foran stod førre, der er underprikket.

²⁾ Rettet fra sighthilla.

skeden man hær Jens brun, priær i Dwholm kloster, æskyt loffligh och fæk eth fult thingx wintnæ met ottæ danne men, so som war Anderss Jenssen, Cristiern Jenssen, Jes Perssen, Clement Jenssen, Jwsten, Nis Swenssen, Michell Perssen och Cristiern Jenssen, huilke fornæffnde ottæ dandæ men wonde pa theres troo och sanden, at the sowe och herde, at fornæffnde hær Jens Brwn hæfde sex beskeden danne men pa fornæffnde thingh then samme fornæffnde thinge dagh, so som war Thrwet, Harild Acerssen, Matis Powelssen, Anderss Jenssen och Las Owessen, huilke fornæffnde sex danne men wonde och saffde pa theres ræt sanden, at the hæfde wæryt wtnæffnd til siens men ower thet bygningh i Wostrup, som Swenningh Anderssen hæfde lath bygge och kallet thet Krogzgard, tha wonde the, at thet war bygd i fort oc felligh och bwrde strax nedher at brydes. At saa gik och toor, wintnæ wy met. wore incigle. Datum ut supra.

51. Forligelse mellom priær oc Swæningh Anderssen.

Vy Jeepp met gutz nathe biscopp i Børlom, Marquard Friiss, Per Swr, wæpnær, kwndgiøre alle men met thette wort opnæ breff, at wy forlicktæ priær i Dwholm i Morsæ pa then enæ sidhe och Swæningh Anderssen aff waben pa then annen sidhe i sodan made, at priær aff fornæffnde Dwholm closter skulde giwe fornæffnde Swæningh Anderssen for hans prowente och kost, och hån och hans drængh skulle hawe i hans dawæ i fornæffnde closter sextan lødijmarck redæ pænningh och thær til skuldæ han hawe thet hws, som Ysaac Plogman boor, i hans dawæ och

Bl. 21. thær met skulle the wære wenligh och wel forlicktæ. Til ydhermere wyndhesbyrdh thrycke wy wore inciglæ nedhen for thette breff. Datum Dwholm anno domini Mcdlvij i then thridi wge næst æfter paske.

52. Hr. Anders Offssen. De libertate Swæninghi.

Alle, men som thette breff høræ ellær seer, tha helser Anderss Offysen riddher aff Biørnholm ewyndeligh met guth och kwndgiøræ, at thessæ brefføræ, so som ære Swæningh Anderssen och Michel Anderssen, huilke iegh hawer tilhwpen, ath the hawe fanghet theres frijhedh aff hærskabyt, tha for frændskab schyld och troskabskyldh tha giwer iegh och wndher them myn moders skioldh och hiælm met migh. Til windysbyrd tha hawer iegh hængd myt inciglæ for thette breff met andræ gode mæntz inciglæ, so som ære Anderss Eyssen och Anderss Laurissen, wæpnæræ. Datum anno domini Mcdxvij die beati Gregorii.

53. De libertate Swæninghi Anderssen et fratris eius Michelis.

Wy Kristiern, met gutz nadhe Danmarcks, Norghis, Wendys och Godes konningh, grewæ i Olldenborgh och Dolmenhorst, giøre wytherlicht alle men, som nw ære och komme schulle, at wy aff wor syndherligh gunst och nadhe swo och fore troskapp och willigh thienistæ, som thenne breffuisær Swæningh Anderssen och hans broder Michell Anderssen i syn tijd wore for fedræ konningh i Dannæmarck troligh giort och bewist hawe, och fornæffnde Swæningh Anderssen och hans æktæ affkomme oss och wore æfterkommær konningh i Danmarck hære æfter trolighen giøre och bewisæ mwæ och schullæ, tha hawe wy natheligh wnt och giwet och wnnæ och giwe met thette wort opne breff them friiheth och frælse pa theres personær och theres fethern alt sammen och mødernissæ ærwægotz, som the nw hær til frijt haft hawe fra førstæ tijd, the finge frælsæ aff konningh Erik och so til thenne dagh; swo at the mwæ och schulle nydæ och brwge frijt och frælst som andræ ridder och swænnæ i wort righe Danmarck, huilketh konningh Eriks frælsæ breff, wy seet hawe och forderwyt, ær swo, at wy oss thær æfter ey fulkommeligh rætte kwæde, thær for hawe wy so dan frijheth och frælse stadfæst oc forbedryth och nadeligh fornyeth i alle madhe, som for screwet staar, thoch wor och kronens¹⁾ rætheth pa anderæ bonde gotz och kiøpp steth gotz wforsømeth. The (!) forbyde wy alle oc hwo the heltz ære och særdels vor foghede och ombytzmen fornæffnde Swæningh Anderssen och hans brodhrs (!) Michel Anderssen och theres ektæ affkommæ pa personen ellær noghit fornæffnde theres fedhernæ och mødhernæ ærfwægotz hær amod at hindræ ellær at hindræ lade, mødhe eller wforrætte, wndher wor konningligh hæffn och wredhe. Datum in castro nostro Haffnensi feria quarta proxima ante festum pentecostes, nostro sub secreto, anno domini Mcd quinquagesimo quarto.

54. Per Magnessen aff Goldrupp.

Alle men thette breff see ellær höræ læses helsær jegh Per Magussen Bl. 22. aff Goldrup, thær wæpner ær, ewyndeligh met guth. Jegh kiændes met thette myt opne breff, at iegh hawer affhænd meghe och mynæ arwynghe och skot och giwet Dwholm kloster i Morsæ met myn kiære mothers wili och owerwærlisæ een iordh liggendes hwos Hyldighe, som Thrwd nw hawer i wære, och skylder eth pundh roff til orligh skyldh, och til bindær

¹⁾ Foran stod et andet Ord, som er overstreget.

iegh megh och mynne arwynge *fornæffnde* closter at frij och hemlæ thette forsaffd iord for hwer mentz tiltale, paa kan tale *met* rætte. Til ydhermere forwarilsæ och windesbyrdh henger iegh myt inciglæ for thette breff *met* fleræ gode mæntz, som ær *hær* Pallys, *prowest* ower Morsæ och Hanhæret, *hær* Anderss Frøst och Jens Perssen, *borgemester* i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdxxxix feria quinta post festum¹⁾ *omnium sanctorum*.

55. Testimonium.

Alle men, som thette breff see eller høræ, *kwndgiøre* Jens Thygssen i Solbergh, Niels Perssen i Frosloff, præstæ ær, Mangs (!) Maghnessen, Per Nielssen i Fortofft, Pether Kijd, Jes Nielssen, Maghnes Nielssen, Martin Nielssen, Acer Wynter, Pally Rink, Pether Wilgibssen och Pally Throgilssen, at aar æfter wortz *hærræ* byrd Mcdxviij then tisdagh næst æfter *sancti Gregorii* dagh pa *Nørhærets* thingh i Morsæ war skycket for oss och andre beskeden mæn *thenne* breffører Boo Thorchilsen, *prøwy*, fæk oc framledde eth fult thingx vintnæ, ottæ beskeden men, som ær Pether Nielssen, Pether Kijd, Jes Asgotssen, Pally Rink, Lauris Michelssen, Pether Lillæ, Jes Martinssen och Hennik Rybæs, *wynnet* swa, een gardh i Thydzø, Nis Jeessen hans sedægardh, huilk *fruæ* Bodill giwer *kære* aff, at Jes Owssen i Frøsløff solde och skøttæ Thorchill Magnssen til ewyndeligh eyælse, huilk gard then forsaffd Thorchill Maghnssen gaff Michel Petherssen²⁾ *met* syn datter, thet *wynnæ* wy *met* wore inciglæ. Giwet aar, dagh och stedh, som førre ær skrewen.

56. Symen Spændh.

Alle men thette breff see ellær høræ læses helse iegh Symæn Spendh i Quistgardh i Hiærrumhæret aff waben ewyndeligh *met* guth ok *kwndgiøre* iegh alle men, som nw ære och komme schall, att iegh wetherkiændher megh at hawe opboryt thrætan marck och fyrtiwæ aff hetherligh och regel bwnden man, *hær* Jens Brwn, *priær* i Dwholm closter i Morsæ, och *conuentes* brøder i thet samme sted, for huilke *fornæffnde* pænningh iegh skiøder och wplather Dwholm closter til ewindeligh eydom myn gardh, som myn modher hawer skiødyt och wpladhit meg pa landz-thingh *innæn* firæ stockæ, som til fornæ ær loffligh laffbødyth pa Nør-

1) Rettet af Udg. fra *stestum*.

2) Et følgende Ord er overstreget.

hærets thingh i Morsø, liggendes i Thydzø østen kirken, som *Mattis Pethersen* paa boodh, och giver to pund korn til arligh skyld, met alle gardz tilliggelsæ, ager och ængh, woth och thyffrdh, enthet wntaghet. *Item* tilbyndher iegh megh och mynæ rætte arwinghe at frij och frælse fornæffnde *Dwholms closter* thenne fornæffnde gardh for alle, som paa tale kandh met rætte. Til hwes ydhermere forwaringhe ladher iegh Bl. 23. hænge myt inciglæ nedhen for thette breff met andre godhe mæntz, som ær *Albreth Skiels*, *Pether Swrs*, som wæpnere ære, *Thomes Pethersen*, borgemester i *Nykiøbingh*, och *Pether Loffteskoff*, borger i samme steth. Datum anno domini Millesimo quadringentisimo (!) quinquagesimosexto vigilia apostolorum Petri et Pauli.

57. *Item littera de Wostrup. Lago episcopus Vibergensis.*

Vniuersis, ad quos presentes littere peruenerint, nos *Lago dei gracia episcopus Wibergensis salutem in domino. Recognoscimus*, nos xl marcas libicenses bone monete argentee et datiuæ a religiosi viris ac honestis, domino *Johanne preceptore in claustro Dwholm necnon fratribus suis perdilectis integraliter subleuasse, pro quibus quidem marcis eidem domino Johanni et fratribus suis quandam curiam nostram in Morsø in Nørhæret in parochia Thydzø et in opido Wostrup sitam cum omnibus suis pertinenciis, humidis et siccis, nullis demptis, impigneramus per presentes, quam curiam libere possideant et redditus annuatim subleuent, donec a nobis vel a nostris veris heredibus legitime redimatur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxvij die sancti Vrbanii pape et martiris.*

58. *Item Wostrupp.*

Alle som thette breff see eller horæ læses helser iegh *Roor*, som borgher ær i *Wiborgh*, ewindeligh met gut. Thet skall alle men widherligt være nw ære eller komme skal, at iegh wedherkiendher megh met thette myt opne breff, at iegh hawer opladhit thenne breffører *Per Nielsen Bom* owe thet hoffde breff, som iegh hawer aff *Wth Boossen* pa then gord, som ligger i *Wostrupp*, met alle rettæ, inthet wntaghen, som thet howeth breff wtuisær. *Item* til wdhermere forwarilse och stadfæstelse hawer iegh hænght myt inciglæ for thette breff met andræ gode beskeden mentz inciglær, som ær *Jenwolde*, borgemester i *Wiborgh*, och *Nis Jenssen*, borger i thet samme steth. Datum *Wiborgh* anno domini Mcdxxxvij quarta feria post festum beate Marie visitacionis.

59. Wostrupp.

Alle men *thette* breff see eller horæ helser iegh Nis Nielsen ewindeligh *met* guth ok kwndgiøre iegh alle men *met thette* myt opnæ breff, at iegh wetherkiændes megh vpp at hawe lat och sold *sancti Johannis* och *sancte Marie Magdalene* kloster Dwholm i Morsæ, *priær* och brøther i then samme stedh een syster deel i een gardh lignendes i Wostrupp, hwilke biscopp Lawe til fornæ pante *fornæffnde* kloster, *priær* och brøther, *met* alle synæ tilleggsæ, woth och thyrrft, ænthet vntaghen, och wetherkiændes iegh megh op at hawe boryt aff *fornæffnde* kloster, *priær* och brøther fææ och fult wærd æffter *myn* nõwe. Item tilbinder iegh megh och *mynæ* arwingher at frij och frælse thet *fornæffnde* kloster, *priær* och brøther then *fornæffnde* gordh for alle mæntz¹⁾.

60.

Item thenne *forskrefne* dom haffuer verdugh fadher byskop Hartvigh af Ribe i sin gemme etc. beseget.

Item vtscriften aff *forskrefne* dom hawer bysp Niels aff Børlom beseget i sin gømme.

Bl. 24.

61. Parochia Alstedh. Hær Jens Skram.

Alle men *thette* breff see eller horæ læses kwndgiøre wy Jens Skram, ridder, och Elsæ Nielsdatter, *myn* kiære hwsfræ, at wy *met* frij willi, beradh hwff och samthycke æfter wore wennærs radh til *begges* wores och wore æfter *kommers* siæles nyttæ hawe wnth, giwet, skøt, afhendh och opladyt til ewindeligh eyæ *sancti Johannis* och *sancte Marie Magdalene* kloster i Dwholm i Morsæ een gardh, huilken Elsæ Nielsdatter, *myn* kiære husfræ, war tilkommen *met* rætte arff æfter hennæ foreldher, huilken som ligger i *Alstedh* i Morsæ och nw wth i boor Oluff Skyttæ och giwer een half tyndh smør til skyldh och to kiøer til øogh, *met* alle then *fornæffnde* gords tilliggelsæ, som ær *ager*, ængh, fægangh, enthet wntaghet, so at thessæ *forskreffnæ* stycke²⁾ skulle stedigh oc fast bliwe ewyndeligh, tha hengæ wy wore inciglæ for *thette* breff *met* wælbørn mæntz inciglæ til windesbyrd, som ær *hær* Niels Strangessens och

¹⁾ Herefter fattes fra ældre Tid allerede i Arne Magnussens Dage 2 Blade og 1 lidet beskrevet Blad, som er bortkommet i nyere Tid, og meddeles efter Langebeks Afskrift.

²⁾ och er herefter udstreget.

hærræ Nielsæ Krabbes. Datum anno domini Mcdxxiiij die sancti Vincencij martiris.

62. (Forfølgning til Lås¹.)

Huilken som wil forfylghe noghet gotz til loess, han skal først taghe stadfestelse breff aff righens canceller paa sinæ breffue, som han haffuer paa gotzet, eygendoms breffue, skødhe breffue eller laffheffdz breffue oc sidhen iij dombreffue, sex vgher mellom hwert breff, oc ther effther almyndelig steffning paa ett aar oc x vgher oc sidhen ther effther sex vghers steffning, som kalles offuerhørelse, oc the breffue skulle alle leesses til herritzting, som gotzet ligger, oc besegles *met dommerens* insigle til vitnesbyrd, at the wore lesthe, oc nar the breffue saa vdgifne oc forfyldhe ere ved theres tiidher oc datis, sidhen giiffuer cancelleren losæ breff paa saaghen. Men kommer noghen oc tagher genbreff i saghen, tha skal actor taghe sex wgher steffningh offuer then, som genbreff tog, oc sidhen skulle the paa bodhe sidher mēdhe for righens canceller rette sietthe wghe dagh, som steffning lesses, *met begges* theres bewisning i then saagh *etcetera*.

Tiil thenne dag haffuer thet saa weret, at hwo som deler sit gotz til loess, nar som han skal taghe losebreffuit, tha skal han haffue saa megheet at giffue righens canceler, som gotzet kan rentthe i ett aar, vdhen han wil andraffue, forwdhen breffue penninghe.

Hwo som wil delæ sig til indførelse i noghet gotz, han skall først Bl. 25. forfylghe thet til herritztingh, som gotzet ligger i, tre samfeld ting i Jutland oc eske sadhan gotz eller giēld *meth* trenne lagdage oc giiffue hannem atwarelse *met* tingsteffning, som gotzet i were oc forswar haffwer, oc taghe ther tingsvidne paa, at thet sa forfwlt er, oc sendhe thet saa til righens canceller, tha giiffuer han iij laffdages breffue, xv daghe, x daghe oc v daghe, oc the skulle leesses paa thinghet oc besegles *meth* fogdhs insigle, oc sendhe them saa til cancelleren ighen, tha giiffuer han strax breff oc sidhen ridhe breff, tilskicker nogher godhe mæn at indføre hannem i gotzet oc skicket hannem fyllest for skadhe, giēld, kost oc thering. Men tagher nogher giēnbreffue i saghen, tha skall then annen taghe sex

¹) Dette Stykke er skrevet med en senere Hånd, omtrent ved År 1500, på 2 mod hinanden vendte Sider, der har været sammenklistrede og derfor er meget vanskelige at læse. Langebæk har i sin Tid meddelt det i Danske Magazin I. 36—37, uden dog at nævne udtrykkelig, at han har det fra dette Håndskrift.

wgher steffning oc mødhe saa for canceller i seethe wgher dag, som hwn lesses, som førre er saffth, *etcetera*.

Item lighe saa skall man oc delæ then vd aff, som haffuer faaet indførelsæ, eske thet ighen oc taghe ther tingsvitne paa oc saa framdeles *meth* righens breffue.

Bl. 26.

63. Parochia Swndby. Lawy Rødh.

Alle men *thette* breff see eller horæ læses helser iegh Lawy Rødh kiærligh *met* guth. Kwndgiør iegh *thet* alle men, som nw ære och komme skulle, *met* *thette* myt opne breff at hawe *met* beradh hoff och frij wili for myn siels bestandelsæ och myn forelders giwet och skiøth och megh och mynæ arwinghe aldels aff hendh til *sancti Johannis* closter Dwholm i Morsæ two gordhe liggendis i Swndby ij Morsæ, pa een gardh boor *Cristiern Larissen* och giwer sex pund korn til arligh skyld, pa then annen gordh boor Jes Lawssen och giwer firæ pund korn, och then thridhy gordh, som hedher Lywngh gardh, liggendes i Thydzø soghen och giwer thre pund korn, *met* alle thesse thre gordes tilleggelsæ, som the nw ære forfwnnen *met* agher och ængh, woth och thyffrth, jndmarck och wthmarck, firæ wegnæ til marck modh, enthet i thessæ artichil wntaghet, *met* øgh och holzkorn och affgift, som the nw *met* stoor, til bynder iegh mek och mynæ arwinghe frij och frælse *foræffnde* closter the thre *foræffnde* gorde for manz til talé. Til hwes thingx forwaringh och windesbyrdh henger iegh myt incigle for *thette* breff *met* myn kiære broders incigle hær Anders Frøstes och Boo Høgz *met* Magns Magnssens oc Per Magnssens, som skrewet ær æfter gutz byrd Mcdxxxviiij *dominica infra octauam assumptionis virginis gloriose*.

64. Hær Lawy Rødh.

Alle men *thette* breff see eller horæ læses helser jegh Lawy Rødh, wæpnære, ewindeligh *met* guth. Jegh kiænnes *met* *thet* myt opnæ breff, jegh hawer opladhet til *sancti Johannis* closter Dwholm i Morsæ een gordh i Nørhæret i *foræffnde* Morsæ i Swndby, then nw appaa boor een man hedher Nis Michelssen eller Jes Michelssen ferikarll, then nw skyldher thry pund korn til orligh skyldh *met* øgh och holz korn, huilk *foræffnde* gordh iech¹⁾ hawer i pant aff myn brother hær

¹⁾ Først stod jej, der er overstreget.

Anderss Frøst, *met* so dan skiel, at nær *myn* kiære mother Kyrsten Magnsdatter aff gaar, tha skal then *fornæffnde* gordh frij komme til *fornæffnde* kloster Dwholm *met* alle hennes tilligels, enthet wntaghit, fforthy tilbynder jegh megh och *mynæ* arwinghe at frij *fornæffnde* kloster then *fornæffnde* gardh och hennes tilliggelsæ for alle mæntz tiltale. Til windysbyrd hengher iegh myt incegel for *thette* breff *met* andre gode mentz inciglæ, so som ær Karl Nielszen och Matis Faber, *met* borgher i Slawelsæ. Datum anno domini Mcdxxxij.

65. Hær Anders Frøst, præst.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helse iegh Anderss Frøst, som præst ær, ewindeligh *met* gudh och kwndgior iegh *thet* alle *thette* opnæ breff forkommer, at iegh hawer giwet *sancti* Johannis kloster Dwholm i Morsæ een gord i Swndby i Nørhæret, then Jes Michelssen nw paa boor, och giwer thry *pund* korn til affgift, *met* so dan wilkore, at *myn* mother Kyrsten Magnsdatter skall hawe skyld aff then *fornæffnde* gordh i hennæs daghe, och fyrst hwn affgaar, tha skall *fornæffnde* gordh komme ^{Bl. 27.} frij til klosteryt *met* alle synæ tilhørelsæ, enthet vntaghet; then *fornæffnde* gard hawer iegh giwet kloster *fornæffnde* Dwholm for fordeel, priær och brother hawer vnth *myn* modher, fyrst fægangh i *fornæffnde* kloster til fem kiør, x faar, een hæst, och hwn løner siælf hordæ, och hwat som hwn bygger i *fornæffnde*, *thet* schal priær nydæ æfter hennes dødh, och fyrst hwn affgaar, tha skall hwn hawe frij leyærsted i *fornæffnde* klostær. Fforthy tilbindær iegh megh och *mynæ* arwinghe at frij *fornæffnde* closter then *fornæffnde* gardh aff Lawy Røds panth och for hwar mans tiltale. In cuius donacionis et scotacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum Magni Magni et Petri Magni presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxx in die sancte Margarete martiris.

66. Testimonium de bonis domini Petri Høgh in Swndby.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses kwndgior Magns Magnssen, Henrik Magnssen, Erich Kiith, Anders Magnssen, Magnæs Bryningh, Magnes Magnssen, Per Magnssen och Knwdh Bondæ, at aar gutz byrd Mcdxxi then thingdagh næst æfter aske wødens dagh pa Nørhærts thingh i Morsæ tha war stefft (!) for os och for fleræ beskeden mæn een welbyrdigh man Lawy Rød och fæk eth fult thingx wintnæ *met* ottæ

rætfærdigh danne men, Tames Petherssen, Frederich, Jepp Jenssen, Pether Lillæ, Pether Jwæl, Nis Swæningssen, Michel Smyt och Salman, huilke wynneth pa theræ gode tro och sandæ, at hærræ Peter Høgh loffligh ind lesdæ thet gotz i Swndby, huilk Peder Diæghn i panth haffdæ aff Cresten Høgh, och fornæffnde Lawy Rødh hawer loffligh indh løsd fornæffnde gotz met syn tilliggelsæ aff Nis Erickssen, och er thær nogher brewæ wtgiwen paa fornæffnde garde, tha ware the døde mælt pa forsaftd Nørhærets thingh, swo saa wy, thet hordæ wy och thet tøwe wy wndær wore inciglæ. Giffwen ær thet breff aar, dagh och steth, som for ær skrewen.

67. Ciciel Pethersdatter.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser Ciciliæ Pedersdatter, Jeipp Røds æfter lewer, kiærligh met guth. Kwngør jegh met thette myt opnæ breff, at iegh met frij wili och beradh hwff for gutz skyld och for myn siæls salighedh och mynæ for eldhers, børns ok hwsbønders giwer, skødher och wpladher gudeligh och hedherligh stedh, Dwholms kloster i Morsæ, een myn gorde liggendes i Swndby, som Anders Lawyssen nw i boor, och skylder til orligh skyld iij pund korn, met øgh, holzkorn, som nw pa ær, met alle syn tilliggelsæ, inthet wntaghit, och megh och mynæ arwingher aldels affhender til ewigh tijdh til fornæffnde stedh met so dan wilkoor, at priær och brødher i fornæffnde stedh skall skycke och fly tolf præstær til myt wtferdh at seyæ messær och holdhe them och the mynæ wenner, som tha nærwærendes komme, ok gieræ for megh wthermeræ, ligherwiis som for een annen systher, som kors¹⁾ bæær, met mæsser och met andre godhe gerningher, och war thet so, at megh lystæ ath taghe kors, tha skulle the megh thet giwe for then samme fordeel, nær iegh thær vm bether. Til wdhermeræ stadfestelsæ hengher iegh myt incigle nedhen for thette breff met andre godhe mæntz, bl. 28. som ær hedherligh prowest Pallys, prowest i Morsæ och Hanhæret, och hær Pether Dwses, præst i Thodzø, Thames Petherssens och Las Nielsens borgemester i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdxlvij vigilia pentecostes.

68. Testimonium super terram Hases.

Alle men thette breff see eller høræ læses helse wy Powel Thorthenssen (!), tagde paa Nørhærets thingh i Morsæ, Mygh Erickssen, Per

¹⁾ mæsser, der følger herefter, er overstreget.

Winter, som wæpner ære, Per Loffteschoff, byfogde i Nykiøbingh, Gotske Sweningssen, Thrwth i Huldigh, Willas i Jwlby, som byndher ære, Willom, byman i Nykiøbingh, och Frændy Nielssen ewindeligh *met* guth. Vy kwndgiør alle men, at aar effter gutz byrdh Mcdlv then tijsdagh næst for *sancte* Margarete dagh tha war skycket for oss och for flere gode men Albrede Skiell, esketh och fek eth wwyldede thingx wintnæ aff ottæ gode danne men pa *Nørhærets* thingh i Morsæ, som war Frændy Nielsen, Thrwth i Huldighe, Willats i Jwlby, Swendh Michelsen i Swndby, Jeb Perssen i Alstedh, Swendh Powelssen, Cristiern Anderssen i Swndby och Las Offssen, huilke ottæ men wonde paa theres tro och sande, at then ottinge iordh i Swndby i Morsæ, kalles Hases rætte iordh, ottinghe och gardh, som Nis Michelssen nw i boor, at thet war Hase hans rætte iordh och hans arwinghe æffter hannum, som war Skeel. Item hørde wy och saa Throwels Nielssen, brodher i Mariagher, hans oben brewe innen firæ stocke pa *Nørhærets* thingh och lydde swo, at han wan pa hans sieell och sande, thet han hadde then fornæffnde iordh och gotz i sextan aar och tiwæ aff Hase och aff Skiell for eth loon. At thesse fornæffnde otte men so wondæ, thet wynne wy *met* wore inciglæ hengendes nedhen for thette breff. Giwet aar, dagh och stedh, som *for-screwet* staar.

69. Albreth Skeell.

Alle men thette breff see ellær höræ læsses helser iegh Albreth Skieel af Frøsløff gardh ewindeligh *met* gut, ok kwndgiør alle men *met* thette myt opne breff, at iegh skiødher och wplather *sancte* Marie Magdalene closter Dwholm i Morssæ een myn gard liggendes i Swndby soghen i Morsæ, som kalles Hases iordh och Nis Michelssen nw paa boor, *met* alle then gards tilliggels, inthet wntaghet, som ær een full ottinghe over alle mark, ok bindher iegh megth til i thette myt opnæ breff at frij och frælse fornæffnde *sancte* Marie Magdalene closter then fornæffnde gard *met* alle synæ tilliggelsæ til ewindeligh eydom. Til ydhermere forwaringh tha hængher myt incigle nethen for thette breff *met* andre gode mæntz incigle, so som ær Thomes Petherssen och Jes Perssen, borgemesther i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdlv *vigilia omnium sanctorum* ¹⁾).

¹⁾ Her fattes nu 2 Blade, 1 af dem findes dog i Langebeks Afskrift og følgende Brev meddeles efter denne.

70. Parrochia Jwlby. Magnes Bryningh.

Alle men, som thette breff see eller höræ, kwndgiør Magnes Bryningh, at iegh wedherkiender megh och mynæ arwingher skyldigh at wære Nis Tagessen eller och hans arwingher sex lödy marck i gode pænningh och gæwe, for huilk iegh i pant sætter hannum een gardh i Jwlby østen aa, och boor pa Oluff Sadyssen, giwer til skyld hwært aar thry pund koorn och stoor met thry pund til holzkorn, meth eth øgh, met høns och gesz, met alle syn tilliggelsæ, agher och ængh, fegangh, woth och thyffrt, inthet wntaghen, met so dan wilkoor, nær iegh ellær myn arwinghe wil lösæ then forsaffd gardh aff then forsaffd Nis Tagesen eller hans arwinghe, tha schal thet loffligh atwaris then thingdagh for sancti Johannis dagh, och schal then thingdagh næst æfter sancti Michelsdagh løses paa Nørhærets thingh i Morsæ, paa lösningx aar skall skyld fylge pænningh, och then forsaffd Nis Tagesen skall wpbære affgift hwart aar, och ey affslaa i howet giald, so længi thet løses, som for ær saffd. Ther ower tilbinder iegh megh och mynæ arwinge frii och frælse then forsaffd Nis Tagessen heller hans arwinghe then forsaffd gordh, met alle syn tilliggelsæ, so længi hwn løses loffligh for thy forsaffd sex lödy marck. Datum anno domini Mcdxij feria quarta ante cathedram sancti Petri apostoli, wndher myt inciglæ och fleræ gode mendz til windisbyrd, som ær her Niels i Frøsløff, Magnes Petherssen och Magnes Anderssen ok Jes Nielssen Swrbwgh, som wæpner ær.

Item require in parrochia Æærsløff literam Erici Kiith.

Bl. 29.

71. Parochia Dragzstrup. Brwn Erik.

Alle men thette breff see eller höræ læses helser iegh Brwn Erik, wæpnær ewingeligh (!) met guth ok kwndgiør iegh alle men nw ære och komme skall, at iegh hawer giort so dan dedingh, som æfter staar skrewet, met regelbwnden men och renlywet priær och brøther i sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ, so at iegh skall hawe there howet gardh Digisendæ i Wester Jølby i Morsæ i mynæ daghe. Item skulle the lathe begaa myn fadher, myn modher, myn hwsfrua Yngeborgh, myn brødher, Nis Ericssen och Jes Ericssen, och andher myn foreldher een tijdh hwart aar met alle præste i theres closter, so længy iegh lewer. Item fyrst iegh aff gaar, tha skulle the holle een ewæ mæsse een dagh i hwar wghe i fornæffnde closter for myn och myn forelder siæle ffor then samme wilkoor och fordell, thær the hawe giort och skulle giøre

megh bodæ i myn liff och æfter myn døet, tha hawer iegh *met* mynæ weners raadh och samthytte oplath och skiøth fornæffnde closter Dwholm too gardæ i Wester Jwlby, then enæ skyldher sex pund korn och then annen *met* too ¹⁾, *met* øgh och holzkorn och alt *thet* fornæffnde gotzes tilliggilsæ, woth och thyffrt och ænthet wntaghet, *met* all then iordh, iegh hawer i then fornæffnde byd, e huat *thet* heltz ær. *Item* skall iegh giwe them i mynæ daghe hwart aar firæ pund korn och ydhe *thet* indhen firæ swndæ i Morsæ, e hwar the megh til seyæ. *Item* først iegh afgaar, tha skall alle thessæ fornæffnde gotz, bode Digsændæ gard och them (!) samme, som iegh hawer skiøth them *met* myt opnæ breff, falde frij til closteryt *met* alle rætte, och tilbyndær iegh megh och myn arwingæ at frij then fornæffnde closter *thet* fornæffnde gotz for alle mæntz tiltale. Til wintnæs byrdh hengher iegh myt inciglæ for *thette* breff *met* andre gode mæntz, so som ære hær Niels Krabbes, thær riddher ær, Niels Ericksen aff Longhtindh och Eskel Nielssen aff Wibthorp, thær wæpner ære. *Datum anno domini* Mcdxxxv ²⁾) sabbato post festum annunciacionis.

72. Fruæ Marin aff Digsændæ.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser wy Wysti Thordhssen, ther foghet ær i Nørhæret i Morsæ, Staffen aff Fladuff, Per Dws aff Skarm, Matis aff Wylsæ, thær præsteræ ære, Jens Frøst aff Frøslø gardh, Magnes Magnssen, Per Magnes, thær wæpnere ære, Ysaac Jenssen, thær bondæ ær, Lasse Brwnøwe, Esbern Snefogel, thær borge-mester ær i Nykiøbingh, Cristiern Hordh, Nis Meyensen och Jepp Twssen, borgher i then samme stedh, ewindelig *met* guth och kwndgiøre *met* *thette* breff, at aar æfter gutz byrdh Mcdxxxiiij then thingdagh næst æfter *sancti* Andree dagh paa Nørhærets thingh i Morsæ war skicket for oss och andre fleræ godæ men, thær nærwærendes hoss ware, een regelbwnden man och beskeden, hær Lauris Jenssen, forstandher i *sancti* Johannis och *sancte* Marie Magdalene closter Dwholm, fæk och framleddæ eth fult thingx wintnæ *met* otte beskeden dande men, som war Nis Swenssen aff Thøuingh, Cristiern Pedherssen, Matis Laurissen, Michel Oluffssen, Powel Nielssen, Ysaac Powelssen, Ywer Thomessen och Per Magnssen, huilke fornæffnde otte danne men wondæ pa there rætte tro och sandæ, at fruæ Marin aff Digsændæ, hwes sieel guth hawe, haffde weret

¹⁾ I Randen staar: viii pund.

²⁾ Et følgende Ord er overstreget.

Bl. 30. innen firæ stocke pa *fornæffndæ* thingh met frij willi och beradh hoff och karsk och sundh och wydh hennæ fullæ synnæ och skiet och wntæ sancti *Johannis* oc *sancte Marie Magdalene* closter alt sit gotz i Wester Julby for hennæ siell och hennæs husbondes och hennes barns och andre hendher foreldher sieler til ewindeligh eyæ, och *thær* war inghen giensielsæ modh aff nogher *man*, och *thet samme* gotz ærwet hwn æfter hennæs hosbondæ och hennæs børn och war hwerken hennæs fedherns gotz eller mødherns, och sadhe hwn saa then sammæ tijdh, at hwn haffdæ fott och wnt *hær* Lawy Wrn, hennæ systherssen, alt hennæ fætherns och mætherns gotz met sodan skiell, at hwn matte frij *meth* anth hennæs gotz indh giwe sigh i *sancti Johannis* och *sancte Marie Magdalene* closter for hennæs siæls salligh hedh och andher hennæs weners, och *thet samme* gotz hawer then *fornæffnde* closter haffd i there frij haffwende wære i firæ winther och tywæ, *thet hørðæ* wy och so wy och *thet wynnæ* wy met wore inciglæ. Giwet och skrewet ær *thette* breff aar och dagh och sted, som for stoor skrewet.

73. Jøriæn Vrnæ och Marquard Vrnæ¹⁾.

Alle men *thette* breff see eller høræ lesæ, helse wy Jøren Vrnæ och Marquardh Barsbech, wepnær, ewindeligh met guth. Wy kiændes met *thette* wort opnæ breff, iegh Jøren Vrnæ *fornæffnde* paa myn eghen wægnæ och Marquard Barsbek pa myn kiaræ husfruæs wægnæ, Allhektæ, at wy met ia och williæ och fleræ wore weners samthycke hawe affhendh oss och woræ arwinghe och fulleligh øplath och oplade *sancti Johannis* closter i Morsæ²⁾

Bl. 33. 74. In parochia Lyddrupp. Gerrardi episcopi Burglanensis:

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helse wy Gerith, met gutz nathe biscopp i Børlom, ewindeligh met guth. Kwndgiøre alle och nærwarendes och komme skullendes, ath wy hawe met wort capittels radh och samthycke³⁾ giorth so dan mageskiftæ met reenliwet och regelbwnden men, so som ær *hær* Jens Brwn, *priær* i Dwholms closter i Morsæ och *conuentsbrother* i sammesteth, ath the och theres

¹⁾ Læs: Barsbech.

²⁾ Her ender Siden; den næste og de 2 efterfølgende Blade er ikke beskrevne.

³⁾ Det første af dette Ord er skrevet 2 Gange, første Gang overstreget.

æfterkommer skall hawe til ewigh tijdh worth gotz, so som ær Bisgardh i Lyddrupp och møllen och Thaghe marcken och een gardh i samme steth, som skyller thre pund korn, som nw boor paa Pether Ymerssen, met alt thet ødhe iordh, som wy hawe i then fornæffnde bydh, met alle syn rætheth och tilliggels, enthet wntaghen, skiøde wy och frij opladhe met thette wort opne breff til ewigh tijdh fornæffnde priær och brøtherskapp i Dwholm och theres æfter kommer, meth so dan wilkore, at wy och wore æfter kommer til Børloms bisdom skall hawe i gien til ewigh tijdh gotz aff closter i gien, som æfter stanner skrewet, fyrst een gardh i Bodom i Thydh, skyller thre pund korn, jtem to gorde i Skowesteth westhen aa, skyller een half læst korn, jtem een gard i Willersløff met two pund korn, jtem Ræffsgardh i Hørdom met firæ pund korn, jtem een gardh i samme stedh met eth pund korn, jtem i Hwnstrup een gardh met thre pund korn; jtem een gardh i Hanhæret i Bisdrupp soghn met thre pund korn. Thenne dethingh och mageskiff, som førre stanner skrewet, til bynde wy oss och wor æfter kommer stadigh at frij och holde til ewigh tijdh vthen nogher giensælse. Item tilbinde wy oss och wore æfter kommer til Børloms biscopdom at frij fornæffnde priær och brøtherskapp i Dwholme och hans æfter kommere thet fornæffnde gotz oc mylnæ och alle theres til liggels for alle mæntz tiltale, thær paa kan tale met rætte, til ewigh tijdh. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillo dilecti capituli nostri in Børlom presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxlix ipso die sancti Marci martiris et ewangeliste.

75. Gerardus episcopus Burglanensis.

Alle men thette breff see eller høræ læses helse wy Gerdh met gutz nathe *confirmatus* til Børlom biskopp dom ewindeligh met guth och kwndgiøre alle nw ære och komme skulle, ath wy hawe met worth capittels radh giort sa dan dethinge met regelbunden men och beskeden, hær Jens Brun, priær i Dwholm i Morsæ, och hans *conuentæ* i thet samme stedh, so at wy skulle hawe theres gotz i Thydh til mageskyfftæ, fyrst een gardh i Bodom, skyller thry pund korn, som Thøgierdh nw paa boor, two garde i Skoffzsteth vesten aa, som skyller j lest korn, een gardh i Willersløff met ij pund korn til skyld. Item Reffs gardh i Hyrdom met iiij pund korn. Item een gardh i thet samme stedh met eth pund korn. Item een gardh i Hwnstrup met iiij pund korn, huilken ær nw forlanth

Bl. 34. Jepp Knogmos hans arwinge til *sancti Michaelis* dagh nw kommer eth aar. Item een gardh i Hanhæret i Beesdrup soghen, som skyllær iij pund. For thette fornæffnde gotz hawe wy fanghet them wort gotz igien til mageskiftæ i Morsæ, som ær Lyddrup bisgardh och mœlnæ och Thagemarck och een gardh i thet samme steth, som skyllær thry pund korn, som Pether Ymersen nw paa boor, met alt thet ødhe iordh, som wy hawe i then fornæffnde by, enthet wntaghet, met so dan wilkore, at thenne fornæffnde mageskiftæ skal stedigh och fasth bliwe i begges wore dawe och xx aar æfter wor død. Lyster wore æfterkomme til Børlom bisdom æy længher ath holde ydhermere mageskiftæ, tha skall wore æfterkomme til Børlom bisdom antworde priærs æfterkomme theres gotz frij i gien met alle rætte och tilliggelsæ, och priærs æfterkome¹⁾ antworde wore æfterkomme til Børlom bisdom wort gotz i gien met alle rætte och tilliggelsæ, som for ær saffd. Fforthy tilbinde wy oss och wore æfter komme til Børlom bisdom at frij fornæffnde priær och hans æfterkomme thet fornæffnde gotz och mœlne och theres tilliggels for alle mæntz til tale, thær met rætte kan paa tale til fornæffnde tijdh, som for ær saffd. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillo dilecti capituli nostri in Børlom presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxxv in crastino beati Jacobi apostoli.

76. Pa Myddeltz mœlnæ i Lyddrupp testimonium.

Alle men thette breff see eller horæ læses helse wy Niels Matissen, Niels Pethersen, som præstæ ære, Niels Krabbe, riddher, Boo Thorchilsen, Jes Nielssen, Martin Nielsen, Magnes Nielsen, Thorchil Jensen i Storup, Swenningh Joensen ok Jes Tody met gut ewindeligh. Vy kwndgiøre alle men, at aar æfter wors hærræ byrdh Mcdx pa *sancti Martini* dagh pa Synderhærets thingh i Morsæ war skicket for oss och fleræ gode men een hetherligh quinnæ Inghæ Thorchilsdatter, Michiel Pethersens æfter lewær, och skiøt een hetherligh man hær Jens Powelsen, *commendator* i Dwholm, een mœlnæ i Lyddrupp, hedher Myddelstæ mœlnæ, til ewindeligh eyelsæ pa *sancti Johannis* klostere wegnæ met alle syn tilliggelsæ, dam och dams bondh, woth och thyffrt, enthet wntaghen, met soo mathe, ath then forsaffd Inge i sinæ daghe skall vpp bære thre pund meel och eth pund korn hwart aar, och priær i then forsaffde

¹⁾ Et følgende aff er overstreget.

Dwholms closter skall ladhe begaa hennæ, æfter hun dødh ær, huært aar och bethe for hennæs hwsbondens (!) siæl, then *fornæffnde* Michel Pethersen, hwes siæl guth hawe. Som wy *nærwarendes* soghe och hørde, so winde wy *met* wore incigle. Giwen ær *thette* breff aar, dagh och stedh, som for ær skrewet.

77. Then grund wyt Myddelst mœlnæ.

Alle men *thette* breff see eller horæ læses, helse wy Anders Henriksen, Jes Henriksen och Erich Kijdh, *thær* wæpnere ære, ewindeligh *met* guth och kwndgiøre *met* *thette* wort opne breff, at wy wetherkiendes oss *met* frij vili och beradh huff at hawe vnth och giwet til ewindeligh eyæ *sancti* Johannis och *sancte* Marie Magdalene closter Dwholm i Morsæ for wor mothers leyersteth Karinæ Henriks, hwes siell guth hawe, then Bl. 35. grwndh hoos Medelstæ mœlnædam i Lyddrupp, so wyth och romth, som then samme dam flødde pa wor iordh, then tijdh wor father Henrik Magnsen, hwes siell guth hawe, hadde then *fornæffnde* mœlnæ aff closterit. Item stede wy och wndæ *thet* stadigh at bliuæ, *thet* wor father *fornæffnde* closter oploth och gaff then tijdh, han then *fornæffnde* mœlnæ aff closterit fingæ, so som war een hawe liggendes *vyt* Dalgardh. Item om wy nogher ræthedh hadde i then iordh, *thær* liggher til Westergardh i Lyddrupp, tha wnde wy *thet* closterith frij, och kiændes wos inghen rættehedh *thær* i at hawe *hær* æfter, och forbydhe wy nogher *man* i these stycke, som saffd ær, *thet* *fornæffnde* kloster *hær* æfter at hendræ eller wforrætte i nogher mathe. Til windesbyrd ære wore incigle hengde for *thette* breff *met* andre gode mæntz inciglæ, so som ære *hær* Niels aff Thødzo och *hær* Niels aff Frøsløff, *thær* præstære ære. Srewet (!) ær *thette* breff æfter gutz byrdh Mcdxxxij then tijsdagh næst for *sancti* Gregorij dagh *confessoris*.

78. Michel Spend presbiter de eadem molendina.

Omnibus et singulis presencia visuris seu audituris Michael Spendh sacerdos caritatem in omnium saluatore. Presentibus et futuris constare volo vniuersis tenore *presencium* euidenter, me religiosos viros ac discretos dominum Johannem Petri preceptorem in Dwholm et fratres eius vniuersos pro quadam pensione annuali, quam matertere mee Ingæ Michaelis felicis memorie *condicionaliter* se *datur*os annuatim per appertas litteras obligauerunt, quittos dimisisse et penitus excusatos. Preterea eisdem

preceptori et fratribus omne jus, si quid habeo in molendino, clastro Dwholm per eandem Ingæ scotato, libere assignasse, perpetue possidendum presentibus me cognosco. In cuius rei euidenciam sigillum meum vna cum sigillis discretorum, videlicet Ebbonis Nicolai, Brwnøwe, proconsulum Nycopensium, et Petri Torchilli, cuius ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxij in vigilia assumptionis Marie.

79. Petrus Magnssen.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Magnssen armiger salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi tam presentes quam futuri, me incolomi corpore et liberato animo cum concessu amicorum meorum viris religiosi dominis fratribus ordinis Johannis Iherosolimitani (!) in Dwholm in insula Morsæ domus (!) sancti Johannis eiusdem ordinis commorantibus vnam curiam meam in parochia Ludrwp scitam (!), in qua Johannes dictus Been pronunc inhabitat, in remedium anime mee et dilecte vxoris mee Elene, in redditibus trium pund annone et estimacionibus infra scriptis, videlicet tribus pund annone et vno sue cum duobus anceribus (!) et cum omnibus suis pertinenciis, nullis penitus exceptis, totaliter legasse et condonasse, tali condicione prehabita, quod cum nos viam vniuersi carnis ingressi fuerimus, si sepulturam nostram ab ipsis (!) eligerimus, cum missis et psalteriis nos faciant, quanto perfectius cum sacerdotibus pluribus, quos habere tunc temporis poterint, solempniter faciant sepeliri. Si autem sepulturam non eligerimus, extunc cum eidem fratres mortem nostram cicius audierint aut vnus nostrum vel amborum extunc nostram commemoracionem cum missis et psalteriis vt prefertur largissime faciant celebrari, et nomina nostra in festiuitatibus illorum inter nomina defunctorum et benefactorum eorum memoraliter publice in ecclesiis suis annuatim promulgari. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum cum sigillis virorum discretorum (!), videlicet domini Nicolai prepositi in Thydh, Magns Magnssen, Michaelis Petri et Nicolai Jacobi. Datum anno domini Mccclxxx nono in die exaltacionis sancte crucis.

80. Cristiernus Torchillssen¹⁾.

Omnibus presencia visuris seu auditoris Nicholaus Strangonis, Nicolaus Krabbe, milites, Henricus Magni, Magnus Bryningh, armigeri,

¹⁾ Her fattes 2 Blade, det første var dog til på Langebeks Tid og meddeles her efter hans Afskrift.

Petrus Wilgrimssen, Sweningh Jensen et Nicolaus Sweningsen salutem in *domino* sempiternam. Nouerint presentes et futuri, nos sub anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo vicesimo primo, proximo die placitali ante festum beati Dyonisii martiris in placito Syndherhæret in Morsæ presentes fuisse, vidisse pariter et audiuisse, quod quidam vir discretus Cristiernus Thorchilli in eodem placito personaliter constitutus domui ordinis sancti Johannis baptiste in Dwholm in Morsæ vnam curiam dictam Lanbofesth in villa Kordrvpp in parochia Lyddrvp sitam cum omnibus suis singulis pertinentiis, nullis demptis, scotauit perpetue possidendam, recognoscens se plenum precium pro dicta curia subleuasse. Insuper firmiter obligauit se dicte domui dictam curiam disbrigare et liberare ab impetitione fratris sui et aliorum heredum suorum quorumcumque. Quod vidimus et audiuimus, hoc sigillis nostris protestamur. Datum anno, die et loco quibus supra.

Item in Lyddrupp vna curia, quam Cecilia Henriksdatter dedit, quam inhabitat filius Kanuti Brwn, videlicet Laurencius Kanuti.

Item alia curia, quam dominus Johannes Brwn, prior domus Dwholm, de nouo edificari fecit, sita in australi parte circa curiam, quam inhabitat Laurencius Bæk, in qua quidem curia habitat pronunc Mathias Petri.

81. Pilætofft.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helser iegh Nis Swæninghsen aff Frøsløff ewindeligh met guth. Jegh kiændis met thette myt opnæ breff, at iegh hawer wnt, giwet och skiot sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ eth stycky iordh liggendis i Lyddorp næst norden wyt Jes Clementsens gardh, huilke man kalle Pilæ tofft, for myn och myn kiære søns siels helsen och for beggis woris sielses (!) helsen och wor leyærsted, fyrst wy bode affgaa. Fforthy tilbindher iegh megh och mynæ arwingerher fornæffnde closter then fornæffnde tofft at frii for alle mæntz tiltale. In cuius rei testimonium meum sigillum vna cum sigillis discretorum viroꝝ, *domini* Mathie plebani in Frøsløff, Petri Sommer et Petri Nicolai de Andropp presentibus est appensum. Datum anno Domini Mcdxlj ¹⁾ profesto sancte Katerine virginis.

82.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helser iegh Morthen Nielsen aff Frøsløff ewindeligh met guth och kwndgjør met thette myt

¹⁾ I Langebeks Afskrift står Mcdxlxi, i Arn. Magnussens og Klevenfelds således som her.

opne breff, at iegh stadfæsther all then siælgaff och iordh, som myn fater Nis Swænningsen gaff til Dwholms closter for syt leyærsted, hans husfruæ Cecilæ och hans søns Jes Nielsen, so som ær Pilæ tofft i Lyddropp soghn och een agher næst inden Øster dighe. Will nogher aff mynæ slekt hawe then jord i gien, tha skulle the strax giwe priær i Dwholm closter xx lody marck gode stedher pænninghe. Item tilbindher iegh megh och mynæ arwinghe at frii och frælse fornæffnde iordh til Dwholms closter till ewindeligh eyædom at hawe. Til wintnæs byrd hængher iegh myt incigle for thette breff, met Michel¹⁾

Bl. 36. 83. Parochia Ørthingh. Episcopus Burglanensis.

Alle men thette breff see eller höræ læses helse wy Gerdh met guthz nathe biscopp i Børlom ewindeligh met guth och kwndgiøre alle men nw ære och komme skulden, ath vy vetherkiændes oss skyldigh at wære aff rætte giald regelbunden man hær Jens Brwn, brother i Dwholms gord sancti Johannis orden i Morsæ, tywæ lybesk marck och hundryt gode pænningh, som i Lubeck och Hamburg ære gange och gæwe, for huilke fornæffnde somme penninghe wy met wore capittels radh och samthycke skotæ met thette wort opne breff och aldels vppladæ fornæffnde hær Jens Brwn och hans arwingher een war gordh, som wy finge aff Cristiern Thorchilsen, liggendes i Ørdingh i Morsæ, som hether Hyllægardh, och Matis nw paa boor, met alle sinæ tilliggelsæ, woth och thyffrth, enthet wntaghen, til ewindeligh eyædom. Item tilbindæ wy oss och wore æfter komme at frij och frælse fornæffnde hær Jens Brun och hans æfter komme then fornæffnde gardh met alle sinæ tilliggelsæ for hwar manz aa tale met rætte. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillo dilecti capittuli nostri presentibus est appensum. Datum in curia nostra Seyelstrup anno domini Mcdxl quinto, feria sexta proxima ante festum sancte Margarete virginis et martiris gloriose.

84. Anders Nielsen.

Alle men thette breff see eller höræ læses helser iegh Anders Nielsen ewindeligh met guth ok kwndgiøre iegh alle men, som nw ære och komme skall, ath iegh wetherkiændes megh met thette myt opne breff och mynæ wengers samthycke at hawe wnth och skiøth sancti Johannis

¹⁾ Her fattes et Blad fra ældre Tid, allerede i Arn. Magnussens Tid.

closter och *sancte Marie Magdalene* i Dwholm i Morsæ to gorde liggendes i Ørthingh, i then enæ boor *Cristiern Mulliæ* och giwer thre pund korn til affgift, i then annen boor *Per Anderssen* och giwer och thre pund korn hwert aar til affgift¹⁾, *met the samme two gordes tilliggelsæ, ager och ængh, woth och thyffrth, enthet wntaghet, met sodan wilkooer, at iegh skall hawe hwarth aar sex pund korn aff klosteryt, men iegh lewer, so som ær two pund roff och firæ pund bygh, anthen ath ythe i klosterith eller i Nykiøbingh, hwar megh best behawer. Item skall iegh hawe so myghet iordh, som kloster hawer megh wduisæth met dande mæntz ower wærnæ til ath bigge myn bygningh aappaa och til myn koldgard rom. Item skall iegh hawe firæ kiøer til gangh met klosters hiord och to ængelsk landgangz pæningh at giwe aff hwar koo, thær iegh hawer there, hwart aar til hyrthe pæninghe. Item to hæste at holde po klosters marck i thyrå och helde, korn och ængh wthen skadhe. Item firæ las ængh megh ath skibæ hwart aar paa klosters marck. Item torræ græfft och lywnge slæt til myn hws behoff. Item ænghen i hws til megh at taghe, thær iordh gotz hawer, vthen met priærs vilæ och brothers. Item skall iegh och mynæ arwinghe quit bliwe for thet gotz, thær Strangi Nielsens testament pa lywdher och megh ey eller mynæ arwingher vther-* Bl. 37.
*mere møthe at giøre pa the delæ pa the fornæffnde testament. Item megh kors at giwe, nær iegh thet hawe will, tha sa at iegh skall paa myn eghen kost bliwe och megh behelpeligh ath bliwe, thet i mwæ giøre met lighe, bothe i myn liff och æfter myn død, ligherwiis wyt iegh kors haffde. Item hwes iegh bygger pa klosters grundh, thet skall iegh frij hawe i mynæ daghe, och then samme bygningh æfter myn dødh kloster frij at hawe och beholde for alle mynæ arwinges tiltale. Item hawer klosterit enghen ræthedh i noghet anneth gotz eller pæningh vthen the fornæffnde to gorde och the hws, iegh bygggher pa klosters grundh. Item tilbindher iegh megh och mynæ arwinghe at frij thet fornæffnde kloster thet fornæffnde gotz for alle mæntz aatale. Til windisbyrdh hengher iegh myt inciglæ for thette breff met andre gode mæntz incigle, so som ær Pether Nielsens myn brothers, Thomæs Rodz, Pether Thorchilsens och Cristiern Nielsens, radmen i Nykiøbingh. Giwet vnder wors hærræs aar Mcdxxvij pa wor fruwæ dagh *assumpcionis* ²⁾.*

¹⁾ I Randen står: j læst.

²⁾ På samme Side er begyndt på et Brev, men det er igen overstreget: Alle *men thette breff. Næste Side er blank. Et eller flere Blade fattes herefter, dog findes 1 Blad i Langebeks Afskrift.*

85. Parochia Lørsløff.

Niels Boom øwe. Nebel och Nebell fangh.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helser jegh Niels Boom øwe, wæpner, ewindeligh met guth. Jegh kiændis met thette myt opne breff, at iegh hawer skiøt sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ och affhendæ megh til ewindeligh eyæ Nebeell och Nebel fangh met alle rætte, agger och hedhe och fægang, høfft och lafft, enthet vnthertaghet, so som iegh hawer ærwet thet æfter mynæ forelder, for anth gotz, ther priær och brother i *fornæffnde* closter hawer skiøth megh til mageskiftæ, som the opne brewæ vtwisæ, iegh hawer aff them. Forthy tilbindher iegh megh och myn arwinghe at frii *fornæffnde* kloster thet *fornæffnde* gotz Nebel, ther liggher i Syndherhæret i Morsæ i Lørsløff soghen, for alle mentz tiltale, e hwo the heltz ær. In cuius rei scotacionis signum sigillum meum vna cum sigillis dilectorum fratrum meorum, Petri Nicolai, Andree Nicolai et Trugilli Johannis, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno *domini* Mcdxxx ipsa die octaua sancti Augustini confessoris.

86. Niels Boom øwe.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser iegh Las Nielsen Boom øwe, wæpner, ewindeligh met guth ok kwndgiøre iegh alle men met thette myt opne breff, at iegh wetherkiændis megh at hawe affhendh och skiøth sancti Johannis closter i Dwholm i Morsæ een gardh i Lørsløff, then sammæ jegh fæk aff priær och brøther i thet samme closter til fornæ, met alle then samme ræthedh och tilliggelse, ager och ængh och fiskwandh, inthet wntaghen. Och kiønnes iegh megh op at hawe boryt pænningh och fult werdh æfter myn nøwe aff Lasse Hwas och hans brother for then *fornæffnde* gordh och hynnær tilliggelsæ. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Trugilli Johannis de Sæbygard, armigeri, et Nicolai Meynicksen, consulis Nycopensis, presentibus est appensum. Datum anno *domini* mcdxxx vigilia natiuitatis domini¹⁾.

Bl. 89.

Parochia Ræsteth require postea.

87. Priærissæ i Alburgh.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingerdh priorissa monasterii *beate virginis in Alburgh salutem in domino.* Constare cupio vniuersis

¹⁾ Det næste Blad 38 er blankt.

presentibus et futuris, quod recognosco me religiosi viri ac dominis fratribus sancti Johannis baptiste Iherosolymitani in Dwholm in Morsæ vnam curiam desolatam in Vilsæ sitam, quam quidam Petrus Matissen quondam inhabitabat, cum omnibus suis pertinentiis, videlicet agris, pratis, humidis et siccis, nil exceptis, pro redemptione anime Katerine Jeppsdatter, ex deliberato animo et eciam cum consensu aliorum amicorum meorum dedisse veraciter et annuisse pro vsibus suis ordinandam, iure perpetuo possidendam, condicione infrascripta, quod predicti fratres vnam missam in qualibet septimana per tres annos continuos iam immediate consequentes in remedium anime predictæ Katerine debeant ibidem celebrare. Vnde obligo et heredes meos ipsis fratribus sepedictam curiam appropriare et alloquacione quorumcunque liberare per presentes. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum ac dominorum, videlicet Petri Kamp, prioris, Petri Høgh, Nicolai¹⁾ Krabbe et Nicolai Eriksen presentibus est appensum. Datum Abborgh (!) anno domini Mcdviiij feria quinta post diem beati Marci ewangeliste ac martiris.

88. *Item in Vilse bona.*

Alle men *thette* breff see eller horæ læses helser iegh Andhers Pethersen aff Fortofft ewindeligh *met* gut ok kwndgiør alle men nw ære och komme skulle, at iegh for myn siels helsen och andher myn forældher skiedher och oplather til sancti Johannis closther Dwholm i Morsæ een tofft *met* alle ræthet, som liggher synnen wyth Wilse næst wyt klostergord, then som Strilæ²⁾ i bodæ, och thre ager iordh i then norræ toffth i mellom bodæ høwen, och kiennes megh eller mynæ arwingh ænghen ræthet at hawe i fornæffnde iordh eller tofft, och tilbynder iegh megh och mynæ arwinge at frij fornæffnde iord til fornæffnde closter til ewigh tijdh. Til beuisningh henger iegh myt inciglæ for *thette* bref *met* andher gode mentz, som ær Magnss Petherssen aff Damsgordh och Jes Michelssen. Datum anno domini Mcdxli sancte trinitatis³⁾.

89. Parochia Aatropp. Magns Petherssen.

Bl. 41.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh Magns Pethersen aff waben ewindeligh *met* guth och kwndgiøræ alle nærwærendes och komme skullendes, at iegh *met* frij wilisæ och berodh hoff for myn

¹⁾ Et følgende p er overstreget. — ²⁾ Der kunde også læses: Sculæ.

³⁾ Det følgende Blad 40 er ubeskreuet.

siels helsen, myn kiære *husfrue* Kirstinæ och alle andre mynæ foreldher skiødher och aldels vplather til ewindeligh eydom *sancti Johannis baptiste* och *sancte Marie Magdalene* kloster Dwholm i Morsæ een myn gardh i Ootrupp soghen i Fiældherløff by, som Pether Lawerssen nw i boor, och skyldher firæ pund korn til arligh skyld, *met* alle then gordz tilliggelsæ, enthet vntaghen, firæ wegnæ til markemod, *met* so dan wilkoor at *priær* och brøtherskab i *fornæffnde* Dwholms closter skall lade celebrær och hoghtiidh at giøre een messæ i hwar wge vm odhensdagh for wor *frue* altær, for huilk altær iegh wdwæler myt *leyærsteth*, och then messæ skall holdes til ewigh tijd. *Item* tilbinder iegh megh och mynæ arwinghe at frij *fornæffnde* gordh och frælse for hwar manz aa tale til ewiigh tijdh. Tiil ydhermere forwaringhæ och stadfæstelse hænger iegh myt incigle for thette breff *met* andre gode mæntz, som ære hær Pether Sielendsfather, hær Matis Powellssen, præstær, Per Nielsen Boom øwe och Per Magnssen aff Tofftom, wæpnære. Giwet wndher wors *hærræs* aar Medlij die *sancti Blasij episcopi et martiris*.

Item vna curia ibidem cum iiij pund annone, quam inuenies in parochia Galtrupp in littera domine Ciciliae¹⁾.

Bl. 42. 90. Parochia Wethersløff. Hær Niels Krabbe.

Alle men thette breff see, høre eller læse helser iegh Niels Krabbe, thær ridher ær, ewindeligh *met* guth. Thet skall alle men vitherlight wære, so wel the komme skall som the nw ære, at iegh wetherkiændes megh reen liveth men *hærræ* och brøther i Dwholm kloster i Morsæ *sancti Johannis* ordin een møllæ kalles Norræ møllæ liggendes i Wethersloff i Morsæ, huilke skyldher xiiij pund meel och anneth, *met* gotz, som kalles Ower Syndropp, ligger i Harwe soghen²⁾, huilkæ skyller iij oræ korn, *met* andher sinæ behoringh, so som ær smør, faar och korn, *item* een gardh i thet samme soghen, huilke kalles Nedher Syndorpp, huilke skyller ij øre korn, *item* een booll liggendes i Harffwe, huilken siddher appo Nis, skyller ij örtigh korn, *item* een gard liggendes i Bodum i Hiærk³⁾ soghen, huilk skyller v ortigh korn, och all then ødhe iordh, jegh hawer paa then samme marck, *met* alle sin behoringh och tilliggelsæ, woth och thyffrth, inthen wntaghen, for myn och myn *husfrue* och mynæ foreldher

¹⁾ Se Side 12. Den næste Side er ubeskrevet.

²⁾ I Randen: Harff sogen.

³⁾ I Randen: Hiærk.

sieles betørff til ewigh tijdh, at hawe giwet *met* so dan wilkor forskrewet, at the samme *hærræ* och brøther i then samme steth skullæ hollæ een eweligh messæ hwar dagh, vthen syndagh, do *met* so dan skiell, at the samme brøther skulle hawe megh och myn *husfræ* och myn father och myn mother och andher mynæ forælder i theræ amynnelse, so wæl vm syndagh som then dagh, thær messæn holles, ok thet alter skall bygges i *sancte Johannis ewangeliste ære* och *sancti Erasmi*. Item tilbindær jegh megh och myn arwinghe at frij och frælse och hemlæ møllæ och gotz, som for ær skrewet, thet forskrewet steth och brøther til ewindeligh eyelsæ for megh och myn arwinghes och alle¹⁾ andher giensielsæ. Datum anno domini Mcdxx die beatorum martirum Johannis et Pauli. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis domini Stigoti militis, Johannis Cristierni, dicti Kooz, Laurencij Pucel necnon Petri Hase, armigerorum²⁾.

91. Hær Niels Krabbe.

Alle men thette breff see, høre eller læse helser iech Niels Krabbe, thær riddher ær, ewindeligh *met* guth. Thet skall alle men witherlight wære, so well the komme skall och the nw ære, at iegh wetherkiændher megh at wære skyldigh hetherligh men och reenliwet *hærræ* och brøther i *sancti Johannis kloster* i Dwholm i Morsæ c *lubesk marck* til eth wickariædom, thær styffth ær i thet samme kloster til ewindeligh tijdh. War thet so, at iegh affgik, fær (!) æn thesse forsaffd penningh worth betalet, tha skall the forskrewen *hærræ* och brøther hawe full macht wthen alle mynæ arwinges hindher vp at bære frucht och skyll och affgift aff mynæ gotz alle och hwart i Wethersløff ligænde, so længi til the c *marck* ære betalet och affgift och skyld regæns (!) i howet gialdh. Item tilbindher iegh megh och mynæ arwinghe thesse forskrewen articklæ at holde for nogher Bl. 43. handhe hindher och giensielse. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis dominorum Stigoti militis, domini Petri in Spyttrupp presbiteri, necnon Johannis Diæghen, ciuis Nycopensis, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxx die beatorum Johannis et Pauli martirum.

92. Frwæ Karinæ Nielsdatter af Blixtrup.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser jegh Karin Nielsdatter aff Blixstrupp, Henrik Erickssens æfter lewer, ewindeligh *met*

¹⁾ alle står 2 Gange. — ²⁾ I Randen er tegnet et Mandshoved.

guth och kwndgier alle nw ære och komme skall, at iegh *met* myn kiære brothers raadh, Marthin Krabbe, skiøther, vplather och affhenter til Dwholms closter i Morsæ til ewindeligh eydom een myn gardh liggendes i Wethersløff, som Pether Sewerinsen nw i boor, och skyllær til orligh skyld half thrydi *pund* korn och eth *pund* smør, *met* alle then gords tilleggelsæ, agger och ængh, hedhe och fægangh, woth och thywffrt, enthet wntaget, for een gordh, som myn kiære søn, Pether Henrickssen skiøthe til *fornæffnde* Dwholms closter i syt testamenth for syn siæls helsen, som ligger i Ramsingh och Jowen nw i boor, och skyllær firæ ørtigh korn och eth *pund* smør, *met* so dan wilkoor, at *priær* och brøtherskab i *fornæffnde* Dwholms closter skall hwarth aar til ewigh tijd giøre for myn søns siell *fornæffnde* Pether Hiænrikssen two høchtigh begengilsæ *met* swo mange *præsteræ*, som i klosterith ær, een begengelse i then vghe næst for *sancti* Michels dagh och then annen begengels i then helæ vghe næst for *sancti* Valburgis dagh. Item kiænnes iegh i *thette* myt opne breff, ath jegh hawer giørth mageskiff *met* *priær* och brøtherskab i *fornæffnde* Dwholms closter i so dan made, ath *priær* och brøtherskab skall hawe aff meg h een gardh i Wethersløff, som kalles Syøborgh och Sewerin Vinther i boor och skyller two *pund* korn och eth *pund* smør, och iegh skall hawe aff *priær* och brøtherskab een gord, som ligger i Nørleem, som Las Cristiernssen i boor, och giwer fem tyner korn til orligh skyld. Item nær iegh død ær, tha skall *fornæffnde* *priær* i Dwholms closter hawe theres gordh frij i gien i Nørleem vthen alle mynæ arwinges gien siælse, och myn rætte arwingæ skulle hawe then gordh i gien i Wethersløff, Siøborgh, vther (!) nogher mentz giensiælse. Til ydhermere forwaringhe och stadfæstelsæ hængher iegh myt inciglæ for *thette* breff *met* andher gode mæutz, Martin Krabbe, myn kiære brother, hær Jens Laurissen, prowest i Morsæ och Hanhæret, Thomes Perssen och Cristiern Andherssen, borgemester i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdlvij, ipso die *conuersionis sancti* Pauli.

93. Magns Perssen ¹⁾).

Alle men *thette* breff see eller horæ helser ²⁾ jegh Magnss Petherssen aff Damsgardh, thær wæpner ær, ewindeligh *met* guth ok kwndgier iegh alle *met* *thette* myt opne breff, at iegh aff frij vilie och berad

¹⁾ Ovenover stod: Per Magnssen, der er overstreget.

²⁾ wy er herefter overstreget.

hugh och met myn kiære husfruæs Kirstinæs Clauesdotters samthycke .
 skiødher och affhændher och alldels vpplather til ewindeligh eydom til Bl. 44.
 sancte Marie Magdalene closter Dwholm i Morsæ two mynæ gordæ, een
 liggendes i Wethersløff, huilken Jes Powelsen nw i boor, oc giwer thre
 pund korn til orligh skyld och thre pund til holzkorn, een gordh i Freths-
 høgh, huilken Nis Perssen nw i boor, och giwer och thre pund korn
 til orligh skyld och thre pund til holz korn, met alle thessæ fornæffnde
 gordes och gotzes tilliggelsæ, ager, engh, enthet wntaghen, fræ wegnæ til
 marke mod, for begges wores sielæs och forelders hielsen och sallighet, och
 met so dan wilkooor at naar guth will, wij affgaa, tha skulle fornæffnde
 priær och brøther i fornæffnde closter giøræ for oss met mæsser och thie-
 nistæ, som the brewæ wtwisæ, wy aff thennum hawe. Item tilbindher iegh
 megh och mynæ arwinghe at frij och frælse fornæffnde Dwholms closter
 the two fornæffnde gorde met alle theres tilligelsæ til ewigh tijdh
 for hwar mantz tiltale. Til ydhermeræ forwaringh och windesbyrdh
 henger iegh myt incigle nethen for thette breff met fleræ gode oc wæl-
 born mæntz, som ære hær Jens Jwel, præst i Karlby, Per Nielsen Boom
 øwe, Cristiern Borri, Per Magnssen, Per Swer och Cristiern Torchillssen.
 Datum anno domini Mcdxlvij feria sexta proxima post festum sancti An-
 dree apostoli domini gloriosi.

94. De molendina in Vethersløff.

Alle men, som thette breff see eller horæ læses, helser ieg Niels
 Krabbæ, thær riddher ær, ewindeligh met guth. Thet skall alle men
 witherlicht wære, nw ære oc komme skullæ, at jegh skiødher sancti
 Johannis hws i Dwholm dam oc damsbond frij och frælse til Nørræ
 møllæ i Wethersløff, som jegh forræ skietæ then sammæ mølnæ thet for-
 saffd hws for myn siels beste oc myn husfrues, hwes siæl guth haffwe.
 Item tilbindher iegh megh oc mynæ arwinghe at frij oc frælse møller,
 i then samme mølnæ boor, frij fægangh, ho han helst ær, oc tørreff oc
 lyungh oc terregreffit til mylnæ dæmmyng pa Wethersløff mærek for
 hwer mantz giensiæse. Til windesbyrd myt incegle met andre gode
 mentz, som ær hær Niels Strangissen, thær riddher ær, hær Nielsæ aff
 Thydezo oc hær Nielsæ Mordh, thær præstere ære, er forhengd thette
 breff. Datum anno domini Mcdxxij die beate Gertrudis virginis¹⁾.

¹⁾ Det følgende Blad 45 er ubeskrevet, derefter fattes 1, der meddeles efter Lange-
 beks Afskrift.

95. Parochia Rested. Her Niels Krabbe.

Alle men thette breff see eller høræ kwndgiører iegh Niels Krabbe, riddher, at iegh wetherkiændher megh met thette myt opne breff, migh at hawe oplathet, skiøt och til ewindeligh eyæ vnnet sancti Johannis kloster i Dwholm i Morsæ een gardh, som liggher i Synbyrkiæ i Morsæ met alle sinæ tilligelsæ, marck och fægangh och andhre so danne styckæ, ænthet wntaghen, huilke myn aldefather Jes Kaas i pant satte wælbörn man Anders Kraagh. Och tilbinder iegh megh och mynæ arwinghe at frii, hemlæ och tilstaa æffter landz loff *fornæffnde* sancti Johannis kloster then *fornæffnde* gardh for hwar manz giensiælse eller tiltale. Til thessæ thingh wintnæ och vthermeræ forwarilse hænger iegh myt inciglæ for thette breff met andhre beskeden mæntz, Jeppe Knogmoes aa waben, Ebbe Nielsen och Kresten Nielsen, bymen i Nykiøbingh. Datum anno *domini* Mcdxx quarto, paa helge korsis pafindelse dagh.

Item require alia bona in parochia Nykiøbingh in litera Margarete Kragis circa tale signum (Her er tegnet en Fugl.)

Item alia bona in octavo folio prius¹⁾.

96. Pether Magnssen.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helser iegh Pether Magnssen aff Oddegordh pa Thyrholm ewindeligh meth guth och kwndgiør alle men, nw ære och komme skulle, at iegh meth myn kiære husfruæs raadh och samthyckæ Johan (!) Nielsdatter skiødher, affhendher och vplather til sancte Marie Magdalene closter Dwholm i Morsæ ij ødhe gords jordh i Ræsted soghen, een, som hether Pilægordz hawe, och then annen, som hether Hielms tofft, met alle theris tilleggelse, woth och thyffrt, agger och ængh, fiskewandh, forth och fellyt, inthet wntaghen, huilke to ødhe gordz iordh Anders Poske til fornæ i wære hafde aff megh, och tilbinder iegh megh och mynæ rætte arwinghe at frii och frælse the to gordis eyæ til *fornæffnde* Dwholm for hwar mantz tiltale aff rætte til ewindeligh eydom. Till ydhermere forwaringh och stadfæstelse hænger iegh myt incigle for thette breff met andre gode mæntz, so som ære Marquard Stissen, Pether Swær och Albreth Skiell. Datum anno *domini* Mcdlxiiij dominica proxima post festum epiphanie.

¹⁾ Se Side 52.

Omnibus presens scriptum cernentibus Taghe Nicolai, *aduocatus domine regine*, Petrus Magni, Michael Petri, Torchillus dictus Mygh, Nicolaus Jacobi, Laurencius Torchilli et Petrus Kijd *salutem in domino semipternam*. Nouerint vniuersi presentes et futurj, *quod* sub anno domini Mccclxxx octauo in die beati Bartholomei apostoli *quedam nobilis domina Cristina de Ager, domini Nicolai Erics militis relicta, coram nobis ac aliis pluribus fidedignis in placito Syndherhæret in Morsæ constituta bona* ¹⁾ sua in parochia et villa Westherassels sita, *videlicet vnam curiam cum tribus pund annone in redditibus et tantum in holzkorn et tribus pund annone pro vno iumento, in qua quidam Torchillus residet, in remedium anime sue sana mente et plena volumptate (!) viris religiosis dominis et fratribus, commendatori et fratribus ordinis sancte Johannis in Dwholm, presencium exhibitoribus plenarie donauit, assignauit et legauit, scotauit iure perpetuo possidenda. Item predicta domina obligauit se in eodem placito et suos heredese prefatis dominis et fratribus eidem (!) bona appropriare ab impeticione quorumcunque. Datum die et loco supradictis. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus duximus apponenda.*

98.

Frater ²⁾ Johannes de Carduna, *sacre domus hospitalis sancti Johannis Iherosolymitani humilis baiulius Maioricarum, ac reuerendissimi in Cristo patris et domini fratris Petri Raymundi Zacosta dei gratia dicte sacre domus magistri dignissimi, pauperumque Jesu Cristi custodis, necnon dicti capituli et conuentus generalis Rodi celebrati cum plenaria potestate in partibus Alamanie alte et inferioris generalem locum tenens et visitator legitime deputatus et per sanctam sedem apostolicam confirmatus, pro exequendis vobis per nostros maiores commissis, visitauius domum et conuentum de Antworskoff, caput prioratus Dacie, intelleximusque per religiosos fidedignos statum aliorum beneficiorum, commendariarum et membrorum dicti prioratus Dacie, qui conuentus, commendarie et beneficia sunt plurimum aggrauati propter nimiam fratrum conuentualium ha-*

¹⁾ Dette Ord er gentaget.

²⁾ Dette og det følgende Stykke er med en anden Hånd. De 2 Stykker står hver på sin Side ligeoverfor hinanden og har været sammenklistrede, hvorfor de for endel er vanskelige at læse. Det følgende Blad 48 er ubeskrevet og derefter fattes nogle Blade.

bundanciam, propter quam vix possunt, qui ipsis presunt, onera imposita et imponenda aliaque debita nostro sacro conuentui Rodi pro fidei cristiane defensione persoluere, in ipsius nostri conuentus Rodi graue dampnum et detrimentum. Volentes igitur super hiis de remedio prouidere oportuno, vobis religioso in Cristo nobis precarissimo fratri Johanni Brun, prioratus Dacie moderno priori ceterisque futuris in dicto prioratu Dacie prioribus et successoribus, mandamus ac in vim vere obediencie precipimus et iniungimus, ne ammodo in antea nullos fratres ordinis nostri recipiatis in prefatis conuentibus, commendariis et beneficiis dicti prioratus, nisi tantum qui necessarii erunt pro cultu et seruicio diuino celebrandis et decantandis, ita quod cultus diuinus debitus et consuetus in nullo defraudetur, sed cum summa deuocione in omnibus conuentibus et ecclesiis vestris cum ordinato numero fratrum celebretur, omni superfluitate amota, super quibus conscientiam vestram oneramus. Ordinamus etiam et precipimus vobis, vt ammodo in antea in omnibus summis missis per fratres nostri ordinis in nostris prioratus Dacie beneficiis in futurum decantandis dicatur et decantetur vna collecta siue oracio contra paganos, et pro munitione et preseruacione nostri ordinis, et alia oracio pro benefactoribus tam viuus quam defunctis nostri ordinis, vt deus per suam misericordiam piissimam a potestate barbarorum et aliorum fidei cristiane inimicorum ordinem nostrum ac loca nobis commissa preseruare, ac contra ipsos victoriam nobis concedere dignetur. Mandantes atque precipientes vobis prefato fratri Johanni Brun, moderno priori Dacie ceterisque futuris et successoribus prioratus Dacie vniuersis, et simul dicte domus nostre fratribus, quacunque dignitate, auctoritate, officio fungentibus, tam presentibus quam futuris in virtute sancte obediencie, ne contra presentes literas nostras ordinacionis et mandati aliquatenus facere vel venire presumant, quinimo ipsas inuiolabiliter obseruare studeant. In cuius rei testimonium sigillum nostrum in cera viridi presentibus literis iussimus apponendum. Datum in domo siue conuentu de Antworskoff die xxi. mensis septembris, anno domini mcdlx tercio.

Frater Johannes de Cardona sacre domus hospitalis sancti Johannis Iherosolymitani humilis baiulius Majoricarum ac reuerendissimi in Cristo patris et domini domini fratris Petri Raymundi Zacosta, dei gracia dicte sacre

domus magistri dignissimi pauperumque Jesu Christi custodis, nec non dicti conuentus et capituli generalis Rodi celebrati cum plenaria potestate in partibus Almanie alte et inferioris locum tenens, visitator, executor et reformator legitime deputatus ac per sanctam sedem apostolicam confirmatus, religiosus in Christo nobis precarissimis fratribus priori et commendatoribus Dacie salutem in domino sempiternam. Quum ad hoc missi sumus, vt praua, indirecta et aspera in vias planas reformaremus atque ordinaremus, que ad diuini cultus augmentum honoremque nostri prefati ordinis dignoscuntur oportuna. Idcirco volumus, quantum cum deo possumus, seriem commissionis nostre exequi in hac parte. Preterea statuimus et ordinamus, quod fratribus conuentualibus nostris, qui apud vos religiose ac secundum formam regule et stabilimentorum ordinis viuere voluerint, victum et vestitum ac alia necessaria secundum seriem nostre regule et stabilimentorum ordinis ministretis, excessusque, crimina et delicta fratrum corrigatis, puniatis et reformetis secundum regule et stabilimentorum ordinis determinacionem. Et qui per septenam aut quartenam emendari noluerint, tanquam obstinati aut forte, quia tale posset esse excessus enormis et grauis, quod maiorem poenitentiam mereretur, prout rebelles et inobedientes, illi tales sub tuta custodia carceribus mancipentur et in illos detineantur, quam diu eorum corda videbuntur fore indurata, et quousque poenitentiam condignam de excessibus commissis, secundum qualitatem criminum compleuerint; et si forte, quod deus aduertat (!), aliquis fratrum tales excessus committeret, propter quos societatem fratrum et eorum habitum perdere meretur, qui degradacioni similis est, cruce amota, non debet relaxari seu in exilium tanquam vagabundus mitti, sed in carceribus perpetuis intrudi, in quibus cum pane et aqua doloris sua peccata lugeat et deplorat, quamdiu vixerit. Et quia carceres non ad vindictam, sed ad custodiam male factorum sunt inuenti, idcirco statuimus et ordinamus, vt tam prior quam quilibet commendatorum Dacie carceres in claustris siue commendariis suis habeant, ne illorum defectu crimina remaneant impunita. Mandantes nichilominus ac eciam precipientes et iniungentes vniuersis et singulis dicte domus nostre fratribus quacunque auctoritate, dignitate, officiove fungentibus, tam presentibus quam futuris in virtute sancte obediencie, ne contra presentes nostras litteras ordinationis, statuti et mandati aliquatenus facere vel venire presumant, quinymmo ipsas inuiolabiliter obseruare studeant. In cuius rei testimonium sigillum nostrum in cera viridi presentibus litteris

jussimus apponendum. Datum Basilee, in commendaria sancti Johannis, die vigesima nona mensis junii, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Bl. 49. 100. Incipit registrum de bonis in Thydh, primo yn Twedz soghen.
Jes Laurissen i Vlstrup.

Alle men *thette* breff see eller høre læses helser jegh Jes Laurissen i Vlstrup kiærligh *met* guth ok kwndgior alle men, at iegh *met* myn frij wili och myn kiære søns raadh och samthycke, Jepp Baggi, hawer soldh och skiet, seller och skiodher *met* *thette* myt opne breff regelbunden *man* hær Jens Brwn, *priær* i Dwholms kloster i Morsæ til ewindeligh eydom *thette* æfter skreffnæ gotz liggendes i Thwedsoghen i Hyllærsløffhærryt, som ære two gorde, een kalles Kiærgord och Nis Powelsen i boor, och giwer til arligh skyld viij *pund* korn *met* andre smo rætzell, een annen gord i then samme by, som Esgi i boor, och giwer iij *pund* korn ¹⁾ til orligh skyld *met* andre smo rætzell, *met* alle thesse gordæ och gotzes tilleggsæ, enthet wntaghit, woth och thyffrt, alle firæ wegnæ til markmod, och kiændes iegh megh pænnighe och fult wærdh æfter myn eghen wili och nõwe vp at hawe boryt aff *fornæffnde* *priær* Brwn. Och tilbindher iegh megh och mynæ rætte arwinghe at frij och frælse *fornæffnde* *priær* *fornæffnde* ij gordhe och gotz *met* alle theres tilleggsæ for hwar mantz rætte tiltalelss til ewigh tijdh. Til ydhermere forwaringh och stadfestelsæ hengher iegh myt inciglæ for *thette* breff *met* andre gode mæntz, so som ær myn kiære søns Jeepp Baggi, Martin Krabbe, Rætloff Friis, Per Swer och Jes Kalf, och bether iegh ether *fornæffnde* godhe men, atj henghe ethers incigle for *thette* breff *met* myt. Datum anno domini Mcdlxij profesto sancti Bartholomei apostoli.

101. Michell Dwæ.

Alle men *thette* breff see eller høre læses hellsser jegh Michell Dwæ aff Thorpp ewindeligh *met* guth och kwndgior alle *men* nw ære och kommen schulle, at iegh aff frij vilia och berad hwgh for myn siæls helsen, myn kiære *husfræes*, børn och alle andre mynæ foreldher skiodher och oplather *sancte Marie Magdalene* closter Dwholm i Morsæ til ewindeligh eyædom *thette* myt æfter skreffnæ gotz, liggendes i Thydh

¹⁾ I Randen står: 1 læst.

i Hyldherløff hæret i Thwed soghen, som ære firæ gordæ, een som Thydgher Oluffssen i boor, och giwer thre pund korn til skyld, i then annen boor Per Basse och skyller thre pund korn, i then thridiæ boor Graghers och skyller thre pund korn, i then fiærde boor Knwd Bodelsen och skyller thre pund korn¹⁾, met alle these gotzes tilleggelsæ, woth och thyrrft, enthet wntaghet, huilkyt priær Brwn i fornæffnde kloster indh lødse aff Jens Laurissen for xvij lødj marck rede pænningh. Item war thet swo, Bl. 50. at iegh eller²⁾ mynæ arwinghe wilde have thet forskrewet gotz til magheskift, tha skulle wy wetherligge fornæffnde closter i gien een læst iorde gotz i Thydh, thet som got.war. Thette forscreffne gotz tilbindher iegh megh och myn arwinghe at frij och frælse fornæffnde Dwholms closter til ewigh tijdh. Til ydhermere forwaringhe och stadfæstelsæ henger jegh myt incigle for thette breff met myn kiære fater sisters, fruæ Mættes aff Lwndh, Jes Laurissen och Jepp Baggi, thær wæpner ære. Datum anno domini Mcdliij feria quinta post festum epyphanie³⁾).

102. Parochia Norsæ. Matis Giødssen.

Alle men thette breff see eller horæ læsis helser iegh Matis Giøtzson aff Worn¹⁾ ewindeligh met guth ok kwndgiøræ met thette myt opne breff, at iegh for myn siæls helsen, fater och mother och alle mynæ brøthre skiødher och oplather til ewindeligh eydom sancti Johannis och sancte Marie Magdalene closter Dwholm i Morsæ een myn gardh i Hyllersløffhæret liggendis i Norsæ soghen, som Jepp Mattisson nw i boor, och skyller thre pund korn til orligh skyld, met alle thenne gordis tilliggelsæ, woth och tywrrft, enthet wntaghet, som then gord til hører aff gamell daghe. Item tilbindær iegh megh och mynæ arwingæ at frii och frælse thet fornæffnde gotz fornæffnde sancti Johannis och sancte Marie Magdalene closter for hwer mantz tiltale til ewindeligh eydom. Til ydhermere forwaringhe och stadfestelsæ hengher iegh myt inciglæ nethen for thette breff, och bether iegh ether her Pether Thødgierdsson, Pether Swær, Thomess Pethersson, borgemester i Nykiøbingh, och Las Nielsson, radman i samme steth, at i henge ethers inciglæ nedhen for thette breff. Datum Nykiøbingh anno domini Mcdliiij vigilia pasche.

¹⁾ I Randen står: j læst.

²⁾ Herefter står myn.

³⁾ Her følger 5 ubeskrevne Sider, et Blad er tabt, der meddeles efter Langebeks Afskrift.

⁴⁾ Ovenover har Langebek skrevet: voben.

Bl. 53. 103. Parochia Selnes. *Littera Nicolai Palnonis Kyrt.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser jegh Nis Palnsen Kijrt aff *Wlstrup*, wapner, ewindeligh *met* guth och kwndgiøræ alle men, nw ære och komme sculle, och (!) iegh hawer soldh och skiøth, seel och skiødher *met thette* myt opne breff hetherligh man *hær* Jens Brwn, *priær* i Dwholms closter i Morsæ, een *myn* gardh til ewyndeligh eydom, som i Selnes soghen liggher och kalles *Oppo* grwndh, i Hillersløff *hæret*, *met* alle then gords tilligels, woth och thyffrt, *enthet* wntaghet, alle firæ weghe til markemodh, huilken gordh som *fornæffnde* *priær* Brwn i pant haffde til fornæ for xvij *skillingh grot* i lybesk *gamte* hwidæ pæningh, och tilbindær iegh megh och *myn* rætte arwinghe at frij och frælse then *fornæffnde* *priær* Brwn och hans æfterkommæ then *fornæffnde* gordh til Dwholms closter for hwer mantz til tale til ewindeligh tijd. Til ydher mere forwaringhe och stadfæstelsæ hawer iegh henghd myt inciglæ for *thette* breff *met* andre gode mæntz, som ær *hær* Jens Laurissen, *prowest* i Morsæ och *Hanhæret*, *hær* Jens Jenssen, *præst* i Hillersløff, *Rætloff* Friis i Nebell och (!) *Therchillssen*, *byman* i Tistedh. *Datum anno domini millesimo quadingentesimo quinquagesimo nono, die beati Marci ewangeliste* ¹⁾.

Bl. 54. 104. Parochia Tilsteth. *Littera Sophie Botzdatter.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læses helser iegh Soffy Boosdatter, *Erick Henrikssens* æfterlewer, ewindeligh *met* guth och giør witherlight alle *met thette* myt opne breff, at iegh aff berodh hoff och frij vili skiøther och afhendher och aldels oplather een *myn* gordh liggendes i Tilsteth soghen i Thywdh, som *Oluff Henningsssen* nw boor, *met* alle sinæ tilleggels, *enthet* wntaghet, til *sancti Johannis* closter Dwholm i Morsæ for *myn* seels helsen och *mynæ* forelders, *met* so dan wilkooor, ath forman i *fornæffnde* Dwholm skall giwe megh hwerth aar so myghit korn skyldh, som then gordh skyller, och fange megh *thet* anthen i Dwholm eller i Sallingh inden kyndhermys, swo lengi som iegh lewer. *Item* skall forman i Dwholm fanghe megh eth hws nw at poske næst komendæ til myt behoff. *Item* skall iegh have poo klosters marck iij kiør, iij Swin, xij faar och ij hæste och holle *thette* *fornæffnde* tææ vthen klosters skade. *Item* skall iegh have frij tørwegreffit paa klosters hedde. *Item* skall iegh have so myghit ængh, som *hær* Palli Jwæl haffde ²⁾.

¹⁾ Næste Side er blank.

²⁾ Her ender Siden og den næste, samt 3 følgende Blade 55—57 er ubeskrevne.

105. *Item de bonis in Sallingh ex parte loci Dwholm.*

Bl. 58.

Parochia Sæby. Thorchill Jensen de Blixtrupp.

Uniuersis et singulis presentis pagine seriem inspecturis Thorchillus Jenssen de Blixtrupp salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod tenore presencium recognosco me ex deliberto [animo] et consensu¹⁾ religiosi viri fratris ordinis sancti Johannis Iherosolimitani in Dwholm curiam meam in Sæby sitam plenariter vendidisse et scotasse cum omnibus et singulis sibi attinentibus, videlicet pratis, agris, pascuis, piscaturis, siccis et humidis, mobilibus et immobilibus, nullis postpositis, iure perpetuo possidendam, me eciam curie memorate plenum precium et integrum in bona pecunia et datiuia ad libitum meum penitus subleuasse ipsosque fratres quittos et excusatos in placito Syndherhæret fidedignis quam pluribus conuocatis legittime dimisisse. Insuper obligo me ac meos veros heredes prefatis fratribus preactam curiam liberare ac appropriare ab impetitione quorumcunque. In cuius rei euidentiam et firmiorem cautelam sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Strongonis et Henrici Magni hereditum meorum presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdij ipso die inuencionis sancti Stephani prothomartiris.

106. Frwæ Ælse Globdsatter.

Alle men thette breff see eller høre læses kwndgiør iegh Ælse Globdsatter aff Todbøll, at iegh met frij vili och berath huff æfter myn kiære husbondes hærræ Jens Skrams och andre mynæ wenners raad for begges vores siæles bestæ och mynæ forelders siæle hawer giwet, wnnel och wplathet til ewindeligh eyæ sancti Johannis och sancte Marie Magdalene kloster i Dwholm i Morsæ alt myt gotz i Grundrupp i Sæby soghen i Salingh och alt annet gotz, som megh til lydher i then samme soghen, enthet wntaghen, met alt thet samme gotzes tilliggelsæ, ager, ængh, woth och thyffrt, enthet vntaghet, huilke gotz megh ær til kommen æfter myn kiære mothers død, hwes siell guth hawe, aff ræt arff, met so dan wilkoor, at priær och brøther i fornæffnde kloster skulle lathe mwr^øeth altær i there kirke i gutz ligoms hether oc lade seyæ for thet samme altær two mæsser i hwer wghe, een hwer mandagh for alle cristyns siële och then annen hwer thorsdagh aff gutz ligom. Ffræmdels

¹⁾ Her er glemt: heredum eller amicorum meorum eller desl.

stadfæster iegh *met thette* myt opne breff then gordh i Alsteth *met alle* sinæ tilliggelse, huilke iegh til fornæ gaff oc wntæ *fornæffnde* closter. Til windesbyrd ær myn husbondes och myt incelege (!) henghd for *thette* breff *met andre* valborn mæntz *incegle*, so som ær hær Niels Krabbe, *thær* riddher ær, Jes Koes, Magns Magnssen, Magns Petherssen, Jepp Knogmoos och Jes Nielssen Surbugh, *thær* wæpner ære. Giwet ær *thette* breff æfter vors *hærræs* fødælls tijd Mcdxxiiij pā helligh thorsdagh.

107. Martin Krabbe.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses [helser] iegh Morthen Krabbe aff *Bustrup* ewindeligh *met* wor *hærræ*, ok kwndgior alle men, nw ære och komme skall, at iegh for myn siels helsen, father och mother, myn kiære *husfruæ* Karin och alle vores foreldher skødher och oplather til ewyndeligh eydom *hær* Jens Brwn, *priær* i Dwholms closter i Morsæ, och hans æfter komme to myn gorde, een ligger i Sæby, som iegh kiøpta (!) aff Pusell, och Niels Hansen nw paa boor, och giwer til Bl. 59. orligh skyld thre örtigh korn, een annen gord, som ligger i Wilæ Soghen och *Per Jenssen* nw paa boor, och giwer een ortigh korn til skyld. Wedherkiændes iegh megh at hawe opboryt pænningh och fult wærdh for *fornæffnde* to gordæ ok tilbindær iegh megh och mynæ arwinghe at frij och frælse *fornæffnde* *priær* *hær* Jens Brwn och hans æfterkomme the to *fornæffnde* gorde till ewindeligh eydom for hwar mantz til tale. Til windesbyrd *henger* iegh myt incegell for *thette* breff *met andher* godæ mæntz, so som ær myn sognæ *præst* *hær*¹⁾ och Las Nielssen borgemester i Nykjøbingh. Datum anno domini Mcdlxij.

108.

Alle men *thette* breff see eller høræ læses *helsær* Anders Jenssen aff *Kiær* ewindeligh *met* guth oc kwndgioræ alle men *met thette* mit opne breff, at iegh haffuer skiøt oc wplath for myn siæls helsen oc een deels haffuer iegh op boryt full wærdh for thre *aggrer* jordh appaa Sæby marck til *sanete Marie Magdalene* closter i Dwholm i Morsæ, the ij *aggrer* ligge østhen wyd *dighet* with then gord, som Jep i boor, paa berghet, then thridiæ *aggrer* ligger hort *westen* with Jepp *Laurissens* gord, och thessæ thre *aggrer* bindher iegh megh oc mynæ arfwinge at frij oc frælse til

¹⁾ Her er ladt en åben Plads.

sancti Johannis closter i Dwholm. Til ydhermere forwaringæ henger jegh mith inceglã nethen for thette breff met mynæ kiære sønner theres raad, som ære Michel Anderssen oc Per Anderssen. Datum anno domini Mcdlx die ascensionis domini nostri Jhesu Cristi.

109. Meys i Bystedh.

Bartholomeus i Bygstedh haffuer en stettingh ior, som iij skepper¹⁾ faller i ty seæ²⁾ oc ligggher i Syersdaal weth then syndher endhe oc hører tyl then byggesteth, som wi haffue i Glynghe och kalles Kroor bygghesteth³⁾.

110. Parochia Harre. Hær Niels Krabbe.

, Bl. 60.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser iegh Niels Krabbe, thær riddher ær, ewindeligh met guth och vetherkiændher iegh megh met thette myt opue breff at hawe oplath och skot *sancti Johannis kloster Dwholm i Morsæ een øde gord i Harre, som Swendh Lawssen hadde i wære, met alle tilleggsæ, woth och thyffrt, ager och ængh och æntheł wntaghet, firæ wegnæ til marke moth, met en booll i Badennom, som Joen i Syndrupp hawer i wære, met alle syn tilliggelsæ, woth och thyffrt, ager och ængh och enthet vntaghet. Forthy bindher iegh megh til och mynæ arwingerh at frij til fornæffnde closter Dwholm thette fornæffnde gotz och alle sinæ tilleggsæ for alle mæntz aa tale met rætte. Til windesbyrd hengher iegh myt incigle for thette breff met andre gode mæntz, som ær Henrik Eriksens, wæpner, Pether Basses och Pether Blachs, bymen i Nykiøbingh. Datum anno domini Mcdxxxv feria quarta post dominicam passionis.*

Item require vnam curiam in parochia Wethersløff in Morsæ in littera domini Nicolai Krabbe circa tale signum (Her er tegnet et Mandshoved) et alia bona ibidem.

111. Thingzwindæ pa Ower Syndropp.

Alle men thette breff see eller høræ læse [helse] wy Swend Lawessen, foghet i Harighærith, Pether, præst i Harigh, Jes Koos, wæpner, Jes Nielsen i Hiærck, Matis Pethersen i Ostath skow, Jes Skytsen, Jepp Abilgdgordh (!) oc Staffen Laurissen kiærlich met gut ewindeligh. Widhe

¹⁾ Foran står: spr, der dog næppe er andet end skepper.

²⁾ ty seæ (eller scæ) står tydeligt, men er ikke ret forståligt.

³⁾ Dette Stykke er overstregt.

mwæ thee nw ære eller kommæ skulle, at æfter wors *hærras* byrd Medxxix then næste thorsdag for *sancti Mathie* dagh pa hæritz thing for oss oc andre godæ mæn een welbyrdigh *man hærræ* Nielsæ Krabbe, ridder ær, fæck oc framledde eth wwyldigh thingzwindæ *met* ottæ beskedden dannæ men, som ær Jes Nielsen i Hiærke, Pether Bondsen i Rysum, Jes Pethersen i Nacktrupp, Matis Pethersen i Ostathskoff, Thøgiærd i Rosløff, Jes Jwl i Thornum, Jes Skytsen oc Matis i Lannæri, huilke ottæ gode men wondæ oc tygith *met sammeligh* hændher oc saffde paa theres sanden, at *fornæffnde* hær Niels Krabbe oc hans foreldher haffwe frelsligh haffd i there wære een gord, hether Ower Syndrupp, i Harigh soghen, i huilkæ 'gord Symen nw i boor, i halfærdæsindæ tiwæ aar oc længer for wthen lething oc landgiald, som andre ridder oc swennæ, i landæ boo, haffwe nøth oc nydæ theres gotz. At wi *thette* hordæ oc sowe, *thet* winnæ wij *met* wores inceglæ hengd for *thette* breff. Giwet aar, dagh oc *steth*, som for *stander* skrewet.

Require adhuc vnum placitale inter alias litteras de eadem curia cum tali signo ¹⁾. (Her er tegnet 3 Streger, der løber sammen i 1 Punkt.)

Bl. 61.

Parochia Hiærk.

Require aliqua bona in parochia Wethersløff in Morsæ in littera domini Nicolai Krabbe, circa tale signum (Her er tegnet et Mandshoved) ²⁾.

Bl. 62.

112. Parochia Lybydh. Johannes Jacobi.

Vniuersis et singulis presens scriptum cernentibus Johannes Jacobi salutem in domino. Cupimus vobis fore notum, quod ego recognosco me domui Dwholm ordinis sancti Johannis baptiste Iherosolimitani vnam curiam in Syndær Lydebyd sitam in Salingh cum omnibus pertinentiis suis, nil exceptis, quam iam inhabitat quidam Johannes Asnesz, ob remedium anime ³⁾ mee, Ingerdis Michaelis vxoris mee, bone memorie mihi perdidicte, veraciter condonasse tali modo, quod commendator predictæ domus et successores eius omni anno in quinta feria post festum sancti Olai sex missas faciat celebrari et totidem pauperes in expensis tantum tractari pro anima predictæ Ingerdis. Insuper ego me et heredes meos ante-

¹⁾ Dette er med en anden Hånd.

²⁾ Næste Side er blank.

³⁾ står 2 Gange.

dicte domui appropriare¹⁾). *Scriptum* Dwholm in Morsæ anno domini Mcdxi feria quarta ante dominicam reminiscere sub sigillo meo discretorumque virorum, videlicet domini Johannis Tygessen, presbiteri, Boecij Torchillsen et Thorchilli Jenssen²⁾).

113. Parochia Sale.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helser jeg Palli Jwel ewindeligh meth guth. Jegh kwndgior met thette myt opne breff, at iegh hawer afhendh mek och mynæ arwingher och skiet priær och brøther i sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ to gorde i Gedynghæryt i Sale soghen i Heselholthby, i then enæ boor Andhers Michelson och giwer thre ørtigh korn til agiffth, i then annen boor Jes Snackson oc giwer to ørtigh och eth pund smør. Bode thesse fornæffnde gorde och theris tilleggelse, ager och ængh, forthe och fægangh, ænthet wntaghen, tilbinder iegh megh och mynæ arwingher at frii och hemellæ priær och brøther i fornæffnde closter til ewindeligh eyæ for alle mæntz tiltale. In cuius rei testimonium sigillum meum est appensum cum sigillis discretorum virorum, videlicet Johannis Petri et Christierni Hord, proconsulum Nycopensium.

114. Parochia Mwær³⁾.

Bl. 63.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser iegh Cecil Pethersdatter ewindeligh met guth. Jegh kiænnes met thette myt opne breff, at iegh hawer afhendh megh och myn arwingher och skiet priær och brøther i sancti Johannis closter Dwholm i Morsæ til ewindeligh eyæ myn gordh i Hiarrumhæret i Mwær³⁾ soghen i Alstrupp by, then Jes Nielsen nw i boor, och skyller fem ørtæ korn til arligh skyld, met so dan wilkor iegh skall nyde thet hws i mynæ dage, thet iegh nw hawer i wære, och sex kier aff mynæ skall priær och hans æfter komme lathe wochte met closters fææ och iegh skall hawe xiiij las ængh, fri tøriff græth (!) pa closters hethe, til myn eghen behoff sex swin, at holde to hæste pa closter marck och xx faar, met sodan wilkor, jegh skall holle them closter vthen skade po korn eller ængh. Fforthy tilbinder iegh megh och mynæ arwingh fornæffnde priær och brøther i fornæffnde

¹⁾ Udsagnsordet og mere fattes.

²⁾ Næste Side er blank. Herefter fattes et Blad, der meddeles efter Langebeks Afskrift.

³⁾ Således står der, men Afskriveren må ikke have forstæet Originalen, der må have haft Nawær.

closter then fornæffnde gord och hennes tilleggelse, ager och ængh, enthet vntaghen, at frij och hemel for alle mæntz titale (!). In cuius rei testimonium sigillum meum cum sigillis discretorum virorum, videlicet dilecti fratris mei Andree Petri de Fortofft, Michaelis Nicolai de Køy et Trugilli Johannis de Sæby gard, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxlij sabbato proximo post inuencionem sancti Stephani¹⁾.

Bl. 64.

115. Parochia Odens.

Alle men thette breff see eller høræ læses helser jekh Marten Krabbe aff Bwzstrupp ewindeligh met guth ok kwndgiør alle men met thette myt opne breff, at iegh met myn frij vilia och beradh huff skiøder och oplather til ewindeligh eydom Jens Brwn, priær i Dwholms closter i Morsæ, een myn gordh, som ligger i Frammeszløff, som Oluff wti boor, och giwer til orlgh skyld sex ørtigh korn och een ask smør, och kiændes megh pænninghe och pænninges wærdh at hawe fanghit af fornæffnde priær, so som ær een gordh i Nør Leem, som lille Lasse nw i boor, och bindher iegh [megh] til och mynæ rætte arwinghe at frij och frælse fornæffnde priær och hans æfter komme til ewindeligh eydom then samme gordh met alle sinæ tilliggelse, inthet wntaghit, firæ wegne till markemod. Till ydhermere forwaringh och stadfestelse hengher iegh myt incigle for thette breff met andre gode mæntz, so som ære Markord Stissen, Albred Skiell, Las Nielsen, Cristiern Anderssen, borgemester i Nykiøbingh, och Per Loffteskoff, borgher i sammesteth. Datum anno domini Mcdlxiii førstæ mandagh i faste²⁾.

116. Parochia Towstrupp. Fruæ Karinæ.

Alle men thette breff see eller høræ læsis helse wy Jens Frelleson, koningx foghet pa Harithæritzthing, Per Magnsson, Jepp Pusel, Troels Jensson aff Sæbygordh, ther væpner ære, Ymer Bondesson, Anders aff Kiær, Matis Persson och Per Jensson aff Abildgordh, ther bønder ære, ewindeligh met guth och kwndgiøre met thette wort opne breff, at aar æfter gutz byrdh Mcdxl pa thet femtæ aar, then thingdagh næst for wor frvæ dagh purificacionis pa Harithæritzthing war skyckyt for oss och andre gode men tha nærwerendis een reenliwet man och beskeden her Laurids

¹⁾ Næste Side er blank.

²⁾ Den følgende Side og næste Blad 65 er uskrevne, et Blad fattes dernæst, hvis Indhold meddeles efter Langebeks Afskrift.

Jensson, priær i Dwholm i Morsæ, fik och framledde eth fult thingx wintnæ met otte beskeden dannemen, som ware Per Magnusson, Jeepp Pusell, Matis Persson *fornæffnde*, Jes Persson af Gløgind, Jes Thorbern, Per Loffteskoff och Matis Hordboo, huilke danne men wonde po theris rætte troo och sanden, at frvæ Karin, Hinrik Erickssons æfterlewer, met Martin Krabbe, hennes brother, skõtæ och wntæ Damgord i Towestrupp, huilk nw Jens Laurisson paa boor, met alle sinæ tilleggelsæ, ager och ængh, hedhe och fægangh, wot och thyffrt, enthet wntaget, til sancti Johannis och sancte Marie Magdalenæ closter i Dwholm til ewerdeligh eyæ, och tilbwnde them och theris arwingher at frii och frælse *fornæffnde* closter then *fornæffnde* gord for hwar mantz tiltale, ther oppaa kan tale met rætte. Til windisbyrd ære wore incigle hengd for thette breff. Giuet ær thette breff aar, dagh och sted, som førre stander skrewet.

117. Parochia Ramsingh. *Littera* Johannis Pauli libertatis. Bl. 66.

Wij *Cristiern met gutz nathe Danmarcks, Norges, Wendes oc Gotes Koningh*, greffwe i Oldhenborg och Delmenhorst goræ witherligt alle men, som nw ære oc kommæ skulle, at for welbyrdigh qwinnæs *fruæ Mættes, hærræ Lydher Kabelss æfterleffwers* bøn skyldh, swo oc for troskab oc wellighe thienistæ, som *thenne breffuisere Jes Powelssen*, *forskrefne fruæ Mættes* thienere, oc hans rætte æchtæ børn oc affkommæ oss oc wore æfterkommer konningh in (!) *Dannemarck* oc righet hære æfter trolighe giøræ skullæ oc mwæ, so længhi the leffwe, tha haffwe wi wnth oc giwet oc wndæ oc giffwæ *met thette wort opnæ breff hannum* oc hans *forskrefne ræt æchtebørn oc æfterkomme frijhet*¹⁾ oc frælse appaa *theres person*, som andre riddher oc swennæ haffwe i wort righe *Danmarck met skiold oc hielm*, so som ær feldhet i skioldhen haff (!) blod oc half hwit appaa langs oc een blaa stralæ i then hwidæ deel oc een hwid stralæ i then blaa deel aff feldhet oc appa' hielmen een stralæ half hwith oc half blaa, oc *met two woræ oc kronennes bondegordæ met theres tilleggelsæ, agger oc ængh, skoff oc marck oc fiskwand, woth oc thyffrt, ee huat thet helst ær, ænchtæ wntaghet*, i Thydzø til ewindeligh tijd, som hans *father* och han nw i wære haffuer, thoc woræ oc kronennes rættehet wforsomet vppaa andræ wore frij bondæs gotz oc kiøbsteth gotz. Thij forbydhæ wij alle wore foghedæ oc æmbotzmæn oc alle andræ, ee

¹⁾ Dette Ord står 2 Gange.

hwo the hælst ære, *forskrefne* Jes Powelssen ellær hans rætte æchtebørn oc affkommæ hær wti at hindræ heller hindhre lathe, møthe, qwælie ellær wforrætte i nogher mathe wndher wor koningliche hæffen oc wredæ. *Datum castro nostro Nyborgh feria 2da proxima post dominicam inuocauit nostro sub secreto anno domini Mcdlij.*

118. *Item littera scotacionis de eadem curia in Ramsingh.*

Alle men *thette* breff see eller høræ læsæz helser iegh Mætte Jensdatter, *hærræ* Lyder Kabels æfterlewer, kiærligh *met* guth och kondgioræ iegh alle, bothe the nw ære nærwærende oc kommæ skal, *met* *thette* mith opnæ breff, at iegh aff frij wiliæ oc berad huff haffwer giwet, skiøt oc wpp lath oc meggh oc minæ arwingæ aldelæs affhændh til ewærdelig eyæ oc ewigh tijd *thenne* breffuisære Jes Powelsen, *myn* troo swendh, alle the gordæ oc gotz, *som* *myn* kiære husbondæ hær Lydher Kabel, hwæs siæl guth haffwe, oc jegh kiøptæ aff Nis Hwas, oc then *sammæ* Nis Hwas til fornæ fæk aff Per Haase, liggendæ i Sallingh i Rødinghæret i Ramsing soghen, som ær Antorpp, Blæsebiærg oc Trædbensgard *met* alle there tilleggelsæ, ræthet oc frijhet i alle mathe, *som* the ære *myn* kiære husbondæ *forskrefne* och meg appaa kommen, then gordh wntaghen, huilke wij til fornæ haffwe giwet til Stobber kloster, *met* alle sin tilleggelsæ, som kalles Grwndwatzgordh. Thil windesbyrd oc wthermere stadfæstelsæ oc forwaringæ haffwer jegh hengd mith *incegel* nethen for *thette* breff *met* beskedhen oc regelbondhen mæntz *inceglæ*, som ære hær Lawe Røtz, hær Jens Wrkocks, hær Niels Petherssens, *conuentes* brøthers i Dwholm, och Jes Mattissens, borgere i Nykiøbingh. *Datum* Dwholm anno domini Mcdl 2do, *vigilia sancti Thome apostoli.*

Bl. 67.

119. *Item de eadem.*

Alle men, *som* *thette* breff see eller høræ læses, helse wij Esgi Stroggh pa Rødinghæretstthing, Job i Spyttrupp, Jens Pethersen i Lydæby, som præstær ære, Mattis Gwikssen, Per Smed, Anders Henricksen, *Cristiern* Dieghen, Thammes Magnssen, Anders Oluffssen ewindeligh *met* guth. Wy kwndgioræ *met* *thette* wort opnæ breff alle men, *som* nw ære oc kommæ skullæ, at aar æffther gutz byrd Mcdxlij then lowerdagh næst for wor *fruwæ* dagh wisitacionis pa fornæffndæ thingh tha war skicket for oss oc fleræ godæ men, *som* tha thinggh søctæ, een hedherligh oc welbyrdigh *quinnæs* frwæ Mættes foghet, *som* hedher Sewerin,

fæk eth fult thingx wintnæ met otte beskedhen danne men appaa fruæ Mættes weghe, som war Palli Pallssen i Leem, Knwd Grijs ibidem, Clement Biørnsen i Weyby, Andhers Ollssen i Nørleem, Mattis Gwiksen, Per Smedh i Ballingh, Anders Henrigssen i Hedegordh, Jes Skyttæ i Esdrupp, huilkæ viij men so wondæ po theres godæ troo oc sanden, at thet war them witherligh, at hærræ Lydher Kabel kiøptæ thet gotz aff Nis Hwas, som ligger i Ramsingh soghen, Anthorpp oc Grwndwatz gord oc Træbenæs gordh oc Blæsæbiergh ibidem oc theres tilliggelsæ, oc gaff fornæffndæ hærræ Lydher fornæffndæ Nis Huas guld oc pænnigh oc fult werdh for thet fornæffndæ gotz, oc at the aldher hordæ, at Nis Hwas eller hans arwingæ gaff nogher kiære appaa thet fornæffnde gotz. Til windesbyrdh hænge wij woræ incegelæ for thette breff.

120. Item de eadem curia.

Alle men thette breff see eller horæ læses helser iegh Nis ¹⁾ Hwas ewindeligh met guth. Thet skall alle men witherligt wære nw ære och kommæ skullæ, at iegh haffuer vplath fulkommeligh thenne hetherligh man och brefforær hærræ Lydher Kabell the pandæ breffwæ, som iegh haffuer fanghen aff Pether Hase paa Anthorpp, pa Grwndwatz gordh, pa Blæsebærg oc pa Træbensgardh, som ligge i Ramsingh soghen i Rødinghæret. Thessæ fornæffnde breffwe hawer iegh lath hærræ Lydell vpp oc hans arwingæ fraa megh oc minæ arwingæ met alle rætte, som the ære megh pa kommen, ok kiændes jegh at haffuæ vpp borith myn nwuæ oc fult at haffue fangith aff hærræ Lydell fornæffndæ for the fornæffnde breffuæ oc gotz. Item war thet oc so, ath the fornæffndæ breffuæ gaa hærræ Lydher ellær hans arwingh aff met nogher handæ ræt, tha tilbindher iegh megh Nis Hwas oc mynæ arwingæ at giwe fornæffndæ hærræ Lydher eller hans arwingæ sinæ pænnigh i gien innen eth halfft aar thær næst æfter. Thil mere stadfæstelsæ oc bewysningh hawer iegh hængd myt inceglæ for thette breff met andher godæ mæntz, som ære hetherligh fater biscop Lawe i Wiborgh, hæ Pether, priær i Grynnesløff, oc hæ Pether Kynnickssen, præst i Lydbyæ. Giwen æfter wor hærræ war fød Mcdxxvij then mandagh næst for wor fruæ dagh i fastæ.

¹⁾ Haase er derpå overstreget.

121. *Item de eisdem bonis.*

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Hasæ, wæpner, helsær alle, thær thenne skreffit see ellær höræ læses, ok kwndgiøræ, at iegh Pether Hasæ wetherkiændes megh skyldigh at wære xl lodimarck i godæ sylff pænningh oc giæwæ thenne nærwærendes brefførære Nis Hwas, for huilkæ iegh sætter hannum myt gotz i pant, thær ligger i Sallingh i Ramsingh soghen, so som ær Andropp oc Grwndwatz gord i thet sammæ Bl. 68. soghen oc Trææbengard, som Knwd boor i, oc Blegsbiergh i thet samme stelh met alle there til liggelsæ, agger oc ængh, woth och thyffrt oc fiskæwan oc ænthet wntaghen. Bindher iegh megh til oc mynæ arffwingæ hannum oc hans arwingæ at frij oc frælsæ thet fornæffndæ gotz for alle mentz tiltale, so længi [til] thet wordher loffligh løst, tha skal iegh ellær mynæ arwingæ hannum eller hans arffwingæ atware thry thing for poskæ oc løses thet thingh næst æfter sancti Michaelis dagh for wthen alle hindher. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet fratris Benedicti, custodis Wibergensis, et Pauli Jenssen presentibus est appensum. Datum anno domini Medliij dominica infra octauam ascensionis domini.

122. *Item idem.*

Alle men thette breff see eller höræ læses helsæ Cristiern Bygh, konningx foght pa Rødhinghæriz thingh i Salingh, Per Smeth boondæ, Anders Thomes, foghit i Koos, oc Amdigh Nielssen, byman i Nykiobingh, ewindeligh met guth oc kwndgiøræ, at aar æffther gutz byrdh Medlvij then lyrdagh næst æffther sancti Bartholomei dagh pa fornæffnde thingh for oss oc for mange danne men skickendes war welboren man Jes Powelsen, thenne breffuisær eskit oc fæk eth wwildigh thingx wintnæ aff thessæ æfter skreffnæ dannæ men, som (!) som war Per Smyt, Per Hoffman, Jes Kyndy, Tygi Michelsen Beck, Las Nielsen i Nesbeck, Jes Bærtilsen i Ballingh, Anders Thomessen oc Matis Jenssen i Ramsingh, huilke fornæffndæ men iendræctæligh wondæ pa theres troo oc sanden, oc then (!) full witherlicht ær, at sandmen i Rødinghæriz ware til kraffdæ vm Ramsingh kircke gordz jordh i Andropp oc ængi bool. Thær sandmen gingæ ower fornæffndæ Andropp marck vm fornæffndæ gordz iord och ængh, tha sworæ the fornæffndæ Ramsingh kyrkigord aldels aff Trææbens toft oc aff een ængh, som kalles Kirki dales ængh, som nw ligger til then gord, som Symen nw i boor oc kalles Blæsebiegh, huilken som for-

næffndæ Jes Powelssen til hørær, oc sworæ the *for næffndæ* sandmen then *for næffndæ* Ramsingh kirkigord i wdemarck i Andropp bymarck, æfter som hennæ bør at hawe, som andræ gordæ bør at nythæ æfter theres rætheth, oc ware thær indhen firæ stockæ then sammæ dagh pa *for næffndæ* thingh een delæs aff the sandmen oc tilstodæ thessæ *for næffndæ* artikell. At the so wondæ, som for standher skrewet, thet winnæ wij met woræ incigeler hengendes nedhen for thette breff. Datum anno, die, loco *supradictis*.

123. *Item* vm thet sammæ.

Alle men thette breff høræ eller see Pether Haasæ aff Wellom, wabener ær, helsær ewindeligh met guth. Jegh kwndgiøre alle nærwarendes oc kommæ skullæ, at Nissæ Hwas han delæth met megh hordeligh i Flensborgh for hærræ Jahan Skarpenbiereg, *Cristiern* Krabbe, Pabe oc mange fleræ gode men thær hossæ ware, for eth breff, thær Nis Hwasses incegelæ stoth for, thær brother Bændæ custos skreff oc ey forwarith hannum oc megh thær i, som wy troeth hannum til; thær forlicetæ woræ wenner oss so, at iegh¹⁾ soor aff myn *cristelig* troo, at thet breff, Nis Hwas megh gaff, thet skuldæ wæræ doth a pa stadhet for the gode men Bl. 69. oc sithen hwar the finnæs, oc aldre komme hannum til skade i the pandæ, iegh hannum satte for xl lodi marck. Til hwes ydhermere windæ oc forwarelse ær mith incegelæ hengd for thette breff met hetherligh danne mentz incegelæ, so som ære hærræ Thomes præst oc Powel Jensen. Giwet i Flensbwrgh oc skrewet vnder wors hærræ aar Mcdxiiij sancti Martins affthen.

124. Testamentum Johannis Pauli.

In nomine domini Amen. Æn thoc at ieg Jes Pauelssen ær skrøbeligh til myn krop, tha hobes mig til gud, at ieg ær helbreyde til myn siæl. Tha efter myn kære fadhers oc modhers raadh, wilie oc samthycke skicker ieg myt testament j swo made, som hær efter fylger. Fførst giffuer ieg til myn sogne kirke en agger i Putorp, som ær en ertigh bygland. *Item* ij stycker jord etc. *Item* giffuer ieg myn sogneprest etc. *Item* giffuer jeg til Dwholms closter, thær som ieg vdwælier myt leygherstedh, myn gardh i Saling i Andorp, Blesbergh oc Thræbens gardh i Ramsing sogen liggendes, som Symon vdi boor, i alle made, som

¹⁾ so ath iegh står igen.

houitbreffuit vdwiser, vndentaghen then aagifft, som thær scal affgange i thette aar, i swo made, at hær prior holder myne gildebøder aff preste gilde oc myne wenner til mad oc øll, som thet sigh bør, the som mig følge til grawe, oc sidhen gøre for myn siæl met messer oc begengelse, som myn gode tro ær til hanom. Item giffuer ieg alle prester i forskrefne closter j oxe, at the bedhe for myn siæl. Item giffuer ieg etc. Thette myt testament befaler ieg myn kære fadher for at staa etc. Til withnesbyrd henger myt incigel for thette myt testamentæ. Datum etc. lxiij¹).

Bl. 70.

125.

Vniuersis²) et singulis tam presentibus quam futuris nostras huiusmodi litteras visuris, audituris pariter et lecturis frater Petrus Raymundus Zacosta, dei gracia sacre domus hospitalis sancti Johannis Iherosolimitani magister humilis ac pauperum Jhesu Cristi custos, salutem in domino sempiternam. Ad ea libenti animo nostram auctoritatem pariter et licenciam expendimus, que honori, paci et quieti religiosorum nostrorum censentur oportuna, vt in eis concordia et unio vigeat, et omnis diffidencie vicium discedat. Cum itaque sicuti expositione coram nobis nuper facta per quendam religiosum fratrem Jacobum Wilhadi, capellanum lingue alamanie, et presertim prioratus nostri Dacie, in hoc nostro conuentu Rodhi ad dei et religionis nostre obsequia residentem, accepimus maximas et quam plurimas discordias dudum exortas inter fratres dicti prioratus, occasione et causa cabimentorum et promociionum eorundem ad prioratum, necnon ad cetera membra eiusdem, unde plerumque perfectus amor et caritas ipsorum fratrum dissoluta est, animo reuoluentes, ea propter rebus ipsis volentes pro viribus obuiari super cabimentis et promociionibus ipsorum fratrum ad huiusmodi prioratum siue ad membra eiusdem, tam presencium quam futurorum, volumus et statuimus, quod prioratus infrascriptus cum suis membris et pertinenciis sint, pertineant et deputentur cabimentis et melioramentis atque prouisionibus fratribus capellanis et seruientibus, ita quod de dicto prioratu et membris eius cum quouis modo vacauerint, ab hac die in antea per nos magistrum, nostrosque in dicto magisterio successores, seu conuentum Rodhi presentem et futuros, tam in capellis et assembleis generalibus siue prouincialibus,

¹) De næste 2 Sider er blanke.

²) Dette Stykke er med en anden Hånd og den Side, hvorpaa det står, har tidligere været fastklinet til den følgende uskrevne Side.

quam extra, de gracia quouismodo prouisio nullo modo fieri debet fratribus militibus aut donatis seu alijs personis, set fratribus capellanis seruientibus ipsius lingue, ita quod cum iste prenomatus prioratus siue membra pertinencia sibi uacaverint, quod ipsi fratres protunc existentes prouisionem faciant de ancianis et bene merentibus, secundum formam stabilimentorum dicte domus. Igitur nos videntes supradicta fore licita et honesta, atque cedere in magnum honorem et commodum fratrum ipsorum, serie presencium maturo et deliberato consilio, de nostra certa sciencia et speciali gracia, omni meliori via, modo et forma, quibus melius facere possumus et debemus, omnia et singula supradicta prout dicta et enarrata sunt, quibusuis stabilimentis, ordinationibus, consuetudinibus et usibus ipsius domus nostre et alijs quibuscunque in contrarium facientibus non obstantibus, laudamus, approbamus, ratificamus, confirmamus ac presentis scripti patrocinio comunimus, interponentes in hiis nostram licenciam, auctoritatem pariter et decretum mandantes et precipientes vniuersis et singulis fratribus dicte domus nostre quacunq̃ue auctoritate, dignitate officioque fungentibus, ne contra presentes nostras litteras confirmacionis, approbacionis, comunicacionis, auctoritatis et decreti aliquatenus facere uel uenire presumant, quinymmo ipsas inuiolabiliter obseruare studeant. In cuius rei testimonium bulla nostra magistralis plumbea presentibus est appensa. Datum Rodhi anno ab incarnatione domini mcdlx quinto, die uero nona mensis augusti ¹⁾).

126.

Bl. 71.

. . . . Jnsuper obligo me et meos heredes antedicto claustro et fratribus antedictis eandem quartam partem eiusdem caldarij cum suis pertinenciis ex parte mei appropriare et disbrigare a contradictione et impedicione omnium quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum, videlicet Petri Torchilli, Laurencij Brwnowe, proconsulum Nicopye, Ebbonis Nicolai, Thome Petri et Cristierni Nicolai, consulum ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini Mcdxxv ipso die annunciacionis virginis gloriose.

127.

Alle men thette breff see eller høræ læses helse wy Astret Thygessen, koningx faghit i Aarhus, Bardy, Oluff Tostissen, Nis Jenssen, thær

¹⁾ Herefter fattes 1 eller flere Blade.

radman ær i sammesteth, Pether Thordssen, Nis Nielsen, bwrger i sammesteth, ewindeligh *met* guth och kwndgiøre wy, at aar æfter gutz byrd Mcdxxvj then syndagh æfter poskæ, som man siwnger jubilate til officium, wy nærwærendes sowe och hørdæ, at een beskeden quinnæ Bolde, Oluff Petherssens æfterlewer, huilken fordom bode pa Læssee och thær han døde, var borger i Arsæ, hwes siæll guth hawe, solde och aff hænde til *sancti* Johannis closter, som hether Dwholm i Morsæ ligendæ, een fiærdingh aff een salt kedell *met* all sin behøringh och redæ, huilken som po Lessød ligggher po Rønneren, i huilken salt kedell som Marin Mords hawer een fiærdingh, ok wether kiendher hwn segh wp at hawe boryt pænninghe och fult wærdh for fornæffnde fiærdingh aff then salt kedell aff thet fornæffnde closter. Item forbiwdher then fornæffnde Bolde Oluffs noget hennæs arwingher ellær efter komme at giøre fornæffnde closter nogher hindher pa then fornæffnde fiærdingh aff then salt kedell. Screwet i Arws aar oc dagh wndher wore inciglær, som fore stoor skrewet.

128. Esbern Høgh.

Alle men thette breff see ellær høre helser Esbern Høgh, indbygger po Læssø, ewindeligh *met* guth. Jegh kwndgiøre *met* thette myt opne breff, at iegh hawer aff frij vilæ wnth och giwet til Dwholms closter *sancti* Johannis orden i Morsæ een otinghe i een saltæ kedell for myn siæls bestandelse och myn kiære husfræes, Marin Nielsdatters, *met* so dan wilkoor, at myn søn Oluff skall hawe leyæ aff then i to aar, som hær næst æfter kommer, sidhen skall closteret hawe hennæ frij och fræls for hwar mantz til tale. Then kedell, som then otingh indhen ær, standær østen pa Landbode pa forscreffnæ Læssø. *Scriptum* Læssø anno domini Mcdxlvij ipso die beati Tyburcij sub sigillo proprio cum sigillis discretorum virorum Eskelli Nicolai, Jacobi Olai et Andree Mathie.

129. Lyde Henrik.

Alle men thette breff see eller høræ læses hiælser Lilde Hinrik ewindeligh *met* guth och kwndgiøre alle *met* thenne nærwærendes' skrefft, Bl. 72. at iegh *met* myn kiære husfræes raad, Anne, giwer til myt testamentæ nw strax och wnder for gutz skyld och wores siælers och wore børnes sallighet een fiærdingh salte kedell til Dwholm kloster i Morsæ, lignendes pa Longe Røn i Læssø hoos foghedens boodh, som Jepp Ollufsen nw i wære hawer aff meggh *met* so dan wilkoor, at iegh och myn husfrwæ och

wore børn skulle hawe wore frij leersteth i fornæffnde closter, nær guth will, at wy døø, *met* so dan begiængelse och mæsser, som brøther i fornæffnde closter pleyær ath giøre for andher, som i brøtherskab ær *met* them, til hwessæ testamentes stadfæstelse ok fulkommelse wtwæler och tilkrawer iegh hedherligh *men* och beskeden hær Pether Siælends father och hær Niels Morthenssen, præstære, Thomas Petherssen, borgemester i Nykiøbingh, Seuerin Nielssen, fogit och radman *ibidem*. Giwet och skrewet aar æfter gutz byrdh Mcdxl septimo, sabbato trinitatis.

130. Esbern Høgh pa Læssø.

Alle *men* thette breff see eller høræ læses helser iegh Esbern Høgh, indbygger paa Læssø, ewindeligh *met* guth. Jegh kwndgiøre *met* thette myt opne breff, at iegh hawer sold och wplath Dwholms closter i Morsæ for pænningh och fult wærdh til myn nowæ halff annen affgiærdh i een salt kedeell, standendes po Læssø østers pa Landbode, i huilken kedell som iegh førre gaff closteryt iij affgiærd wti och tilbinder iegh megh och mynæ arwinge at frij och frælse forscreffnæ Dwholms closter the halff annen affgiærdh for hwær mantz tiltale, ligerwis som iegh førre hawer tilbonden meg at frij the andher thre agiærdh, som iegh førre klostret gaff. Til ydhermere forwaringh hængher iegh myt inciglæ nethen for thette breff *met* andre dande mæntz inciglær, som ære Nis Jenssen i Baste och Anders Matissen, indbygger pa Læssø forscreffnæ. Datum anno domini Mcdxlvij dominica infra octauam assumptionis.

131.

Bl. 73.

Hec¹⁾ sunt bona capelle sancte trinitatis per dominum Henricum Olai, prepositum in Hanhøret et in Morss.

Primo i Nørherreth i Morss.

Nis Jenssen i Skallerup iij pund korn medh andre smaskat.

Anders Bertelssen *ibidem* iij pund korn, iij snees aal oc smaskat.

Per Laurissen i Solbere iij pund korn, j far oc gesteri.

Las Mechelssen i Jørsbo j lest korn, smør, goos och lam.

Mechel Smed *ibidem* iij pund korn, j pund smør, skovswin, skowoghen oc andre smoskath

Per Vollesen *ibidem* iij pund korn, smør, 5 gæs, lam oc andre smoskat.

¹⁾ Denne Liste med en anden Hånd.

Las Vinther i Skrandrop iij *pund korn*, skouswin, 5 *gæs*.
 Poel Poelssen i Swndby iij *pund korn*, j *pund smør*, gesteri oc
andre smoskat.

Clemet Poske i Børndrop ij *pund malth*, iij *pund smør*.
Item en engdeel paa Vldrop marck, Katt Poelssens engdeel.
Item en engdeel paa Thotze marck, som hørdæ Gvndi Maltijsen til.
Item en agger paa Nykøbings mark nordhen til vedher mollen.
Item en agger *ibidem*, xv aggere syndhen grandzen høv.
 i Syndherherreth.

Nis Laurissen i Vester Assels iij *pund korn*, gesteri och *andre smoskat*.

Nis Mattzen i Hwidbere iij *pund korn* med *andre smaskath*.
 Jes Anderssen oc Anderss Jensen i Mollerop v *pund korn* med
andre smoskat aff ij gaardhe.

Item een engh kallis Taffwelbordh.
 Oc en engh kalles Lykkesmode paa Else mark j *pund korn*, j
pund smør.

Marquordh i Mollerop iij *pund korn*, medh *andre smoskat*.
 vj *pund* i Norrs¹⁾ *est*.

Finis.

Registrum²⁾ seu directorium super bonis domus Duholm in Tywdt et
 primo in Refzherritt oppa Tyrholm.

132 Semby.

Ffor alle mendt thette breff seer, hører leesses, kundgiøre jegh Ka-
 rinæ Ericksdotther till Wollerop gordt, Hennieke Kyrttes efftherleffuerskæ,
 att ieg aff frij viillæ och beraadt hwff i myn velmæckt och tesligesthe
 med myne venners radt och samtycke ffor myn kiere hosbondes Hen-
 nicke Kyrttes och myn kiere søns Erich Hennickssens sielæ och for alle
 theres och myne foreldhres och alle cristhnæ sielæ haffuer giuffuet och
 affhendt fraa mig och myne arffuinge och til Duholms closther i Morssø
 till ewindeligh eyendom thesse myne efftherskrefne gardhe och gotz,

¹⁾ Rettet fra Norrs.

²⁾ Her begynder anden Del, der er skreven 1527.

Først jen gardt i Selns i Hildherslæherritt i Tywdt, som Per Tygessen nw i boer, och giiffuer till arlig skyldt iij *pund* korn, iett *pund* smør med andre bedhe, som thær pleyer aff at ganghe. Item ien gardt liggendes i Semby oppa Tyrholm i Refzherritt, som Lass Crabbe i boer, och giiffuer till arlig skyldt sex *pund* korn och iiij snees aall och skofswyn *etcetera*. Item iett boll i Hasingby, som Pally Sparre nw j boer, och giiffuer till arlig skyldt jett *pund* korn *etcetera*, med alle forskrefne godtzes retthæ tilliggelse, som ere agghre och enghe, fiskewandt och feegang, forttthæ och fellett vtti indmarck och wdmarck i alle madhe, som nw tilliggher eller som bør till at ligghe medt retthe, intthet vndertaghet, huadt neffnes kand, att nydhe och beholdhe till ewindelig eyendom med sadhant vilkor, att formandt och brødhrene j forskrefne Duholms closther skuldhe holdhe jen ewig messæ om mandaghen hwer wghe for sancti Johannis euangeliste altere i then sønder cappel, och thær till med jen begingelsæ hwertt aar oppa then første fredag in *quadragesima* for forskrefne myn kiere husbundes och sønss och alle vore veners salighedt. Thi kendes jeg mig och myne arffuinge inghen rettighedt at haffue i forskrefne gotz effther thenne dag, men dog skall forskrefne closther selff frij thet pantt, som then forskrefne gardt vtti Semby och thet boell i Hasingby standher fore *etc*. Thij tilbindher jeg mig och myne arffuinge at frij och frelsæ forskrefne closter Duholm fornæffnde garde och gotz for hwer mandtz til taall, som thær kan tale oppa med retthæ. Till vindnesbyrdt henger jeg mith indsigle nedhen thette breff med velbyrdighe mendtz indsigler, som jeg Karine bedher besigle, som ere Jenss Perssen Bomøffwæ, Moghens Thomessen till Damsgardt, Jenss Huass, Niels Bagge, Lass Reckhals och Pedher Massen till Owegardt, vebnere. Datum anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto in *crastino purificationis beate Marie virginis*.

Nota, has ij curias ut *infra* redemit *monasterium* Duholm *pro trecentis marcis*. Item *curiam* illam eandem in Selns habeat et libere possidebit eadem *domina* Catherina Ericksdatter ad vitam, et tunc post obitum eius libere redeat ad *monasterium* ¹⁾.

133.

Item si quis in futuro objecerit, quod hec (!) due curie fuerint de hereditariis bonis Hennickis Kyrttis, scias quod non, sed de bonis do-

¹⁾ Her fattes et Blad, der meddeles efter Langebeks Afskrift.

mini Petri Høøg militis in Lwndt in Morssø. Eas curias inter ceteras donavit filie sue, ut in sequenti.

Jeg Cristhinæ Persdotter herre Laghe Brockis efftherleffuerskæ, hwess siel gudt haffue, gjør vitterligt med thette mith obne breff, att ieg haffuer sidhit offuer iett venligh magskyfft med hederlig och velbyrdig mandt Henninghe Kyrтт aff Vollerop i saa madhe, att han skall haffue aff mig thette efftherskrefne mith eghet arffuegotz, som ere ij gardhe liggendis i Tywdt, then ene oppa Tyrholm i Huidberg soghen i Semby, som Lass Ywersson nw i boer, och giiffuer till arligh skyldt sex pund byg met andre smaa bedhe, then andhen gardt ligendis i Hasingby, som Nis Tøgersson nw i boer, och giiffuer till arligh skyldt iett pund byg med andre smaa bedhe, med agghre och eng, hiedhe och marck, fiskewandt och feegang, tøffwe gryfft och løngslett, forthæ och fellett, indhen marck och wdhen marck, e huad thet helst er heller neffnes kandt, som nw aff arildz tiidt till forskrefne gardhe och godtz tillighit haffuer kennes ieg mig eller myne arffuinge [inghen rettighed] at haffue i forskrefne gardhe eller eyendom effther thenne dag. Beplicther ieg mig och myne arffuinge att frij och frelse forskrefne Henninghe Kyrтт och hans arffuinge thette forskrefne godtz och eiendom til ewindeligh eye for hwer mandtz paa taale, som ther oppa kan talæ med rethæ. Skedhe thet och saa, thet gudt forbywdhe, att noghen aff these forskrefne gardhe eller theris eyendom affwindis forskrefne Henninghe Kyrтт eller hans arffuinge i noghen dom eller retgang, tha beplicther ieg mig och myne arffuinge att vedherligghe hanom eller hans arffuinge saa gott godtz och wel beleyeligt indhen sex vggher ther nest effther och holdhe hanom thet aldelis skadeløsth. Item her emoedt skal ieg Cristinæ Persdotter haffue aff Henninghe Kyrтт hans (!) och rettighed i Mowenstorp gardt och henness eyendom, som thet hoffwitbreff vduiser, som ieg aff hanom ther oppa haffwer, som er viij ørtis korn och ien skeppe smør, till ewindeligh eyendom. Till vidnesbyrdt henger ieg mith indsigle nedhen for thette mith obne breff med flere hedherlig och velbyrdig mendtz, som ieg haffuer tilbedhit att besigle med mig, som er myn kiere brodher, herre Niels Høøgh, ritther, til Eskier, Eyler Styghæ aff Heffringholm, Jachim Løckæ aff Østorp och Niels Kooss, som vebnere ere. Datum Estrup feria quinta post festum sancti Jeorgii sub anno domini md. quinto.

Nota: iste Henningh Kyrтт habuit unicm filium, *scilicet* Ericum, ut supra, post se, qui submersus tandem fuit casualiter in Skernaa, et mater Catherina, que, ut supra, accepit de jure utramque hereditatem *etc.*

Item de missa illa nota, quod in littera capitulari, quam habet Bl. 2. dicta domina Catherina et sui heredes a monasterio Duholm, habetur, quod eciam dicta missa potest celebrari alio die per ebdomadam, si necessitas exigerit.

134. Jestropp.

Alle mendt thette breff seer heller hører leesses kundgiøre vij Lass Moghenssen och Annæ Jochimsdatter, att vii aff rett vitterligt giældt skyldiig ere regelbundhen mandt hærre Bertill Thomessen, prier i Duholms closther i Morssø, thwo hwn dhret marc och x marc danske penninghe, som ere genghe och gæffwe i Danmarck, hollpenningh vnder taghen, indhen sancti Micaelis dag nw nest kommandes att betale i forskrefne Duholms closther. Skedhe thet oc saa, att forskrefne swm penninghe vortther ey betalett indhen forscreffne tiidt, tha tilpant setthæ vij hannem jen vore gardt liggendes oppa Tyrholm i Liønssoghen i Eyestrop, huilken gardt som Villatz nu i boer och giiffuer till arlig skyldt en half lest korn, med alle syn retthæ tilligelsæ, saa som ere agghre och engh, fiskewandt och feegang, woett och tywrтт, intthet vnder taghet huad thet helst er eller neffnes kandt, alle fire vegne till marckemoedt, nydhe, brughe och beholle for jett frij brugelig pantt, och nar vij heller vore arffuinge ville løsæ forskrefne gardt, tha skal løsnings dag vere att poskæ eller sancti Micaelis dagh och tha skyllen föllæ holeth¹⁾ penninghe och intthet aff regnes i howeth sommen. Item tilbindhe vij ossæ och vore arffuinge att frij och frelsæ forskrefne prier Bertill och hans efftherkommere prierer i Duholm then forskrefne gardt for hwer mandtz tiltaal, som thær oppa kan talæ med retthe, saa lenghe till hwn vordher them lofflig afflødт, som forscreffuit staa. Till ydermere forwaringh och vindesbyrdт henghe vij vore indsigler nedhen for thette breff med flere godhe mendtz indsigler, saa som ere hærre Cristiern Eschildssen, korsbrodher i Viborrig, Thomes Jenssen i Koos och Andhers Mwnck i Torpp, vebnere. Datum in Duholm sub anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, sabbato proximo post festum purificationis beate Marie gloriose virginis.

¹⁾ Fejlskrift for howeth?

Nota: *super hanc curiam aliud testimonium vel roboramen non dum inueni. Sed si quod in futurum inueniri poterit, stabit hoc spacium pro eo. Cautè tamen ac tacite et prudenter agendum est circa curiam eandem*¹⁾).

Bl. 3.

135. Ybigardt.

Jeg Jep Anderssen aff Søø, vebner, kundgiør for alle med thette mith obne breff, att jeg med *myn* frij viillæ och beraadt hooff med *myn* kiere husfrues Annæ Powelsdatter och *myn* kiere fadhers Anders Jeebsens raadt och samtycke giiffuer till Duholms closther i Morsso for *myn* siell och *myn* kiere husfrues siell Annæ Poelsdatter *jen* *myn* gard liggendes i Ybydt i Tywdt i Refsherritt, som kalles Ybigardt, som Esbern Anderssen nw i boer och giiffuer till aarlig skyldt firæ pund korn medt andre smaaskatt, som thær goer aff agghere och eng, wotht och thyrrft, inthet vndertaghen alle fire veghnæ till marcckemoedt, ffor begges vore ledhersstedt, messere och andre gudz tienesthe, som i forskrefne Duholms closther holdes, och tilbindher ieg mig och myne arffuinge att frij och frelsæ forskrefne Duholms closther fornæffnde gardt till ewerdeligh eyendom ffor hwer mandtz talæ, som thær oppa kan talæ med retthæ. Till ydermere forwaring och stadfestelsæ henger iegh mith indsigle nedhen for thette breff med andre godhe mendtz, som jeg bedher kærlighe besigle thette breff med mig, saa som ere *myn* kiere fadher Anders Jeebsen, *myn* sognepræst hærre Lauriss Seuerinssen, Anders Moghenssen, Niels Cristiernssen och Jess Anderssen vttil Nøraa. Datum anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo sexto, fferia 2^a infra octauas natiuitatis beate virginis Marie etc.

Bl. 4.

136. Twollum.

Jeg Anders Itskæ aff Torop kundgiøre alle med thette mith obne breff, att ieg med *myn* frij viillæ och velmachth och *myn* arffuinges raadt och nesthe venners samtycke haffuer vndhit och giiffuit till sancti Johannis closter i Duholm i Morsso *ien* *myn* gardt liggendes i Tywdt vttil Ybisoghen i Twollem, som skyller iij pund korn med andre smaskatt, som Lass Anderssen nw i boer, med alle sinæ tilligelsæ och rettighed, inthet vndertaghit, huadt som helst thet er heller neffnes kandt, for *myn* siell, *myn* fadhers och modhers och alle vore foreldhers salighedtz skyldt. Thij tilbindher jeg mig och myne sannæ arffuinge att frij och frelsæ forskrefne Duholms closther och theres efftherkommere for huer

¹⁾ Derpå står en Side åben.

mandtz tiltaal, som thær oppa kan talæ med retthæ. Till vindnesbyrdt hengher jeg mith indsigle nedhen for thette breff med hedherligh danemendtz indsigler, som jeg bedher besigle med mig, som ere hærre Seueren i Lerop, herre Mattis i Clym, Pally Griis, myn kiere modhersbrodher, Jes Bondhe i Torop, Niels Bondhe i Bonderop och Gregers Knudzøn. Datum anno domini md secundo, die sancti Petri ad vincula.

137. Thenne forscreffne gardt fick fornæffnde Anders Itske aff hærre Anders Perssen, præst i Bodwm. *Littera sequitur.*

Jeg Anders Perssen, songnepræst i Bodhwm, kundgiøre alle mendt med thette mith obne breff, att jeg haffuer giiffuen och giiffuer nw velbyrdighe mandt Anders Itske myn gardt med alle syn tilligelse ligendes i Refsherritt i Twolom i Ybisoghen, som Oghi Tyressen nw i boer, till medgyfft med myn kiere brodhersdatter Metthe Morthensdatter til ewindelig eyendom, och tilbindher jeg mig och alle myne arffuinge, att frij och frelsæ forskrefne Anders Itske then fornæffnde gardt till euindeligh tiidt. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis domini Pauli Laurencii, plebani in Biistedt, necnon Mangui Borri in Hinnig, armigeri, est appensum. Datum anno domini mcdlxvij ipso die beatj Micaelis archangeli.

138. Fforskrefne hærre Anders aff Bodhwm køpt thenne gardt aff Ywer Mwnck till Hagardt. *Littera sequitur.*

Alle mendt thette breff seer heller høre leeses helsen jeg Ywer Mwnck aff Hagardh, vebner, kerlighe med gudt och gjør jeg vitterligt for alle mendt, att jeg haffuer soeldt och skædt och seeler och skødher hederlig mandt hærre Anders Perssen, songne præst i Bodhwm, jen myn gardt med alle syn retthe tilligelse och tilherels och retthedt, inthet vndertaghen, ligendes vtj Twollom i Ybisoghen i Refsherritt, til ewindelig eyendom, ffor huilken gardt jeg haffuer opboret guldt och sølf, redhe penninghe och fææ effther myn nøffwæ, saa att ieg tacker fornæffnde hærre Anders for godhe betaling, och tilbindher jeg mig och myn sand arffuinge att frij och frelsæ forskrefnæ hærre Anders och hanss sand Bl. 5. arffuinge then forskrefne gardt me (!) alle rettighedt til ewindelig tiidt. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum et nobilium virorum, videlicet Seuerini, prepositi Vesterwigcensis, Nicolai Petri in Veesby, Petri Magni in Tofftwm, Ywari Ericj

in Bothum, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno domini medlvij ipso die beate Margarete virginis et martiris.

139. Effther thenne hiemkøb tha bleff thenne same gardt lawebødhit och skott til tinghe. *Littera sequitur.*

Alle mendt thette breff seer eller høre leesæ helsser vij Per Knutzøn tingfoghit i Reffs herritt, Eschild Nielssen i Løngholm, thær riddher er, Ywer Mwncck och Ywer Erickssen, thær vebner ere, kerlighe med gudt och giøre vij vitterligt alle mendt, *quod sub anno domini medlvij sabbato proximo post festum sancte Marie virginis natiuitatis* tha var skicket for osse oppa Reffsherrittz ting och for flere godhe mendt hederligh mandt hærre Anders Perssen, soghen præsth i Bothum, eskett och fick jet fuldstandendes tingsvindne aff viij dane mendt, som var Lass Bongssen, Keldt i Odhegardt, Oluff Robrøssen, Lass Friiss, Nis Lauerssen, Per Oluffsen, Morthen Cristiernssen och Jes Perssen i Jestrop, huilke forskrefne viij dane mendt vondtnæ oppa theres godhe troo och sanninghe, atthet var thennum fuldwitterligt, att velbyrdig mandt Ywer Mwncck han haffde ladhit laffwebydhe jen gardt liggendes i Twolum, som Michel Lauerssen oppa bodhe, i tre samfuldt ting tilforn. Item vondne the forskrefne mendt, atthe soe och hørde then samme dag oppa fornæffnde ting, att forskrefne Ywer Mwncck han skæedt med kniiff och moeldt fornæffnde hærre Anders then fornæffnde gardt i Twolom till ewindeligh eiendom, och vedherkendhe han sig for alle mendt fuldt werdt, guldt och sølff och gotth fææ op at haffue born effther syn nyffuæ. Thi saa var vondnett wet the fornæffnde ottæ mendt, thet vindtnæ vij med thette vortt obne breff, vore indsigler forhængendes. Datum anno, die et loco, *quibus supra*, in testimonium premissorum.

140. Ginderop. Affkaldz breff sequitur.

Ffor alle mendt thette breff seer heller høre leesses kundgiør jeg Niels Crabbe til Tanderop, vebner, atthen gardt, som ligger i Ginderop i Tywdt, som Cristiern Nielssen nw i boer, er myn hustrues søsthers frw Carinæ Boesdatter, Hanss Barsbecks efftherleffuerskes, rett testamentt och sielgaffwe, som hwn gaff til Duholms closther i Morsø for syn ledherstedt och dielactighedt aff the godhe gerningher, som thær skall giøres, huilken gardt som hwn erfuedhe i rett arff effther syn forældher. Thij kendes jeg mig heller myne arffuinge inghen rett eller rettig-

hedt at haffue i forskrefne gardt eller gardtzes tilliggelse effther thenne dag, og gjør jeg forskrefne Duholms closther med thette mitt obne breff Bl. 6. jett fuldt aakaldt for mig och myne husfræ och vore efftherkommer sanne arffuinge till ewindeligh eye. Till vidnesbyrdt hengher jeg mith indsigle nedhen for thette breff med godhe mendtz indsigler, som ere Per Stygge hoss Duholm, vebner, Jess Perssen och Seuerin Griiss borgermesthrer i Nykøbing. Datum anno domini mdxij dominica proxima ante festum beate Marie Magdalene etc.

Item si contigerit fieri laffheffdt aut aliud robur super eandem curiam, stabit sequens spacium pro eo etc. ¹⁾).

141. Heltboregh.

Bl. 7.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsen jeg Moghens Nist i Tofftom, vebner, euindeligh med gudt. Giøre vitterligt alle mendt neruerende och komme skall, att jeg aff beraadt hwff och frij viillæ och myne husfrues Metthæ Friissdotthers for vores sieless helsen och andre vore foreldhers skødher, opladher och osse och vore arffuinge aldeles affhendher jen myn gardt, liggendes i Heltborrig soghen i Tywdt, som Nis Vistissen nw i boer, och skyller till aarlig skyldt iij pund korn, med then forscreffne gardtz tilliggelse, woett och tywrfft, inthet vnttaghit, till sancthæ Hanss closther Duholm i Morsso, huilken gardt fornæffnde closther haffuer i sith brugeligh pantt aff mig for xxvij marc, med sadhant vilkor att nar jeg och myn husfrue vill boo hooss forskrefne closter, tha skall prier fanghe osse jettth vell bygghet hwss och magh effther vore behoff och haffue och nydhe then samme fordeel, som Per Moghenssen haffdhe, sex kør, ij hesthe och xx foer paa closther marck till gressingh och self at betalæ hørdehleyæ, och then engh, som Per Moghenssen haffdhe, heller jen andhen saa goedt, och frij torregryfft. Item nar wij læster att boo hoss closther, tha skall jeg giiffue x marc redhe peninghe till fornæffnde closther. Item tilbindher jeg mig och myne rett arffuinge att frij och frelsæ forskrefne Duholms closter fornæffnde gardt for hwer mandtz tiltaal, thær oppa kan tale med rettæ. Till ydermere forwaring henger jeg mith indsigle nedhen for thette breff med andre godhe mendtz, som ere Lass Moghenssen, Per Swr, Erich

¹⁾ Derpå står 1½ Side åben.

Erickssen, Myck Erickssen och *Thomes Perssen*. Datum anno domini modlxxij¹⁾).

Bl. 8.

142. Villerslæ.

Jeg Gerloff Morthenssen, prier och forstandher i Øø closter, kundgior med thette mith obne breff, att ieg skiødher och opladher *sancti Johannis* closther Duholm tree byggeth gardhe till ewindeligh eyæ, jen liggendes i Tywdt i Villerslæ bydt, jen i Hesselberig i Morssø, jen i Vestheratzels i Morssø, som skyller *coniunctim* en lest korn, med sadhant skeell, at brødher i *forskrefne* Duholms closther skall holdhe iij messer hwer wghe for *sanctj Johannis baptiste* altere i *forskrefne* closther och iij begengelse hwertt aar till ewig tiidt, som theres breff indholler, jeg haffuer aff them. Tilbindher jeg mig och myne *afterkommere* att frij och frelsæ *forskrefne* Duholms closther *forskrefne* iij gardhe for hwer mandtz tiltaall, som paa kan tale med retthæ. Till ydermere forwaring hengher jeg mith indsigle nedhen for thette breff med andre dannemendtz indsigler, som ere hærre *Per Nielssen*, soghenepæsth i Tøtzæ, Jenss Kooss, vebner, Jes *Perssen* och Michel *Tordssen*, borgermesthre i Nykøbing, och Niels *Scriffuer*, borgher *ibidem*. Datum Duholm anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto, die Vilhelmi abbatis.

143. Item sequitur prier Gerlaffs atkomme oppa then gardt i Villerslæ.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses kundgiøre wij *Henrich Stamppæ*, *Moghens Stamppe* aff *Kierlingberg* och *Claws Jenssen* aff *Synderwang*, vebnere, euindelig met gudt och giøre vitterligt for alle, att wij med vore frij viillæ och beradt hwff haffuer opladhit, soldt oc skøtt och med thette vortt obne breff opladher, seeler och skiødher till ewindeligh eyæ hærre Gerloff Morthenssen, prier i Øø, jen vor gardt, liggendes i *Hasingherrit* i Tywdt vttj Villerslæ, som kalles *Dalgardt* och nw i boer *Jess Bugge*, som giuffuer sex pund korn til arlig skyldt med andre bedhe, med alle *forskrefne* gardtzens tilligelse och rettighed, agghere och enghe, hedhe och marck, woett och thywrтт, inthet vnttaghet, ehuadt thet helst er heller neffnes kan, som thær nw tilligger, och som thær aff arildstiidt haffuer tilleyett, och kendes wij osse gwldt och peninghe, fææ och fuldt werdt thær fore at haffue opboret aff *forskrefne* hær Gerloff Morthenssen till alle wor nyffwæ, och tacke wij

¹⁾ Herefter står 1½ Side blanke.

hannum for goedt betaling. Thij tilbindhe wij osse forskrefne Henrich Stamppe, Moghens Stamppe oc Claws Jenssen och wore arffuinge att frij och frelsæ forskrefne hærre Gerloff Morthenssen, hanss arffuinge heller och hwem han forskrefne gardt opladher, med thette wortt obne breff for hwer mandtz tiltaal, som thær kan oppa talæ heller hindher oppa kan giøre i nogher madhe. Till vindnesbyrdt och ydermere forwaring ladhe wij wore indsigler hengd nedhen for thette breff med andre godhe mendtz indsigler, som wij [bedhe] besigle thette breff med osse til vindnesbyrdt, som ere hærre Jens Poelssen, soghene præst i Haa, Jens Anderssen aff Mowctrop och Jepp Lwnaa, som webner ere. Datum anno domini mcdxc quinto, ipso die beate Agathe virginis et martiris gloriose.

144. Item nota om then gardt i Heselberrig i Morssø, primo pantt, vt sequitur.

Jeg Jens Anderssen aff Elstedt, vebner, gjør vitterligt for alle, att jeg vederkendes aff rettæ gieldt skyldig att were hærre Gerloff Morthenssen, prier i Øø, fyrretwyge lubesk gyldhen, som godhe ere och fult giøre och fyrretwyge lubesk marc danske penninghe, som nw i Nøriwtlandt er godhe och geeffwe, ffor huilke swm gwldt och penninghe ieg med myn kiere husfrues Ingheborrig Otthesdatters fuldbwrdt och samtycke i pantt setther forskrefne hærre Gerloff Morthenssen jen myn gardt liggendes i Nørherritt vtj Morssø i Hesselberrig, som Awe Trwdssen nw i boer, och giiffuer iij pund korn till arligh skyldt med alle forskrefne gardtzes tilligelse och rettighedt, aggher och eng, woett och tywrtt, inthet vnttaghit, ehuaadt thet helst er, med sadhant vilkor, att nar jeg eller myne arffuinge ville fornæffnde gordt ighen løsæ, tha skall løsning kundgiøres tre samfeld ting oppa Nørherritz ting for sancti Johannis dag mitsommer, och skall løsos oppa sancti Michels Dag thær nest efftherkomendes for forskrefne xl lubesk gyllen och xl lubesk marc danske penninghe, och skall tha skyldt och affgyfft følghe howett swmmen och Bl. 10. intthet aff regness i forskrefne swm gwldt och penninghe. Thær offuer tilbindher jeg mig och myn arffuinge att frij och frelse fornæffnde hærre Gerloff Morthenssen eller och hanss arffuinge fornæffnde gardt met alle syn retthe tilliggelse for hwer mandtz tiltaal, som thær oppa kan tale med retthe, saa lenghe till hwn lofflig vordher ighen løsdt i alle madhe, som forskreffuit staar. Till ydermere forwaring hengher jeg mith indsigle nedhen for thette breff medt myn kiere husfrues Ingborrig Otthes-

datter och med andre godhe *mendtz*, som jeg thær till bedher att besigle med mig til vindnesbyrdt, som ere hær Jenss Powelssen, soghenpræst i Haa, Hanss Barsbeck aff Tanderopp, Bordt Jenssen i Gyropp, vebnere. Datum anno domini mcdlxxxiiij fferia 2^a dominice inuocauit.

Item nota: vt fertur testimonia acquisitionis prioris Gerlaci super has *predictas* duas curias, *scilicet* in Atzels et Heselberrig, manserunt forte in Øø closter post obitum eius etc. ¹).

Haasingh.

- Bl. 12. Nota: thet boell oppa jett pund korn, som ffrwæ Carinæ Ericksdatter gaff, require supra *α primo* in littera, vbi habetur de Semby et Selns etc. ²).

145. Staxstropp.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsen jeg Jenss Powelssen, sognepæsth i Kettropp, ewindeligh med gudt och kundgior jeg for alle med thette mith obne breff, att jeg aff frij wiillæ och be-raadt hwff med myne wengers samtycke affhendher, skødher och opladher till Duholms closter i Morssø till ewig tiidt jen myn gardt liggendes vtj Staxstrop i Tywdt, som Benedicth Ebbesdatter nw oppa boer, och giiffuer till aarlig [skyld] ij pund korn med alle forskrefne gordtz tilliggelse, woett och thywrtt, alle fire vegne till marcemoedt, inthet vnttaghit, ffor myn kiere fadhers siell, Poell Jenssen, myn brodhers Moghens Powelssens, alle andhre myne foreldhers och alle godhe cristhnæ sielæ, med sadhant vilkor att prier och brødherskapp i forskrefne Duholms closther skall ladhe holdhe for forskrefne seelæ till ewigtiidt jen løsnæ messæ om wghen oppa tiisdag for sanctj Johannis ewangeliste altere i then søndhre cappellæ och twynghæ begingelse hwert aar till ewig tiidt, then førsthe then nesthe hellig wghæ effther sancti Johannis bap-tliste dag mitsommer, then andhen then nesthe wghæ effther alle helghens dag med saa manghe presthre, som hiemme ere, och tilbindher jeg mig och myne retthæ arffuinge att frij och frelsæ forskrefne gardt till for-skrefne Duholms closther for alle, som henne oppa kan tale met retthæ. Til ydermere stadfestelse och forwaring henger jeg mith indsigle nedhen for thette breff med andre godhe *mendtz*, som ere hærre Terchids,

¹) De 3 næste Sider er ubeskrevne,

²) Se Side 80—81.

soghenpræst i Haa, Anders Moghenssens i Mowttrop, Erich Abildgordz i Nees och Moghens Nielssens. Datum anno domini mcdlxxiiij feria quarta proxima infra octauas corporis *Cristi*.

146. Silstrop.

Alle mendt *thette* breff seer heller høre leesses helser jeg Jens Perssen Bomowæ *kærlige* med gudt och kundgiøre alle mendt nw ere heller komme schal med *thette* mith obne breff, at jeg med frij williæ och beraadt hwff stadfesther med myn søsther samtycke och williæ Marin Persdatter jen gardt ligendes i Selstrop i Thywdt, opladher, skødher och osse och alle wore arffuinge aldeles afhendher til *sancti Johannis* closter i Morsø Duholm, huilken gardt the haffuer haffdt i were for myn fadhers siele gaffwe, sidhen han dødhe, hwess siell gudt haffwe, och skulle the ok holdhe the begengelse och gudtz tienesthe for hanss siell, Bl. 13. som the haffue mig jetth och saffdt. Till vindnesbyrdt henger jeg mith indsigle nedhen for *thette* breff med myn kiere modhers indsegle, Indgierdt Jenss Kossis datter, Lass Moghenssen, Jepp Bagge, Bordt Jenssen och Anders Moghenssen, hwem jeg haffuer thær tilbedhit. Datum Duholm anno domini mcdlxij ipso die Valentini.

147. Tiilstedt.

Alle mendt *thette* breff seer heller høre leses helsen jeg Sophiæ Boesdatter, Erick Henrickssens efftherleffuerske, ewindelig med gudt och gjør vitterligt alle medt *thette* mith obne breff, att ieg aff beraedt hwff och frij williæ skødher och afhendher och aldeles opladher jen myn gardt liggendes j Tiilstedt soghen i Thywdt, som Oluff Henningssen nw oppa boer, med alle syn tilliggelse, intthet vndertaghit, till *sancti Johannis* closter Duholm i Morsø for myn siels helsen och myne foreldher med sadhant vilkor, att formandt i *forskrefne* Duholm skall giiffue mig hwertt aar saa mighit kornskyldt, som then gardt skyller, och fanghe mig *thet* anthen i Duholm heller i Salinghe indhen kyndermess, saa lenghe som jeg leffwer. Item skal formandt i Duholm fanghe mig jett hwss nw at poskæ nest komendes till mith behoff. Item skall jeg haffue oppa closther marek iij kør, iij swyn, xij foer, ij hesthe och holdhe *thette* fornaeffnde fæ vden closther skaye. Item skal jeg haffue frij tørregryfft oppa closther hedhe. Item skall jeg haffue saa mighit engh, som hærre Pally Jwll haffde hoos Rolstrop broo. Item skal closther were

myn arffuinge till the rorende penninghe, som jeg tiidt før, wdhen oc swo skedhe, at ieg giiffuer myn wenner thær noghit aff, om jeg icke tagher ordhens kledher. Item skall jeg giiffue hørdehe penninghe for mith fææ, som andre giøre, thær vedt closther boer. Item tilbindher jeg meg och myne arffuinge att frij och frelse fornæffnde closther then for-saffdt gardt med alle syn tilliggelse for hwer mandtz tiltaall, thær oppa kan talæ med rettæ. Till vindnesbyrdt och ydermere stadfestelsse henger jeg mith indsigle nedhen for thette breff med andre godhe mendtz, som ere hærre Anders i Frøslæ, Cristiern Torchildssen, Thomes Pedherssen och Lass Nielssen, borgermesthre vtti Nykøbing. Datum anno domini medxl septimo, sabbato proximo ante dominicam vocem jocunditatis etc. sub nostris sigillis etc.

148.

- Bl. 14. Tordropp *parochia*: jen gardt, Jens Clementzøn i boer.
 Vestheruandhit *parochia*: jen gardt, Torchildt i boer.
 Agherholm: jen gardt, Grauers i boer. Jen gardt *nomine* Dalgardt mett vidua modo *in habitat*. *Cetera bona ibidem require infra*, vbi Agherholm gardt.
 Twedsoghen: jen gardt nordhen, Mattis Frøst *in habitat*, jen gardt søndhen, *in qua Cristiern Poelssen*. *Ceteri in Twedt require infra*.
 Kabelstoff: modo Seuerin *Cristiernssen in habitat*.
 Viilsbøll: Mattis *in habitat modo*.
 Stientofft: Thomas *in habitat jam*.
 Ffrøkier: Oluff Torstenssen *in habitat jam*.
 These *forskrefne* gardhe och godtz er xxij *pund orde*, them køpthe closther aff hærre Preborn Podbusk.
Nota: Thær var taghit jordt fraa then gardt vtti Agerholm, *nomine* Dalgardt, och laffdt till Frøkier, forthi giiffuer the hwer ij *pund orde* til skyldt *etc*.
Nota: *hec omnia in sequentibus litteris, primo appropriacionis, secundo impigneracionis, notentur, sequuntur*.

149.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsser jegh Predbørn Podbusk aff Wosborrig, ridhere, euindeligh med gudt och kundgiøre med thette mith obne breff, att jeg haffuer skiøtt, soeldt och affhendhe och skiødher, seler och affhendher med thette mith obne breff

fraa mig och myne arffuinge till ewerdeligh eyendom alt mith godtz liggendes i Hillersleherrit i Thywdt till *sancti Johannis* och *sancte Marie Magdalene* closther Duholm i Morsso, huilket godtz forskrefne closther till forn haffde i pantt aff myn kiere fadher Clawss Podbusk, huess siell gudt haffue, och aff mig for femhwdhret marc i gott guldt och danske penninghe, och kendes jeg migh eller myne arffuinge inghen rettighed at haffue i thet godtz efther thenne dag, som er jen gardt i Nør Twedt soghen, som *Per Terchilssen* nw i boer, och giiffuer till aarlig skyldt jen pund bygh, jen gardt i Sønder Twed soghen, som *Henrick* nw i boer, och giiffuer ij pund bygh, jen gardt kalles Kabelstofft, som *Henrick Olssen* nw j boer, och giffuer ij pund bygh till arligh skyldt, item i Agerholm jen gardt, som *Per Jenssen* i boer, for iij pund byg, jen gardt ibidem, som *Jepp Massen* nw i boer, for iij pund byg, item i Viilsbøll, som *Anders Perssen* nw i boer, thoo pund byg, jen ødhe gardt, kalles Stientofft, for thoo pund byg, item i Vestervandhit jen gardt, *Torsthen Olufsen* i boer, och giiffuer iij pund byg, item i Tor-dropp, som *Kield* nw i boer, thoo pund byg, item *Frøkie* jet pund Bl. 15. byg, med forskrefne godtzes och gardes andre smaa bedhe, som er hwss, gardtz rom, tofft, agghere och enghe, stwg och ornwm, heedhe, moosæ och fiskewandt, forthæ och felleth, indmarck och wdmareck, intthet vnttaghit, ehvad thet helst er heller neffnes kan, att haffue, nydhe och beholdhe till ewindeligh eyæ, och kendes mig at haffue opboret xv hwdhret marc i gott guldt och danske hwit penninghe for fornæffnde godtz och gardhe, och tacke jeg them for goedt betalingh. Tilbindher jeg mig och myne arffuinge att frij, frelse och hiemle forskrefne Duholms closter forskrefne godtz, gardhe, eyendom och alle theres ret-tilliggelsæ, som nw tilligger och tilleyett haffuer aff arildz daghe, for hwer mandtz til taal, som oppa kan tale med retthæ, bodhe vertzlig och andelig. Skedhe thet saa, gudt forbywdhe, att forskrefne godtz, gardhe, heller noghit theres retthe tilliggelse och eyendom vondtness forskrefne closter fraa i noget retthegangh for myn eller myne affterkomere wore hiemles skyldt, tha tilbindher jeg mig och myne retthe sandt arffuinge att vedherligge forskrefne Duholms [closter] saa might godtz och saa gott i arlig skyldt oc saa well beleyligt indhen aarss dag och holdhe thet forskrefne closther aldeles skayeløst. Till ydermere forwaring och stadfestselsæ, saa att alle forskrefne articler skall holdes wslidheligh till ewigtiidt, som for stoer screffuit, henger jeg mith indsigle nedhen

for *thette* breff med *myn* kiere brodhers indsigle, Jenss Clawssen aff Skierme, med andhre godhæ mendt, som jeg bedher kerlighe besigle *thette* breff med mig, som ere hedherlig mandt prouest Gregers i Vesteruigh, prier Gerloff i Øocloster, hærre Pedher, prier i Grindhersle closter, hærre Pedher Nielssen, sognepræst i Tørtzæ, hærre Jenss Nielssen, *officialis* i Sønderherrit i Morssø, hærre Seueren Torbernssen, sognepræst i Hiercke, Thomes Jenssen i Koos, Ywer Erickssen i Kreyberig, Erick Erickssen och Jenss Koos, som vebnere ere, Moghens Laurissen och Jes Perssen, borgermesthere ere i Nykiøbingh i Morssø. Datum Woessorrig anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio, *dominica trinitatis*.

150. Nota: *thette* forscreffne godtz haffdhe closther i pantt tilforn, vt
patel in sequentibus litteris.

Kundgiør jeg Prøbørn Poedbusk, riddher, aff Voesborig med *thette* mith obne breff, att jeg haffuer venlighe loentt aff hedherlig mandt dochter *Cristiern Perssen*, prier vtti Duholms closter i Morssø, hwdhret marc i danske peninge offuer then swm peninghe, som *myn* fadher Clawss Podbusk, huess siel gudt haffue, loentt haffuer aff Duholms closter, saa som ere firehwdhret marc, som the *breffue* vduiser, som Duholms closter haffuer aff *myn* fadher oppa *fornæffnde* godtz, huilke *breffue* jeg fornyer nw med *thette* mith obne breff, saa at *thette* breff skal giøre fwth for them alle sammell, ffor huilke swm penninghe jeg framdeles tilpantt setther *forskrefne* Duholms closter thet godtz, som !)

Bl. 16.

151. Cappella *sancti spiritus*.

.....
arffuinge giøre hannum heller hanss arffuinge jen fwldt frij, fast, lofflig skødhe till herritzing oppa *forskrefne* gardt efther loghen. Til ydermere stadfestning, troghed och fast forwaring at thenne eyendom, hiemkiøb och ewig skiodhe skal och maa holdes, aldeles fwlt giøres och bliiffue

¹⁾ Her fattedes allerede i Arn. Magn. Tid en Mængde Blade. Brevets Slutning findes i P. Dyrskøts Brevbog (Ny kgl. Saml. Fol. Nr. 558) således: «min fader tilforn dertil pantsatte og de nu i være haver, som er een gaard i Westervand i Hiellerslev herrit, med saadanne vilkor, som udi pante brevet formelder. Datum anden dag for st. Michaeli (ulæseligen) aar 1458, vissere 1498 eller 1508». Overskriften over det følgende står naturligvis ikke således i Kodex, der her begynder midt i et Stykke, men står øverst i Randen på hver Side.

fast wdhen alle vilkor eller swigh, tha henger vij vore indsigler nedhen for *thette* breff vellelig med andre hedherlig och velbyrdig mendtz indsigler, som vij *kerlige* bedhe besigle *thette* eyendomsbreff med osse, som ere mester *Cristern*, prier i Duholms closter, hærre *Pedher Nielssen* bidem, hær *Gregers Nielssen*, *officialis*, *Jenss Anderssen* i Mowtrop, *Thomes Eschildzøn* i Skarum, *Atzer Vintther* i Nandrop, *Niels Bagge* i Hindborig, *Albrett* i Ebdrop och *Lass Reckehals* i Rolstrop, som vebnere ere, *Jes Perssen*, borgermesthere i Nykøbing, *Nis Jepssen*, *Jes Perssen Salingbo*, *Moghens Laurissen*, *Anders Michelssøn*, *Powel Perssen*, radmendt i Nykøbing, *Oluff Twerssen*, fogdhæ till *Nørherritz* tingh i Morsso, och *Jes Sweningssen*, bwndhe. *Screffuit* och *giuffuit* vndher gudz aar och fødzell md *secundo Nicopie vigilia sanctj Bartholomej apostolj*.

152. Panttbreff oppa jen gardt i Saling, som *Michel Nielssen* en nw i boer, *quam curiam magister Cristiernus ex pecuniis acquisitis habet pignus ex parte cappelle prepositi vt sequitur*.

Jeg *Marin Persdatter* aff *Hollemgardt*, *Malthe Jwells* efftherleffuerske kendes i *thette* mith obne breff aff retth vitterlig gieltdt och venlig loen skyldig att were renliiffuit mandt mester *Cristiern*, prier i *Duholms closther* i *Morsso*, hwndhret marc danske peninghe, ffor huilke swm peninghe jeg hannum nw i pantt setther jen myn gardt ligendes i *Ramsing soghen* i *Saling*, som kalless *Viisholm*, och *Michel Nielssen* nw j boer och giiffuer till aarlig skyldt ij *tonner* roffw och ij *tonner* byg, jeth *hardepund* smør, ij marc till gesthri och skoffwoghen och fødhe nøedt at holdhe, att nydhe och brwgte till *sancte trinitatis* cappell vtti *Nykøbing* for seth frij brwgelig pantt till saa lenghe, *forskrefne* gardt vordher *forskrefne* mester *Cristiern* lofflig afløesd for *forskrefne* swm peninghe. Skeer thet saa, *forskrefne* gardt vordher hannum hær forindhen aff vondhen i noghen retthe gang, tha beplicther jeg mig och myne arffuinge att vederliggæ hannum och hanss efftherkommere oppa *forskrefne* cappels vegne saa goedt jén gardt ighen i skyldt och eyendom, som *forscreffuit* staar, och holdhe hannum aldeles thet vdhen skaye. Item nar *forskrefne* gardt skall ighen løses, tha skall thet kundgiøres ij samfuldt ting nest fore mitsommer till *Nykøbing* i *forskrefne* *Morsso* och løses *sancti Micaelis* dag thær nest effther, och tha skall peninghen vdgiiffues i *forskrefne* *Duholms closther* och ey aff regness i hodhe swm i *noger* madhe. Till vidnesbyrdt hengher jeg mith indsigle nedhen *thette*

breff med myn kiere brodher, Jenss Perssen Bomøffwe, Moghens Thomessen i Damsgardt, vebnere, Nis Jebssen och Niels Scriffuere, radmendt i forskrefne Nykøbing. Datum anno domini mdxv feria quarta ante Johannis baptiste.

153.

- Bl. 17. Item nota: Thær ligger ij gardhe i Tydt i Norssoghen, vtti Vorning, jen, som Michel Moghenssen i boer nw och giiffuer ij pund ordeï, och jen, som Thomes Olufsen i boer och giiffuer ij pund ordeï etc. Them fick closther till vedherligghe for ij gardhe i Fallele i Morssø, som vorttther (!) closther affwondhen tilforn aff Erick Styggæ. The skyllett vj pund korn och stoedt i pantt for lx gyldhen, och Jenss Spendt i Ølandt var thær begyndelsæ och endhe till etc. The pantt breffue haffuer frw Carine aff Ølandt hoss sig, the reiser xxx marc høgher en the andre etc., sequens spacium stabit pro illis etc. ¹⁾).

154. Nota: eyengdomsbreff oppa then gardt vtti Jørsbo, de qua habetur panttbreff supra a septimo ²⁾).

Jegh Pedher Kydh aff vaben kundgiører, kendes och obnebarer (!) giører for alle mendt nw ere och komme skulle med thette mith obne breff och med myn frij viillæ och beraadt hwff och myn arffuinges samtyckæ och fwldbordt i myn frij velmæckt, vidskaff och beraadt hwff nw strax seeller, skødher och frij hiemkiøb giører till ewindeligh eyæ hedherligh och velbyrdigh mandt prouesth Henrick jen myn arffwegardt och goedtz ligendes i Nørherritt i Morss i Jørsbo soghen, som nw Lass Michelssen i boer och giiffuer till arligh skyldt jen halff lest korn, hønss, smør, goess, lam och andre smaa skatt etc. Cum omnibus appositis articulis solitis in alienacionibus et appropriacionibus bonorum immobilium etc. jn fine habetur. Till vindnesbyrdt hengher jegh mith indsigle for thette breff med flere danne mendtz indsigler, som ere mesther Cristiern, prier i Duholm, Gregers Nielssen, officialis i Morssø, Thomes Eschildssen i Skarregardt, Atzer Vintther, Ywer Clawssen, Niels Bagge, Albertt Mwss, Lass Reckhals, vebnere, Jess Perssen, borgermesthere i Nykøbingh, Anders Michelssen, raadmandt ibidem, och Mattis Scriiffuer. Datum anno domini md secundo ipso die beatorum martirum Johannis et Paulj in Nicopia.

¹⁾ Derpå står $\frac{1}{2}$ Side åben. — ²⁾ Dette findes ikke mere.

Nota: laffheffdt oppa Jørsbo require infra scriptum.

Nota diligenter, at thenne forskrefne gardt var i closther were i Bl. 18. gamlæ daghe, och jen, som heedht Erich Kiidt fickt (!) then aff closther till skyffth for godtz i Eyrslæ och Elso¹⁾, och sidhen kôpthe prouest Henrick then aff Per Kydt, och før en then skyfft gyck, tha haffdhe closther haffdt then gardt i rowligh heffdt vtj iij och xl aar etc. Testimonium habetur de super och laffheffdt sub datis mcdlxxiij tempore Bartoldi Thome, prioris in Duholm²⁾.

155.

Item nota om then gardt, prouest Henrick aff dødhe i Nykøbing, som Bl. 19. ligger nest søndhen till then Helliandz gardt och nordhen till præstgyldhehwss, som bispens [officialis] nw haffuer i were aff closthret etc., then gaff prouest Henrick till the xiiij nødhelplers cappell med thet andhit gotz, credens, quod cappellanus ibi resideret, si necesse foret. Then gardt kôpthe prouest Henrick aff hærre Jeb Perssen, sognepræst i Frøslæ vtj Morsø. Item hær Jeb fick then aff syn brodher, hær Anders Perssen, præst j Veersslæ, bodhe till køb sompt ocsaa till arffs. Item breffue, att hærre Anders Perssen fick then gardt aff Lass Nielssen Tintelss, borger i Nykøbing och aakall aff husfrue och hanss søn. Item breffue, att Lass Nielssen Tintels fick then aff Bord Jenssen, vebnere, aff Vlstrup. Item breffue, att Bordt Jenssen fick then aff Jess Nielssen Sielensfaer. Item Jess Nielssen Sielansfar arffuit then effther syn brodher hærre Pedher Sielansstaer, cuius corpus sepultum est apud nos etc. Super hiis omnibus habentur cauciones sigillate etc. notate in dorso.

156. *Cirographus domini Henrici prepositi vt supra de libera et mera voluntate scriptus, vbi super fundacione huius inter cetera sic habetur.*

Huilke gardhe och gotz etc. jeg vill vndæ i wære och forswar till ewigtidtt att haffue, nydhe och brwghæ till skellighedt och redelighedt, saa thet kan bliiffue ved syn mackt, hedherlig och gudhelig mendt mesther Cristiern, prier i Duholms closter, conuentt och alle efftherkomendes prier till forskrefne closther och att antwordhe them forskrefne gotz i myn velmackt med breffue och penninghe, om noghit aff godtzit løses,

¹⁾ I Randen står: vide supra a septimo (hvilket Blad fattes).

²⁾ Derpå står 1½ Side tom.

med saa skeell, vilkor och forordt, at *thet* gotz skal ey seless heller afhendes, men om noghit gotz ighen løses, tha skall the penninghe gemness och forwares och ey forkommes i noghre madhe, men købe heller pantthe jordtgotz heller renttæ ighen *framdeles* for *forskrefne* peninghe i alle madhe vdhen swiig heller falskfwndt. *Item* om saa skeer, atther vordher jett closther regell heller ordhen i then helliandshuss, tha skall *forskrefne* prier och conuentt antwordhe the godhe mendt, thær kommer, *thet* godtz och peninghe och taghe forwaring ighen, att gudz tienest skall opholdes *etc.* Och om gudz tienest ey holdes, tha skall *forskrefne* gotz och penninge komme til Duholms closter ighen vdhen noghens gien-sielsæ *etc.* *Sequitur:* *Item* er myn begerendt aff ether kiere hærre prier och conuentts brødher for gudtz skyldt, atti viillæ *annamme* *forskrefne* gardhe och godtz, jordt och enghe til ether att nydhe, haffue till ewig tiidt, och giiffuer thær aff aarlig aar till godhe redhæ cappellaen for syn tienesthe *etc.*, och haffuer mig i ethers brødherlag och bedher for mig, som for andre *benefactoribus ordinis etc.*

157. Affkaldt aff frw Botildt, prouest Henricks søsther och arffuinge.

Jeg Botildt Oluffsdatter herre Henrick Oluffsens jennesthe søsther och arffuinge, kundgiøre med *thette* mith obne breff, att jeg med myne
Bl. 20. venners raad och samtycke vndher och opladher till *sancte* cappell i Nykiøbing alle *thet* eyendomsgotz och panttegotz, som myn kiere brodher *forskrefne* her Henrick Oluffsen till gaff till *forskrefne* cappell i syn vellmact, som the *breffue*, the oppa giordhe ere, ydermere indholder och vdwiiser, och stadfesther jegh *forskrefne* *breffue* och testamentt med alle synæ [ord] och articke med *sadhant* skeell, atthen dafflig messæ, som han stickthæ i *forskrefne* cappell, skall holdes vedt mact till ewig tiidt, och kendes mig eller myne arffuinge inghen rettighedt effther thenne dag i *forskrefne* gotz i noget madhe. Till ydermere forwaring och stadfesthelsæ henger jeg mitt indsigle nedhen for *thette* breff med flere *danemendtz*, huilket (!) jeg bedher *kærlighe* besigle *thette* breff, som ere hær Michell Marquordzøn, præsth i Nykiøbing, hærre Jens Laurissen, præst ibidem, myn kiere swaffuer Jens Spendt i Ølandt och Boo Michelssen, borgermesther i Nykiøbing. Datum ibidem anno domini mdij *dominica* infra octauas *natiuitatis Marie virginis gloriose.*

158. Confirmacio domini Johannis regis.

Vij Hanss med gudtz nade Danmarcks, Swerrigs, Norges, Vendes och Gottes koninghen, hertug i Slesuig, Holsenn (!), Stormarn och i Ditmerschenn, greffue vtti Oldhenborrig och Delmenhorst gjør alle vitterligt, att for ossæ var skicket oss *elskelige* mesther *Cristierns* budt, priers i Duholm, med jett breff aff *Nørherritz* tingh i Morssø, lydendes, att *dane* mendt vindnett haffue, att prouest *Henrick* i Norss (!) skiotthe thær *hærre Gregers Nielssen*, forstandher at then helliandzhuss i Nykøbing, oppa then helligandz vegnæ till the xiiij nodhelpers cappell och altære till euindeligh eyæ for messer och gudz tienesth for theres sielæ, som thet breff indholdher, jen gardt liggendes vtti *Seyerslæ* soghen i *Skranderop* i *Nørherritt*, *Lass Vintter* i boer, och then gardt han hagdhe i Nykøbing och alt hanss købegotz och panttegotz, som han hagdhe i *Nørherrit* och *Sønderherrit* i Morssø och i Nykøbing, huar thet paa findes kan, vnder-taghen jen gardt i *Fladde* och jen i *Tøtzæ* soghen, som thet breff thær om ydermere vduiser, huilket breff vij nw stadfesther och vedt syn fwiidhe macht *dømmæ* vedt alle ordt, pwncthæ och articlæ, som thet indholdher, fforbywdendes alle, ehuo the helst ære eller vere kandt, *forskrefne hærre* prier paa *fornæffnde* cappels och alteres vegnæ, som *han* er wergæ och forstandher till, oppa *forskrefne* godtz eller noghit theres rettæ tilligelsæ moedt *fornæffnde* breffs ludelsæ att hindhre, forfang at giøre eller i thet saag i noget madhe wforrettæ, saa lenghe noghre kommer for ossæ med bedhre beuisning ppa vortt rettherting. Datum Linduid in *profesto beati Siluestri pape anno domini md septimo, nostro ad causam sub sigillo, teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro.*

159. Dom aff Viborrig landztingh.

Moghens *Mwnck*, landz dommere i *Nørjwlandt*, *Cristiern Anderssen*, *Jenss Huass*, dommere, giøre alle vitterlig, at aar effther gudz byrdt mdxxij *löverdag* snapsting oppa *Viborig* landztings radhuss var skicket velbyrdig *Niels [Friis]* aff *Wayskiergard* och haffde tiidt steffnidt hedherlig mandt mester *Cristiern*, prier i *Duholms closter* i *Nykøbing*, for noghit BI. 21. gotz, velbyrdigh mandt prouest *Henrick* gaff till the helghe trefoldighetz cappell i *Nykøbing*, och møttæ *forskrefne* mester¹⁾ *Cristiern* hær i dag och læd leese jet skodhe breff saa lydendes, thet *forskrefne* prouest

¹⁾ forskrefne mester står 2 gange.

Henrick haffde vndhit och giiffuit till forskrefne cappellæ alle hans købegotz och pantthegotz, som han haffdhe vtti Morsse och i Nykøbing, for jen daflig messæ att holdhe for the xv (!) nødhelplers altere i forskrefne cappell, och loedt forskrefne mester Cristiern leese jett obne breff, som velbyrdig quinnæ ffrw Botildt, forskrefne prouest Henricks søsther, haffde och giiffuit och stadfest forskrefne gotz och breffue till forskrefne cappell och kendes sig eller syn arffuinge inghen loedt, diell eller rettighet att haffue till forskrefne gotz, medt saa skeel forskrefne gudz tienest holdes wed makt. Thær till swaredhe forskrefne Niels Friis och meentthe, atthet var forlidhit gudz tienesthe i jen daflig messæ for saa meghit gotz, och meentthe ocsaa, att hannum bordhe att haffue forskrefne gotz i forswar, effther thi han var prouest Henricks arffuinge, och gaff the them i rettæ thær om oppa bodhe sidher. Tha saffde vij saa thær oppa for rettæ, att forskrefne gotz bør att bliiffue och vere till forskrefne altere och cappell, och forskrefne mester Cristiern oppa clostheres vegne att haffue thet i forswar effther pawenss bolless lydelsæ, han thær oppa haffuer. Item vortthe thet oc saa taledhe hær i dag mellom forskrefne mester Cristiern, Niels Friiss och hanss medarffuinge, att skall thær mere gudz tienesthe holdes aff forskrefne godtz en then daflig messæ, tha skall bispem aff Venditzel och the godhe brødher i Nykøbing præst gyldhæ haffue fuldt mackt att giøre thær jen endeligh skickelsæ oppa. *In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus et inferius sunt impressa*¹⁾.

160.

.....
 Bl. 22. largiaris. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis domine millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio nonis aprilis pontificatus nostri anno quintodecimo etc.

161. Sequitur persecutio huius bulle per abbatem Sorensem.

Ffrater Petrus dei et apostolice sedis gracia abbas monasterii de Sora, cisterciensis ordinis, Roskildensis diocesis, venerabilibus et in Cristo carissimis preceptoribus et fratribus domus sancti Johannis in Duholm, hospitalis sancti Johannis Iherosolimitani, Burglundensis diocesis, eternam in domino salutem. Litteras sanctissimi in Cristo patris et

¹⁾ Derpå fattes 1 Blad.

domini, domini nostri Eugenij diuina prouidentia pape quartj sub vera eius bulla plumbea nuper accepimus in mandatis, quatenus super constructione capelle, quam vos infra limites parochialis ecclesie sancti Clementis in Nykøbing dicte diocesis de propriis bonis vestris vel aliis ex fidelium suffragiis sub vocabulo sancti spiritus edificare facere cepistis, deberemus informacione preuia licentiam vobis apostolice sedis ad huiusmodi cappellam vltcrius construendam et perficiendam concedere et alias oportune prouidere, nos igitur diligenter attendentes propositum vestrum in eadem operatione consistere bonum et pium et quod animarum profectibus subuenire poterit in futurum, vt eandem cappellam vltcrius ut premititur construere et erigere et ad sui perfectionem deducere seu construi, erigi et perfici, facere valeatis, plenam et liberam vobis per presentes auctoritate apostolica licentiam impertimur, decernentes ipsam cappellam milicie sancti Iherosolimitani et domus vestre membrum existere et ab ipsa domo vestra dependere debere imperpetuum, saluo semper iure supradicte parochialis ecclesie sancti Clementis. Insuper eadem auctoritate firmiter inhibemus, ne aliquis cuiuscunque status existat se absque vestro consensu de ipsa cappella vel eius dispositione aliququaliter intromittat seu quidquam sibi temporaliter vel spiritualiter in ea vendicare presumat. Datum Sore sub appensione sigilli nostri die xvj mensis julij anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto etc.

162. Sequitur confirmacio regis Cristierni senioris.

Wij Cristiern med gudtz nadhe Danmarcks, Norges, Vendes och Gottes konningh, greffwe i Oldhenborrigh och Delmenhorst gier vitterligt alle mendt, som nw ere och komme schullæ, att wij aff wor sonderlig gwnst och nadhe swo och gudt och sancto Johanni baptiste till loff och ære haffue vntt och tillagth och vnnæ och tillegghe med thette vortt obne breff then helligandz cappell i Nykøbing i Morsso till sancti Clementz kircke, som rett sogne kircke er i samme stedt Nykøbing i alle madhe, som wij thet med gudt och aff rettæ giore mwæ, swo att rett sognepræst att forskrefne sancti Clementz kircke skall styre och forsee forskrefne Cappel med gudtz tienest och andre stycke, som thær till hører, som thet kan skelligsth och gudheligsth till gaa. Thij Bl. 23. forbywdhe wij alle, ehuo the helsth ere, och besynderlig wore borgher i Nykøbing forskrefne sogne præst att sancti Clementz kircke hær vtj i noger madhe att hindhre heller hindhre ladhe vndher vortt konghelegh

heffndt och wredhe. Datum castro nostro Wordhinborrigh dominica proxima post festum beatorum Remigii et sociorum eius confessorum, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini mcd quinquagesimo primo etc.

163.

Nota quomodo Gerardus episcopus Burglundensis inhibuit suo tempore, ne quis de clericis aut laicis sue diocesis intromitteret se in aliquod huiusmodi capelle contra voluntatem preceptoris et fratrum in Duholm, exemplar habetur in antiquiori registro.

Item then helligandtz hwss haffuer ij tonnas ordei till skyldt hwertt aar aff jett stycke jordt i Solberigh och jett pund ordei aff jett boell vttil Synderdraby, nullum tamen habetur testimonium in scriptis.

Item habetur littera, qua prior in Duholm et ciues Nicopie fuerunt concordati super dispositione capelle et domus pauperum etc. Littera signata in dorso: Cappella sancti spiritus Nicopie¹).

164. Registrum in bonis capelle sancti spiritus alphabeticæ.

Vester Atzeld jen gardt, køpt, require *axij* et *xijj*.

Bjørndrop j gardt, køpt, require *ax* et *xi*.

Ffortoftt jen gardt, køpt, require *a octauo*.

Huidberig j gardt, køpt, require *axi* et *xij*, vide j.

Jørsbo j gardt, primo køpt, require *a quinto* et *a sexto*, et vide in annotacionibus.

Jørsbo secundo j gardt, pant, require *a sexto* et *a septimo*.

Skranderop j gardt, køpt, require *a primo*, 2°, 3° et 4° ad longum.

Solberig jen gardt, pant, require *a nono* et *x^o*, nota quomodo.

Vorning i Tydt nota om ij garde, pantt, require *a xiiij*.

Ramsing i Saling, nota om jen gardt, pant, require *axiiij* et *xiiij*.

Nykøbing, prouest Henricks gardt, nota totum ibi, require *axvjto*.

Scotatio prepositi placitalis in omnibus bonis suis emptis et impignoratis in Morssø et Nykøbing ad cappellam sancte trinitatis principaliter habens then gardt i Skranderop propter causas. Require *a primo* et *secundo*.

¹) Derefter er i Hdskr. på Arne Magnussens Tid indsat en Mængde hvide Blade til Tegn på, at meget fattes; bagi er på næstsiste Side (Bl. 35) indsat et Register over foregående Breve, der hører hertil og derfor meddeles her.

Cirographus prepositi super fundacione eiusdem capelle, require axvj.

Afkaldt aff prouest Henricks søsther, *require axvij.*

Dom aff Viboriglandzting, *require axviiij.*

Confirmacio domini regis Johannis axvij.

De *confirmacione* et *fundacione* et *testimoniis* super locum capelle *habetur in antiquiori r[egi]stro. Eciam hic axix et xx et xxj.*

165. *Ecclesia sancti Clementis.*

Bl. 24.

Nota quomodo quondam fuerunt lites inter Duholm et Nicopiam, affirmantibus ciuibus, quod ecclesia sancti Clementis esset ecclesia regalis, et quod rex haberet iws iustuendi etc., vnde sequentia testimonia.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses, helsser vij Niels Erickssen aff Aasdall, thær vebner er och foghit i Nørherrit i Morssø, Jens Skram aff Toedbøll, riddher, Gwdick Gwdickssen aff Gjørupp, Jes Mattissen aff Torpp, Michel Pedherssen aff Alstedt, Ysaac Jonssen aff Fladde och Biørn Nielssen aff Hesselberig ewindeligh med gudt. Vij kundgiøre thet alle nw ere och komme schall, att aar effther gudtz byrdt twsindt firehndhret tyffue oppa thet andhit then tiisdag nest fore *sancti Valentini* dagh var skicket for osse och andhre godhe mendt tha neruerendes oppa Nørherritz tingh i Morssø thenne brefferør Jenss Brwen, formandt i *sancti Johannis* closther i Duholm i Morssø, fick och framleddhe jeth fwltd tingsvindnæ medt ottæ danemendt, saa som vare Jenss Morthenssen aff Skarem, Nis Kyrtt aff Heselberigh, Per Jwl aff Tøtze Lass Owessen, Swening Boessen, Poel Torsthenssen aff thet same stedt, Poell Nielssen aff Ethersløff och Visty Moghenssen aff Fladde, huilke forskrefne ottæ dane mendt vintnedhe oppa theres sanne, att *sancti Clementis* kircke i Nykøbingh [haffuer] verit aff gamle daffue Vettels . . . Rolstrops sogne
. Item vintnedhe atthe haffdhe aldri hørdt heller spwrdt aff noghen mandt, thær nw leffuer heller till er, thet nogher andre en biskop aff Bwrglum haffuer forleentt¹⁾ heller giiffuit *sancti Clementis* kircke fornæffnde heller och presenterett thær noghen mandt till, før en brødher aff *sancti Johannis* closther i Duholm fick fornæffnde kircke i theres være. Thet the vindnet, som for-

¹⁾ et følgende haff er overstreget.

screffuit staar, thet hørdæ wij och saa, thet vindnæ wij med wore indsigler. Giiffuit aar, dagh, stedt, som for er saffdt.

166. *Nota: aliud testimonium de post annos xij de eodem placito Nørherrit.*

*Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Visthy Thordonis, aduocatus placiti Nørhærret i Morssø, Johannes Frost, Magnus Magni, Petrus Magni, armigeri, Ysaac Jone, Laurentius Brwn øffwe, Esbern Snefogell, proconsules opidi Nykøbing, Cristiernus Hordt, Nicolaus Menikini necnon Jacobus Tuonis, burgenses ibidem, salutem in domino sempiternam. Noueritis vniuersi presentes et futuri, quod sub anno domini millesimo quadringentesimo trecesimo tercio proximo die placitali in placito Nørherrit post festum sancti Andree apostoli coram nobis et aliis quam pluribus fidedignis vir religiosus et discretus dominus Laurentius Johannis, prouisor domus ordinis sancti Johannis Iherosolimitani Duholm personaliter [constitutus] plenum placitale testimonium, videlicet octo virorumLaurencii, Johannis Bundonis, Se
. Johannis Thome, Yuari*

Bl. 25. *integraliter et produxit; qui quidem viri in verbo veritatis testabantur, quod ecclesia sancti Clementis Nicopie ex prouincia Nørherrit, videlicet villis Venner et Vettels, edi ficataest et primitus fundata, ac prior necnon fratres domus ordinis sancti Johannis Iherosolimitani Duholm in vera possessione circa quinquaginta annos sine impetitione ac reclaracione omnium quorumcunque libere habuerant, et nusquam (!) rex vel regiam aliam presentacionem vel donacionem fecerat in hunc diem ecclesia de eadem. Sicut vidimus et audiimus, sic testimonium perhibemus nostris sub sigillis. Datum et scriptum anno die et loco supradictis.*

167. *Nota: quomodo ciues Nicopie semel scripserunt regi pro eadem ecclesia et sacerdote.*

Illustrissimo principi ac domino domino Erico dei gracia Danorum Swenorum, Noricorum, Slauorum, Gotorumque regi et duci Pomeranorum, Ebbo Nicolai, Brwn øffwæ, proconsules, Tuo Torchilli, Thomas Petri, Petrus Torchilli, Cristiernus Nicolai, Tyco Micaelis, Torchillius Nicolai, Johannes Deghen, consules, Johannes Kool, ciuis ville Nicopie in Morssø, debitum ac humile seruicium, et nos inquantum possumus ad omnia vestra beneplacita beniuolos fore pariter et paratos. Homo angaria compulsus libenter illum visitare desiderat, a quo subsidium esti-

mat rehabere. Vestre quidem gracie ac dominacionis magnitudini notum facimus per hec scripta, quod ecclesia sancti Clementis Nicopie intra nostre ciuitatis limina, dicta byfredt, iacet, et nunquam villa nostra Nicopia aliam ecclesiam parochialem habuerat quam eandem, vnde prouisor domus ordinis sancti Johannis baptiste de Duholm ac fratres sui eandem ecclesiam circa quadraginta annos habuerant et nobis ad salutem animarum nostrarum ac parentum nostrorum preuerunt, vt illis regraciamur et nobis alius plebanus non bene vtilis esse poterit quam eidem. Jam vero dominus noster episcopus vnum presbiterum in eadem ecclesia nobis non vtilem per officialem suum nouiter introduci iussit ordini sancti Johannis in dampnum et nobis in obprobrio pariter atque dampnum. Quare dominacionem vestram aggredimur humilime exorando, quatenus gratiam vestram de commodo nostro in huiusmodi dignetur cogitare, quoniam gracia vestra et ordo beati Johannis baptiste maximam possessionem terrarum habent parochia in eadem. In Cristo viuite feliciter et valete. Scriptum Nicopie nostris sub sigillis.

168. Sancti Georgii møllæ.

Bi. 26.

Nota: thenne møllæ er then thær ligger emellom Nikøbing och Duholm, then hedher originaliter sanctj Georgij møllæ, och sancti Georgij cappel, que vocatur in fundacione domus leprosorum, then stoedt vester och sønder i byen oppa the 'ij gardstedt, som Seueren Bwndhe och Maren Tygesdatter nw¹⁾) oppa boer. Ex relacione antiquorum sepius auditum est, quod tota terra inter illum locum cappelle et molendinum est de jure terra sancti Georgij siue domus leprosorum, quam tamen terram ciues iniuste per vim occupauerant.

Nota: atkomme oppa thenne møllæ habetur sufficiens in fundacione. Sequitur laffheffdt.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsser Swening Bwndhe, konghens foghit oppa Nørherritz ting i Morsø, Ebbe Sweningssen, soghen præst i Seyerslæ, Stranghy Mwss, Eyler Twn, Voghen Anderssen, vebnere, Jes Moghenssen i Fladde, Per Swendssen ibidem och Niels Frendssen i Nørdroby euindeligh med gudt, kundgiøre med thet vortt obne breff, att aar effther gudtz byrdt mcdlxxiiij tyngsdag nest effther gudtz legomsdag for osse och flere godhe mendt oppa fornæffnde Nørherritz tingh skickendes var hederligh regelbwndhen mandt prier

¹⁾ I Randen står 1527.

Bertill i Duholms closther i Morssø, esket och fick jett fwlt tingsvindne aff ottæ wwiildighe dane mendt, som vare Eyler Twen, Anders Owessen, Jess Moghensssen i Fladde, Anders Jebssen i Hwnerop, Lass Katt i Droby, *Cristiern Laurissen* i Skarem, Nis Griiss i Nandrop och Per Massen i Galtrop, huilke forskrefne mendt vondne oppa theres godhe trooff och sanne, atthe saa och hørdhe then samme dagh oppa forskrefne tingh, ath velbyrdigh mandt *Erick Erickssen* och *Thomes Perssen*, fornæffnde prier Bertils laffheffdz loghoringh, the kundgiordhe och saffdhe thet obenbarligh i goedt lydt, att han selff tollffthe med godhe selfeygher then samme daghe giordhe syn laffheffdt oppa closthers møllæ med dam och dams-bondt, floedt och flodstedt, offwen och nedhen, med frij stoffning alle fire vegne til marckmoedt, som aff gamle tiidt haffuer verett med frij demnynggh fraa Hardeholm och ind till møllæ, och swor thet indtill Duholms closthers rett jenner eyendom och thær till alle sanct Jørgghens jordt, eehuar thet helst oppa kan findes i Nykøbing. Atthet laffheffdt var saa kundgiordt, som for staar screffuit, och lafflig tilforn tilbødhit och tilfwndhit aff fogdhen och herritzmendt aff tinghe, thet the saa vondne, som forstaar, thet vindne vij *met* vore indsigler nedhen for thette breff. Giuffuit aar, dagh och stedt, som forstaar.

169. Nota: dehinc post septem annos discernabant veredici de rure suo juramento, vt sequitur.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsser Bertill
 Bl. 27. Kooldt, konghens foghit oppa Nørherritz tingh i Morssø, Per Nielssen, soghne præst i Tøtzæ, Niels Eschilssen aff Skarregardt, Per Clawssen i Rolstrop, Atzer Vintther aff Nandrop, Jenss Bordssen aff Tøtzæ, Anders *Cristiernssen* aff Toedbøll, vebnere, Swenning Bwndhe, *Cristiern* i Purop, bøndher, Andhers Owessen, Per Skamelssen och Jess Nielssen i Bierby euindeligh med gudt och kundgiøre med thette vortt obne breff, att aar effther gudtz byrdt mcdlxxxj tiisdag nest forre sanctæ Pedhers och Powels appostolers dagh oppa forskrefne tingh skicket var hedherligh renliiffuit mandt hærre Poell Sweningssen, prier i Duholm, esket och fick jet fwldt tingsvindne aff ottæ wveeldighe dane mendt, som ere Jenss Bordssen, Swening Bwndhæ i Heselberigh, Andhers Owessen i Alstedt, Per Skamelssen i Blaborrig, Jes Nielssen i Bierby, Oluff Twerssen i Biorndrop, Nis i Nandrop och Nis Frendssen i Droby, huilke viij dane mendt vondne och saffdhe oppa theres godhe troff

och sanne, atthe saa och hordhe then samme dagh oppa fornæffnde tingh, att Swend Bwnæ i Swndby kundgiorde, saffde oppa alle sandmendtz vegne i fornæffnde Nørherrit, huilke the alle neruerendis hoss vare och tilstoedt, atthe haffde giordt theres sandmendtz toffw emellom gudtz hwss och bwndhen, fførst om sanctæ Jørgkens møllæ med dam och damsbondt, floedt och floedstedt offuen och nedhen, frij stofnyng fire vegne till marckmodt och thær till frij dempnyng fraa møllæ och till Mattis Lægess gardt och saa søndher oppa till fiordhen och thær offuer alt santth Jørgkens jardt. Item then haffue østhen till Rolstrop, som indgraffwen var, sex aggher nordhen Rolstrop oppa then holm, och Porshaffwe, thet swore the till sancti Johannis closther Duholm for ornom, stvghæ och jenmerck till ewindeligh eyendom. Atthe saa vonnæ, som forstaar screffuit, thet vindne wij med wore indsigler hengendes nedhen for thette breff. Giiffuit aar, dagh och stedt, som forscreffuit.

170.

Nota: thær er ij tingsvindne oppa papier aff Nørherrit och Sønderherrit vndher datum mcdlxxxj, lydendes, att xxiiij mendt vidner, atthen grwndt, jardt och dempnyng, som sanctj Johannis møllæ staar oppa emellom closther och Nykøbing, thet er sanctj Johannis closthers rettæ jenmerck och grwndt med dam, damsbondt, floedt och floedstedt, offwen och nedhen, med frij dempnyng och støffwerom, som nw er och aff gamlæ tiidt verett haffuer, och aldri them kan lengher myndes en sanctj Johannis closther haffuer haffdt then forskrefne møllæ med syn friihedt och eyendom i syn rofflig heffwdt och vere til thenne dagh, och haffuer sandelig spwrdt och hørdt aff gamlæ foreldher och andre gamlæ wwiildigh dane mendt, at forskrefne møllæ med syn friihedt och eyendom haffuer verett till forscreffne closther i rogligh heffdt sidhen closther vortt først styckt och bygget, vdhen klaffwe och kiere aff alle. Atthe saa etc.

Item om thet siist marckskell, thær vortt giordt emellom Vettels och Venners marck, videbitur in sequentibus.

171. Roelstorpp.

Bl. 28.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Skarpinbergh, Tacho Nielssen, milites, Strango Nielssen, Torchillus Jenssen, Nicolaus Nielssen, Petrus Nielssen, Boecius Torchilssen, Johannes Nielssen, Swrbwgh dictus, et Petrus Kyrтт salutem in domino sempiternam. Notum facimus vni-

uersis presentibus et futuris, nos sub anno domini mcdvij die beate Prisce virginis in placito Nørherrit Morsso presentes fuisse, vidisse et audiuisse, quod constitutus coram nobis et aliis quampluribus fidedignis honorabilis vir et discretus dominus Johannes Pauli, commendator in Duholm plenum et sufficiens testimonium discretorum ibidem habuit et produxit, videlicet Atzeri Vinterssen, Petri Vilgribssen, Palli Rinck, Johannis Druckin, Johannis Petri, Petri Vilgribssen de Solberigh, Mathe Boessen et Mangni de Fladde, quod quidam nobilis domina Elena, relicta domini Ebbonis Strangessen militis pie recordacionis, in eodem placito coram multis fidedignis antea personaliter fuit constituta, curiam suam Rolstorpp cum omnibus suis pertinentiis, videlicet agris, pratis, pascuis, humidis et siccis, nil excepto, predicto domino Johanni commendatori ex parte domus sanctj Johannis Iherosolimitani in Duholm in remedium dilecti mariti sui anime, predictj Ebbonis Strangessen, et sue, suorumque filiorum veraciter dedit et scotauit iure perpetuo possidendam, hoc tamen adiecto, quod fratres antedictæ domus Duholm duas missas omni anno cuiuslibet ebdomade, scilicet vnam missam in secunda feria pro defunctis et alteram in sabbato in honore beate virginis, solempniter faciant celebrari ac eciam anniuersarium eiusdem domine Elene semel in anno cum xij presbiteris deuotius agere prouideant, et eodem die xij pauperes ad mensam tanquam dominos in epulis et potibus ministrando decenter honorificent et pertractent. Sicut vidimus et audiuimus, veritatis testimonium sigilla nostra sunt presentibus appensa. Scriptum anno, die et loco supradictis.

172. *Nota: Hærre Ebbe Strangessen, forskrefne ffrw Elnæ husbundhe, køpthæ Rolstrop aff hærre Saxe Petherssens efftherleffuerske, ffrwæ Catherina. Littera sequitur.*

Omnibus presens scriptum cernentibus Hennickinus Skapenbiergh (!), Johannes Pauli, sacerdos, Petrus Magni, Nicolaus Strangessen, Micael Petri, Nicolaus Jacobi, Johan Kalæ salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos sub anno domini mcccclxxx nono diē exaltacionis sancte crucis in placito Nørherritt Morsæ presentes fuisse, vidisse et audiuisse, quod coram nobis et aliis plurimis fidedignis ibidem placitantibus domina Elena, relicta domini Ebbonis Strangessen militis, personaliter constituta pleno testimonio ac sufficienti edocuit et probauit, quod domina Catherina, relicta domini Saxonis Petri militis, domino Ebboni Strangessen militi curiam Rolstrop cum omnibus pertinentiis, nihil exceptis, eodem placito scotauit

et omnino alienauit, recognoscens se plenum precium ad velle suum subleuasse, insuper obligauit se vel suos heredes dicto domino Ebboni vel suis heredibus dictam curiam coram omnibus se appropriare et liberare. In eodem die eodem placito domina Elsæ Buggisdatter, relicta Gotskalci Skarpenbiereg, constituta protestans se ex vera sua fide nunquam aliquam iusticiam in eadem curia habuisse nec fratres aut sorores eius, maxime quia pater eius condonauit domino Saxoni Petherssen cum vxore sua domina Catherina, filia sororis domini Buggy, per lxix annos. Quod vidimus et audiuius, hoc testamur in verbo veritatis in hiis scriptis. Datum anno die, loco supradictis. Bl. 29.

173. Nota: affkaldt aff hærre Bugges dotter ffrw Elne oppa thenne samme gardt Rolstrop.

Omnibus presens scriptum cernentibus Elena Buggisdotter, relicta domini Cristierni Vendelbo militis, salutem in domino. Noueritis presentes et futuri, me honeste domine domine Elene, relicte domini Ebbonis Strangessen, quondam militis, bona, videlicet vnam curiam in Rolstorp, Morso sitam, cum omnibus suis pertinentiis, humidis et siccis, nil excepto, per presentes resignasse, recognoscentem me nullum jus et nullam proprietatem habere in eadem curia, precipue quia pater meus, dominus Nicolaus Bugge bone memorie, predictam curiam cuidam domino Saxoni Petherssen quondam militi pro dotalicio cum filia sororis sue condonauit perpetuo possidendam, quam donationem affirmo ratam et stabilem per presentes, volens, quod omnes littere, si que inuenientur super eadem curia confecte in dampnum predictæ domine Elene vel heredum eius, casse sint nullius penitus et vigoris. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum domini Johannis Skarpenbiereg, militis, et Andree Nielssen de Aasdaall presentibus est appensum. Datum anno domini mcd 2 die pentecostes.

174. Nota: affkald aff Jepp Knogmoss och aff hanss husfruæ oppa Rolstrop och ij gardhe i Thywdt.

Alle mendt thette breff seer heller høre leesses helsser jegh Jepp Knogmoss, vebnere, ewindeligh med gudt. Thet schal alle mendt vitterligt vere, the nw ere oc komme schulle, att aar effther gudtz aar thw-sindt fire hwdhret oppa thet annen och tyffue then otthensdag nest for flesk søndag antwordh jegh, fornæffnde Jepp Knogmoss, hærre Jenss

Brwen, prier i Duholm, och hanss brödher i thet *sämme* stedt there gardt ighen Rolstrop med alle rettæ, som jegh haffde i then *for næffnde* gardt, och mæle jegh the obne *breffue* dødhe, the jegh och myne kiere *husfræ* Boeldt Gwnnisdatter haffde oppa then *forskrefne* gardt Rolstrop, och inghen machth *hær* effther at haffue i nogher madhe och alle the *breffue* stadigh och fasth at bliiffue, the prier Hanss, the for mandt var i *for næffnde* Duholm, och hanss conuentt haffuer aff myne och myn hustrues vegne oppa ij gardhe i Thywdt, som the *vdwiisser*, och vilkor jegh migh oppa myn troff och sandhe med thette mith obne *breff*, att jegh skall ey ydermere beware migh *hær* effther med thet *for næffnde* gardt Rolstrop i noghenmadhe, wdhen med prier heller brödher mynne i *for næffnde* Duholm. In cuius rei testimonium sigillum meum et sigillum di-

Bl. 30. lecte vxoris mee antedictæ vna cum sigillis discretorum virorum Johannis Laurentii de Wissyæ, armigeri, Mathie Huass de Tiistedt presentibus snut appensa. Datum anno, die vt *supra*.

175. Laffheffdt och sandmentz toff.

Nota: ab antiquo ante lxxxix annos facta est laffheffdt, vt sequitur.

Alle mendt thette *breff* see, høre leesses, helsser Andhers Perssen aff Fortoftt, som tha tinghøring paa Nørherritz tingh i Morss, Maugens Perssen aff Damsgardt, Pedher Nielssen Bomøffwe, Erick Kydt, vebnere, Ysac [Joenssen], Swendt Oxen och Swendt Michelssen, bøndher, euindeligh med gudt, kundgiøre med thette vortt obne *breff* aar effther gudtz byrdt mcdxxxvij tiisdag nest fore wor *ffrwæ* dagh *visitacionis* paa *for næffnde* tingh skickendes var hedherligh regelbwndhen mandt *hærre* Jenss Brwen, prier i Duholm, lofflig esket och ficke jett fwltt tingsvindne aff these effther *skrefne* mendt, som ere Skamels Poelssen, Trwd i Hyldigh, Nis Anderssen i Tooropp, Cristiern Anderssen i Swndby, Mattis Deghen i Bierby, Nis Perssen Kneieitt, Lass Oxssen och Per Poskæ, huilke ottæ mendt wonnæ och saffde oppa theres trow och sannæ, atthi saa och hørde then *samme* dagh oppa *for næffnde* tingh, att Ysack Joenssen oppa alle sandmentz vegne kundgiordhe och saffde, atthe haffdhe giordt marckskelling emellom Vettels marck, Bierndrops marck, Tøtze marck, Vosttorps marck, som skielstien nw stoer, och emellom Rolstrop marck i then rwndt nordhen till Rolstrop och saa østher i kierett, som then gryfft er nw kasth, och saa søndhen ind till aæn, huilke alle sanne-mendt til stoedt. Item vøndne och *for næffnde* mendt, att prier Brwens

laffheffdtz hörig, saa som vare Jepp Abelgardt och Michel Hordt, kundgiordhe, att forskrefne prier Brwen haffde indwordt then samme kier och haffwe nest østen till Rolstrop, vj aghere nordhen nest till Rolstrop oppa then biergh, ij ødhe bolæ och ij ødhe gardstedt i Wlffs bygstedt, och Porshaffwe med godhe sielffeyere for closther rettthe jernercke jordt och godtz, som hannum forfwndhit var aff tinghe effther godhe gamle breffuess lydelsse, som han thær oppa tinghe til stedhe haffde, och fwndhe hanss loff vedt fwldt mackt. Atthe saa vondne och saa er i sandhedt, thet vindne wij med vore indsigler nedhen thette breff.

Nota¹⁾: thær er jett fornyelss breff oppa thette breff med ottæ hengendes indsigler vndher datum mcdlxxix.

Item thette same forskrefne hodhebreff er stadfesthe med riighens cancellers breff vndher dátum mcdlxxx etc. vide in dorso litterarum.

Roelstrop, Vettels, Porshaffue och mere²⁾).

Bl. 31.

176. Nota: xxxv aar effther thenne forscreffne laffheffdt tha var thær giordt laffheffdt ighen, vt sequitur.

Alle mendt thette breff [see] heller høre leesses helsser vij Swenningh Bwndhe, foghet oppa Nørherritz tingh i Morsso, Lass Moghenssen, lensmandt i thet sammestedt, Andhers Moghenssen, som vebnere er, Swendt Bwnæ, Esbern Perssen, Bertill Koldh, som bøndher [er], och Bendth Mwly ewindeligh med gudt och kundgiøre vij med thette vortt obne breff, att aar effther gudtz byrdt mcdlxxij then tiisdagh nest fore sancti Johannis baptiste dagh oppa fornæffnde Nørherritz tingh skicket var hedherligh regelbwndhen mandt hærre Bertill, prier aff Duholms closther, esket och fick jett fwlt tingsvindne aff othæ vveeldigh beskeen mendt, saa som vare Tøgher i Skarregardt, Jes Koldt i Hwnderop, Jes Bwnæ i Solberig, Nis Powelssen i Swndby, Cristiern Anderssen ibidem, Andhers Ebbessen i Ettherslæff, Per Perssen ibidem och Per Michelssen i Thoropp, huilke fornæffnde mendt vondne jendrecteligh och saffde oppa theres godhe trowff och sanne, atthe lydeligh hørde och saa then samme dagh oppa fornæffnde tingh, att velbyrdighe mendt Mygh Erickssen och Eyler Twen, fornæffnde prier Bertils loffhøringh, the kundgiordhe, att han och alle conuenttz brødher i Duholm fwldriffwett jen reth laffweheffdt then

¹⁾ I Randen står: *prescripta littera includit Vettels, Porshaffue med mere.*

²⁾ Denne Overskrift står nu over de følgende Sider.

samme dagh oppa Rolstrops och Vettelss marckskiehl och andhre frihedt, som Rolstorpp och closther haffuer i forskrefne Vettelss marck, som hannum lofflig var tilfwdnden aff fogdhen och godhe mendt paa fornæffnde tingh i tree samfeldt tingh tilforn, och ginghe fornæffnde prier Bertil och hanss brødher nordhen fraa Roelstorpp vden then gamle toffthe dygghe, som tilforn beviisligh skielstien laa, och thær stodhe the och swore saa, att fraa then skeelstien vesthen then dygghe endhe, som Jes Nielssen, borgermesther i Nykøbingh, loedt weldeligh med mackt opkasthe emoed fornæffnde prier Bertilss williæ, attspørelsæ och forbydelsæ och till then stien, som the tha stodhe oppa, och then haffwe i kierrett, som indtil closther aa gaar och indgraffuit er effther sandmentz toff tilforn, och frij fægangh i fornæffnde Vettelss marck, som haffuer verett till Roelstorpp aff gamle daffwe, thet swore the och vondnæ Rolstorpp till med laffheffdt. Sidhen framdeles ginghe the thær østhen fraa oppa then holm och swore the som tilforn, atthe two aggher, som ligger nesth indhen then østher dygghe, och ij meder och gardsted i Wls bygstedt och landbofesther med theres tilligelse, som closther haffuer i

Bl. 32. Vettelss marck och Porshaffue, medt the aggher och jordt, som prier kopthe och pantthet i Nykøbings marck then tiidt, thet var indheyndhe och soeth, thet vondne the och sworæ closther till med theres laffheffdt. Atthe saa vondnæ, thet vindnæ wij med wore indsigler. Giiffuit aar och stedt, som forscreffuit staar.

177. Item tingsvindne aff Nørherritz tingh vndher forskrefne datum, scilicet mcdlxxij, lydendes:

Huilke ottæ danemendt vondnet haffuer oppa troff och sanninghe, atthem fwldvitterligt er, att Rolstrop fæe haffuer haffdt vdgangh och dreffth i Vettelss marck i firretyffue aar och mere, och aldri the haffuer hørdt heller spwrtd, atthær var giiffuen lasth heller kiere oppa, for nw faa aar sidhen, Jess Nielssen borgermesther i Nykøbing gaff thær kiere oppa. Att forskrefne mendt saa vondne, thet etc.

Item Tingsvindne aff Sønderherritz tingh vndher thet samme datum, lydendes: Atthe haffue hørdt och spwrtd aff godhe gamle dane mendt och var thet theme och self fuld vitterlict, att Rolstrops fæe haffuer haffdt vd[angh och] dreffth i Vettelss marck bodhe i ndhit jordt vlasth och wk[æret] halftrediesinnetyffue aar till nw for faa aar, Jes

Nielssen, borghemesther i Nykøbingh, gaff thær kiere oppa. Att forskrefne mendt saa vondne, etc.

Item ij permentz breffue sogne vindne vndher thet samme datum, lydendes, oppa troff och saninghen atthennum fwlvditterligt er, att Roelstorppe tee haffuer haffdt vdgangh och dreffth i Vettels marck i halff-tredie sinne tyffue aar wlast och wkierdt till nw for faa aar, Jes Nielssen borgermesther i Nykøbingh gaff thær kiere oppa. Item vondnæ och forskrefne godhe mendt, atthen holm, som ligggher nordhen vedt Roelstorppe, var ordt och saedt till Rolstrop och wlasth och wkierdt i twynnæ brythy skyffthæ, och aldri haffdhe hørdt heller spordt, att fornæffnde holm haffuer noghen tiidt werett dyrckett heller saath aff andre en aff thennum, som i Roelstorp haffuer verett, atthe saa vondne, thet etc.

178. Nota: oppa these forskrefne breffue, som ere laffheffdt, tingsvindher och sognevindher, tha haffuer closther righens cancellers stadfestelsse breff offuer, prout sequitur de verbo ad verbum.

[Cristi]ern med gudtz nade Danmarcks, S[weriges, Norges, Ve]ndes och Gottes konninghe, hertug [i Sleswig], Holsten, Stormarn, Oldhenborr[gh och] Delmenhorst giøre thet vitterligt alle, att fore osse paa Bl. 33. vortt rettherting var skicket hedherligh och reenliiffuit mandtz bwdt prier Bertils i Duholm med fire besigledhe permentz breffue, the ij udgiiffne aff Nørherret i Morssø, thet tredix aff Sønderherrit i Morssø, thet fierdhe aff Ærslæ sogne steffne, lydendes att velbyrdig mendt Mygh Erickssen och Eyler Twen, forskrefne prier Bertils loghøringh, the kundgiördhe, att han och alle conuentz brødher i Duholm fwldriffuit en laffheffdt oppa Rolstorp och Vettels marckskiel och anneth friihedt, som Rolstorp och closther haffde i forskrefne Vettels marck, som han logligh vortt till fwndhen aff fogdhen och godhe mendt paa forskrefne Nørherrit i Morssø i tree samfeldt tingh til forne, och ginghe forskrefne prier Bertill och hanss brødher nordhen fraa Rolstorppe vdhen then gamlæ toffthæ digge, som tilforn bewiiseligh skielstien laa och thær stodhe the och swore saa, att fraa then skielstien vesthen then digghe endhe, som Jess Nielssen, borgermesther i Nykøbingh, loedt velldheligh med mackt oppkasthe emodt forskrefne prier Bertils villiæ, atspørelse och forbydelsæ, och til then stedt, som the tha sto[dt] oppa, och then haffue i kierrett, som indtill cl[osterit] gaar och indgraffuen er effther sandmendtz och frij fægangh i . . .

werett till Roelstorp the och vondne
 laffheffdt, sidhen framdeles ginghe thær østhen fraa oppa then holm och
 swore the som till forn, atthe ij aggher, som ligggher nest indhen then
 østher digge, och ij medher och gardstedt j Wlsbygstedt och landbo
 festher med theres tilligelse, som closther haffuer i Vettels marck och Pors-
 haffue med the aggher och jordt, som prier køpthæ och pantthet i Ny-
 købingz marck then tiidt thet var indheynit och saett, thet witnedhæ
 the och swore closther till med theres lagheffdt, effther thi som thet
 forskrefne laffheffdz breff thær om ythermere vduiser etc. Item the iij
 forskrefne breffue saa lydende, att Roelstorp fææ haffuer haffdt vdgangh
 och dryffth i Vettels ¹⁾ marck i fortyffue aar och mere wlast och wkierdt,
 till nw faa aar Jess Nielssen, borgermesther i Nykøbingh gaff thær kiere
 oppa, och jett aff the forskrefne tree breffue, saa lydendes, atthen holm,
 som ligger nordhen ved Roelstrop, var ordt och saett till Roelstrop
 wlast och wkierd i twenne brydi skyffthe, och aldri haffue hørdt heller
 spwrdt, att forskrefne holm haffuer nogher tidt werett dyrcket heller saett
 aff andhen en aff them, som i Roelstrop haffuer werett, effther thi som
 the forskrefne breffue thær om ydermere wduiser etc., huilk
 wij nw stadfesthe och i alle syne
 forskrefne laffheffdt ²⁾)

179.

.
 Bl. 34. Porshaffue och swore till sancti Johannis closther Duholm till
 ewig tiidt, thet kundhe the aldri myndes, spøre heller høre aff theres
 gamle foreldher heller aff andre gamble vwildig dane mendt, och thennum
 selffuer fwldvitterligt er i gudtz sandhedt, atthet haffuer leyett till Du-
 holms closther i theres roligh heffdt aff gamle tiidt for frij jemercks
 jordt, stwgh och ornom. Item vondne och fornæffnde dane mendt, at-
 thennum fwlvitterligt er, att om fortyffue aar och mere tha vortthe
 Ysac Joenssen och hanss medbrodher, som sanne mendt vare oppa then
 tiidt i forskrefne herrit, kraffuit till sandmentz toffw i Vettels kier, tha
 swore the fornæffnde haffwe østhen till Roelstrop till Rolstrops rett jæn-
 merck, och aar fraa aar sidhen haffuer Rolstrop nydhit then fornæffnde
 haffwe vdhen alle giensielse och kiere aff alle till nw sex aar modh, att

¹⁾ I Vettels er gentaget.

²⁾ Her fattes et Blad.

Nykøbingss borgher groffue then haffue wlofflig och kasthe then grøft nedher, som then frij ornom var omgraffuit med. Atthe saa vondne, som forskreffuit staar, thet vindne och wij med vore indsigler tryckendes nedhen for thette breff. Datum die et loco vt supra.

180.

Nota, att biscop Jeb med andre godhe mendt forligt borgher och prieren jen tiidt, och jen tiidt sidhen gick them forligelse emellom effther konghens befalingh, dogh saa med vilkor, nar anthen partt vill thet icke lengher holdhe, tha skal then saagh handledes for koninghen och Danmarcks raadt effther the breffue och beuisning, som then tiidt till var, och inghen andre, och er thær bodhe permentz breffue och fult papierss breffue oppa then saagh, ehuo som thet vill ydermere haffue att vidhe. Item thær er och breff oppa, atthe sandmendt, som swore emoedt closther laffheffdt och righens cancellers stadfestelse thær oppa, skall vere macktheless.

Item alle closther laffheffdt och sandmendtz toffw ere eldhre en byens breffuæ thær oppa.

Item breff, att borgher ey schulle bygge nermere closther en som Clebergh stoedt, thær boer nw¹⁾ Cristiern Terchilssen och till forn Moghens Massen.

Item breff oppa jordt, then gamlæ schole stodt oppa, emellom byen och mølnen.

Item in antiquiori registro habentur plures littere, quarum sigillationem non dum inueni. Vide ibi.

¹⁾ I Randen står: 1527.

TILLÆG.

I. Breve,

samlede fra forskellige Steder.

181. Copie aff it breff, at Powell Nielssen, webner, aff Nees haffuer giffuit nogit jordegudtz thill Duholms closter i Morsse.

Alle mend thette breff seer eller høre lesse helsser ieg Powell Nielssenn aff Nees, webner, euindelig med gud. Jeg kiendis med thette mit obne breff, att ieg haffuer opladt och wnt en gaard i Ersløff, som Per Nielssenn sist baade paa, thill *sancti* Johannis kloster Dueholm i Morsse, *med* alle rette thilleggilse, som min kiere husfruis moder, s. Marine Nielssdatter skøtte thilforne thill *forskræfne* kloster, och tilbinder ieg mig och mine arffuinge *med* hinder och hindis arffuinge, som hun haffuer sig føre thilbundenn, at fri *forskræfne* kloster den *forskræfne* gaard och hindis thilleggilse for alle, de hinde kand paa tale med rette. Till windissbyrdt henger mitt incegle for dette breff med andre gode mends inceglers, som er her Niels aff Frøssløff och Jens Nielssen, borgemester i Nykiøbing. Giffuit efter gudtz aar mcdxxxv paa *sancti* Ketilli martyris dag.

(Afskrift i gl. kgl. Saml. Nr. 844 i Fol. Bl. 134).

182. Copie aff her Lyder Kabbel oc hans fruis frue Mette deris breffue om jordgudtz, de haffuer giffuit thill s. Johanis closter i Dueholm i Morsse for siælemesse, vdtagenn aff en gammell bog, som haffuer weritt thill samme closter.

Alle mend dette breff seer eller høre lese, helsser jeg Lyder Kabbell, ridder, och min kiere hussfrue Mette Jenssdatter euindeligen med gud. Wii kiendis med thette wort obne breff att haffue opladt och skødt thill *sancti* Johannis closter i Dwholm i Morsse wort gudtz, som er en gaard i Starthued i Hildersløff herritt, denn som Eggert nu iboer, och giffuer iij *pund* korn thill aarlige skyld, och iij gaarde i Kaasse

i *forskrefne* herritt, paa thenn enne boer Jens Petterssen och giffuer threi pund kornn thill skyld, paa den anden boer Inguord och giffuer och iij pund korn, paa den tridie boer Jens Matzsenn och skylder och iij pund kornn thill aarlig skyld, med øg och halds korn och alt dette *forskrefne* guodtzis thilleggilse, jnthett vndtagit, med saadann wilkoer, ath prier och brøder i *forskrefne* kloster skall lade holde try messer i huer vgge thill dommen for det alter, wi nu lod nylic bygge i deris kircke, for mig och mine foreldre, min hussfrue och hinds foreldre, en huer tisdag aff *sancto* Johanne baptista, om onsdagen aff *sancta* Anna, och huer løffuerdag om vor frue. Fordi tilbinder vi oss och wore arffuinge at fri *forskrefne* kloster det *forskrefne* guodtz for alle mends thiltale, ihuo det heldst er. Till windissbyrdt henger ieg mit judsegell for dette breff med min kiere husfruis och andre gode mends, som er Mogens Pederssen aff Damsgaard och Peder Nielssen aff Wotteborg. Datum 1435 die s. Mariæ Magdalenæ.

(Afskrift i gl. kgl. Saml. i Fol. Nr. 844. Bl. 120. Dette Brev er det samme som Nr. 3, hvor kun Begyndelsen haves).

183.

Allæ men *thette* breff seer æller hørær læses helser wij Jens Brwn, prior j Dwholm, Laghæ Rød, Jens Wrkok, Bertell Thomessen, Jens Laurissen, som *conuentz* brøder ære i *thet* same sted, Morten Krabbæ oc Anders Thomessen, som webner ære, kerlig med gwd oc gøræ witterlit (!) alle men, som nw ære oc komme skwllæ, *met thette* wort opne breff, at aar effther gwdz byrd Medliij then tiisdag for *sancti* Thome apostoli dag, tha war skekktet ffor oss i kloster sthowe i Dwholm thw dande men *præster*, som ære her Niels Hanssen, sognepæst i Lyddrop, oc her Jaspas Laurissen, *præst* i Thomerby, oc hederlige herres biscop Jeeps kancellæer aff Wendesøsell, hwilke sagdæ pa *theres* godæ thro oc sandæ, at the ware hederlig faders her biscop Geredes, gwd hans seell haffue, hans cancellarij bodæ i feem aar oc haffudæ hans engesegell oc *secretum* hooss them alle thiidæ, oc ware them [ey] wittelit (!) i noghre modæ, *thet* fornæffnde herderlig (!) fader biscop Gerd gaff set breff oc engesegel wd for noger pant, thær hans ærregodtz pa rørendes war, anthen her Erik Eriksen, hans søster søn, æller noger ander, i alle the tiidæ the i hans thenestæ war. In *cuius rei testimonium* sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno die et loco supradictis.

(7 Segl har været påtykte, hvoraf det første og det sidste er tabt, de tiloversblevne er dog utydelige. Original på Papir i Gehejmearkivets topog. Samling, Ducholm.

184. Erick Stygge aff Frøsløffgaardt hans hustrue moders frue Else Jensdatterss siælegifft thill Duholms closter i Morsse.

Alle mend thette breff seer eller høre lese helsser jeg Elsæ Jenssdatter aff Frøsløffgaard, Niels Katz efterleffuerske, euindelig med gud och kundgiøre alle mend met thette mit obne breff, ath ieg wederkendis mig aff rett giald skyldig att were regelbundenn mand her Jens Brun, prier i Duholms closter, j^c lybske ʒ i guld och gode steder skieling, som j Lybek och Hamborg gilde och gieffue er, for huilckenn sum pendinge ieg pantsetter forskrefne her Jens Brun en min gaard, liggendis i Thywing, som Per Nielsenn nu iboer, och skylder iiij pund korn thill aarlig skyld, *met* all den gaards thilleggilse, inthet vndtagit. *Item* naar ieg eller mine arffuinge ville indløsse denn forskrefne gaard, da skulle wi lade adtuaris iij samfuld ting opaa Nørharris ting nest for sancti Johannis baptistæ dag och løssis adt s. Michels dag der nest effterkomindis, affgyfft och skyld følge pendingen och inthet regnis i hoffuitgialdenn. *Item* skall forskrefne her Jens Brun eller hans effterkommere lade min fader och moder begaa huert aar j denn heele ygge nest effter s. Michelsdag med x prester, saa lenge som de det guodtz i være haffuer. Huad hand det icke giør huert aar, da skall hand giffue mig det aar ij pund korn, som da worder forsømmit. *Item* tilbinder ieg mig och mine arffuinge ath fri och frelsse forskrefne her Jens Brun eller hans effterkommere denne forskrefne gaard, saalenge hun worder dennom louglig affløst, som for er schreffuit. Till ydermeere forwaring henger ieg mit jndsegill nedenn for thette breff med hederlige mends, her Anders i Frøsløff, Morttenn Krabbes, webner, Jens Pederssen, Thames Pederssen, borgemester vdi Nykiøbing, och Las Nielssen, raadmand *ibidem*. Datum anno domini 1454 paa sanctæ Woldborge dag.

(Afskrift i gl. kgl. Saml. Nr. 844 i Fol. Bl. 137—38.)

185.

Alle men thette breff see heller høre leses helsser Jenss Brun, priær i Dwholms closter i Morsse, oc alle brøtherskap i same steth ewindelig meth guth ok kwngøre alle men nw ære ok komme skall, at wi wetherkenness oss att haffue giorth eeth wenlight magheskift meth hetherligh oc welbyrdigh man hæer Niels Erickssen, riddher, aff Tiim i swadanne mathæ, at han oc hans rætte arffwinghe skall haffue aff oss two ware gaardhe, som liggher i Hassleholt i Saale

sogen, the som wi finghæ aff Palli Jwll, oc skyldher til aarligh skyldh v tynner koorn oc ware (?) halff *annet pund smør meth swaadanne skiel*, at wi skwle igen haffue till *fornæffnde Dwholmss closter een gaardh liggendes i Eyerssleff sogen i Morsse aff fornæffnde hær Nielss Erickssen*, som Clemet nw i boor, oc skyldher firæ *pund korn oc eeth pund smør*. *Item* tilbindhe wi oss oc wore æfter kommer at frij oc frælssæ *fornæffnde hær Nielss Erickssen* oc hans rætte arffwinghe the *fornæffnde* thoo gaardhe *meth* alle theres tilliggelssæ for hwær mantz till tale till ewindeligh eydom. Till ydher meere forwaring henghe wi wore intzogle for *thette breff*. Datum anno domini Mcdliiij feria quinta post dominicam, qua cantatur jubilate.

(7 Segl, hvoraf det 3die og 4de fattes, Udenpå: godhz i Haslæholt. Orig. på Perg. i Saml. Nørreherred i Ålborg Stift i Geh.-Ark. Nr. 28.

Alle mendt thette breff see eller høre lese helse borgemester, raadt och allnwge vti Nyekøping, som till vaare neffnthe tha och nw alle thesse *efftherscrefne* article att fulldbiwrd och stadtfeste, *kerligen* met gudt. Kwndgøre met thette vortt opne breff, att vii och alle hwer serdelis haffue saa vetttaghet och fulldtkomeligh stadtfestett, att saa bliffue skall till ewiig tiidt met alle vores samtycke och villig nw och til forne, thendt tiidt vii haffue skyffth thendne jndmarckes iordt, och ingenn mandt och qwindne skulle giffue, selle, forpantte eller affhende seg vti noger maade noger iordt aff hanss skyfftte, deell eller noget andet jordt enthen till kircke eller claaster, prestemendt eller frye mendt, thi att vor naadighe herre konning Christiernn haffuer naadelig giffuit och vntt oss till ewindeligh eydom thendt *forskrefne* jordt, och Vetells marck, huess hanss naade aff Danmarcks kronnis vegne aff rette tilhørde, till vore byesenns och alle vores och vore efftherkomers nytte och gaffn, hues wii och vore efftherkomere kwnde komme thær aff, och thær till andet jordt haffue vii nw køebt och pantthet, szom jngennlwde maa affhendes vdi noger maade fraa vore byesenns friihedt entthen nw vti vor tiidt eller vore efftherkommers tiidt. Thi effther alle wore vedtegte och samberellse forbiude vii haardelig wppaa vor naadiighe herres konning Christiernns vegne noger mandt frii seg aff att hende vdi noger maade, som *forskreffuit* stander, vden vore egne borgere och byemendt indennbywrdes vnder theres hogeste brødhe

och viide, och haffuer och nogere mendt affhendt seg noget jordt entthen till kyerker eller claaster, prestemendt eller frye mendt entthen met gaffwe, køeb eller pantthet eller panttebreffwe, tha mele vii thet macttheless att bliffwe, hwilcket vii ville forswaare for vor naadigste herskaff, om nogle ville thalle her emodt, och alle the, som thendt jordt haffue saa forkomerdt thennem eller theris arffwinge, bør aff rette att lade kome then jordt igenn vdenn alldt gennsiigellse och vidt theris högeste brøde. Item haffuer och noger mandt pløget hiede jordt eller ville pløge, tha bør hannum att nyde thend jordt saa lenge hwnn vorder røden, som er eett aarr, eller och saa lenge handt viill bruge thend jordt met korn och giøning, men ligger thenndt jordt wdi eth aar vdenn kornn eller giødning, tha maa thend mand, som nest kommer, nytthe thendt jordt met korn oc giødning, som forscreffuit staar, dog gøre hannum fylleste for eth aars pløygning, thend som pløget. Item schall jngenn mandt pløge mere vedt ander mandts engs ende endt en ploglangtt, saa att hanss korn och grøn jordt bliffuer vskadt. Att thett saa er vdi sandhedt och schall bliffue till ewiig tiidt, som forscreffuit stander, vdenn alldt gensiigellse, tha hinge vii voer bysenss jndtsegell nedenn for thette vortt opne breff. Datum anno domini medlx ipso die Kettilli confessoris.

(Reg. over alle Lande, III, 46—47 ved År 1528, da Fredrik I stadfæster dette Brev •in presentia domini Magni Gøye•.)

187. Copie aff Pouel Torstenszens aff Tødtzø hans stadfestilse breff, ath hand haffuer samtøcht och stadfest deth guodtz, hans sønn forskrefne Jens Pouelssen gaff thill Duholms kloster i Morsse for hans leigerstedt.

Jeg Pouell Torstenssenn aff Tødtzø giør alle vitterligt med thette mit obne breff, att alt det guodtz, som min kiere søn Jens Pouelssenn gaff och vutte thill Duholms kloster thill euindelig eindom for hans leigerstedt thill hans siels salighed etc, huilkit guodtz liger i Androp i Ramsing sogen, med alle sin frihed och eindom, inthet vndtagenn, det fuldbyrder och stadfester [ieg] med dette mit obne breff, saa som hans testamentis breff vduiser, fraa mig och mine arffuinge thill Duholms kloster thil euig tid. Till foruaring och windissbyrd henger ieg dette mit indsegell neden for dette mit breff, med hederlig och beskeden mends, som er her Josephs, sogneprest i Fladde, Godske Søffrinssenn och Peder Schriffuers aff Andrup, som bønder er. Datum anno domini Medlxv paa kyndelmysse dag.

(Afskrift i gl. kgl. Saml. i Fol. Nr. 844. Bl. 125.)

Wij Jepp *meth* guts nathe biscop j Berlom, Strangi Nijlssen, riddher, och Albreth Skeell, aff wapn, giør witherlikt *meth* thette breff, ath wy effther wor nadigh herre konnings befallinghe *meth* hans opnæ breff haffue offuer weyeth och granssedh, som wy alle wissesth och sannelig forfare kunnæ, om eeth magheskyfft, som wor nadig herre konningh haffuer tillathet at gøre *meth* her Jens Brwn, prier i Duholm closther i Morssæ, om three gorde, wor nadig herræ haffuer i Morssæ leggendes i Søndherherret j Frysbrønd, som skylle attan pundh koorn och iij pund smør, swa ath fornæffnde her Jens Brwn schall ighen giffuæ oppaa closters wegnæ wor nadighe herræ oc kroffnen aff Danmark for forskrefne thre garde sex aff there closters garde i Nørherreth i Morssæ liggendes i Droby, som oc giffue attan pundh koorn oc sex pundh smør, som ær een gard, Wormer Nijlssen i boor oc giffuer fæm pund korn oc j pund smør till arlig skyld, jtem Lass Willatzssen giffuer iij pund korn oc j pund smør, jtem Per Staphenssen giffuer iij pund korn oc j pund smør, jtem Owæ Staphenssen iij pund korn oc j pund smør, jtem Bo Staphenssen giffuer ij pund korn oc j pund [smør], jtem Per Jensen ij pund korn oc j pund smør, jtem kunnæ wy ey rætther forfare, en wor nadig herre konningh oc kroffnen haffuer fwlt wedherlaff i thesse fornæffnde gordhe oc goths i thette skyffthe, som forscreffne staar. Screffuet wnder wor jncigle fiærdhe poskæ dagh with Neesswndh anno domini Mcdlxxi.

(3 Segl hænger under. Orig. på Perg. i Samlingen Mageskifter Nr. 9 i Geh. Ark.)

Alle men thette breff see eller høre læses helsse wij Bertil Tamessen, prior j Dwholms closter i Morsse, ok alth conuenth i samesteth ewindeligh *meth* gwd ok kungøre *meth* thette wort opnæ breff, at vij effther wor nadige hær konning Cristierns tilladelse haffwe giort eet mageskifte mellom kronnen oc Dwholms closter, swo at kronnen scal haffwe sex aff closters garde i Nørhæreth i Morsse liggendes i Droby, som Wormer Nielssen, Lås Villatzsen, Per Staphensen, Owe Staphensen, Bo Staphenssen oc Per Jenssen jboo, som gyffwe attan pund korn oc sex pund smør, ffor hwelke sex garde forskrefne Dwholms closter ær wæderlagdh *meth* thre aff kronens garde i Morsse oc j Nørhæreth ligendes vdi Frysbrøndh, som skilde oc attan pund korn oc thre pund smør, hwelke mageskifte wii stadfeste oc fwldbivde pa fornæffnde closters veghen fast ok stadig atblywe til ewig tidh. Til vdermere forwaring oc stad-

festilse ær myt incigle hengd neden for *thette breff meth wort conuents incil*. Datum monasterii (!) Dwholm crastino beati Mathie appostoli anno domini millesimo cd septuagesimo secundo.

(Priorens og Konventets Segl hænger under. Orig. på Perg. i Saml. Mageskifter Nr 11 i Geh. Ark.

190.

Alle mænd dette brev seer heller hør læse ævindelige helsen med gud. Kundgør jeg Johan (!) Andersdatter af Asdahl, hr. Niels Eriksens efterleverske, at jeg skiøder og oplader fra mig og min arvinger til ævig tiid til Dueholms closter i Morse een min gaarde i Vensyssel i Seielstrup sogn, dend synderste gaard i Smidstrup bye, giver 1½ pund korn, nok een gaard, giver j pund korn, i Sundberg by i dend gaard, som jeg kiøbte af Knud Jensen og Daaen Jensdatter, og haver til fælligs med Jep Baggi, med saadan vilkaar at min møe Karin Madsdatter for hendis troe tieniste og pending, jeg hende skyldig er, skal igien have af *forskrefne* closter efter min død, saa lenge hun lever, hver aar 3 fieringer koe kiød, 1 feed svin, 3 faar ad st. Michelsdag og 4 gies, 1 fiering smør, 1 fiering aal, imod faste 3 volle sild, imod advent 100 hvilling, 3 tørre fisk, 1 fierings tønde gryn, 1 tønde øll, 1 *fiering* salt og hver 14 dag 5 les tørve, 4 læs lyng, 3 brød om dagen og een koe at føde, hendis huus at holde færdig og gaards rum til kaal, tørre og lyng og udi hendes sygeseng udspising af gaarden, en fersk ret, som sydes, og een steegt, og ordens klæder, og klosteret skal saa være hendis arving efter hendis død. Thi tilbinder jeg mig og mine rette arvinger at fri og frelse klosteret *forskrefne* gods med ald tilliggelse for hver mands tiltale til ævig eyendom. Til stadfæstelse mit indsegl hengt for dette brev med fire gode mænds, som jeg dertil bedet haver, som [er] hr. Niels Nielsen, prior i Vrelev kloster, hr. Anders Nielsen af Kochedal, hr. Eske af Lyngholm, rider, Peder Rud, Peder Fris af Jrup, Jens Mortensen, Anders Munch af Thorpe, som vebner ere, og fru Anné Skrambs, mine kiære børn. Givet Christi aar 1473 paa st. Ibs apostels dag.

(P. Dyrskøts Brevbog. Ny kgl. Saml. i Fol. Nr. 558).

191. Erick Stygge Rosenkrantz till Mattrup, som fick *forskrefne* Frøsløffgaard med hans høstrue frue Kierstine Nielssdatter Skram, hans stadfestilssse paa *forskrefne* guodtz thill *forskrefne* Duholms closter.

Alle mend *thette breff* seer eller høre lese helsser Erich Stygge aff Fretzløffgaard, webner, och Kierstine Nielssdatter, min kiere huss-

frue, euindelig med gud. Kundgiøre med thette wort obne breff, att wi i wor fri willie och beraad hu stadfester det eindom i denn gaard i Tøweng, som Nis Oussenn sist ibode, huilckit eindom hederlig och welbyrdige quinde, frue Elssæ Jenssdatter aff Frøsløffgaard vndte och gaff och stadfeste i hindis yderste thid thill Duholms closter till euindelig eindom for en euig messe huer fredag for siæle alter i den nøre capell att holdis i *forskrefne* kloster for hindis och hindis foreldris siele, huilcken gaard som *forskrefne* gaard (!) haffde i hindis brugelige pant for jc lybske Ƴ guld och steder pending, som gieffue och gienge er i Lybek och Hamborg, som dett panttebreff indholder. Thi tilbinder wi oss och wore arffuinge at fri och frelsse *forskrefne* closter denn *forskrefne* gaard for alle mends aakiere, som der paa kan thale *met* rette, saa ath wi och wore foreldre maa och skulle nyde den samme guode gierning medt *forskrefne* messer thill euig thid. Till ydermere forwaring och windissbyrdt hænger wi wor jndsegell nedenn for dette breff med andre gode, hederlig och welbørdige mends, som vi beder beseigle med oss, som er her Glob Morttenssenn, prier i Øe, her Per Nielssenn, sogneprest i Tydtzø, Eiiler Stygge, Albrit Skeell, Anders Mogenssenn, Erich Erichsenn, webner. Schreffuit i Duholm anno *domini* 1482 paa s. Gregorij papæ dag. (Afskrift i gl. kgl. Saml. Nr. 844 i Fol. Bl. 138).

192.

Wii Frederick med gutzs naade etc. Giøre alle vittherligt, att vore vndersaatte vdi Nyekøping hæffue ladet giffue oss tillkende, hworledes att *thær* er styfftet eth hospitall vdi theris bye aff gammell tidt, szom nw kalides hellge gesthwss oc er vbygd¹⁾ aff theris forfedre borgere *thær* samstedtzs till att holde²⁾ fattige siwge mendiske vdi, effther som bewiist er heer for oss met nogle copier besegelt aff³⁾ konning Christoffers breffue, fordwm konning vti Danmarck, saa the skulle vere formendt *thær* till att haffue thet vdi theris were och forswar, och jungenn andenn, och beclaget the thennum, at⁴⁾ prier oc conuentt vti Dwholms closter *thær* sammstedtzs haffue forwellidghedt thennum *thær* till och taget samme hospitall till thennum och thet vdi lang tiidt emodt reett brugt⁵⁾ och ey wpholldet fattige⁶⁾ mendiske till føde eller klede etc.⁷⁾

1) wpygit — 2) wpholde — 3) høgborne førstis — 4) oss elskelige — 5) nytteth, brugit oc behollit tiill theris egenn nytte oc behoff med alle sine tilhøring oc ey ther aff — 6) nogle fattige siuge — 7) herberg, klede oc føde. Som stedet ther tiill er styfftet med thet gotz ther tilligger

Tha paa thet att saadan gudtzs allmøsse icke schall¹⁾) vnytteligenn fortheris och samme hospitall maa wdj gode maade vpholdes effther thendt meninghe thet er fyrst styffthet, tha haffue vii aff vor sunderlig gunst och naade vntt och tilladet, att forskrefne burgmester och raadmendt vdi Maars mwe och schulle strax anamme till thennum forskrefne hellig gesthws met alldt thet gotzs, rentte och rettighed thær tilliger och aff gamell tiidt²⁾) tilliget haffwer oc met saa skiell att the thær aff skulle bygge oc forbedre samme hospitall, holde thær thendt sedwaanlige gutzs tienniste met messer och anden thienniste, szom thær styffthet er, och schulle the skicke thær till fyre dandemendt³⁾) vdi theris bye, som skulle stande samme hospitall fore met bygning och vpholde⁴⁾) siwge mendiske aff thendt rentte thær tilliger. Sammeledis aff hues gifft och gaffwe⁵⁾) thær tillgiffuis att vpholde fattige faalck⁶⁾) met, och skulle the samme, som thær till skickede bliffwe och neffwende, gøre forskrefne⁷⁾) burgmester och raadt gode rede och regenskab till paasche och till sancti Michaelis dag⁸⁾) for hues the wpbere och [igen] vdtgiffwendes vvrde aff hues viss och wwiss rentte, som till samme siwge mendiskis nottorftighed bliffuer vptaget och igen vdtgiffwet, och schulle forskrefne borgere, som tha samme hospitall fforstaa, holde thett vellbygdt vdi alle maade och flye och vppholde alle arme siwge mendiske, som thær komme, och the holde och lade kundhe till madh, øll, klede och andenn liiffs nottorftighed, effther som skell kandt fyllge. Thi forbiwde vii etc.⁹⁾) och besunderligen¹⁰⁾) her prier och menige conuentt vdi samme claaster, effther thi att vii som en konning vti Danmarck en rett patron thær till er, och i ingenn rettighed haffue thær till, vdenn hues y vdenn konninge i Danmarck och vore forfedres samtycke haffue forhwerffwit met wrette aff pawen vti Rom och velldeligen met dom och bandt taget ether till, ether heer effther vti noger maade ythermere met forskrefne hellge gest hws och hospitall met hues gotzs och rettighed thær tilliger att hindre etc.¹¹⁾). Dog beholde vii oss och vore efftherkomere konninger vti Danmarck vdi thesse erende att for-

¹⁾ saa — ²⁾ aff retthe — ³⁾ iij eller iiij gode och formowende dannemend — ⁴⁾ wp att holle — ⁵⁾ med gudz almøsse — ⁶⁾ siwge menniske — ⁷⁾ oss elskelige — ⁸⁾ tuende tiider om aaritt, enn om paaske och annden tiidt om s. Michaelis dag — ⁹⁾ alle, ehuo the helst ere eller vere kunde, serdelis vorc fogitther, embitzmendh — ¹⁰⁾ eder oss elskelige — ¹¹⁾ hindre lade, møde, platze eller forfang att gøre y nogenn mode.

bedre eller att formyndske, effther som behowff göres effther tiidenns leilighed. Datum Gaatrop *feria secunda* post *circumcisionis domini* anno etc. mdxxviiij. *relator dominus Magnus Gøye.*

(Registre over alle Lande, III. 47—48. Brevet har lydt noget udførligere, hvorfor Ændringerne, der er tagne fra en Vidisse af 1562 i Stiftsarkivet i Ålborg, er tilføjede i Noterne. Originalen er efter denne dateret: Fredag efter Nyårsdag 1528, men Datoen her i Registerne er den samme, idet her *feria secunda* betyder anden Dagen, ikke som tidligere Mandag.

193.

Wij efftherskrefne Jacob Jensen, prior och forstander i Dwholms closter vdj Morsse, och alle capitell ther samedez gyøre witterligt for alle medtt thette wortt obne breff, att wij haffwer saaldt, skiødt och affhendt fraa oss och wore efftherkomere prior och forstander till forskrefne Dwholme effther wor kiærste nadige herres koning Christiann, koning Ffredericks sønss, tilladelssse och sambtiiicke och medt thette wortt obne breff selger, skiøder och affhender fraa oss och wore efftherkomere jndt till welbyrdig mandt Niels Jenssenn till Brodt skoffw och hanss arffwinge till ewerdelige eyge thette efftherskrefne closters godt och goedz, som er først i Nørre herritt vdj Jeberg sogenn och bye en gardt, som Las Staphensenn nw wdj boer, och giffwer till arlig skiildt en pund rog, two pund big, two tolmandz aske smør, en marc for gestery, en swynn. Item en gardt wdj samme sogenn och bye, som Chaterina Olwfsdother wdj boer, och giffwer arligenn enn pund rog, en pund big, en aske smør, twolf *skilling* fore gestery, en swynn. Item vdj Røding herrit i Baling sogenn och bye en gardt, som Las Mickelssenn nw wdj boer och giffwer till arlig schiildt en pund rog, en pund big, gestery och en swynn. Item vdj Harre herritt i Dwrupe sogenn vdj Tofftrwppe by en gardt, som Seurinn Degen vdj boer, och giffwer till arlige skiildt en pund rog, two pund big, en pund smør, gestery, en swynn. Item vdj Morsse i Sønderherritt vdj Redsted sogenn och bye en boell, som Seuerin Bolgrim wdj boer, och giffwer arligenn till skiildt en pund big. Thisse forskrefne garde och godz medt alle theris retthe tilligelse vdj jndtmarck och wdmareck, kyære och moesse, fiskewandt och feegangh, woedt och tyørtt, jnthett wndtagett, ehwadtt thett helst er eller neffnis kandt, som nw tilliger och aff arildztiidt tilliget haffwer, schall forskrefne Niels Jensen och hanss arffwinge haffwe, nyde, brwge och beholde till ewyndelig eyge. Scheer thet ocsaa, thet gudt forbywde, att forskreffne garde och goedz bliffwer forskrefne Niels Jenssenn eller

hanss arffwinge aff wondenn vdi nogre retthergangh, thaa beplicther wij oss och worre efftherkomere prier och forstander vdi *forschreffne* Dwhuolms closter att uvederlig [vdlegge] *forschreffne* Niels Jensen och hanss arffwinge saa godtt goedz ocsaa well beleyligt jndenn eth haltt aar ther efftherkomindes och holde hanwm *thet* aldielis wdenn skade i alle made, och kiendis wij oss att haffwe opborrett fwltd pendinge och werdtt for *forschreffne* garde och goedz effther wor egegn nyge och wilye och tackæ wij hanwm for goedt och godt betalning. Till windisbiirdt henger wij worre jndzigler nedenn fore *thette* wortt obne breff, som giffwidt er i *forschreffne* Dwholme ffredagenn nest effther sanctj Ketillj dagh aar etc. Mdxxxvj.

(Niels Jensens og Klosters Segl hænger under. Orig. i Gehejmarkivet i Saml. Nørre Herred i Viborg Stift Nr. 2).

Vij Christian med gudz naade etc. Giøre alle witerlig och kiendis med *thette* wort obne breff osz aff rett witterlig giæld skyldig att were osz *elskelige* Niels Lange, wor mand och thieners, och hans arffuinge et thusind jochimsdaller, regnendis ij lod sølff vdi huer daller, for huilcke *forskrefne* jM daller wij nu aff wor synderlig gunst och naade saa och for thro och willig thieniste, som *forskrefne* Niels Lange osz och riiget her till giort och beuist haffuer och her effther throligen giøre, beuisze maa och skall, haffuer till foruaring wnt och i pant sat och med *thette* wort obne breff wnde och i pant setter *forskrefne* Niels Lange och hans arffuinge wort och krones closter Duholms closter wdj wort land Nørjutland wdj Morsz liggendis med alle sin tilliggelse, renthe och rettighed, som *ther* nu tilligger och tilliget haffuer, jnthet wndertagit wdj nogre maade, att haffue, niude, bruge och beholde for et frij brugelig pant, till saa lenge *ther* worder *forskrefne* Niels Lange eller hans arffuinge egien affløst aff wore arffuinge efftherkommere koninger wdj Danmarck for *forskrefne* et M daller, som *forskreffuit* staar, dog med saadan skiell och wilkor, at hand skall giøre och holde osz och riiget *ther* aff saadan tilbørlig thieniste och thynges, som *ther* bøer och pleiger at giøris och holdis *ther* wdaff, och skall *forskrefne* Niels Lange eller hans arffuinge, som *samme* closter saa wdj were och pant haffuer, holde *forskrefne* closter wed macht med guod skiellig bygning, saa *thet* icke forfalde (!), och skall hand besikke och besørge prierne och the brødre, som er jndgiffuet i *samme* closter, en erlig och tilbørlig wnder-

holding till klede och føde effther gamle seduonne, sammeledis skall hand holde bønderne och thierne, som till samme closter liggendis er, wed loug, skiell och ret och jngen aff thennom wforrette emod lougen och ey forhugge eller forhugge lade nogen the skouff, som ther tilliggendis er, till wplicht i nogre maade. Thj forbiude wij alle etc. Giffuit wdj wor kiøpsted Ottensz thisdagen nest effther Sanctj Barnabe apostoli dag aar mdxxxix.

(Registre over alle Lande, IV, 434—35).

195.

Peder Thomesen, sogneprest till Haffuersløff och Beestruppe sogner, kendes medt thette mitt breff, att jeg antuordit fraa mig hederlige mendt mester Jacop, prior wtj Dwholms closter, oc Chrestiern Persen, borrigmester i Nykiøbbing, salige medt gudt, nogen breffue, som liudde paa thet godtz, somm ligger till callend oc prestegilde wtj forskrefne Nykiøbbing, oc thær till anttuorde ieg them huad clenodj, dugge, griider, fadde, keller eller huad somhelst ær eller wur till forskrefne gilldis brug oc behoff, atthe skulle thet bruge till scholens och kyrketieners nytte oc behoff effther wur nadigste herres kongelige maiestæts ordinantz lyudelsze. Tiill ytther mere wittnesbørdt træcker ieg mytt szignete hær neden paa. Datum Haffuersløff fredag nest effther Botulphi, aar etc. mdlvj.

(Orig. på Papir i Ålborg Stiftsarkiv. B. Loc. 5. Fasc. 3. Nr. 3. Seglet er påtrykt.

196.

Dei gratiam et pacem per Christum. Kierre domine superintendens, nest mynn wennlige tacksigelse for møgitt gott giffuir ieg ether kierligenn tillkinde, som i skreff mig till om the fattige folck och hospitaall i kloster, som mester Jacob (salig medtt gudtt) hagde i befallning. Thaa war thenn fundatz medtt thenn hospitall begyntt vdi Nyckiøpings bye, som ther findis breffue paa, thenn tid then helligandtz kierckj, som nu er raadhuus, bløff byggit, och bleff thet sidenn forbederit aff enn eddellmandt, prost Henrich, som lod bygge enn kappill hoss samme kierckj och sticte en dagelig messe ther vdi, och bleff begraffuit i samme kappill, och bleff siden hans beønne och thenn stienn, som laa paa hanns graff, ført till sogenn kierckj for ij aar sidenn ephther Niels Longh sinn frendis befallning, forthi hand laa nu vde paa thorrid, och

kappelenn bleff nider brøtt, thi Ko. Ma. (salig med gudt) vnthe thennom kierckinn till en radhuss, och er *thet* well 60 aar sidenn *forskrefne* prost Henndrich døde. Nu sidenn messer bleff aff lagdt, thaa bleff alle thenn landgieldd beholdenn till de fattig, och *forskrefne* mestir Jacob och hanns epher komindes prier i Duholm skulle opholde the fatigh ther aff, saa vyt som *thet* kunde thaale, som mestir Jacob och saa giorde, och war *thet* end och saa i thieris regler oc statuter, att the skulle holde syug stoffue *etc.* Item ther mestir Jacob døde, thaa skreff ieg etther thill, huor alle tingist war forloben seg, om y finge ellers breffuenn, thaa bleff alle thi hospitals breffue beseglit wdi en skrin, och Niels Longis fogitt Christenn Sorinsen saatte thennom till giømme vdi en aff *forskrefne* mester Jacobs kister, och bliffuir well foruaritt till Niels Long kommir sielff till kloster, som kommir snart. Och war baade borgemester och ieg medtt Niels Longis faget samme aftenn, som *forskrefne* mestir Jacob døde, epher middag och hagde indsyon till alle tingist, huad ther fandis epher hannom, och lod *thet* schriffue, och thaa bleff samme breffue om hospitall foruaritt i then skrin, som mester Jacob hagde sielff lagt them vdi. Item ondendag i thisse siste beddage, som war temper onsdag, thaa bleff thi fattig folckis huss opbrend med en hiøe lade och en anden gordt wid klostir, och ildenn kom aff nogitt thier, som ther bleff welditt, och nu er the fattig folck i then gord, som mestir Jacob døde aff; om the bliffue ther lenger, nar Niels Long kommir hiem, *thet* wid ieg ickj, och haffuer Niels Longis foget holden thennom en god ophold, sidenn mester Jacob døde. Nu wid ieg iche, huor her Niels Longe will haffue *thet*, nar hand hiem kommir, ieg wid, handtt will well gierne haffue thennom nider i byen.

Item haffuer her Christenn, horer i skolenn, *predickitt* huert søndag vdi kloster och haffuir hand fangit ther for j lest byug, och ieg haffuir *predickitt* om fredagen thill thisse, men in*thet* haffuir ieg fangitt ther for, men ieg haaber, gud skall wer *myn* lønner epher hans guddomelig wilge.

(Det øvrige af Brevet vedkommer ikke dette Emne og Slutningen fattes, men det må være skrevet kort for det følgende, og af samme Mand, som dette. Findes i Ålborg Stiftsarkiv. B. Loc. 5. Fasc. 1. Nr. 4).

Dei *graciam* et pacem per Jesum Christum. Kiere *domine* superintendens, nest venlig tachsigselse for meget ære, dygd och got, som i

mig altid giort och beuist haffuer, mig aff ether wforkylyt, giffuer ieg ether kierligenn tilkende, att her Niels Lange. war her y Dwholms closter den vge for pingesdag, oc war her iche i closter siden m. Jacob døde, før end nu paa en iii dages tijde. Da offuersaa hand de breffue, som mester Jacob haffde forsamblet, oc lagde serdelis vdi en skryn oc noget andet, som hørde de fattig till, som Siesse Laurisdatter haffde antuordet *kannum* i sin siugseng, hand skulle wddele eblant de fattige, som hans egne handschrift liude paa *med* sin eede, da liude der ingen breffue paa de fattiges ophold, men alt om messer, som skulle holdis *etc*; men en breff liude besynderlig om en daglig messe, som skulle hollis i then Hellig aandz kyrche i wor by, som nu er raadhs, oc huis *samme* messe iche holtes wid machth, da schulle probst Henrichs gotz, som war wid iii lester korn giffuit till *samme* messe, til arffuunge igen. Nu der *samme* messer bleff aflagd i konning Frederichs tyd, saa talde *forskrifne* probst Henrichs arffuunge till oc wilde haffue gotzet igen effter gienbreffuis liudelse, da bleff m. Jacob oc Niels Frijs i Vasckiergaard, *faarskrifne* probst Henrichs arffuunge paa sin hostrues wegne, forligt, saa at hand schulle haffue en gaard der aff till euindeligen eie, oc den sag skulle ey komme lenger, oc det andet skulle bliffue till closter her effter som til forne. Saa tog m. Jacob seg till (som ieg formercker) det *samme* gotz, fordi hand det saa forhuerrfuede, oc holt der sex siuge folck aff fraa den tyd oc end till hand døde. Nu, kiere herre, der her Niels Lange haffde offuerseet *samme* breffue oc fandtes ingen, som liude besynderlig paa hospitalet eller siugstoffue, da sagde hand, att hand ingen hospitall eller siugdome wilde were beplectet ther att holle i closteret, wden *thet* som hand wilde giøre aff sin egen gode wylie, oc der wj haffde taleden lunge tilhobe om closters fundatz, att hun war funderit paa de fattige deris hws, som den closter regel oc presteris eed liude, att de schulle were de fattige deris tienere i siugstoffue oc hospitaler, da sagde her Niels Lange, att hand wilde gierne holle saa mange fattige, som hand fand for sig, som m. Jacob holt, dog wforplictig, saa lunge som hand haffde closteret, oc haffuer hand breff paa then sin liffs tyd, oc holle *samme* fattige en fry ophold. Gud løn hannem gode mand. Item sich hand mig oc saa igen den kongens breff, som salig konng Christian gaff till hielp till det fattig hospitall i Ny-cøping, som er ij lest byg, ij *tonner* rug, ij *pund* haffre, oc sagde, hand wilde *inthe*t haffue den breff, for di den liude om Nykiøbings hospital och

iche paa Dwholms, oc ocsaa oplod de lam, som der war tillagd till de siuge i Dwholm, saa att de schulle optages till de fattig wdj Nycoping, oc begeret her Niels gierne, att der mott skie eth hospital oc bygges i Nycoping oc hielpe der well till, efterdi der er end saa meget till, som det tynde aff Karlbye sogne oc fyre *tønner* korn, som de haffde tilforne, oc de lamme, oc at det motte bliffue den gode salig konning Christians fundatzs. Saa er det deris klage i byen, borgemester och raadzs, atthe haffuer ingen skickelig sted, som den samme siugstoffue kunde bygges paa, men met guds hielp och eders hielp kunde der end bliffue raad till, fordj probst Suend hans gaardz jord, som Siesse Laurisdatter erffuede efter *hannem*, legger øde, oc ingen will saa got beuare sig der met, dy det stander i trette emellem Siesse Laurisdatters arffuinge oc kongen, som Christiern Pederssen schall forkynde ether ret, huor det er, thi i maa betro *hannem*. Var det saa, att her Peders efterleffuerske i Haffuersle hauer opgiffuen hendes rettighed, som hun haffuer der till, da mot det skie, att Kong. Malet. end ocsaa tilstode det, at det motte bliffue en hospitals eydom. Huad gode raad, i kand tenche der till, det er borgemesters oc raadz gode begiering till ether. Kiere *domine* superintendentens, gjør her wdj, som guds ære kunde skie, som jeg wel wid, i gierne gjøre. Kiere herre, ere alle tingest endnu got met oss i religionen? Om scholen kand de dannemend och her Matz well sige ether om, thi den er iche endnu ferdig, oc er der kommen guds lon till, atth ferde den met. Kiere herre, giffuer mig ethers gode wille tilkende met her Niels i Frøsle eller her mattis, hørledes i wille haffuet met alle tingest. Eder oc ethers kiere hustru oc børn then almectige gud beffalendes. Datum Nycopiae 19 Junij 1561.

Christiern Jenssen,
sogneprest i Nycoping

p:

Udenpå: Hederlig oc høyeled M. Jørgen Morthenssen, superintendent offuer Vindelboestigt, sin kiere herre och gode ven ydmiugelig sendes.

(Original i Ålborg Stiftsarkiv. B. Loc. 5. Fasc. 1. Nr. 4).

II. Uddrag af Registratur

over Dueholm Klosters Breve forfattet 1591¹⁾), og her ordnet efter Tidsfølgen.

En pergemendtz breff, *Jens Thamsen* rider haffuer giffuen nogen egendom y *Nautrup* sogen thill Dueholm closter. Daterit 1401. Ø. 90.

Kongh *Ericks* breff om en gaardt y *Vllerup*. Daterit 1406. Ø. 34.

En thingsuinde om en støcke eng, som kallis *Engeslett*, liggendis thill en gaardt y *Bierbye*. Daterit 1407. Ø. 40.

Ett pergamendtz skøde, som er jcke vden en segell fore, daterit 1408, lydendis *Jens Kaasz* att haffue skøtt till Dueholm fire gaarde y *Wile* sogen och en gaardt och jtt boell y *Nautrup* sogen. Æ. 15.

Ett things winde medt frue *Bolldis* breff, som skød sit godtz thill klosterit, som hun haffde y *Ellsø*. Er pergement. Daterit 1418. Ø. 148.

En latinske pergemendtz breff, *Cidtzilia Ericks datter*²⁾) haffuer giffuen ij gaarde thill Dueholm closter, liggendis y *Sønderherritt*. Daterit 1522 (1422). Ø. 12.

En røden latinske pergamentz breff, *Johanne[s] Frost* bekender, ath handt haffuer forskrefne *Cedciliæ Ericks datters*²⁾) godtz annamet thill sig, vndtagen huad hun haffuer giffuen thill hospitalen, och will forskaffe hinde alimenta. Daterit 1422. Ø. 13.

En latinske pergamentz breff, *Johannes Suendsen* haffuer giffuen nogen rettighed y saldt kiedeler paa *Lesso* thill Dueholms closter. Daterit 1425. Ø. 82.

¹⁾ Trykt i De ældste danske Archivregistraturer udg. af det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Hist og Sprog ved T. A. Becker. III. 171-206. De i nærværende Uddrag omtalte Breve findes ikke blandt de foran aftrykte. De Bogstaver og Tal, der findes efter hvert af Uddragene i denne efter Tidsfølgen ordnede Fortegnelse, er den Betegnelse de har i Originalen og Aftrykket.

²⁾ skal være Eysdatter.

Ett gode mendtz pergamentz winde medt ij hengendis jndsegell, daterit 1427, ath sandmend haffuer sorit thett stöcke jordt westen thend *gamble skoll husz* och thill *Woden* thill s. *Jorgens* och s. *Clemendtz* fuorte och fellig och thill *Vetells* marck. M. 1.

Ett *Ose Anders datters* pergamentz sköde, daterit 1431, att hun haffuer sold thill *Dueholm* en tönde korn y thend gaardt, *Nisz Andersen* y *Sundbye* yboer, och vj skipper korn y thend gaardt, som *Anders Thamisen* jbedem jboer. V. 4.

Ett pergamentz things winde, daterit *Norherritz* thingh aar 1434, at ther aldrig haffuer werit klagitt paa den sköde, frue *Marin* aff *Dygesøe* haffde giordt prior paa thett godtz y wester *Jølbye* ¹⁾. Q. 1.

Ett *Jorgen Vrnis* och *Marquor Barsebechs* pergamentz stad festellse, daterit 1434, medt iij indsegle, liudendis att dj haffuer affhendt sig till *Dueholm* closter all thend rettighed, thj haffde y thett godtz y *Thye* och *Morsze*, som frue *Marin* aff *Dygesøe* skötte eller gaff thill forskrefne closter. Q. 8²⁾.

En gamell pergamentz breff, *Erick Nielssen* aff *Broskoff* pantsetter *Dueholms* closter nogit godtz paa *Hannis*. Datterit 1442. Ø. 42.

En pergamentz reuersz, att prior wille lade holde huer aar thwende begiengellse for frue *Karine Niels datter* hindere siell for en gaard liggendis y *Thostrup*, hun haffuer giffuen thill clostern. Daterit 1444³⁾. Ø. 77.

En skamfieri pergamentz breff, *Anders Mattis* haffuer giffuen nogne saldt kiedeller thill *Dueholms* kloster. Daterit 1445. Ø. 78.

En pergamentz breff, prior y *Dueholm* haffuer vdgiffuen och forlendt frue *Bottil Gundisz datter* ij gaarde y *Loderup*, som efter hindis död skall kome till closterit jgien. Daterit 1445. Ø. 129.

ij pergamentz breffue lydendis paa en gaardt y *Ørding*. Daterit 1445⁴⁾ och anno 1470. Ø. 149.

En latinsche pergamentz breff, som er *bispens* y *Børlum* stadfestellse paa *closter mølle* och nogle aggere. Daterit 1446. Ø. 28.

En lidell pergamentz breff, *Niels Kaasz* och hans brödre gaff en gaardt thill *Wiborg* och *Dueholms* kloster, som ligger y *Ellsøe*. Daterit 1446. Ø. 106.

¹⁾ Jfr. Nr. 72, der er fra 1433.

²⁾ Jfr. Nr. 73.

³⁾ Jfr. Nr. 116, der er fra 1445.

⁴⁾ Et Brev derom fra dette Ar findes som Nr. 83.

En pergemendtz thingsuinde paa en gardt y *Offuersondrup*, vdgiffuen thill *Harre herritz* thing aar 1446, som seglene er fra faldenn¹⁾. Ø. 72.

En pergamendtz skøde, daterit 1447, *Elne Styesz datter*, *Jens Frostis* efterleffuerske, haffuer sold thill Dueholm ij gaardt y *Noreherritt* y *Saling* y *Eebierg* sogen. Æ. 21.

En papirs tings winde medt iij skrøbelige hengendis jndsegler, daterit *Nykiøbing* 1449, att ther jcke skall byggis bygning nermier closter end thend gaard, *Kleborg* heder. L. 1.

Ett pergemendtz pante breff daterit 1449, *Anders Pigh* aff *Holmgaardt* ath haffuē pantesatt *Jesz Ebbesen* en gaardt, kallis *Aggerholm* gaardt. Æ. 12.

En pergamendtz breff, lyder ochsaa paa nogitt godtz y *øster Huidbierg*. Dateret 1449. Ø. 118.

En pergamendtz breff, *Jep Katt* aff *Frosloff* gaardt pandtsetter closteritt en gaardt y *Mollerup*. Dateritt 1453. Ø. 133.

En skyffte breff emellom prioren paa Dueholm och *Oluff Perssen* aff *Wellumgaardt* paa nogen godtz y *Karwittrup* och *Andrup*. Daterit 1453²⁾. Ø. 156.

En pergemendtz skøde, daterit 1455, *Mogens Borry* aff *Ørntrup* haffuer skøtt thill Dueholm en gaardt y *Morsze* aff *Ørntrup*. Æ. 17.

En røden forderfft pergemendtz breff, som seglene ere fra, och mand kand lese noget aff, *Michill Due* haffuer giffuidt nogitt godtz thill Dueholm closter, Daterit 1455³⁾. Ø. 39.

En pergamendtz breff, *Jens Suer* oplader Dueholm closter en gaardt y *wester Assels*. Daterit 1455. Ø. 130.

Ett pergamendtz mageskyfft, daterit 1456, *Godsk Sweningsen, Madtz Sweningsen* och *Thyge Beeg* haffuer giordt mageskyfft medt prior om godtz y *Androp* och rettighed y *Ersloff* agger och engh; och her hosz ett pergamendtz breff, att forskrefne *Godsk Sueningsen* haffuer jgien vdlagdt ij agger paa *Andrup* marck till Dueholm, och jtt pergamendtz winde, ath sandmænd haffuer soriitt samme ij agger thill Dueholm. Æ. 22.

En pergemendtz breff, *Jep Porssell* solde *Marten Krabbe* en øde gaardt y *Søbye*. Daterit 1458. Ø. 71.

¹⁾ Et sådant Tingsvidne fra 1429 findes som Nr. 111.

²⁾ Kan også læses 1493.

³⁾ Jfr. Nr. 101, der er fra 1453.

Per Sures aff *Huidbjerg* pergemendtz breff, skøder Dueholm closter en gaardt y *wester Assells*, kalldis *Kieldgaardt*. Daterit 1559 (1459?). Ø. 150.

Ett pergemendtz breff, *Erick Aabelgaardt* skøder Dueholm closter en gaardt, kalldis *øster Huidbjerg*. Daterit 1460. Ø. 112.

Anders Mogensen aff *Moustrup* oplader en gaard y *Øster Huidbjerg* thill Dueholm closter. Daterit 1460. Ø. 115.

Ett andet pergamendtz breff, som och lyder paa en gaardt y *øster Huidbjerg*, forskrefne *Anders Mogensen* haffuer vdgiffuidt. Dateret 1460. Ø. 116.

Ett pergamendtz breff, *Anders Mogensen* vdgaff paa en pund korn y *øster Huidbjerg* och till Dueholm closter. Daterit 1460. Ø. 125.

End ett breff, lyder ochsaa paa *øster Huidbjerg*. Dateret 1461. Ø. 121.

En pergamendtz tings winde, som mange ridder mendtz mendt medt herritz fogden vj benefnd er, som bemeller om en fiskeri y *Aalbech*, Dueholms closter aff arildtz tiidt skall haffue haffdt. Daterit 1462. Ø. 20.

En lidell pergemendtz breff, att *Thøgger Offuerson* haffuer pant satt prioren en agger huosz byens gaardstedt. Dateritt 1463. Ø. 6.

En pergamendtz breff, *Kirsten Jeps* datter haffuer giffuen en gaardt thill Dueholms closter liggendis y *Thye* y *Hillersløff* bye. Daterit 1464. Ø. 37.

En pergamentz breff, *Axell Bilde* och *Hans Locke* gaff Dueholm closter en gaardt paa *Østholm*. Daterit 1464. Och er en møgit røden breff. Ø. 50.

En pergamendtz breff, *Anne Søosz* haffuer vdgiffuit, lydendis om en gaardt y *Huidbjerg*. Daterit 1464. Ø. 114.

En pergamendtz breff, *Ingier Pallisz* datter afhender sig en gaardt, kaldes *Kier gaardt*. Daterit 1464. Ø. 132.

En thingswinde belangende samme *Kiergaardt*. Dateret 1464. Ø. 138.

En (anden) pergamendtz breff, lydendis paa samme gaardt (i *Hillerslev*), hun (∴: *Kirstine Jepsdatter*) haffuer giffuit thill clostern, som forskrefne staar. Daterit en aar der efter (1465). Ø. 38.

En gamell papirs breff, bemeler om nogit godtz, som her *Lyder Kabbellsz* och *Mette Jens datter* och *Michill Due* aff *Torp* haffuer giffuen thill Dueholms closter. Daterit 1465. Seglit er miest gaaet fra breffuidt. Ø. 55.

En pante breff paa en gaardt, kaldis *Kiergaardt*, som *Siwordt Jensen* y *Karbye* haffuer vdgifuid. Daterit 1465. Ø. 153.

En lidell pergemendtz breff, *Niels Skram* aff *Matterup* pant satte priorn paa *Dueholm* en gaardt, som kaldis *Aggerholm*. Daterit anno 66. Ø. 43.

En pergamendtz breff, *Magens Perssen* pant satte priorn y *Dueholm* en gaardt vj *Hillerløff* sogen y *Kiellstrup*. Daterit 1466. Ø. 44.

En pergemendtz pante breff paa en gaardt y *øster Huidbiery*. Daterit 1466. Ø. 101.

En lidell pergamendtz breff, *Styge Niellsenn* rider haffuer vdgifuen, lydendes paa (same) *Kiergaardt*. Dateret 1469. Ø. 136.

Ett gamell forderfft pergamendtz breff, datierit 1470, ath ij bønder bekender sig jngen rettighed att haffue y *Pleidrup* haffwe jordt y *Flade* marck. D. 1.

ij pergemendtz breffue lydendis paa en gaardt y *Ørding*. Daterit 1445 och anno 1470. Ø. 149.

En pergemendtz breff, *Jep Baggis* aff *Vstrust*, lyder ochsaa paa en gaard y *Huidbiery*, som hans moder skøder *Dueholm* closter. Daterit 1472. Ø. 117.

En pergemendtz breff, *Enner Lauritzsen* oplader *Dueholm* closter hans anpart y *Kiergaardt*. Daterit 1472. Ø. 134.

Ett pergamendtz skøde, daterit 1474, liudendis *Jahan Andersz datter*, her *Niels Eriksens* efterleffuerske, ath haffue skøtt och sold till *Dueholm* closter nogne gaarde y *Drobye*, *Eyersløff* och *Dybdall*. H. 3.

En pergamendtz things winde, daterit *Nørherrit* 1474, ath thend gaardt y *Jørszbo*, som *Erick Kye* till mageskift fick aff *Dueholm*, haffuer werit y dieris were y xlvj aar. J. 3.

Ett lidell pergemendtz breff, *Styge Nielsen* ridder haffuer vdgifuen, lyder paa (samme) *Kiergardt*. Daterit 1474. Ø. 135.

Eyler Jensens breff lydende paa *Kiergaardt*. Dateret 1474. Ø. 137.

Thwende biskop *Ibsz* aff *Borlum* med andre gode mendtz pergamendtz forliggellse breffue, daterit 1475, at *Rolstrup* skall haffue feedrøfft y *Wetells* marck. A. 10.

Ett pergamendtz pandte breff, daterit aar 1475, lydendis att *Aage Andersen* aff waben haffuer pantsatt *Bordt Jensen* en gaardt y *Sundbye* y *Nørherrit* y *Morse*. V. 1.

Styge Nielssens breff lydende paa *Kiergaardt*. Dateret 1475. Ø. 139.

Ett *Erick Stygis* pergamentz stadfestellse breff, daterit 1477, paa thett egendom y thend gaardt y *Thowingh*, som frue *Ellse Jensdatter* gaff till Dueholm. B. 5¹).

En pergemendtz skøde, daterit 1478, lydendis *Boe Høgh* att haffue soldt och opladt thill Dueholm den gaardt y *Sundby*, som (forskrefue) *Thamis Perssen* y pant haffde. V. 9.

En pergamentz skøde, datterit 1478, *Boe Høg* att haffue skøtt thill Dueholm en boell, som *Jesz Oluffsen*, thing fogit i *Hiorum* i *Hassing herrit* y were haffuer. Æ. 16.

En pergemendtz breff, adt *Erick Auildgaardt* pandsetter priorn vdj Dueholm nogit korn y en gaardt y *Huidbierg*. Dateret 1478. Ø. 119.

Ett pergamentz breff, *Anders Mogensen* skøder Dueholm closter en tønne korn y en gaardt y *oster Huidbierrgh*. Dateret 1478. Ø. 120.

Thou samell bunden pergamentz breffue, *Anders Mogenssen* haffuer baade vdgifuidt anno 1478, lyder paa (samme) gaardt y *wester Huidbierrg*. Ø. 123.

Ett prior *Pouillsz* pergamentz laugheffts breff, daterit *Nørherrit* 1479, paa en gaardt y *Flade*. D. 2.

Ett pergamentz tingsuinde aff *Nørherritt* aar 1479, lydendis paa thett fiskerij wid *Jolbye noer*. Q. 3.

Ett pergamentz stockneffn aff *Nørherrit* aar 1479, liudendis att *Jolbye noer* ligger jndbonden y *wester Jolbye* marck. Q. 5.

Ett pergamentz laugheft aff *Nørherrit* aar 1470, at prior *Paull* aff Dueholm jnduorde en gaardt y *wester Jolby* medt *Jolbye noer*. Q. 6.

En pergemendtz laugheft paa iiij gaarde y *Willsz*. Daterit paa *Sønderherritz* tingh 1479. Ø. 21.

Ett gamell pergemendtz breff, *Jahan Andersdatter* aff *Aaszdall*, her *Niels Ericksens* efterleffuerske, haffuer giffuit nogit godtz thill Dueholms kloster. Seglen er mesten part fra falden och breffuidt er nogit vløszelig. Daterit anno 1479²). Ø. 41.

Ett koning *Christians* pergamentz stadfestellse och dombreffue, daterit *Kallundborg* aar 1480, paa thwende things winder liudendis om

¹) Jfr. Nr. 191, der er fra 1482.

²) Det er vel dette Brev, der findes som Nr. 190, men er fra 1473.

Jølbye noer, och paa en laughefft liudendis paa all closters och kierckens gaarde y *wester Jølbye*, sonderlig *Jølbye noer*. Q. 7.

Et pergamentz breff, *Niels Pouillsen* vdgaff paa nogen godtz y *Huidbierg*. Daterit 1480. Ø. 126.

En pergamentz breff, samme *Niels Pouillsen* haffuer vdgifuen, lydendis paa samme *Huidbierg*. Daterit 1480. Ø. 127.

Erick Abildgaardtz pergamentz breff paa en gaardt y *øster Huidbierg*. Daterit 1480. Ø. 145.

Ett kong *Frederichs* (!) breff, huor vdj en laesz breff er jndførdt, daterit 1481. Ø. 25.

Ett pergamentz breff, *Jens Borrij* aff waben skøder Dueholm closter en broderlod y en gaardt y *Loderup*. Daterit 1481. Ø. 111.

En pergamentz breff, *Orluff Peders datter* haffuer vdgifuen paa ij gaarde och en boll y *Solbierg*, Daterit 1481. Ø. 142.

En pergamentz skøde, dateritt 1482, *Erick Styggj* aff Frøsløff och *Kirsten Niells datter* jbedem att haffue sold till Dueholm en gaardt y *Westerwennidt* sogen y *Aggerholm* y *Hyllersløff* herritt. Æ. 8.

Ett lidet pergamentz breff, *Jens Brun* y *Andrup* gaff jtt stöcke jordt thill Dueholms kloster. Dateritt 1482. Ø. 105.

En pergamentz breff, *Anders Mogenssen* skøder Dueholm closter en gaardt y *wester Huidbierg*. Dateret 1482. Ø. 122.

Konning *Hansis* pergamentz stadfestellse breff, daterit 1484, paa en laughefft lydendis paa kronens gaarde och godtz y *wester Jølbye* och paa *Jølbye noer*. O. 1.

Ett *Thielloff Pedersens* borger y *Nykiøbing* pergamentz pantebreff paa vij agger och nogen eng y *Seersløff* marck, daterit aar 1484. S. 1.

En pergamentz mageskyfft, daterit 1484, prior aff Dueholm adt haffue mageskyfft medt *Jesz Pedersen* y *Alstedt* nogitt stugh jordt. Æ. 20.

En broden pergamentz pante breff, daterit 1485, att *Michill Kragh* haffuer pandte satt s. *Giertrudtz* werge y *Nykiøbing* en gaardt y *Jerszboe*. J. 2.

Ett pergamentz pante breff, daterit 1486, lydendis at *Jep Nielsen* och *Thyrie Nielszen* haffuer pant satt Dueholm closter ett stöcke jordt aff *dieris* gordtz jordt, liggendis østen thill den gaardt, *Michill Brun* y boer. T. 3.

En pergamentz breff, *Anders Nielssen* till *Aaszdall* ridder gaff Dueholm closter ij gaarde, den ene paa *Hannis*, den anden y *Wend-søssell* liggendis. Datterit 1486. Ø. 46.

En pergamenttz breff, *Lauritz Bone* y *Weerslæs* pantt satte closter ett stöcke jordt och eng. Daterit 1486. Ø. 57.

En pergamentz breff, *Jenns Pouillsen*, sogne prest y *Ho*, selger en gaardt y *wester Huidbierg* till en jomfrue *Karen Madtzdatter*. Daterit 1486. Ø. 124.

En gamell pergamenttz skødebreff paa en gaardt y *Huidbierg*, som *Maren Mogensdatter* haffuer giffuen till Dueholms closter. Daterit 1487. Ø. 22.

En pergamenttz things winde paa en gaardt y *Willsz*. Daterit thill *Sønderherritz* thing y *Morsøe* 1487. Ø. 102.

En pergamenttz breffue, *Jens Pedersenn Bom øye* aff waben gaff Dueholm closter ij gaarde, den enne y *Eyersloff*, den anden i *Ørding*. Daterit 1487. Ø. 157.

En pergamenttz mageskyfft, daterit 1488, lydendis ij bønder y *Droby* ath haffue mageskyfft medt prior y Dueholm ij agger. Æ. 23.

Niels Krabis breff paa en gaard y *Wetersloff* paa pergamentt. Daterit 1489. Ø. 141.

Ett papirs winde, daterit 1490, att *Hundskindtz haffue* er Dueholms rette jordt. K. 1.

En pergamenttz breff, *Albrit Skiell* och *Niels Krabbe* medt fiere haffuer vdgiffuen om en trette, som sig begaff emellom prior y Duholm och dem y *Harre* y *Salng*. om nogit jordt. Dateritt 1490. Ø. 14.

En dom, gode mend efter kongens befalinge haffuer vdgiffuen emellom prior paa Dueholm och dy bønder y *Harre*. Daterit 1490. Ø. 84.

Ett pergamenttz breff, *Karin Nielsdatter* till stander Dueholm closter *Damgaardt*. Dateret 1490¹⁾. Ø. 86.

En pergamenttz laugheft paa ij gaarde y *Sønderherrit*. Daterit 1491. Ø. 24.

En papirs thingsuinde om nogen egendom ligendis thill en gaardt y *Willsz*. Daterit 1491. Ø. 26.

Ett prior *Chrestens* pergamenttz laugheft, datierit 1492, at haffue jnduordt til Dueholm en gaardt, kaldis *Hyld gaard*, y *Seerløffbye* medt alle hindis thilligellse. S. 3.

Ett pergamenttz stockneffn, datierit 1492, liudendis det *Hyldgaardt* y *Seersløff* bye haffuer fuldt Dueholm y lx aar och miere. S. 4.

¹⁾ Jfr. Nr. 116, der er fra 1445.

En laugheft paa en gaardt y *Tostrup* och ij byge steder. Dateret 1492. Ø. 70.

En lidell pergamenttz breff, *Clemend Quie* förplichter sig jngen lod eller diell att haffue y thett godtz eller breffue, som hans hustrue hafde arffuitt. Daterit 1492. Ø. 80.

Ett pergamenttz laugheft, daterit 1493, liudendis paa egendom y *Jørsboe, Solbjerg, Sundby* och *Nandrup*. J. 6.

Ett pergamenttz breff, dateret 1493, lydendis *Predbernn Podbusk* ath haffue thilskreffuith och bedit nogne gode mend, ath de wille besegle den skøde paa thett godtz y *Thye*, hand haffuer soldt thill Dueholm. Æ. 13.

S. *Giertrultz* weriers thwende pergamenttz opladellis breffue thill prouist *Henrich* paa samme breff och pandt, daterit 1494. J. 2.

Ett pergamenttz breff, daterit 1495, att *Jesz Sueningsen, Per Sueningsen, Per Lauritzzen, Pallj Frandtzn* och *Boe Boesen* kiende sig jngen diell eller rettighed att haffue y *Hyldgaardt* y *Seersloff* bye. S. 2.

Ett *Albridt Strangisons* pergamenttz pandtte breff, datierit 1496, ath hand pandt setter *Iffuer Clausen* en gaardt y *Sollbiergh*. G. 1.

Ett *Peder Kye* pergamenttz pante breff, daterit 1496, paa en gaardt y *Jørszbo*, prouist *Henrich* pant satte. J. 1.

En pergamenttz forligellis breff emellom bønder y *Seebye* om dieris jordt. Daterit 1496. Ø. 87.

Ett papir breff, som sogne prest y *Tødse* medt mange andre haffuer vdgifuen och beseglede, anlangen nogne salt kiedelle paa *Lessø*. Datterit 1497. Ø. 76.

Ett *Niels Kydt* pergamenttz skiøde, daterit 1498, paa en gaardt y *Seersloff* sogen y *Skrandrup*. C. 1.

Ett *Niells Kydt* klerck och *Michel Krags* pergamenttz skøde, datierit *Nørherritt* 1499, paa en gaardt y *Skrandrup*. C. 3.

En pergamenttz laugheft paa en gaardt y *Glynge*. Daterit paa *Harre* herritz thing 1499. Ø. 69.

En papirs breff, *Jens Blach* prest och *Jens Persen Bom øye* haffuer vdgifuen, huor vdi nogen andre breff er jndførdt, som bemeller om nogen rettighed y saltt kiedeller paa *Lessø*. Daterit 1499. Ø. 75.

En pergamenttz breff, *Jens Baggj*, kannich i *Wiborg*, och hans sødskinde stadfester en siellgaffue dieris moder haffuer giffuidt thill

Dueholm closter, som er en pund korn y en gaardt y *Sindbierg*. Daterit 1499. Ø. 99.

Etth *Adtzer Winthers* pergemendtz skøde breff, daterit 1500, paa en gaardt y *Tødtze* soken y *Bierndrop*. E. 1.

En pergemendtz breff, *Albridt Nielsson* aff *Vllerup* pandtsetter prouisten aff *Morsze* en gaardt ligendis y *Sonderherrit* y *Huidbierrgh* soken. Daterit 1500. Ø. 9.

En pergamendtz skøde, daterit 1501, lydendis att *Jesz Bonnd* aff *Torup* y *Hanherrit* haffuer skøtt Dueholm closter vj skipper korn y en gaard y *Sundbye* y *Nørherrit* y *Morse*. V. 2.

Iffuer Claussen pergemendtz breff, daterit 1502, att hand oplader prouist *Henrich* (en gaardt y *Sollbierrgh*). G. 1.

En gamell røden pergamendtz breff, *Iffuer Clausen* aff *Søe* och hans medtarffuinge haffuer soldt prouisten paa Dueholm en gaardt y *wester Assells* soken och bye. Daterit 1502. Ø. 8.

En pergemendtz sandmendtz breff emellom *Glonge* march, *Bystedt* marck och *Kier* marck. Dateret 1504. Ø. 74.

En lidell pergemendtz breff, *Atzer Brock* oplader en gaard y *Sindbiere* thill Dueholm closter efter hans død och afgang. Daterit 1504. Ø. 110.

En pergamendtz laughefft, daterit 1504, lydendis prior vdj Dueholm ath haffue jnduordt iij gaarde och gaardt stedt medt dieris rettighed och hiede y *Glyng* marck thill Dueholm closters. Och der hosz jtt koning *Hansis* papirs stadfestells breff paa samme laughefft, daterit 1505. Æ. 18.

En pergamendtz breff, *Thamisz Jenszen* aff *Kaasz* giffuer en boll thill Dueholms closter liggendis y *Ørding* bye. Daterit 1508. Ø. 10.

En pergemendtz sogne winde, att Dueholms closter haffuer en støcke eng y *Hyffueris* marck. Daterit 1509. Ø. 19.

En pergamendtz thingsuinde, att Dueholms closter haffuer en støcke eng y *Hyffuerisz* marck, som kallis *Mogeldall*, som løber fra *Horenszloff* bierrg och thill forskrefne *Hyffuerisz* søe och aae. Daterit 1509. Ø. 23.

En laughefft lyder paa (samme) *Fiellersloff* godtz. Daterit 1509. Ø. 131.

En tings winde ath tolf eyer lagde enn wey vd thill *offuer Sonderup* y *Harre herrit*, daterit 1510. Ø. 2.

Ett pergamentz breff, daterit 1512, *Michill Ibsen y Sundbye* ath haffue bekendt paa sin egen och paa sin sødskindtz wegne sig jngen rettighed att haffue thill nogitt thett goedtz, som ligger thill Dueholms closter. Ø. 1.

Ett *Karen Jacopsdatters* pergamentz gaffue breff, daterit 1513, paa (forskrefne) gaardt y *Solbjerg*. G. 2.

En lidell papirs breff, *Chresten Persen y Holmgaardt* affstaar iij agger paa *Holmgaard* marck. Daterit 1515. Ø. 85.

En gamell pergamentz breff, som seglerne er miesten fra falden, *Jens Mus* haffuer soldt en gaardt liggendis y *Huidbjerg* sogen y *Morsz* till Dueholms closter. Daterit anno 1517. Ø. 7.

En pergamentz breff, *Jens Nielssen* till *Vllerupgaardt* haffuer giffuen priorn y Dueholm paa nogne pending, hand annamit for en gaardt y *Hundborg* sogen. Daterit 1517. Och er thou segell fra. Ø. 60.

En pergamentz breff, *Karen Ericks datter* till *Vllerupgaardt* bekiender; att hun haffuer en gaardt y forlening aff priorn, liggendis y *Sels*, som hun thill forn haffde bebreffuidt Dueholm closter. Datterit 1518. Ø. 61.

En pergamentz laughefft paa *Westergaardt y Loderup* och andre gaarde och egendom, som samme laughefft medt fører. Daterit 1520. Ø. 11.

En lidell papirs breff, *Hennich Kirtis* efterleffuerske *Karen Ericks* datter giffuer Dueholm closter ij gaarde paa *Thyeholm*. Daterit 1520. Ø. 31.

Ett pergamentz breff, *Søren Landt* haffuer vdgiffuet, och lyder paa jordt y *Legind*. Daterit 1520. Ø. 113.

En pergamentz breff, at prior y Dueholm closter pantsetter *Suend Chrestensen*, sogne prest y *Haffuersløff*, en gaard kaldis *Clostergaardt* liggendis y *wester Jolbye*. Daterit 1520. Ø. 160.

Ett pergamentz gaffue breff, dateret aar 1521, lydendis *Peder Matzsen* thill *Jolbygaardt* att haffue giffuett all thennd rettighed vj den gaardt vj *Sundbye*, *Peder Huid* jboer, thill Dueholm for dieris salignhed, disligiste dieris rettighed y thend gaardt *Willsz*. V. 10.

En papirs thingswinde, lyder paa nogne gaarde y *Seebye*. Daterit 1521. Ø. 92.

En pergamentz laughefft paa v bygede gaarde [y] *Grøndrup* bye, jthem paa fire gaarde y *Seebye* y *Harreherrit* liggendis. Daterit 1522. Ø. 58.

En pergamentz sandmændtz breff emellom *Klitt* marck, *Klastrup* march, *Hiermøll* marck, *Thyssethoby* marck och *Hundstrup* marck. Daterit 1525. Ø. 59.

Ett her *Jens Nielssens*, forstander vj Dueholm, pergamentz laughefft, daterit 1526, paa then gaardt och egendom, kaldis *Dybdall*. H. 1.

Et pergamentz sandmændtz breff, daterit 1526, att sandmend haffuer giordt marck skiell emellom *Skierbeck* marck och *Skrandrup* marck, emellom *Dybdalls* marck och *Seersløff* marck, emellom *Seersløff* marck och *Nederdrobye* marck. N. 1.

Ett prior [aff] Dueholms pergamentz laughefft, daterit aar 1527 paa fire gaarde y *Thowing*. B. 1.

Ett pergamentz tings vinde, daterit 1527, ath *Dybdall* haffuer haft rolig marck fellig medt *Nørdrobye* marck och medt *Skierbeck* marck. H. 2.

Itt pergamentz laughefft medt 8 hengendis jndsegler, daterit *Nørherritz* thing aar 1528, prior *Chresten Lauritzsen* y Duholm haffuer giordt paa thend jordtt och egendom østen fra *Trelldige* till *Limfjordt* och till marckeskiell emellom *Wettells* och *Venner* marck, emellom *Fordrup* och *Duholm* closters marck jnd till *Rolstrup aae*, medt thend grund, kaldis *Dueholm*, och thend fang, closter paa staar, medt mølle dam och damsbond och demøng till *Hardholm*. A. 1.

En papirs breff, *Mogens Gøye*, *Erick Erickson* och *Jens Huasz* haffuer tagit dennom dom till emellom prior paa Dueholm och *Michil Willom* om nogit jordt paa *Hyldig*. Daterit 1528. Ø. 4.

En pergamentz laughefft, att prieren paa Dueholm jnduorde *bispgaarden* y *Loderup* och *bispgaardts mølle*, och *medell mølle* medt andet godtz der y marcken. Daterit till *Sønderherritz* thing 1528. Ø. 17.

En laughefft paa nogne agger, som ligger till en gaardt y *Westerwandett*. Daterit 1528. Ø. 36.

En pergamentz things vinde paa nogit godtz, daterit paa *Sønderherritz* thing y *Morsze* 1528. Ø. 100.

En lidell latins breff, lyder paa ij gaarde y *Ørding*. Dateret 1528 (?). Ø. 109.

Ett pergamentz breff, daterit 1529, att her *Otte Krompen* medt andre forligtte dennom aff *wester Jølbye* och dennom i *Ottrup* sogen om fiskerij och jndgang vden for *Jølbye noer*. F. 1.

En konge *Fredericks* thend førstis breff, huor medt hans matt. stadfester nogne laugheffder och breffue, som bemeller om *Dueholms closter* marck, mølle och anden egendom. Daterit 1529. Ø. 18.

En pergemendtz breff, *Jens Huasz* thill *Kaasz* haffuer skiftitt Dueholms closter en gaardt till, liggendis y *Hillersloff* herritt y *Biergbye*. Daterit 1529. Ø. 33.

En papirs breff, som er *Jep Frissis* forpflicht att hand wille antuorde paa Dueholms closter jgien xvj breffue, som hand haffde annamit, daterit 1530. Ø. 3.

En pergamendtz breff, som formelder, *Styge Krompen*, bischop y *Bortum*, skifte nogitt godtz medt priorn y Dueholm. Daterit 1530. Ø. 65.

En papirs skyffte breff emellom forstandere till *Ørszloff* closter och prior vj Dueholm paa nogit godtz vj *Morsz*. Dateret 1530. Ø. 159.

Ett pergamendtz breff, daterit Dueholm aar 1532, att godemend efter kong. matts befaling haffuer fordragit prior der same stedtz och borgemester y *Nykiobingh* om den trette, de haffde paa *Rolstrup* och *Wetells* marck, och andre wennighedt, dennom jmellom wore. A. 5.

Ett koning *Fredericks* pergamendtz vididtze, daterit Anduorskoff 1532, att hans matt. haffuer siett och hørtt lese koning *Hansis* breff, liudendis y thend meening, som *forskrefne* gode mend haffuer forliggt prior y Dueholm och borgemester y *Nykiobing* om *Rollstrup* och *Vetells* marck och andet. A. 6.

Kong *Fredericks* breff, som er en stadfestelse paa nogne gaarde och godtz y *Wile* sogen och *Naustrup* sogen, *Jens Kaasz* haffuer giffuen thill Dueholm closter. Daterit 1532. Ø. 93.

En papirs dom emellom prior paa Dueholm och *Per Attersen* y *Loderup* om nogen jordt. Daterit 1533. Ø. 104.

En landtz tings dom, *Mogens Munck*, *Jens Thamiszzen* dømppt haffuer om en gaardt y *Sundbye*, dy haffuer thill dømppt prieren y Dueholms closter. Daterit 1539. Ø. 32.

En papirs breff paa marckeskiell emellom *Vllerup* och *Thouingh*. B. 6. xvj pergamendtz breffue, som er skøder, pandte breffue och winder paa nogne gaarde och godtz y *Jørsbo*, som en paardt er seglene fra. J. 5.

xxij pergamendtz breffue, baade skøder, pandte breff, opladellsze breffue och affkaldtz breffue, somme jlde lesendis, somme medt faa och somme medt jngen segle fore, huer vnder sin datum liudendis paa thett

godtz y *Tødtze* sogen y *Wostrup* bye, som ere lagdt vdi en eske thill-hobe, och er tegnit paa same eske P. 1.

Ett pergementtz opladellse breff, lydendis *Thomas Persen*, borger y *Nykiobing*, att haffue oplat thill Dueholm thett pandt, hand haffde paa en gaardt y *Sundbye* aff *Boe Høgh*. V. 8.

xviiij pergementtz breffue, som ere skøder, pantebreff, things-uinder och laugheffder paa nogne gaarde och egendom y *Thodtze*, *Flade* och *Thebering*, huilcke breffue er jen part møgit rødne och seglene ere fra faldne. X. 1.

xiiiij pergementtz breffue, en part rødene oc seglene fra, lydendis paa gaarde oc godtz y *Jorloff* sogen. Y. 1.

iiij pergementtz breffue, somme forderfft och ett koning *Frederichs* stadfestellse paa godtz y *Drobye* och *Jørzboe*. Z. 1.

Ett *Orloff Peders datters* breff, att hun haffuer opladt Dueholm closter en landboe feste, liggendis y *Torup*. Z. 3.

Ett *Niels Friisz* thill *Waskergaards* bekendelse, att hand aldrig heller hans arffuinger skulle wmage, møde, thill thale etc. prior den tidt y Dueholm eller hans efterkomere for nogne dy gaarde eller godtz, closter haffuer fangit fra hans foreldre. Z. 4.

xj pergamenttz breffue och ij papirs breffue, som alle samell lyder paa salt kiedeler paa *Lesso*, som er sold och giffuen till Dueholm, huor jblandt er ochsaa en kongelig stadfestellse breff. Ø. 83.

En rødne och forderfft pergementtz breff, som bemeller om nogen egendom y *Glønge*, *Kirsten Mogens datter* haffuer oplat thill Dueholms closter. Er slett vløseligh. Ø. 83.

Nogne pergamenttz winder, kongelige befalinger och stadfestelser, som er thill sammen xx och bemeller om en mageskyfft emellom kronen och Dueholm closter. Ø. 95.

Fem pergamenttz breffue, som bemeler om godtz och egendom y *Wederloff* och om *Wederloff mølle*, disligiste om nogit godtz y *Saling* liggendis. Ø. 96.

En papirs thingswinde och ij pergementtz skyffte breffue, belangen *Bisp gaard* y *Loderup*, møllen, fedrøfft och andet. Ø. 103.

vij samell bunden breffue lydendes om godtz och egendom y *Ellsø* och *Loderup*. Ø. 140.

En latinske och ett danske pergementtz breff lydende paa en gaardtt y *Willsz*. Ø. 144.

En latinske och fire danske pergamentz breffue, som lyder paa en gaardt och egendom y *Androp*, huilcke breffue ere en part fast skrøbelig. Ø. 151.

v pergamentz breffue paa godtz och egendom y *Ellsø*, som ere mange segle fra falden. Ø. 152.

En latinske och fem danske pergamentz breffue, lydende paa *middell mølle* och paa nogit godtz y *Løderup* sogen och y *Fredtze*, som en partt er møgit røden och seglene fra falden. Ø. 154.

xij pergamentz breffue och ett latinske, som lyder paa godtz y *Løderup* sogen och paa *Løderup mølle* och nogit godtz y *Fredtze* med anden miere; ithem iij papirs breffue, bemeler ochsaa om nogit godtz y *Løderup*, huilcke breffue er en partt rundit, skamfierit och seglene fra. Ø. 155.

Thou pergamentz breffue lydendis paa en gaard och egendom y *Willss*. Ø. 158.

Nogle latinske och danske pergamentz breffue, som fordom konger, paffuer och bisceper haffuer vdgifuidt och der medt stadfestet, annamet och beskermet *forskrefne* Dueholm closters ordenn och priuilegier medt priorne, dieris brødre, folck och godtz jnden och vden closterne etc., huilcke breffue ere alle thillsamenn bundne och wdj closters breffue kiste henlagde och foruarede. Ø. 161.

Endnu kan her nævnes følgende Uddrag af Breve:

Enn prior j Dueholms skiøde paa enn gard j Hierumbherritt j Nauer-sogn j Alstrup bye. Mcdxlvij¹⁾.

Jep Christensens pantebreff till Duueholm closter paa ij pund kornn i Karleby (sogn) i Neszby i Morsz. Dateritt mcdlxxxvj²⁾.

Christiern Nielszenn (a: Perssen), prior vdj Duueholm, opladelsze panthe breff paa ij pund kornn i Nesbygaard i Mors thill her Jens Pouelszenn: Dateritt mcdxciiij²⁾.

¹⁾ Ældste danske Arkivregistraturer. II. 394. — ²⁾ Smstds I. 215.

Register*).

- Aakall, Aakaldt, Afkald. 87. 97.
Aalbek, Ålbæk, Lime S., Rødding H. 4. 137.
Aarup se Arup.
Aarus, Arws, Arsæ, Århus Købstad. 77. 78.
Aasdaal, Aasdaall, Asdahl, Asdal Hovedgård, Asdal S., Vennebjerg H. 9. 103. 109. 125. 139. 140.
Åsted se Osth.
Aatropp se Opthorp.
Abildgordh i Harre H. 70.
Abildgard, Abelgardt, Aabelgaardt.
Abildgard, Erik i Næs. 1460. 1480. 91. 137. 139. 140.
Abildgard, Jep. 1429. 1438. 67. 111.
Adelsdiplomer. 32. 33. 71-72.
Affgærdh, Afgift. 79.
Ager, Agers, Karby Sogn på Mors. 59.
Agherholm, Aggerholm, Agerholm, Vester Vandet S., Hillerslev H. 92. 93. 136. 138. 140.
Ago, Aage, Awe, Oghi, Owæ (Ogssen, Oxsen, Oxen, Owessen, Owssen, Offlyssen, Offssen; oldn. Åki).
Awe Anderssen, Væbner. 1475. 138.
Awe Staphenssen i Dråby. 1471. 124.
Awe Trwdsen i Hesselbjerg. 1484. 89.
Awe Tyressen i Tyollum. 1468. 85.
Awe, Provst i Mors og Hanherred. 1371. 14.
Alamania, Almaniam. 59. 61. 76.
Albrett.
Albrett i Ebdrup, Væbner. 1502. 95.
Albrett Nielsen af Ullerup se Mws.
Albrett Strangessen. 1496. 142.
Alburgh, Abborgh, Ålborg Købstad. 53. Marie Kloster. 52.
Allhekte (Adelhejd?), Væbner Markvard Barsbeks Hustru. 44.
Alsteth, Alstedh, Alstedt, Alsted S. og By på Mors. 36. 41. 66. 103. 106. 140.
Alstrup, Navr S., Hjern H. 69. 148.
Amdigh, Amdygh, Amdy Nielsen, Borger i Nykøbing. 1440. 1458. 29. 30. 74.
Ancianus, gammel. 77.
Andreas, Anders, Andhers, Anderss.
Anders Bertelssen i Skallerup. 79.
Anders Christiernssen af Dyrby, Væbner. 1467. 10.
Anders Christiernssen af Tødbøl, Væbner. 1481. 106.
Anders Ebbessen i Ejerslev. 1473. 111.
Anders Eyssen (Esgesen), Væbner. 1418. 32.
Anders Henrikszen, Væbner. 1432. 47.
Anders Henrikszen i Hedegård. 1442. 72. 73.
Anders Jepszen i Hundrup. 1474. 106.
Anders Jepszen, Væbner. 1486. 84.
Anders Jenssen, Borgemester i Nykøbing. 1420. 25.
Anders Jenssen. 1439. 28.
Anders Jenssen i Nørre Herred. 1454. 32.
Anders Jenssen af Kjær. 1460. 66-67.
Anders Lavessen i Sundby. 1447. 40.
Anders Laurissen, Væbner. 1418. 32.
Anders Mogenszen, Væbner. 1421. 39.
Anders Mogenszen i Movtrup. 1460. 1482. 91. 92. 111. 126. 137. 139. 140.
Anders Mogenszen, Væbner (?). 1486. 84.

*) De Former, her findes, er i Reglen kun tagne fra Brevene, derimod sjelden optagne fra Arkivregistret, der oftest har Navnene i den forvanskede Skikkelse, som det 16de Århundredes Skrivemåde medførte.

- Anders Mathissen i Sønder Herred. 1424. 20.
 Anders Mathissen på Læso. 1445. 1448. 78.
 79. 135.
 Anders Michelssen i Hesselholt. 69.
 Anders Michelssen, Rådmand i Nykøbing.
 1502. 95-96.
 Anders Nielssen af Asdal, Væbner, siden
 Ridder. 1402. 9-10. 109. 140.
 Anders Nielssen, Væbner (Bomøwæ). 1424.
 1430. 20. 50-51. 52.
 Anders Nielssen, Præst i Frøslev. 1447. 1464.
 5. 92. 121.
 Anders Nielssen, Ridder, til Kokkedal. 1473.
 125.
 Anders Olufssen i Nørre Lem. 1442. 72. 73
 Anders Olfessen, Ridder, i Bjørnholm.
 1418. 32.
 Anders Ovessen i Flade. 1474. 106.
 Anders Ovessen i Alsted. 1481. 106.
 Anders Perssen, Præst i Vejerslev. 97.
 Anders Perssen af Fortoft. 1424. 1442. 20.
 53. 70. Tinghører i Nørre Herred. 1438.
 110.
 Anders Perssen, Præst i Bodum. 1457. 1468.
 85. 86.
 Anders Perssen i Vilsbøl. 1493. 93.
 Anders Piilssen i Nykøbing. 1460. 30.
 Anders Sveningssen, Væbner. 1460. 30.
 Anders Thomessen i Sundby. 1431. 135.
 Anders Thomessen, Væbner. 1453. 120.
 Anders Thomes, Foged på Kås. 1458. 74.
 Anders Thomessen i Ramsing. 1458. 74.
 Anders af Kær. 1445. 70.
 Anders, Præst i Frøslev, se Anders Nielssen.
 Andropp, Andrup, i Frøslev Sogn på Mors.
 49. 136. 140. 147.
 Androp se Anthorpp.
 Anna, Annæ, Anne.
 St. Annæ Messe. 11. 120.
 Anna, Lille Henriks Hustru. 1447. 78.
 Anna Michelsdatter, gift med Isak Jonsen
 i Flade. 1450. 12.
 Anna Jochimsdatter, gift med Las Mogenssen.
 1472. 83.
 Anna Povlsdatter, gift med Jep Andersen
 af Sø. 1486. 84.
 Anthorpp, Antorp, Andorp, Andropp,
 Androp, Andrup, Ramsing S., Rødding
 H. 72. 73. 74. 75. 123.
 Antworskoff, Andvordskov Kloster. 59.
 60. 146.
- Arsæ se Aarus.
 Arup, Aarup, Syndher, Arup Sogn på
 Hannæs. 3.
 Asdal se Aasdal.
 Asgotssen se Johannes.
 Ask, et Smørmål, der er 6 Tommer højt
 og har 12 Tommer i Gennemsnit. 70.
 = Tolmands ask (tolfmund). (Jfr. Vald.
 Jdb. (S. R. D. VII. 533: aska est tolf-
 mund). 128.
 Asnesz, Johannes i Lyby 1411. 69.
 Asselse, Westher, Westherassels,
 Westheratzels, Vester Assels, At-
 zels, Atzeld, Vester Assels S. og By
 på Mors. 59. 80. 88. 90. 102. 136. 137.
 143.
 Astret (oldn. Ástráðr) Thygessen, Foged
 i Århus. 1426. 77.
 Atzerus (isl. Össurr) Vinterssen. 1407. 108.
 Awe se Ago.
- Badennom (måske Bajlum) i Hjerik S. eller
 et Sted i Harre S., Harre H. 67. Jfr. Bodum.
 Baggi, Bagge.
 Bagge, Jep, Væbner. 1453. 1472. 28. 62.
 63. 91. 125. 138.
 Bagge, Jens, Kannik i Viborg. 1499. 142-43.
 Bagge, Niels, Væbner i Hindborg. 1502.
 1515. 81. 95. 96.
 se Jens Laurissen.
 Ballingh, Baling, Balling S. og By,
 Rødding H. 4. 73. 74. 128.
 Bang, Per Perssen, † för 1439. 6.
 Banner, Anna Nielsdatter, gift med en
 Skram. 1473. 125. se Anders Nielssen
 til Kokkedal, Niels Erikssen, Erik Eriks-
 sen 1528, Eskel Nielssen.
 Bardy (oldn. Barði), Rådmand i Århus.
 1426. 77.
 Barsbech.
 Barsbech, Hans til Tandrup, Væbner. 1484.
 90. † för 1512. 86.
 Barsbech, Marqwardh, Væbner. 1434. 44. 135.
 Bartholomeus, Meys i Bysted. 67.
 Bartoldus se Bertill.
 Basilea, Basel. 62.
 Bassy, Basse.
 Basse, Per, i Nykøbing. 1435. 67. Råd-
 mand. 1454. 24.
 Basse, Per, i Tved. 1453. 63.
 Baste på Læso. 79.

- Beck, Beeg, Tygi Michelssen i Rødding H. 1456. 1458. 74. 136. Jfr. Pigh.
- Been, Johannes i Løddrup. 1389. 48.
- Beesdrup, Beistrup se Bisdrupp.
- Benedicth (∴: Benedicta) Ebbesdatter i Stagstrup. 1474. 90.
- Benedictus, Bænde, Custos i Viborg. 1404. 74. 75.
- Bertill, Bertell Thomessen, Bartoldus Thome, Broder i Dueholm. 1453. 120. Prior. 1472. 1474. 83. 97. 106. 111-12. 113.
- Bierby, Bjerby S. og By på Mors. 106. 110. 134. 146.
- Biistedt, Bested S. og By, Hassing H. 85.
- Bilde, Axell. 1464. 137.
- Biorndrop se Biørndrop.
- Bisdrupp, Beesdrup, Beestruppe, Bejstrup S. og By, Han H. 45. 46. 130.
- Bisgardh i Løddrup S. på Mors. 45. 46.
- Biørn Nielssen af Hesselbjerg. 1422. 103.
- Biorndrop, Biørndrop, Biørndrup, Bjørndrup, Tødse S. på Mors. 22. 28. 80. 102. 106. 110. 113.
- Biørnholm, nu Høgholm Hovedgård, Tirstrup S., Sønder H. på Mols. 32.
- Blaborrig, Blåbjerg, Rakkeby S. på Mors. 106.
- Blach.
- Blach, Jens, Præst. 1499. 142.
- Blach, Per i Nykøbing. 1435. 67.
- Blegh, Michel i Vostrup? for 1450. 31.
- Blixtrupp, Blistrup Sogn og By på Mors. 55. 65.
- Block, Christiern, Vævner. 1424. 20.
- Blæsæbiergh, Blæsebiergh, — bærg, Blesbergh, Blegsbierg, Ramsing S. Rødding H. 72. 73. 74. 75.
- Bothwm, Boddum se Bothwm.
- Bodelsen se Knud.
- Bodill se Botildt.
- Bodum, Hjærk S. Harre H. 54. Jfr. Badennum.
- Bodum se Bothwm.
- Boeciis, Boo, Bo.
- Boo Boosen. 1495. 142.
- Boo Michelssen, Borgemester i Nykøbing. 1502. 98.
- Boo Staphenssen i Dråby. 1471. 124.
- Boo Thorchilsen, Vævner. 1407. 1418. 8. 46. 69. 107.
- Boeldt, Bolde, Bole se Botildt.
- Bol se Bool.
- Bolgrim, Seuren i Redsted. 1536. 128.
- Bomøwæ, Bomøwe, Boomøwe, Bomøffwæ, Bomøffwe.
- Bomøwæ, Jens Perssen, Vævner. 1462. 1515. 81. 91. 96. 141. 142.
- Bomøwæ, Las Nielssen, Vævner. 1430. 52.
- Bomøwæ, Maren Persdatter. 1462. 91. Enke efter Malte Juel til Holmegaard 1515. 95.
- Bomøwæ, Niels, Vævner. 1430. 52.
- Bomøwæ, Per Nielssen. 1424. 1452. 20. 35. 54. 57. 110. Jfr. Anders Nielsen.
- Bonde, Kongens. 31. 130. Frit Bondegods. 71.
- Bondæ, Bonde se Bundhe.
- Bonderop, Bondrup, Haverslev S. Han H. 85.
- Bone se Bwnæ.
- Bong se Bang.
- Bongssen se Laurencius.
- Bool. Bols Jord 22. et lille Sted. 4. 11. 14. 17. 19. 54. 67. 81. 102. 111. 128. 139. 140. 143. Engbol. 74.
- Bord, Bordt (oldn. Bårð).
- Bord Jenssen. Vævner, af Ulstrup. 97.
- Bord Jenssen, Vævner, i Gyrop. 1462. 1484. 90. 91. 138. se Johannes.
- Borri, Borry.
- Borri, Christiern, Vævner. 1440. 1447. 29. 57.
- Borri, Jens, Vævner. 1481. 140.
- Borri, Las, Vævner. 1440. 24. 29.
- Borri, Magnus, Vævner, i Hinding. 1468. 85. af Ørndrup. 1455. 136.
- Bothwm, Bodhwm, Boddum S. Rævs H. 45. 85. 86.
- Botildt, Bodill, Boeldt, Bolde, Bolde, Bolé.
- Botildt, Fru. 1418. 34.
- Botildt Gunnesdatter (Lange?), gift med Jep Knogmos. 1418. 1445. 110. 134. 135.
- Botildt, Oluf Pedersens Enke på Læse. 1426. 77-78.
- Botildt Oluffsdatter, Søster til Provst Henrik. 1502. 98. 100. 103.
- Botildt i Ejerslev. 9.
- Bramssen se Pether.
- Bratskov se Browestskoff
- Bredetoffte i Tøving. 15.
- Brodh tofft (Jf. Arkivregistraturerne III. 176. skal her læses Bredtofft) i Flade. 12.
- Brock
- Brock, Asser. 1504. 143.
- Brock, Laghe til Estrup, † for 1505. 82.

- Bronøge se Brwnøwe.
- Browestskoff, Broweschtschoff, Brodtskoffw, Bratskov Hovedgård, Brovst S., Han H. 2. 3. 4. 128. 135.
- Brwn Erik se Erik Eriksen.
- Brwn, Brun, Brwen.
- Brun, Jens, Prior i Dueholm. 1422. 1471. 9. 17. 22. 27. 28. 30-31. 31. 32. 34. 44. 45. 49. 62. 63. 64. 66. 70. 103. 109-10. 110-11. 120. 121. 124. Broder i Dueholm. 1445. 50.
- Brun, Jens, Prior i Andvørdskov. 1458. 1463. 30-31. 60.
- Brun, Jens i Andrup 1482. 140.
- Brun, Knud i Løddrup. 49.
- Brun, Michel. 1486. 140.
- Brwnøwe, Brwnøffwe, Bronøge, Brændowe, Las, Borgemesteri Nykøbing. 1422. 1433. 15. 18. 43. 77. 104.
- Brydiskyffthe. 114.
- Brydissen se Laurencius.
- Bryningh, Mogens. 1412. 1422. 15. 39. 42. 48.
- Brændowe se Brwnøwe.
- Buggy, Bugge.
- Bugge, Jens i Dalgård. 1495. 88.
- Bugge, Niels til Hald. 109. Jfr. Elene og Elsæ Buggesdatter.
- Bwndhe, Bondæ, Bondhe.
- Bunde, Jes i Hesselbjerg. 1433. 18.
- Bunde, Jes i Torup. 1502. 85. 143.
- Bunde, Knud. 1421. 39.
- Bunde, Niels. 1415. 5.
- Bunde, Niels i Bondrup. 1502. 85.
- Bunde, Povl. 1415. 1428. 5. 6-7.
- Bunde, Seueren i Nykøbing 1527. 105.
- Bunde, Svenning, Kongens Foged i Nørre Herred. 1473. 1474. 105. 111. i Hesselbjerg. 1481. 106.
- Bwnæ, Bone.
- Bwnæ, Jes i Solbjerg. 1473. 111.
- Bwnæ, Lauris i Vejerslev. 1486. 141.
- Bwnæ, Swend i Sundby. 1473. 1481. 107. 111.
- Burglanensis, Burglundensis diocesis, Børlum Stift. 19. 32. 36. 45. 46. 100. 103. 105. 135. 138. 146. Kapitel 45. 46.
- Bustrup, Bwzstrupp, Bustrup Hovedgård, Ramsing S. Rødding H. 66. 70.
- Byfredt, Byens retlige Omraade. 105.
- Bygh, Christiern, Kongens Foged i Rødding H. 1458. 74.
- Bygstædh, Bystædh, Bysted, Navtrup S. Harre H. 67. 143.
- Bæk, Las i Løddrup. 49.
- Bænde se Benedictus.
- Caldarium, Badstue. 77.
- Carduna, Cardona, Johannes, Visitor for Johanniterne. 1463. 1464. 59-62.
- Catherina se Karine.
- Cecilia, Cecilix, Cecil, Cicel, Siesse.
- Cecil Eysdatter, Esgisdatter, Enke efter Ridder Tage Nielsen. 1422. 12-13. 13-14. 15-16. 16. 54. 134.
- Cecil Henriksdatter, gift med Nis Svenning- sen. 49. 50.
- Cecil Persdatter, Jep Røds Enke. 1442. 1447. 40. 69-70.
- Siess Laurisdatter 16. Årh. 132. 133.
- Chatarina se Karine.
- Christiern se Cristiern.
- Christina se Cristina.
- Christoffer af Bayern. 126.
- Clawestrup, Clawstrupp, Klastrup i Hundstrup, tidligere Hjørdemål S. Hillerslev H. 1. 2. 145.
- Claws, Claws se Nicolaus.
- Clebergh se Kleborg.
- Clement, Clemen, Clemet.
- Clement Bjørnsen i Vejby. 1442. 73.
- Clement Jønsen i Nørre H. 1454. 32.
- Clement Tygessen i Sejerslev for 1420. 24.
- Clement i Ejerslev. 1454. 8. 122.
- Clym, Klim S. og By, Han H. 85.
- Commendaria = Kloster. 59. 60. 61.
- Crabbe se Krabbe.
- Cristiernus, Cristiern, Crestiern, Kristiern, Christenn, Kresten, Christian.
- Cristiern I. 33. 71-72. 101-02. 113-14. 122. 124. 139.
- Christian III. 128. 129-30. 132. 133.
- Cristiern Anderssen i Sundby. 1438. 1455. 1473. 41. 110. 111.
- Cristiern Anderssen, Borgemester i Nykøbing. 1457. 1467. 5. 10. 30. 56. 70.
- Cristiern Anderssen, Landsdommer i Jylland. 1522. 99.
- Cristiern Eskildssen, Korsbroder i Viborg. 1472. 83.
- Cristiern Jønsen i Nørre H. 1454. 32.

- Cristiern Jenssen, Præst i Nykøbing. 1561. 130-33.
- Cristiern Laurissen i Sundby. 1438. 38.
- Cristiern Laurissen i Skarm. 1474. 106.
- Cristiern Laurissen, Prior i Dueholm. 1528. 145.
- Cristiern Nielszen i Storup. 1422. 13.
- Cristiern Nielszen i Nykøbing. 1424. 58. Rådmand 1425. 1427. 51. 77. 104.
- Cristiern Nielszen i Sønder Herred 1424. 20.
- Cristiern Nielszen i Gindrup. 1512. 86.
- Cristiern Povlssen i Tved S. 92.
- Cristiern Perssen i Nørre H. 1433. 43.
- Cristiern Perssen i Holmgård. 1515. 144.
- Cristiern Perssen, Magister, Doctor, Prior i Dueholm. 1492. 1522. 94. 95. 96. 97. 99. 100. 141.
- Cristiern Perssen, Borgemester i Nykøbing. 16. Årh. 130. urigtig C. Nielszen. 148.
- Christiern Pederssen, Hører i Nykøbing Skole? 1561. 131. 133.
- Christen Sorinsen, Foged på Dueholm. 1561. 131.
- Cristiern Thorkilssen til Todbøl, Væbner, 1421. 1450. 31. 48-49. 50. 57. 92.
- Cristiern Terkilssen i Nykøbing. 1527. 115.
- Cristiern i Purup. 1481. 106.
- Christenn, Hører ved Nykøbing Skole. 1561. 131.
- Cristina, Cristinæ se Kristinæ.
- Daaen Jensdatter. (For Rigtigheden af dette ellers ukendte Kvindenavn må P. Dyrskøt svare). 125.
- Daffsgærningh, Hoveri. 11. Jfr. servicium.
- Dalgardt i Villerslev, Hassing H. 88.
- Dalgardh i Lødrup S. på Mors. 47.
- Dalgardt i Vester Vandet S., Hillerslev H. 92.
- Damgord i Tovstrup, Durup S. Harre H. 71. 141.
- Damsgard, Damsgardh, Damsgardt, Damsgordh, Damsgård Hovedgård, Ovtrup S. på Mors. 1. 19. 53. 56. 81. 96. 110. 120.
- Deyerby, Dyrby Hovedgård, Gassum S. N. Hald H. 10.
- Dieghen, Diæghen, Diæghn, Deghen, Degen.
- Dieghen, Cristiern i Rødding H. 1442. 72.
- Dieghen, Johannes i Nykøbing. 1420. 55. Rådmand. 1423. 104.
- Dieghen, Jewel, för. 1437, i Tødse. 22.
- Dieghen, Matis i Bjerby. 1438. 110.
- Dieghen, Per, Væbner? för 1421. 40.
- Dieghen, Seuren i Tofttrup. 1536. 128.
- Dighsmet i Viborg. 1448. 5.
- Digisendæ, Digisænde, Digsændæ, Dygesøe, Hovedgård i V. Jølby S. på Mors. 42. 43. 135.
- Donati, ikke under Klosterreglen optagne Brødre. 77.
- Droby, Dråby, By og S. på Mors. 11. 18. 106. 124. 138. 141. 147. Kirke. 11. Nørrebro. 105. 145. Synderdroby. 11. 102. Nederdroby. 145.
- Druckin, Drocken.
- Druckin, Johannes. 1407. 108.
- Druckin, Per. 1422. 15.
- Due se Duæ.
- Dueholm Kloster.
- St. Hans Kirke. 13. Guds Legems Alter. 1. 65. Marie Magdalene Alter. 13. St. Anne Alter. 20. 21. Vor Frue Alter. 23. Joh. Evangelists og St. Erasmi Alter. 55. 81. 90. Johannes Døbers Alter. 88. Lyder Kabels Alter. 120. Søndre Kapel. 30. 81. 90. Nørre Kapel. 126. Sjølealter. 126. Niels Krabbes Vikariedom. 55.
- Hospital i Klostret. 130-33.
- Anniversariebog. 48.
- Klostrets Stue. 28. 120. Ildebrand 1561. 131. Priorer se: Bertel Thomesen, Jens Brun, Christiern Lavridsen, Christiern Pedersen, Jens Nielsen, Jens Povlsen, Jens Pedersen, Lavrids Jensen, Povl Svenningsen.
- Dwrupe, Durup S. og By, Harre H. 128.
- Dws.
- Dws, Per. Præst i Skarm. 1424. 1439. 18. 21. 43.
- Dws, Per, Præst i Tødse. 1447. 40.
- Dwæ, Due, Mikkell af Thorp. 1453. 62-63. 136. 137. se Mette Jensdatter.
- Dygesøe se Digesendæ.
- Dyre se Ywer Clawssen.
- Dywbedaall, Dybdall, Sejerslev S. på Mors. 11. 138. 145.
- Dætterbarrihawe, Gaard i Tødse. 22. 28.
- Ebbo, Ebby, Ebbe.
- Ebbe Nielszen i Nykøbing. 1420. 1424. 1428.

7. 25. 58. Borgemester. 1422. 1423. 13.
15. 48. 104. Rådmand. 1425. 1426. 26. 77.
Ebbe Strangessen † for 1389. 108. 108-09.
109.
Ebbe Svenningssen, Præst i Sejerslev. 1474.
105.
Ebdrop på Mors. 95.
Ebiørg, Jeberg, Jeberg S. og By, Norge
H 128. 136.
Eersløff se Ersløff.
Eggert, Eghert i Startved. 1435. 2. 119.
Ejstrup se Esdrupp.
Elena, Elene, Elne, Eln, Helena.
Elene, gift med Væbner Per Mogenssen.
1389. 48.
Elene Buggesdatter, Enke efter Ridder
Kristjern Vendelbo. 1402. 109.
Elene, Enke efter Ridder Ebbe Strangesen.
1402. 1407. 108. 109.
Elene Mikkelsdatter af Rönbjerg. 1424. 19-
20. 20-21. 21-22.
Elene Stidsdatter, Jens Frosts Enke. 1447.
136.
Elsø, Ellsø, Else, Ælse, Elso S. og By
på Mors. 10. 80. 97. 134. 135. 147. 148.
Elstedt, Elsted, Snedsted S. Hassing H. 89.
Elsæ, Else, Ælsæ, Ælse.
Else Buggesdatter, Enke efter Gotskalk
Skarpenberg. 1389. 109.
Else Nielsdatter gift med Hr. Jens Skram.
1424. 36-37. 65-66.
Else Persdatter. 1430. 1439. 10-11. 16-17. 19.
Else i Klastrup. 1442. 1.
Else Jensdatter (Frost) af Frølevgaard, Niels
Kats Enke. 1454. 121. 126. 139.
Else Niesdatter, Anders Christensens Hustru.
1467. 10.
Enemærke. 107. 111. 114.
Engelske landgangs Penge (∅: som er
gængs i England). 51.
Engesegell, Indsegl. 120.
Engeslett, Eng i Bjergby. 134.
Enner (oldn. Einnar) Lauritzsen. 1472. 138.
Ericus, Erick, Erik.
Erik af Pomern. 33. 104. 134.
Erik Erikssen, Brwn Erik, Væbner. 1435.
42-43.
Erik Erikssen, Hr., Biskop Gerts Søstersøn.
1453. 120.
Erik Erikssen, Væbner. 1472. 1493. 88. 94.
106. 126.
Erik Erikssen. 1528. 145.
Erik Henriksen † for 1447. 64. 91.
Erik Henriksen se Kirt.
Erik Nielssen (Rotfeld) af Bratskov. 1439.
1448. 2. 3. 4. 135.
Erik Ottessen (Rosenkrands), Kongens Hov-
mester. 1460. 28.
Ersløff, Ærsløff, Ærslæ, Eersløff,
Erslev S. og By på Mors. 11. 16. 17. 18.
42. 119. 136. Jfr. Ethersløff.
Esbern.
Esbern Anderssen i Ybygård. 1486. 84.
Esbern Perssen. 1473. 111.
Esdrupp, Ejstrup, Rødding S. Rødding H. 73.
Esgi, Eske.
Esgi Swendssen i Tømmerby for 1464. 5.
Esgi i Tved. 1462. 62.
Eschillus, Eschild, Eskel.
Eskel Nielssen af Vibthorp, Væbner. 1435. 43.
Eskel Nielssen. 1447. 78.
Eskel Nielssen i Lyngholm, Ridder. 1457.
1473. 86. 125.
Eskier, Eskjær Hovedgård, Grinderslev S.,
Norge H. 82.
Estrup, Hovedgård, Favsing S., S. Hald.
H. 82.
Ethersløff, Eysersløff, Eysersløff,
Eyrslæ, Ejerslev S. og By på Mors. 8.
19. 97. 103. 111. 122. 138. 141. Jfr. Ersløff.
Eugenius IV. Pave. 101.
Exactor regis, Kongens Lensmand. 5.
Eyestrop, Jestropp, Jestrup, Lyngs S.
på Tyrholm. 83. 86.
Eyler Jensen. 1474. 138.
Eyssen ∅: Esgeesen se Andreas.
Fårtoft se Fortoft.
Faber, Matis i Slagelse. 1432. 39.
Ferikarll, Færjekarl. 38.
Fiældersløff, Fiældersløf, Fiæld-
herløff, Fallesle, Fjallerslev, Ovtrup
S. på Mors. 12. 13. 16. 54. 96. 143.
Fiærdingh tøndæ. 4.
Fladuff, Fladde, Fladæ, Flade, Sogn
og By på Mors. 6. 11. 12. 18. 21. 26.
43. 99. 103. 105. 106. 108. 123. 138.
139. 147.
Flensbwrgh. 75.
Foged, Kongens. 70. 74. 77. = exactor.
5. Fogdens Bød på Læsø. 78.
Fordrup, Farup, Løddrup S. på Mors. 145.

- Forfølgning til Lås. 37-38.
 Fortoft, Fårtoft, Sundby S. på Mors. 20.
 34. 53. 70. 102. 110.
 Frammeszløff, Frammerslev, Oddens S.,
 Hinborg H. 70.
 Frederick I. 126. 128. 132. 140. 146. 147.
 Frederick i Nørre H. 1421. 40.
 Frelleson (oldn. Friðleifr) se Johannes.
 Frethshøgh, Fredsø, Løddrup S. på Mors.
 57. 148.
 Friis, Friss, Fris.
 Friis, Jep. 1530. 146.
 Friis, Las i Rævs H. 1457. 86.
 Friis, Markvard, Væbner. 1458. 32.
 Friisdatter, Mette, gift med Væbner Mogens
 Nist i Toftum. 1472. 87.
 Friis, Niels af Vadskjærgård, Væbner. 1522.
 99-100. 132. 147.
 Friis, Peder af Irup. 1473. 125.
 Friis, Rætloff, Væbner, i Nebel. 1442. 1462.
 3-4. 62. 64.
 se Jep, Biskop.
 Frysbrønd, Løddrup S. på Mors. 124.
 Frændy Nielszen i Nørre H. 1455. 41.
 Frendsen se Niels.
 Frøkiær, Frøkjær, Vester Vandet S., Hil-
 lerslev H. 92. 93.
 Frøsløff, Frøslæ, Frøslø, Frøssloff,
 Frødzløff, Frøssloff, Frøsløv S. på
 Mors. 5. 8. 13. 16. 34. 42. 47. 49. 92.
 97. 133. Hovedgård. 14. 18. 43. 119.
 121. 125. 126. 136.
 Frøst, Frøst.
 Frøst, Anders, Præst. 1430. 1439. 34. 38. 39.
 Frøst, Jes, Jens, Johannes, af Frøsløvgård,
 Væbner. 1419. 1439. 14. 16. 17. 18. 43.
 104. 134. † før 1447. 136.
 Frøst, Matis i Tved S. 92.
 se Else Jensdatter.
 Fængsel i Klostrene. 61.
 Fødenød. 95.
 Gaatrop, Gottorp Slot. 128.
 Galtorp, Galtropp, Galtorp, Galtrup,
 Galdrup, Goldrup, Guldrup, Galtrup
 S. og By på Mors. 1. 6. 12. 13. 14. 15.
 33. 54. 106.
 Gedynghæryt, Ginding H. 69.
 Gerardus, Gerrardus, Gerith, Gerdh,
 Gerd (Gyldenstjerne), Biskop i Børlum.
 44-45. 45-46. 50. 102. 120.
 Gerlaff, Gerloff (oldn. Geirleifr), (Glob)
 Morthenssen, Prior i Ø Kloster. 1482.
 1493. 1496. 88. 88-89. 89-90. 94. 126.
 *Ginderop, Ginnerup, Heltborg S., Rævs
 H. 86.
 Giørupp se Gydrup.
 Giøtzson, Giødssen (oldn. Gauti) se Mathias.
 Glob Mortenssen, Prior i Ø. 1482. 126.
 se Gerlaff.
 Globsdatter, Fru Else af Todbøl, gift
 med Jens Skram. 1424. 36-37. 65-66.
 Glob se Lago, Oluf Perssen.
 Gløgind, Glynghø, Navtrup S.
 Harre H. 67. 71. 142. 143. 147.
 Godhenagger i Navtrup. 23.
 Goldrup se Galtorp.
 Gotzske, Godske.
 Gotzke Swenningssen i Nørre H. 1455.
 1456. 41. 136.
 Gødske Søffrensen i Flade. 1465. 123.
 Grandzen høv på Nykøbing Mark 80.
 Gregers, Graghers, Grauers.
 Gregers Knudssen. 1502. 85.
 Gregers Nielszen, Official i Mors. 1502. 95.
 96. Forstander i Helligåndshus. 99.
 Gregers i Tved 1453. 63.
 Gregers, Provst i Vestervig. 1493. 94.
 Gregers i Agerholm. 92.
 Griis, Grijs, Griiss.
 Griis, Knud i Lem. 1442. 73.
 Griis, Matis i Nykøbing. 1454. 9.
 Griis, Nis i Nandrup. 1474. 106.
 Griis, Pally, Væbner? 1502. 85.
 Griis, Severin, Borgemester i Nykøbing.
 1512. 87.
 Grindhersle, Grynnesløff, Grinders-
 lev Kloster. 73. 94.
 Grommy i Dråby. 11.
 Grubbæ, Kongens Føged på Mors. 1415. 5.
 Grubbes Gård i Tøving. 14.
 Grundrup, Gryndrup, Sæby S. Harre II.
 65. 144.
 Grwndwatsgord, Ramsing S. Rødding
 H. 72-73. 74.
 Gwdick Gwdickssen af Gyrop, Væbner?
 1422. 103.
 Guldrup se Galtorp.
 Gundi Maltijesen i Tødse. 80.
 Gylden. 96. lybske. 4. 89. postulats. 4.
 rinske. 4.
 Gyldenstjerne se Niels Eriksen.

- Gyrdrup, Gyropp, Giørupp, Gyrupe, Sønderhå S. Hassing H. 31. 90. 103.
Gæsteri. 95. 128.
Gøye, Magnus. 1528. 123. 128. 145.
- Haa, N. eller S. Hå Sogn, Hassing H. 89. 90. 91. 141.
Haase, Haasæ, se Hasæ.
Haasingh se Hasing.
Haffuersløff, Haverslev S. og By, Han H. 130. 133. 134.
Hafnia, København, Slot. 33.
Hagardh, Herregård formodentlig i Rævs H. 85.
Halzkorn se Holtzkorn.
Hamborgh, Hamborg. 50. 121. 126.
Hanhæreth, Hanhæret, Hanherret, Han Herred. 14. 17. 23. 34. 40. 45. 46. 56. 64. 79. 143.
Hannees, Hannis, Hannæs i Han Herred. 2. 3. 4. 135. 140.
Hans se Johannes.
Hardeholm ved Nykøbing. 106. 145.
Hardepund, Smørmål i Harsyssel, er $\frac{1}{2}$ Tde. 95.
Hare, Niels Perssen, Borgemester i Nykøbing. 1426. 26.
Harigh, Harwe, Harffwe, Harff, Harre S. og By, Harre H. 54. 67. 68. 141.
Harighærith, Harithærith, Harre H. 67. 70. 128. 136. 142. 143. 144.
Hartodocus Palnonis i Tøving. 1371. 15.
Hartvigh, Biskop i Ribe. 36.
Haryld (oldn. Haraldr) Ascerssen i Vostrup. 1439. 1460. 24. 26. 27. 27-28. 28. 32.
Hasselholt, Heselholt, Hesselholt, Sale S. Ginding H. 9. 69. 121-22.
Hasæ, Hase, Haasæ, Haase, Per af Vellum, Væbner. 1404. 1427. 55. 72. 73. 74. 75.
Hases Jord i Sundby. 41.
Hasing, Haasingh, Hassing S. og By, Hassing H. 81. 82. 90.
Hasingherrit, Hassing H. 88. 139.
Hecktæ, Bånd. 7.
Hededyrkning. 123.
Hedegordh, Hedegård, Ramsing S. Rødding H. 73.
Hedy se Krenkell.
Heffringholm, Hevringholm, Vivild S. S. Hald H. 82.
Helde, Hilde, Bånd om Kvægets Ben. 51.
- Helena se Elena.
Heltborrig, Heltboregh, Heltborg S. Rævs H. 87.
Hem se Høm.
Henricus, Henrick, Henrik, Hinrik, Henrig.
Henrik Erikssen, Væbner. 1435. 67. † för 1445. 55. 71.
Henrik Magnussen, Væbner. 1402. 1422. 16. 39. 48. 65. † för 1432. 47.
Henrik Olssen i Kabelstrup. 1493. 93.
Henrik Olufssen, Provst i Mors og Hanherred. 1502. 79. 96. 97-99. 100. 102. 103. 130-33. 142. 143.
Lilde Henrik. 1447. 78-79.
Henrik i S. Tved S. 1493. 93.
Herredsting. 37. Dommeren. 37.
Heselbergh, — berigh, Hesselberig, — berrig, Hestebiergh, Hesselbjerg, Sejerslev S. på Mors 6. 18. 25. 88. 89. 90. 103. 106.
Heselholt se Hassleholt
Hestebiergh, vistnok Fejlskrift for Hestebiergh, se Heselbergh. 6.
Hjardemål se Hiærdmaall.
Hiarrumhærit, Hiarrumhæret, Hjerm H. 34. 69. 148.
Hielmstofft, øde Gård i Redsted S. på Mors. 58.
Hiercke se Hiærk.
Hillersløff, Hillerslev S., Hillerslev H. 64. 137. 138. 146.
Hillersleherrit, Hildersløffherritt, Hildherslæherritt, Hyllærsløffhærryt, Hyldherleffsherret, Hylersløffhærit, Hillerslev H. 2. 62. 63. 64. 81. 93. 94 n. 119. 140.
Hindborig, Hindborg S. og By, Hindborg H. 95.
Hinnig, Hinding, Nors S. Hillerslev H. 85.
Hinrik se Henricus.
Hiærdmaall, Hjardemål, S. og By, Hillerslev H. 2. 145.
Hiærke, Hiærk, Hiærck, Hiercke, Hjærk S. og By, Harre H. 54. 67. 68. 94.
Hiærrumhæret se Hiarrumhærit.
Hiørum i Hassing H. 139.
Hoffman, Per i Rødding H. 1458. 74.
Hollemgardt, Holmgård Hovedgård, Mørborg S. Skodborg H. 95. 144.
Hollpenningh, hule Penge. 83.

- Holmgaardt, Ydby S. Rævs H. 136.
 Holzkorn, Holtzkorn, Halzkorn, Haldskorn, det Korn, der ved en Fæstegårds Overdragelse til en anden skulde blive tilbage på Gården. Ordet afledes af at holde (halda). Kinch har i Ribe Bys Hist. og Beskrivelse S. 194-95 påvist denne Betydning af Ordet og dens Rigtighed gøres til fuldstændig Vished ved den Måde, hvorpå det forekommer her i dette Skrift. 4. 6. 7. 11. 12. 13. 14. 16. 17. 21. 22. 25. 29. 38. 40. 42. 43. 57. 59. 120.
 Honning i Afgift. 4.
 Hord, Hordh, Hordt, Hørd.
 Hord, Christiørn i Nykøbing. 1431. 1433. 18. 43. 104. Borgemester. 1431. 1433. 29. 69.
 Hord, Michel. 1438. 111.
 Hordboo, Matis. 1445. 71.
 Horenszløff Bjerg på Højris Mark 143.
 Huldighe, Huldigh, Hyldighe, Hyl-digh, Hyldig, Tøde S. på Mors. 31. 33. 41. 110. 145.
 Hundborg, S. og By, Hundborg H. 144.
 Hwnderop, Hwnerop, Hundrup, Ejerslev S. på Mors. 106. 111.
 Hundskindtz Have ved Dueholm. 141.
 Hwnstrup, Hunstrup S. og By, Hillerslev H. 1. 45. 145.
 Husfrue kaldes en Bondes Hustru. 5.
 Huass, Huas, Hwas.
 Huas, Jens, Væbner. 1515. 81. Landsdommer. 1522. 1529. 99. 145. 146.
 Huas, Las. 1430. 52.
 Huas, Matis af Tisted, Væbner. 1422. 110.
 Huas, Nis. 1413. 1427. 52. 72. 73. 75.
 Huid, Peder i Sundby. 1521. 144.
 Huide se Anders Offesen.
 Huidberg, Huidberig, Hwidbere, Hvidbjerg S og By på Mors. 80. 102. 118. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 143. 144.
 Huidberg, Hvidbjerg S. og By på Tyrholm, Hassing H. 82.
 Hvide koninges Penge. 17. lybske. 64.
 Hwidhoffs, Matis i Nykøbing. 1426. 26.
 Hyldgård i Sejerslev på Mors. 141. 142.
 Hyldighe, Hyldigh se Huldighe.
 Hyllærsløffhærryt, Hyldherleffsherret osv. se Hillersleherrit.
 Hyllægårdh, Hyllegardhe, Ørding S. på Mors. 8. 50.
 Hyrdom, Hørdom, Hørdum S., Hassing H. 45.
 Hørd se Hord.
 Høffgard, Høffgardt i Vostrup. 24. 25. —hawe. 25.
 Høffriis, Højris Hovedgård, Lørslev S. på Mors 20. 143.
 Høgestrupp, Høffstrup, Højstrup, Tømmerby S., V. Han H. 3. 5.
 Høgh, Høegh, Høeg.
 Høgh, Bø af Tandrup. 1438. 1439. 3. 38. 139. 147.
 Høgh, Christiørn, för 1421. 40.
 Høgh, Christine Persdatter, Hr. Lage Broks Enke. 1505. 82.
 Høgh, Esbern på Læsø. 1447. 1448. 78. 79.
 Høgh, Niels Perssen, Ridder, til Eskjær. 1505. 82.
 Høgh, Per, Væbner. 1408. 53. Ridder. 1421. 39-40.
 Høgh, Per, Ridder til Lund = foregående? 82. se Karine, Sofie og Kirstine Bosdatter.
 Høgholm se Bjørnholm.
 Høm, Hem S. og By, Hundborg H. 4.
 Indførsel. 37. 38.
 Ingeborrig, Yngeborgh.
 Ingeborrig, gift med Brun Erik. 1435. 42.
 Ingeborrig Ottesdatter, gift med Jens Andersen, Væbner, af Elsted. 1484. 89.
 Ingerdis, Ingerdh, Ingier.
 Ingerdh, Priorinde i Marie Kloster i Ålborg. 1408. 52-53.
 Ingerdh Mikkelsdatter, gift med Johannes Jacobi. 1411. 68.
 Ingerdh Pallesdatter. 1464. 137.
 Inghæ, Ingæ.
 Ingæ Thorchilsdatter, Mikkell Perssens Enke. 1400. 46. † för 1423. 47. 48.
 Ingæ Nielsdatter, gift med Povl Esgesen af Tømmerby. 1464. 5.
 Inguord i Kås. 1435. 120.
 Irup se Yrop.
 Itskæ, Itske, Anders af Torup, Væbner. 1468. 1502. 84-85. 85.
 Iver se Ywarus.
 Jacobus, Jacob, Jeppe, Jepp, Jep, Jeep, Jeb, Jeeb, (Job); Ib.
 Jep (Friis), Biskop i Børlum. 32. 115. 120. 124. 138.

- Jep Anderssen af Sø, Væbner. 1486. 84.
 Jep Christenssen. 1486. 148.
 Jep Jenssen i Nørre H. 1421. 1424. 22. 40.
 Jacob Jenssen, Mag., Prior i Dueholm.
 1536. † för 1556. 128. 130—33.
 Jep Knudssen. 1415. 5.
 Jep Laurissen i Sæby. 1460. 66.
 Jep Matissen i Nors Sogn. 1454. 63.
 Jep Massen i Agerholm. 1493. 93.
 Jep Nielssen. 1486. 140.
 Jep Olssen 1447. 78.
 Jep Povlssen i Dyrby, Væbner. 1467. 10.
 Jep Perssen i Alsted. 1455. 41.
 Jep Perssen, Præst i Frølev. 97.
 Jep Tuessen i Nykøbing. 1433. 18. 43. 104.
 Jacobus Wilhadi, Kapellan for »lingva
 almanie,« og især for Prioratet Dacia.
 1465. 76.
 Job (for Jeb?), Præst i Spøtrup. 1442. 72.
 Jep i Sæby. 1460. 66.
 Jaspas Laurissen, Præst i Tømmerby,
 Bispens Kansler. 1453. 120.
 Jeb, Jeeb, Jeep se Jacobus.
 Jeberg se Eebierg.
 Jens se Johannes.
 Jenner ∅: Jenmærke, Enemærke. 106.
 Jenwolde (Enevold), Borgemester i Ny-
 købing. 1437. 35.
 Jep se Jacobus.
 Jestrup se Eyestrup.
 Joakimsdalere. 129.
 Job (Fejlskrift for Jeb?), Præst i Spøtrup.
 1442. 72.
 Johan (Johanne) Nielsdatter, gift med Peder
 Magnussen i Oddegård. 1464. 58.
 Johan (Johanne) Andersdatter (Sappi) af As-
 dal, Hr. Niels Eriksens Enke. 1473. 1479.
 125. 138. 139.
 Johannes, Hans, Jens, Jenss, Jes, Jess.
 Hans, Konge. 99. 103. 140. 143.
 Johannes Andree i Nykøbing. 1442. 4.
 Jens Anderssen af Elsted, Væbner. 1484.
 89-90.
 Jes Anderssen i Nörä, Væbner? 1486. 84.
 Jes Anderssen i Movtrup, Væbner. 1495.
 1502. 89. 95.
 Jes Anderssen i Møllerup. 80.
 Jes Asgotssen i Nørre H. 1408. 34.
 Jes Bertillssen i Balling. 1458. 74.
 Jens Bordssen af Tødse, Væbner. 1481. 106.
 Johannes Bundonis i Nørre H. 1433. 104.
 Jes Clementsen i Løddrup. 1441. 49.
 Jens Clementsen i Tordrup Sogn. 92.
 Jes Ebbesen 1449. 136.
 Jes Erikssen, Væbner. 1435. 42.
 Jens Frellessen, Kongens Foged i Harre H.
 1445. 70.
 Jes Henrikssen, Væbner. 1432. 47.
 Johannes Jacobi, Væbner? 1411. 68-69.
 Jens Jenssen, Præst i Hillerslev. 1459. 64.
 Johannes Laurentii de Wissyæ, Væbner.
 1422. 110.
 Jens Laurssen, Borgemester i Nykøbing.
 1428. 7.
 Jes Lawssen i Sundby. 1438. 38.
 Jens Lavrissen i Damgård. 1445. 71.
 Jens Laurissen, Broder i Dueholm. 1453.
 120.
 Jens Laurissen, Provst i Mors og Han H.
 1454. 1459. 23. 56. 64.
 Jens, Jes Laurissen i Ulstrup, Væbner.
 (Bagge). 1462. 62. 63.
 Jens Laurissen, Præst i Nykøbing. 1502. 98.
 Jes Mogenssen af Flade. 1474. 105. 106.
 Jes Mortenssen i Nørre H. 1418. 34.
 Jens Mortenssen i Skarm. 1422. 103.
 Jens Mortenssen, Væbner. 1473. 125.
 Jes Mattissen af Torp. 1422. 106.
 Jens Matsen i Kås. 1435. 120.
 Jes Mattissen i Nykøbing. 1452. 72.
 Jes Mikkelsen, Færgekarl i Sundby. 1430.
 1432. 38. 39.
 Jes Mikkelsen, Væbner? 1441. 53.
 Jes Nielssen, Væbner? 1410. 46.
 Jes Nielssen i Nørre H. 1418. 34.
 Joh. Nicolai, Væbner. 1424. 19.
 Jes Nielssen af Bjørndrup. 1424. 22.
 Jes Nielssen i Hjærk. 1429. 67. 68.
 Jes Nielssen i Tødse. 1433. 18.
 Jens Nielssen, Borgemester i Nykøbing.
 1435. 119.
 Jes Nielssen i Alstrup. 1442. 69.
 Jes Nielssen, Væbner. 1441. 50.
 Jens Nielssen, Bispens Official i Yrup.
 1454. 23-24.
 Jes Nielssen, Borgemester i Nykøbing.
 1467. 1473. 10. 112. 112-13. 113. 114.
 Jes Nielssen i Bjergby. 1481. 106.
 Jens Nielssen, Bispens Official i Sønder H.
 1493. 94.
 Jens Nielssen til Ullerup. 1517. 144.
 Jens Nielssen, Prior i Dueholm. 1526. 145.

- Jes Ovssen i Frøslev, Væbner? før 1418. 34.
 Jes Olufssen. Tingfoged i Hassing H. 1478. 139.
 Johannes Pauli, Præst. 1389. 108.
 Jens Powlssen, Prior i Dueholm. 1407. 1410. 46. 108.
 Jes Powlssen i Tøving. 1422. 12. 14. 15.
 Jens Powlssen, Hr., 1439. 28.
 Jes Powlssen i Vejerslev. 1447. 57.
 Jes Powlssen, adles 1452. 71-72. 1452. 1464. 1465. 72. 74-75. 75-76. 123.
 Jens Powlssen, Præst i Kjettrup. 1474. 90-91.
 Jens Powlssen, Præst i Hå. 1484. 1495. 89. 90. 141.
 Jens Povlssen, Præst. 1494. 148.
 Johannes Petri i Nørre H. 1407. 108.
 Johannes Petri af Skarm. 1415. 1423. 5. 26.
 Jes Perssen, Borgemester i Nykøbing 1419. 1455. 3. 4. 9. 14. 17. 19. 24. 34. 41. 69. 121.
 Johannes Petri, Prior i Dueholm. 1423. 47.
 Jes Perssen i Navtrup. 1429. 68.
 Jens Perssen i Kås. 1435. 1440. 2. 120.
 Jens Perssen, Præst i Lyby. 1442. 72.
 Jes Perssen i Glynge. 1445. 71.
 Jes Perssen i Nørre H. 1454. 32.
 Jes Perssen i Jestrup. 1457. 86.
 Jes Perssen i Alsted. 1464. 140.
 Jes Perssen, Borgemester i Nykøbing. 1493. 1512. 86. 88. 94. 95. 96.
 Jes Roerssen, Væbner. 1424. 21.
 Jes Skytssen i Harre H. 1429. 67. 68.
 Jes Snackssen i Hesselholt. 69.
 Johannes Suendssen på Læso. 1425. 134.
 Jes Svenningssen. 1422. 13. 15.
 Jes Svenningssen. 1495. 1502. 95. 142.
 Jens Tomessen, Ridder. 1401. 134.
 Jes Tomessen, Rådmand i Nykøbing. 1426. 26.
 Johannes Thome i Nørre H. 1433. 104.
 Jes Tomessen i Tødse. 1433. 18.
 Jens Tomessen. 1539. 146.
 Jes Thorbern. 1445. 71.
 Jes Thorkelssen i Ejerslev. 1439. 17.
 Jens Throelssen i S. Årup. 1439. 3.
 Jes Throelssen i Vesløgård. 1464. 5.
 Johannes Tygessen, Præst. 1411. 69.
 Jens Tygessen, Præst i Solbjerg. 1418. 34.
 Jes Thøgerssen i S. Årup. 1439. 3.
 Johannes, Præst i Ljørslev. 1371. 14.
 Hans, Prior i Dueholm. 1422. 1427. 35. 110.
- Joen, Jowen.
 Joen Ysaacsøn, Hr., 1450. 12.
 Joen i Syndrup. 1435. 67.
 Joen i Ramsing. 1457. 56.
 Jordsby se Jørsbod.
 Joseph, Præst i Flade. 1465. 123.
 Jwl, Jwll, Jwel, Jwæl.
 Jwel, Jes i Tornum. 1429. 68.
 Jwel, Jens, Præst i Karby. 1447. 57.
 Jwel, Malte, † før 1515, til Holmegård. 95.
 Jwel, Palle. 9. 69. Hr., 64. 91. 122.
 Jwel, Per. 1422. 1424. 15. 21. 40.
 Jwel, Per af Tødse. 1422. 103.
 Jwel se Deghen.
 Jwlby, Jølby S. på Mors. 41. 42. Øster. 17. Å. 42.
 Jwlby, Julby, Wester, Vester Jølby, Drigs-trup S. på Mors. 42. 43. 44. 135. 139. 140. 144. 145. Klostergård. 144. Nor. 139. 140. 145.
 Jølbygård, Solbjerg S. på Mors. 144.
 Jwsten (oldn. Josteinn: i Nørre H. 1454. 32.
 Jutland, Nørjutland. 37. 129.
 Jølby se Jwlby.
 Jørgens Mølle se Nykøbing.
 Jørgen Mortensen, Superintendent over Vendelbo Stift. 1561. 130-33.
 Jørsbod, Jørsbo, Jordsby By og S. på Mors. 6. 9. 10. 11. 17. 79. 96. 97. 102. 138. 140. 142. 146. 147.
 Jørløff Fejlskrift for Lørsløff Sogn. 147.
- Kårup se Kordrvpp.
 Kaas, Kaasz, Koos, Koes, Kooz, Koss, Kooss.
 Kaas, Ingierd Jensdatter, Enke efter Per Bomøve. 1462. 91.
 Kaas, Joh. Cristierni dictus Kaas, Væbner. 1420. 55. = Jes Kaas. 1408. 1424. 1429. 58. 66. 67. 134.
 Kaas, Jens, Væbner. 1493. 1496. 88. 94. 146.
 Kaas, Niels. 1446. 135.
 Kaas, Niels, Væbner. 1505. 82.
 Kaas, Thomas Jenssen i Kås, Væbner. 1472. 1493. 1508. 83. 94. 143.
 Se Moghens Thomessen.
 Kaasse, Kosse, Kase, Hjordemål S. Hillerslev H. 2. 119.
 Kosse, Koos, Kås Hovedgård, Lime S., Rødding H. 74. 83. 94. 143. 146.
 Kabel, Kabbel, Lyder, Ridder. 1427.

1440. 2. 73. 119-20. 137. † för 1442. 1. 71-72.
- Kabelstofft Gård i S. Tved eller V Vandet S., Hillerslev H. 92. 93.
- Kalent se Præstegilde.
- Kalff, Jes, Væbner. 1462. 62.
- Kalgård, Kålgård. 7.
- Kallundborg. 139.
- Kalæ, Johan, Væbner. 1389. 108.
- Kamp, Per, Prior i Ålborg. 1408. 53.
- Kansler, Rigens. 37. 38. 111. 115. Bispens. 120.
- Karbye se Karlby.
- Karinæ, Karine, Karin, Carinæ, Catherina.
- Karinæ, Ridder Sakse Pedersens Enke. 1389. 108-09..
- Karinæ Jepsdatter. 1408. 58.
- Karinæ, gift med Henrik (Kid), † för 1432. 47.
- Karinæ Nielsdatter af Blistrup. 1445. 1457. gm. Henrik Eriksen. 55-56. 70-71. 135. 141. se Krabbe.
- Karinæ Mikkeldatter, gift med Harald Ascersen. 1451. 27.
- Karinæ, gift med Morten Krabbe. 1462. 66.
- Karinæ Madsdatter. 1473. 1486. 125. 144.
- Karinæ Bosdatter (Høgh), Hans Barsbeks Enke. 1512. 86.
- Karinæ Jakobsdatter. 1513. 144.
- Karinæ Eriksdatter af Vollerupgård, Henrik Kirts Enke. 1515. 1518. 80-81. 83. 90. 144.
- Karinæ af Øland. 1527. 96.
- Karine Olufsdatter i Jebjerg. 1536. 128.
- Karlby, Karby S. og By på Mors. 8. 57. 132. 138. 148.
- Karolus, Karlil.
- Karll J... 1371. 14.
- Karll Nielsen. 1432. 39.
- Karwittrup, Vittrup, Lørslev S. eller Torp, Karby S. på Mors. 136.
- Katt, Kat.
- Kat, Jep i Vostrup. 1452. 24. af Frøslev. 1453. 136.
- Kat, Las i Dråby. 1474. 106.
- Kat, Niels af Frøsevgård. † för 1454. 121.
- Katt Povlssen i Uldrup. 80.
- Kield, Keldt (oldn. Ketill).
- Kield i Ødegård. 1457. 86.
- Kjeld i Tordrup. 1493. 93.
- Kettrøpp, Kjettrup S og By i Han H. 90.
- Kieldgaardt i V. Assels S. på Mors. 137.
- Kiellstrup, Hillerslev S. og H. 138.
- Kiergaardt på Mors? 137. 138. 139.
- Kierlingberg, tidligere Hovedgård, Vejrsø S. Hing H. (se A. Petersen Stamtavle over Familien Krag 1868). 88.
- Kirkidales eng i Ramsing. 74.
- Kirstinæ, Kirstine, Kirsten, Kyrsten, Cristine, Cristinæ.
- Kristinæ af Ager, Ridder Niels Eriksens Enke. 1388. 59.
- Kirstinæ Bosdatter (Høgh), gift med Rætlov Friis. 1442. 3-4.
- Kirstinæ Mogensdatter, Moder til Lave Rød og Anders Frøst. 1430. 1432. 39. 117.
- Kirstinæ Klavsdatter, gift med Magnus Pedersen af Damsgård. 1447. 1452. 54. 57.
- Kirstinæ Persdatter se Høgh.
- Kirstinæ Jepsdatter. 1464. 137.
- Kirsten Nielsdatter, gift med Erik Stygge. 1482. 140.
- Kirt, Kyr, Kyrtt.
- Kirt, Erik Hennikssen. 1515. 80. 83.
- Kirt, Hennike af Vollerup. 1505. 82. † för 1515. 80. 81. 83. 144.
- Kirt, Nis af Hesselbjerg. 1422. 103.
- Kirt, Nis Pallesen af Ulstrup. 1459. 64.
- Kiste i Østerild. 1442. 1.
- Kiith, Kiidh, Kiid, Kii, Kit, Kydh, Kye.
- Kiith, Erik i Jørsbo. 1421. 1439. 6. 17-18. 19. 20. 21. 22. 39. 42. 47. 97. 110. 138.
- Kiith, Nis, Væbner 1371. 1424. 14. 20.
- Kiith, Niels, Klærk. 1498. 1499. 142.
- Kiith, Per. 1388. 1418. 34. 59.
- Kiith, Per, Væbner. 1496. 1502. 96. 97. 142.
- Kiær, Rødding S og H. 66. 70.
- Kiær, Navtrup S. Harre H. 143.
- Kiærgård i Tved S. Hillerslev H. 62.
- Klastrup se Clawestrup.
- Kleborg, Clebergh ved Nykøbing. 115. 136.
- Klostergård i Vilse. 53.
- Klim se Clym.
- Klitt, Hjarde mål S. Hillerslev H. 145.
- Kneæitt, Nis Perssen. 1438. 110.
- Knogmos, Knogmoes, Jep, Væbner. 1422. 1435. 46. 58. 66. 109.

- Knwd, Knud.
 Knud Bodelsen i Tved. 1453. 63.
 Knud Jenssen. 15. Årh. 125.
 Knud Perssen i Højstrup. 1439. 3.
 Knud i Træbøngård. 1404. 74.
 Knud i Vostrup. 1440. 29.
 Kokedal, Kokkedal, Tørslev S., Ø. Han H. 125.
 Kold, Koldh, Koldt, Kooldt, Kool.
 Kold, Bertel. 1473. 111. Kongens Foged i Nørre H. 1481. 106.
 Kold, Jens i Nykøbing. 1426. 26. 104.
 Kold, Jes i Hunderup. 1473. 111.
 Kolsgord på Mors. 5.
 Koos, Kooss, Kooz, Koes se Kaas.
 Kordrupp, Kårup, Løddrup S. på Mors. 49.
 Korsøl, Gilde ved Indtrædelse i Klostret. 23.
 Kosse se Kaasse.
 Krabbe, Krabbæ, Crabbe, Krab.
 Krabbe, Cristiern. 1413. 75.
 Krabbe, Karen, Henrik Eriksens Enke. 1445. 1457. 55-56. 70. 71. 135. 141.
 Krabbe, Las i Semby. 1515. 81.
 Krabbe, Morten, Væbner. 1445. 1464 af Bustrup. 28. 56. 62. 66. 70. 71. 120. 121. 136.
 Krabbe, Niels, Væbner. 1408. 53. Ridder. 1410. 1435. 13. 20. 37. 43. 46. 48. 54-55. 55. 57. 58. 66. 67. 68.
 Krabbe, Niels til Tandrup, Væbner. 1489. 1512. 86-87. 141.
 Krag, Kraagh, Kragh.
 Krag, Anders, Væbner. 58.
 Krag, Margrete. 10. 11. 58.
 Krag, Michel. 1485. 1499. 140. 142.
 Krenkell, Hedy i Ejerslev. 11.
 Kresten se Cristiern.
 Kreyberig, Kreybjerg S. og By, Rødding H. 94.
 Kristiern se Cristiernus.
 Krogh Eyssen, Foged i Nørre H. 1424. 21.
 Krogzgard i Vostrup. 23. 31. 32.
 Krompen.
 Krompen, Otto. 1529. 145.
 Krompen, Styge, Biskop i Børlum. 1530. 146.
 Kroor Byggested i Glynge. 67.
 Kuwell, Anders i Jordsby. 11.
 Kydh, Kye se Kiith.
 Kyndy, Jes i Rødding H. 1458. 74.
 Kynnichssen se Pether.
- Kyrt se Kirt.
 Købstadgods. 71.
 Kørson se Oluf.
 Køy, Kyø Hovedgård, Ajstrup S., Slet H. 70.
 Lås, Forfølgning til. 37-38. 140.
 Lago, Lawe, Biskop i Viborg. 35. 36. 73.
 Landbode på Læsø. 78. 79.
 Landbofeste. 49. 112. 114. 147.
 Landgangspenge, o: landgængs Penge. 51.
 Landgiald, Landgilde, Frihed derfor. 68.
 Landt, Sören. 1520. 144.
 Lange, Longh, Niels, Hr. Lensmand på Dueholm. 1539. 1561. 129-33. se Botildt Gunnesdatter.
 Lannæri i Harre H. 68.
 Laurencius, Laurens, Lauris, Laurids, Lasse, Lass, Las.
 Las Avesen i Tødse. 1424. 19.
 Las Anderssen i Tvolm. 1502. 84.
 Las Bertelssen i Klavstrup. 1.
 Las Bongssen i Rævs H. 1457. 86.
 Las Brydissen i Balling. 1448. 4.
 Las Cristiernsen i Nørlem. 1448. 1457. 4. 56.
 Las Ywerssen i Semby. 1505. 82.
 Laurencius Johannes kaldet Lille Lasse. 1423. 1431. 8. 26. 29.
 Las Jessen i Nykøbing. 1424. 21.
 Las Jenssen i Nørre H. 1424. 22.
 Las Jenssen. 1428. 7.
 Laurens, Lauris, Laurids Jessen, Broder i Dueholm. 1424. 20. 22. Prior i Dueholm. 1433. 1445. 18. 43. 70-71. 104.
 Las Jessen i Ejerslev. 1433. 18.
 Las Jessen i Klavstrup. 1440. 2.
 Las Knudssen i Løddrup. 49.
 Lauris Moghenssen i Nykøbing. 1460. 30.
 Las Moghenssen, Væbner. 1462. 1472. 83. 87. 91. Lensmand på Mors. 1473. 111.
 Las Massen i Jordsby. 1439. 17.
 Lauris Michelssen i Nørre H. 1418. 34.
 Las Michelssen i Jordsby. 1502. 79. 96.
 Las Michelssen i Balling. 1536. 128.
 Las Nielsen, Borgemester i Nykøbing. 1439. 1464. 5. 27. 30. 40. 66. 70. 92. Rådmand. 1452. 1454. 9. 24. 63. 121. uden noget Embede. 1458. 30.
 Las Nielsen i Næsbæk. 1458. 74.
 Las Nielsen i Kolsgord. 1464. 5.

- Las Ogssen, Owssen i Tødse. 1422. 1433.
18. 21. 103.
- Las Oxssen. 1438. 110.
- Las Owssen i Nørre H. 1454. 32.
- Las Owssen i Sundby. 1455. 41.
- Lauris Seuerinssen, Præst. 1486. 84.
- Las Staphenssen i Jehbjerg. 1536. 128.
- Laurencius Torchilli. 1388. 59.
- Las Willassen i Dråby. 1471. 124.
- ... Laurentii i Nørre H. 1433. 104.
- Lille Lasse i Nørlem. 1464. 70.
- Lille Lasse i Nykøbing se Laurencius
Johannis.
- Lavdag. 37.
- Lawe se Lago.
- Ledingsfrihed. 68.
- Leem, Lem S. og By, Rødding H. 73.
Jfr. Nørleem. ,
- Legind, Løddrup S. på Mors. 144.
- Lerop, Lerup S. og By, Ø. Han H. 85.
- Lessød se Læssø.
- Lillæ, Per i Nørre H. 1418. 1421. 34. 40.
- Limfiordt. 145.
- Linduid, Lindved Hovedgård, Stenløse S.,
Odense H. 99.
- Liøns, Lyngs S. og By på Tyrholm. 83.
- Ljørslev se Lødersleff.
- Loftæskoff, Loffteskoff, Lowetskoff,
Per i Nykøbing. 1456. 1464. 30. 35. 70.
71. Rådmand. 1454. 9. Byfoged. 1454.
1455. 24. 41.
- Longe Røn på Læsø. 78.
- Longhtindh, Langtind, Hovedgård, Ej-
sing S., Ginding H. 43.
- Ludrop se Lyddorp.
- Lwnaa, Jepp, Væbner. 1495. 89.
- Lwndh, Lund Hovedgård, V. Assels S.
på Mors. 63. 82.
- Lwndskier, Jordsby S. på Mors? 10.
- Lunge se Anna Jochimsdatter.
- Lybek. 25. 30. 50. 121. 126.
- Lydæby, Lydbyæ, Lydebyd, Lybyd,
Lyby S. og By, Norge H. 68. 72. 73.
- Lyddorp, Lyddrup, Lydrup, Ludrwp,
Lødrup S. og By på Mors. 1. 2. 3. 17.
44. 45. 48. 49. 50. 120. 135. 140. 144.
146. 147. 148. Bisgård 145. Bisgård
Mølle. 45. 46. 145. 147. 148. Medelste
Mølle. 46. 47. 48. 146. 148. Vester-
gård. 47. .
- Lydher se Kabel.
- Lykkesmede Eng. 80.
- Lyngholm, Hovedgård, Hvidbjerg S., Has-
sing H. 86. 125.
- Lyngs se Liøns.
- Lyngslet. 51. 82.
- Lywnghgard, Lynggård, Tødse S. på
Mors. 38.
- Læge, Matis ved Nykøbing. 1481. 107.
- Læssø, Læssøe, Lessød, Læsø. 78. 79.
134. 142. 147. Fogdens Bod. 78.
- Læst Korn. 2. 12. 15. 45. 63. 79. 83. 88.
96. 132.
- Løchæ, Løcke.
- Løckæ, Jochim af Østrup. 1505. 82.
- Løckæ, Hans. 1464. 137.
- Lødderup se Lyddorp.
- Lødersleff, Lørsløff, (Jørloff) Ljørslev
S. og By på Mors. 14. 52. 147.
- Maagh, Værelse, Ophold. 11.
- Magnestofft, Maghnestofftæ i Vostrup.
27. 28.
- Magnus, Magnes, Mogns, Mongs,
Moghens.
- Moghens Anderssen af Næs, Væbner. 1412.
1418. 7-8. 8. 12. 42.
- Moghens Laurissen, Borgemester i Nykøbing.
1493. 94. Rådmand. 95.
- Moghens Moghenssen, Væbner. 1371. 1389.
14. 48.
- Moghens Moghenssen. Væbner. 1421. 39.
- Moghens Moghenssen, Væbner. 1418. 1439.
3. 11. 13. 15. 18. 20. 34. 38. 39. 43. 66.
- Moghens Massen i Nykøbing för 1527. 115.
- Moghens Nielssen. 1410. 1418. 34. 46.
- Moghens Nielssen. 1474. 91.
- Moghens Pawelssen. 1474. 90.
- Moghens Perssen af Damsgård, Væbner.
1412. 1452. 1. 8. 11. 13. 15. 19. 20.
42. 53. 53-54. 56-57. 66. 110. 120.
- Moghens Perssen. 1466. 138.
- Moghens Pether, Foged i Sønder H. 1424.
20.
- Moghens Thomessen (Kaas) til Damsgård.
1515. 81. 96.
- Moghens af Flade. 1407. 108.
- Malthe se Jwel.
- Margarete se Mette.
- Mariagher Kloster. 41.
- Marine, Marin, Maryn, Maren.
- Marine Mords på Læsø. 1426. 78.

- Marine, Frue af Digesende, † för 1433. 43-44. 135.
- Marine Nielsdatter, † för 1437. 22.
- Marine, Juel Degns Enke. 1437. 22.
- Marine Nielsdatter, gift med Esbern Høgh på Læsø. 1447. 78.
- Marine Persdatter (Bomøwe). 1462. 91.
- Marine Nielsdatter, gift med Jep Povelsen. 1467. 10.
- Marine Mogensdatter. 1487. 141.
- Marine Persdatter af Holmegård, Mikkel Juels Enke. 1515. 95.
- Marine Tygesdatter i Nykøbing. 1527. 105.
- Mark. 34. 81. 87. 128. danske Penge. 83. 94. 95. Mark lybsk i danske Penge. 89. Mark lybsk. 50. 55. i gode stæder (landgængs) Penge. 24. 25. 27. 28. 30. 31. 35. 50. 121. 126. Mark lybsk i Guld. 30. 121. 126. Mark Sølv. 12. Mark Sølv i 4 leyde myntæ. 29. Mark lødige. 17. 29. 32. 42. 63. 74.
- Marquard, Marquordh, Markord.
- Marquard Stissen, Væbner. 1464. 58. 70.
- Marquard i Mollerup. 80.
se Barsbeck.
- Marswyn, Georgius, Justitarius. 1507. 99.
- Martin, Morthin, Morthen.
- Morthen Christiernssen i Rævs H. 1457. 86.
- Morthen Nielssen. 1410. 1418. 34. 46.
- Morthen Nielssen af Frøslev. 49-50.
- Morthen Owssen. 1439. 17.
- Mathias, Matis, Mattis, Madtz.
- Matis Bossen i Nørre H. 1407. 108.
- Matis Gjødsen af Vorn. 1454. 63.
- Matis Gwdikssen i Rødding H. 1442. 72. 73.
- Matis Jenssen i Ramsing. 1458. 74.
- Matis Lawrssen i Hesselbjerg. 1433. 18.
- Matis Lawrssen i Nørre H. 1433. 43.
- Matis Powelssen, Præst. 1452. 54.
- Matis Powelssen i Nørre H. 1454. 32.
- Matis Perssen i Lødrup. 49.
- Matis Perssen i Åstedskov. 1429. 67. 68.
- Matis Perssen i Harre H. 1445. 70. 71.
- Matis Swenssen i Jordsby. 1439. 17.
- Matis Swenningssen. 1456. 136.
- Matis i Sejerslev. 1418. 7.
- Matis, Præst i Sejerslev. 1424. 21.
- Matis i Lannæri. 1429. 68.
- Matis, Præst i Vilse. 1433. 18. 43.
- Matis, Præst i Frøslev. 1441. 49.
- Matis i Hyldegård. 1445. 50.
- Matis, Præst i Klim. 1502. 85.
- Matis, Præst. 1561. 133.
- Matis i Vilsbøl. 92.
- Matstrup Hovedgård, Tyrsting S. og H. 125. 138.
- Medhe, Eng. 112. 114.
- Menikssen, Meynickssen, Menikini se Nicolaus.
- Mette, Mætte, Metthe, Mætt, Mæt, Margareta.
- Mette, Enke efter Hr. Per Nielssen af Smærup. 1371. 14-15.
- Mette Jensdatter (Due), gift med Hr. Lyder Kabel. 1435. 1452. 1. 2. 71. 72. 73. 119. 137.
- Mette, Fru, af Lund. 1453. 63.
- Mette Mortensdatter, gift med Væbner Anders Itske. 1468. 85.
- Mette, Enke i Dalgård. 92.
- Meyensen se Nicolaus.
- Meys se Bartholomæus.
- Michael, Michel, Michell.
- Michel Anderssen (Vinter?), Væbner. 1418. 1454. 8. 24-25. 25-26. 26. 28-29. 32. 33.
- Michel Anderssen af Kjør. 1460. 67.
- Michel Ibsen i Sundby. 1512. 144.
- Michel Jenssen i Dråby. 11.
- Michel Jenssen i Dråby. 1452. 24.
- Michel Lawrissen i Tvollum för 1457. 86.
- Michel Moghenssen i Vorning. 96.
- Michel Marquardssen, Præst i Nykøbing. 1502. 98.
- Michel Nielssen af Kjø. 1442. 70.
- Michel Nielssen i Visholm. 1515. 95.
- Michel Olufssen i Nørre H. 1433. 43.
- Michel Perssen, Væbner. 1388. 1389. 48. 59. 108.
- Michel Perssen, † för 1410. 34. 46. 47.
- Michel Perssen i Sejerslev. 1415. 5.
- Michel Perssen af Alsted. 1422. 103.
- Michel Perssen i Nørre H. 1454. 32.
- Michel Tordssen, Borgemester i Nykøbing. 1496. 88.
- Michel Willom. 1528. 145.
- Moghens se Magnus.
- Mollerop, Mollerup S. og By på Mors. 80. 136.
- Monenstoft i Vostrup. 23.
- Mord (oldn. Mördör), hans Hustru Maren på Læsø. 1426. 78.
- Mordh, Niels, Præst. 1422. 1426. 26. 57.

- Morthen se Martin.
- Mowenstorp, Mogenstrup, Grinderslev S. i Salling 82.
- Mowctropp, Mowctrop, Mowtrop, Mowtrup, Bliðstrup S. på Mors. 89. 91. 95. 137.
- Mulliaë, Cristiern i Ørting. 1427. 51.
- Mwly, Bendt. 1473. 111.
- Mwnk, Mwnck, Mwnch.
- Mwnk, Anders i Ejerslev. 1439. 17.
- Mwnk, Anders i Torp, Væbner. 1472. 1473. 83. 125.
- Mwnk, Iwer af Hagård, Væbner. 1457. 85-86. 86.
- Mwnk, Jes Michelssen. c. 1439. 6.
- Mwnk, Moghens, Landsdommer. 1522. 1539. 99. 146.
- Mws, Mwss.
- Mws, Albert Nielsen, Væbner. 1500. 1502. 96. 143.
- Mws, Jens. 1517. 144.
- Mws, Stranghi, Væbner. c. 1474. 105.
- Mwær læs Nawær. 69.
- Myddelstæ, Myddelst, Myddeltz, Medelste Mølle i Løddrup. 46. 47. 48.
- Mygh, Mych (Navnet Miuk på en Rune-sten) Erikssen, Væbner. 1455. 1473. 10. 40. 88. 111. 113.
- Mygh, Torchillus dictus. 1388. 59.
- Mætte se Mette.
- Møgelldall på Højris Mark. 143.
- Nacktrupp, Navtrup S. og By Harre H. 68. 134. 146.
- Nandrop, Nandrup, Nandrup Hovedgård, Flade S. på Mors. 12. 24. 28. 95. 106. 142.
- Nawær (således skal læses for Mwær), Navr S. og By, Hjern H. 69. 148.
- Nebel, Nebeell, Nebel, Ljørslev S. på Mors. 52. 64.
- Nees, Næs, Karby S. på Mors. 7. 91. 119. 148.
- Neeswndh, Nessund, Heltborg S. Rævs H. 124.
- Nesbeck, Næsbæk, Balling S., Rødding H. 74.
- Nicolaus, Niels, Niels, Nissæ, Nis. Niels (Stygge), Biskop i Børlum. 36.
- Nis Anderssen i Sundby. 1431. 135.
- Nis Anderssen i Torup. 1438. 110.
- Nis Bentssen i Ejerslev før 1454. 19.
- Niels Christiernssen, Væbner? 1486. 84.
- Niels Klavsen i Ejerslev. 9.
- Niels Erikssen, Ridder, † før 1388. 59.
- Niels Erikssen, Væbner? 1408. 53.
- Nis Erikssen, Væbner? 1421. 40.
- Niels Erikssen (Banner) af Asdal, Væbner og Foged i Nørre H. 1422. 103. kaldes Hr. 1473. 125. 138. 139.
- Nis Erikssen, Væbner. 1435. 42.
- Niels Erikssen (Gyldenstjerne) af Langtind. 1435. 43.
- Niels Erikssen (Gyldenstjerne) af Tim, Ridder. 1454. 8-9. 11. 121. 22.
- Niels Eskilssen i Skarregård, Væbner. 1481. 106.
- Niels, Nis Frensdssen i N. Dråby. 1474. 1481. 105. 106.
- Nis Ysakssen. 1450. 12.
- Niels Jakobssen, Væbner. 1371. 1389. 14. 48. 59. 108.
- Nis Jepsen, Rådmand i Nykøbing. 1502. 1515. 95. 96.
- Nis Jessen i Tødse, Væbner. 1418. 34.
- Nis Jenssen i Skallerup. 79.
- Nis Jenssen, Rådmand i Århus. 1426. 77-78.
- Niels Jenssen, Præst i Tødse. 1420. 1437. 23. 25. 26. 29. 47. 57.
- Nis Jenssen i Viborg. 1437. 35.
- Nis Jenssen i Baste. 1448. 79.
- Nis Jenssen i Gyrdrup, Væbner. 1451. 31.
- Niels Hansen, Præst i Løddrup. 1439. 1453. 17. 120.
- Niels Hanssen i Sæby. 1462. 66.
- Claws Jenssen af Søndervang, Væbner. 1495. 88-89.
- Niels Jenssen (Rotfeld) til Bratskov. 1536. 128-29.
- Nis Laurissen i V. Assels. 80.
- Nis Laurissen i Rævslund. 1457. 86.
- Niels Matissen, persona ecclesiæ Karlby. 8.
- Niels Matissen, Præst. 1410. 46.
- Nis Matissen i Hvidbjerg. 80.
- Nis Meinikssen, Rådmand i Nykøbing. 1430. 1433. 18. 52. 104.
- Nis Meyenssen i Nykøbing. 1433. 43.
- Nis Michelssen i Sundby. 1432. 1455. 38. 41.
- Niels Mortenssen, Præst. 1447. 79.
- Nis Nielssen, Væbner. 1407. 36. 107.
- Nis Nielssen i Århus. 1426. 78.
- Niels Niçlssen, Prior i Vrejlev. 1473. 125.

- Nis Owssen i Tøving før 1482. 126.
 Nis Powelssen i Kjærgård. 1462. 62.
 Nis Powelssen i Sundby. 1473. 111.
 Niels Powelssen. 1480. 140.
 Niels Perssen, Præst i Frøslev. 1410. 1435.
 8. 13. 16. 34. 42. 46. 47. 119.
 Nis Pether i Sønder H. 1424. 20.
 Niels Perssen, Præst i Løddrup. 1439. 1442.
 1. 2. 3. 27.
 Nis Perssen i Fredsø. 1447. 57.
 Niels Perssen, Broder i Dueholm. 1452. 72.
 Niels Perssen i Visby, Væbner. 1457. 85.
 Niels Strangessen, Væbner. 1389. 108. Ridder.
 1402. 1424. 10. 13. 15. 16. 36. 48. 57.
 Niels Svenssen. 1371. 14.
 Niels Svenssen. 1423. 26.
 Nis Svenssen. 1424. 20. 21.
 Nis Svenssen i Tøving. 1433. 43.
 Nis Swenssen. 1454. 32.
 Nis Svenningssen. 1371. 1424. 14. 20. 40. 49.
 Nis Svenningssen af Frøslev. 1441. 49. 50.
 Nis Tagessen. 1412. 42.
 Nis Tøgerssen i Hassing. 1505. 82.
 Nis Vistissen i Heltborg. 1472. 87.
 Niels ... ffz. 1371. 14.
 Niels, Provst i Thy. 1389. 48.
 Nis i Harre. 1420. 54.
 Nis i Hesselbjerg. 1420. 25.
 Niels, Præst i Tødse, se Niels Jenssen.
 Niels, Præst i Frøslev, se Niels Perssen.
 Niels, Prior i Ø. 1422. 16.
 Niels, Præst i Løddrup, se Niels Hansen.
 Nis i Nandrup. 1481. 106.
 Niels, Præst i Frøslev. 1561. 133.
 Nist, Mogens i Toftum, Væbner. 1472.
 87-88.
 Nobel, ewardi (ø: Edvardi). 4.
 Noreherritt, Norge H. i Salling. 128. 136.
 Norss læs Mors. 99.
 Norsæ, Norss, Nors, S. og By, Hillerslev H. 63. 80. 96.
 Nyborgh. 72.
 Nykiøbingh, Nykiøbingh, Nycopia, Nicopya. 3. 4. 5. 7. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 21. 23. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 34. 35. 40. 41. 43. 48. 51. 52. 55. 56. 58. 63. 66. 67. 69. 70. 72. 74. 77. 79. 80. 87. 88. 92. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 102. 103. 104. 104-05. 105. 106. 107. 112. 113. 114. 115. 119. 121. 122-23. 126-28. 133. 136. 140. 146.
 St. Clemens Kirke. 101. 103-105. 130.
 St. Clemens Fortå. 135. Helligåndsgård og St. Trinitatis Kapel. 79-80. 94-103. 126-28. 130-33. deri de 14 Nødhjælperes Kapel og Alter. 97. 99. 100. Præstegilde. 76. 97. 100. 130. Provst Henriks Gård. 102. Den gamle Skole. 115. 135. Skolen. 130. 133. Rådhus. 130. 131. 132. Torvet. 130. Vejrmølle. 80. St. Jørgens Hus, domus leprosorium. 12. 105. St. Jørgens Jord. 106. St. Jørgens Mølle, St. Hans Mølle. 105. 106. 107. 115. 135. St. Jørgens Kapel. 105. St. Jørgens Fortå. 135. St. Gertruds Gilde? 140. 142.
 Næs se Nees.
 Næsbæk se Nesbech.
 Næstild, Nestild, Oddense, tidligere Hem S. Hinborg H. 4.
 Nøraa, Blidstrup S på Mors. 84.
 Nørdroby se Droby.
 Nørhæreth, Nørhæret, Nørherreth, Nørherret, Nørre H. på Mors. 5. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 21. 24. 25. 31. 34. 34-35. 35. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 79. 89. 95. 96. 99. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 110. 111. 112. 113. 121. 124. 135. 138. 139. 142. 143. 145.
 Nørjwlandt. 89.
 Nørleem, Nør Leem, Nørlem, Lem S. Rødding H. 4. 56. 70. 73.
 Nørre tofth i Vilse. 53.
 Nørræ, Norræ møllæ i Vejerlev S. på Mors. 54. 57.
 Nørtofttæ i Vostrup. 26.
 Oddegordh, Oddegård, Vesløs S. V. Han H. 58.
 Oddense se Othens.
 Official, Bispens. 24. 94. 95. 96. 105.
 Olaus, Oluff, Oluf, Olluff.
 Oluff Espernssen på Læsø. 1447. 78.
 Oluff Henningssen i Tilsted. 1447. 64. 91.
 Oluff Kørsen i Skrandrup. 8.
 Oluff Nielssen. 1415. 5.
 Oluff Nielssen. 1422. 15.
 Oluff Perssen på Læsø, † før 1426. 78.
 Oluff Perssen (Glob) af Vellumgård. 1453. (1493?). 136.
 Oluff Robrossen i Rævs H. 1457. 86.
 Oluff Sadyssen i Jølby. 1412. 42.
 Oluff Torstensen i Frøkjær. 92.

- Oluff Tostessen i Århus. 1426. 77.
 Oluff Twerssen i Bjørndrup. 1481. 106.
 Foged i Nørre H. 1502. 95.
 Oluff i Framslev. 1464. 70.
 Oppogrwndh i Sennels S., Hillerslev H. 64.
 Opthorp, Optorp, Ootrupp, Ottrup, Aatropp, Otrot, Ovtrup S. og By på Mors. 12. 13. 16. 20. 53. 54. 145.
 Ora se Øræ.
 Ordt, Fortidens Tillægsform af erja, plöje. 113. 114.
 Orluff Pedersdatter. 1481. 140. 147.
 Ornum, Ornom. 93. 107. 114.
 Ose Andersdatter. 1431. 135.
 Ostathskow, Åstedskovgård, Åsted S., Harre H. 67. 68.
 Othens, Odens, Oddense S., Hinborg H. 4. 70.
 Otrot se Opthorp.
 Ottensz, Odense Købstad. 130.
 Otting Jord. 10. 28. 41.
 Owergardt, Overgård Hovedgård, Sundby S. på Mors. 81.
 Overhørelse = 6 Ugers Stævning. 37.
 Ovtrup se Opthorp.
 Owæ se Ago.
 Oxen, Ogssen, Owssen (o: Ågesen) se Laurencius, Swend.
- Pabe, Væbner (til Glumstrup). 1413. 75.
 Palli, Pally, Palno.
 Palli Frandsen. 1495. 142.
 Palli Pallisen i Lem. 1442. 73.
 Palli Sonessen, Provst i Mors og Han H. 1419. 1447. 6. 14. 17. 34. 40.
 Palli Trogelssen i Nørre H. 1418. 34.
 se Griis, Hartodocus, Jwel.
 Paulus se Powel.
 Penninge, hvide Kongens. 17. Engelske. 17.
 Petrus, Pether, Per.
 Per Anderssen i Ørting. 1427. 51.
 Per Anderssen af Kjør. 1460. 67.
 Per Attersen i Løddrup. 1533. 146.
 Per Bondessen i Risum. 1429. 68.
 Per Bramssen i Nykøbing. 1428. 7.
 Per Clawssen i Rolstrup, Væbner. 1481. 106.
 Per Henrikssen, Væbner, † för 1457. 56.
 Per Jenssen i Klavstrup, † för 1442. 1.
 Per Jenssen i Abildgård. 1445. 70.
 Per Jenssen i Vilse. 1462. 66.
- Per Jenssen i Dråby. 1471. 124.
 Per Jenssen i Agerholm. 1493. 93.
 Per Knudssen, Tingfoged i Rævs H. 1457. 86.
 Per Kynnicksen, Præst i Lyby. 1427. 73.
 Per Lawrissen i Fjelderslev. 1452. 54.
 Per Lawrissen i Solbjerg. 79.
 Per Lawrissen. 1495. 142.
 Per Magnussen, Væbner. 1389. 48. 59. 108.
 Per Magnussen i Dråby. 1433. 18. 43.
 Per Magnussen af Galtrup, Væbner. 1419. 1447. 1. 2. 6. 11. 14. 18. 19. 33-34. 38. 39. 43. 57. 70-71. 104.
 Per Magnussen af Toftum, Væbner. 1452. 1457. 54. 85. 87. † för 1472. 87.
 Per Magnussen i Oddegård, Væbner. 1464. 58.
 Per Matisen i Vilse för 1408. 53.
 Per Massen i Galtrup. 1474. 106.
 Per Massen til Overgård, Væbner. 1515. 81.
 Per Massen til Jølbygård. 1521. 144.
 Per Michelssen i Ejerslev för 1433. 18.
 Per Michelssen i Torup. 1473. 111.
 Per Nielssen af Smerup, † för 1371. 15.
 Per Nielssen, Væbner. 1407. 1424. 20. 107.
 Per Nielssen af Ørtinge, Væbner. 1415. 1430. 5. 51. 52.
 Per Nielssen i Fortoft. 1418. 34.
 Per Nielssen i S. Dråby. 1430. 11.
 Per Nielssen i Erslev för 1435. 119.
 Per Nielssen af Votborg, Væbner. 1435. 120.
 Per Nielssen i Østlæs. 1439. 3.
 Per Nielssen af Andrup. 1441. 49.
 Per Nielssen i Tøving. 1454. 121.
 Per Nielssen, Præst i Tødse. 1481. 1496. 88. 94. 106. 126.
 Per Nielssen i Højstrup. 1464. 5.
 Per Nielssen, Broder i Dueholm. 1502. 95.
 Per Olufssen i Rævs H. 1457. 86.
 Per Olufssen i Jordsby. 79.
 Per Perssen i Ejerslev. 1473. 111.
 Per Severinssen i Vejerslev. 1457. 56.
 Per Skamelssen i Blåborg. 1481. 106.
 Per Staphenssen i Dråby. 1471. 124.
 Per Svenssen. 1415. 5.
 Per Svenssen i Flade. 1474. 105.
 Per Swenningssen. 1495. 142.
 Per Thomesen, Præst i Haverslev. 1556, tidligere Superintendent. 130. 133.
 Per Thordssen i Århus. 1426. 78.
 Per Thorkilssen i Nykøbing. 1423. 1426. 26. 48. Borgemester. 1425. 77. Rådmand. 1427. 51. 104.

- Per Therkilssen i N. Tved S. 1493. 93.
 Per Thødgjærdsen, Præst. 1440. 1454. 29. 63.
 Per Tygessen i Sennels. 1515. 81.
 Per Vilgrimssen, Vilgribssen i Solbjerg. 1407. 1423. 26. 34. 49. 108.
 Per Ymerssen i Løddrup. 1435. 1449. 45. 46.
 Petrus ... di. 1371. 14.
 Pether, Præst i Spøttrup. 1420. 55.
 Pether, Prior i Grinderslev. 1427. 73.
 Pether, Præst i Harre. 1429. 67.
 Pether, Abbed i Sorø. 1445. 100-01.
 Pether, Prior i Grinderslev. 1493. 94.
 Pigh, Anders af Holmgård. 1449. 136.
 Piilssen se Andreas.
 Pilægord, øde Gård i Redsted S. på Mors. 58.
 Pilætofft i Løddrup S. på Mors. 49. 50.
 Pleidrup, Flade Mark. 138.
 Plogman, Ysaac ved Dueholm. 1458. 32.
 Podbusk, Poedbusk.
 Podbusk, Predbjörn, Predbørn, Preborn, Prøbørn til Vosborg, Ridder. 1493. 92. 92-94. 94. 142.
 Podbusk, Clavs. 93.
 Podbusk, Jens Clavssen af Skierme. 1493. 94.
 Porshaffwe, Porshave på Nykøbing Mark (Schade Mors S. 51). 107. 111. 112. 114.
 Porssell, Jep. 1458. 136.
 Poske, Poskæ.
 Poske, Anders, før 1464. 58.
 Poske, Clement i Bjørndrup. 80.
 Poske, Per. 1438. 110.
 Powel, Poel, Poell, Paulus.
 Powel Esgessen i Tømmerby. 1464. 5.
 Powel Jenssen. 1404. 1413. 74. 75.
 Powel Jenssen, Præst i Sejerslev. 1454. 31.
 Powel Jenssen. 1474. 90.
 Powel Lawrssen, Præst i Bested. 1468. 85.
 Powel Nielssen af Ejerslev. 1422. 103.
 Powel Nielssen i Nørre H. 1433. 43.
 Powel Nielssen af Næs, Væbner. 1335. 119.
 Powel Powelssen i Sundby. 80.
 Powel Perssen, Rådmand i Nykøbing. 1502. 95.
 Powel Swendssen i Tøving. 1415. 1422. 12. 13. 15.
 Powel Swendssen i Nørre H. 1424. 22.
 Powel Swenningssen. 1454. 23. Prior i Dueholm. 1479. 1481. 106. 139.
 Powel Thorstenssen i Tødse (Jf. D. Atl. V. 568. adlet af Erik af Pommern) (men hans Søn Jens Povlsen adlet 1452 (S. 71-72). 1422. 1465. 103. 123. Kongens Foged i Nørre H. 1454. 1455. 31. 40.
 Paulus ... di. 1371. 14.
 Powel i Ejerslev. 1433. 18.
 Præstegilde og Kalent. 76. 97. 100. 130.
 Pucel se Pusel.
 Pund Korn. 1. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 15. 16. 17. 20. 21. 22. 23. 24. 29. 30. 33. 35. 38. 39. 40. 42. 43. 45. 46. 48. 51. 54. 56. 57. 59. 62. 63. 69. 79. 80. 81. 82. 84. 87. 88. 89. 90. 92. 93. 96. 102. 119. 120. 121. 122. 124. 125. 128. 132. 137. 148. = talentum. 12. 13. 14. 15.
 Pusel, Pusell, Pucel.
 Pusel, Las, Væbner. 1420. 55.
 Pusel, Jep, Væbner. 1445. 66. 70. 71.
 Putorp, Purop på Mors. 75. 106.
 Quie, Clemend. 1492. 142.
 Quistgardh, Kvistgård, Vejrum S., Hjerm H. 34.
 Ramsingh, Ramsing, Sogn og By, Rødding H. 56. 72. 73. 74. 75. 95. 102. 123. Kirkegård. 74. 75.
 Reckehals, Reckhals, Las, Væbner i Rolstrup. 1502. 1515. 81. 95. 96.
 Reffsgardh, Ræffsgardh i Hørdum S. Hassing H. 45.
 Reffzherritt, Reffsherritt, Reffherritt, Rævs H. 80. 81. 84. 85. 86.
 Ribe Stift. 36.
 Ridebrev. 37.
 Rink, Rinck, Palli. 1407. 1418. 34. 108.
 Risum se Rysum.
 Robrossen se Oluff.
 Rod, Thomas, Rådmand i Nykøbing. 1427. 51.
 Rodos. 59. 60. 61. 76. 77.
 Rolstorp, Roelstorp, Rolstrup, Rolstrup, Nykøbing S. 95. 103. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 138. 145. 146. Bro. 91.
 Rom. 100.
 Roor (Hróarr), Borger i Viborg. 1437. 35.
 Roerssen se Johannes.
 Rosenkrands se Erik Ottesen, Stygge.

- Rosløff, Roslev S. og By, Harre H. 68.
 Rotfeld se Niels Jensen, Erik Nielsen.
 Rud, Peder, Væbner. 1473 125.
 Rwndt, Vandløb. 110.
 Rybæs, Hennik i Nørre H. 1418. 34.
 Rysum, Risum, Åsted S., Harre H. 68.
 Ræsteth, Ræsted, Redsted, Rested S.
 og By på Mors 52. 58. 128.
 Rætløff se Friis.
 Rød, Rødh, Røt.
 Rød, Jep, † för 1447. 40.
 Rød, Lawe. 1421. 1439. 28. 38. 38-39.
 39. 40. Broder i Ducholm. 1452. 1453.
 38. 72. 120.
 Rødhinghæret, Rødinghæret, Rød-
 ding H. 72. 73. 128.
 Rønberw i Børlum, Slet eller Skodborg
 H. 20.
 Rønneren på Læsø. 78.
- Sadyssen se Oluff.
 Sale, Saale Sogn og By, Ginding H. 69. 121.
 Salingbo, Jes Perssen, Rådmand i Ny-
 købing. 1502. 95.
 Salingh, Sallingh, Salinghe, Saling,
 Salling. 64. 65. 68. 72. 74. 75. 91. 95.
 102. 136. 141. 147. Sallingh sysel. 4.
 Salman (Salomon). 1421. 1424. 20. 40.
 Saltkedel på Læsø. 78. 79. 134. 135.
 142. 147.
 Samsingh, Per, Borgemester i Viborg.
 1448. 5.
 Sappi se Johanne Andersdatter.
 Saxo Petri, Ridder, † för 1389. 108-09.
 Scriffuer, Schriffuer.
 Scriffuer, Matis, Rådmand i Nykøbing.
 1502. 96.
 Scriffuer, Niels, Rådmand i Nykøbing.
 1496. 1515. 88. 96.
 Scriffuer, Peder af Andrup. 1465. 123.
 Sculæ? (oldn. Sküli) i Vilse för 1441. 53.
 Secret, Bispens. 120.
 Seersløff, Sejerslev se Seyærsløff.
 Seielstrup se Seyelstrup.
 Selgaff, Sjølegave. 23.
 Sellendsfader se Sielensfaer.
 Selnes, Selns, Sennels S. og By, Hillers-
 lev H. 64. 81. 90. 144.
 Selstrup se Silstrup.
 Semby, Hvidbjerg S. Rævs H. 80. 81.
 82. 90.
- Seruicium, Hoveri. 9. Jfr. Daffsgærningh.
 Seuerin, Seuernyn, Seueren, Seue-
 rinus.
 Seuerin Cristiernssen i Kabelstof. 92.
 Seuerin, Laurssen. 1439. 27.
 Seuerin Nielszen, Foged og Rådmand i Ny-
 købing. 1447. 79.
 Seuerin Nielszen i Vostrup. 1454. 1460.
 23. 30.
 Seuerin Thorhernssen, Præst i Hjerck. 1493.
 94.
 Seuerin, Fru Mettes Foged. 1442. 72.
 Seuerin, Provst i Vestervig. 1457. 85.
 Seuerin, Præst i Serup. 1502. 85.
 Seyelstrup, Seielstrup, Seilstrup S.
 og By, Børlum H. 125. Hovedgård. 50.
 Seyærsløff, Seyersløff, Seyerslæ,
 Seersløff, Seyærløff, Sejerslev S.
 og By på Mors. 5. 6. 7. 11. 21. 24. 26.
 31. 99. 105. 140. 141. 142. 145.
 Sielensfaer, Sielendsfater, Siæl-
 lendsfater, Sellendzfader.
 Sielensfaer, Jes Nielszen. 97.
 Sielensfaer, Nis Perssen i Nykøbing. 1424. 21.
 Sielensfaer, Pether, Præst. 1447. 1452. 54.
 79. 97.
 Siesse se Cecilia.
 Silstrop, Selstrop, Silstrup, Tilsted S.
 Hundborg H. 91.
 Sindbjerg se Synbyrkæ.
 Siuordt Jensen i Karby. 1465. 138.
 Skallerup S. og By på Mors. 79.
 Skamels Powlssen. 1438. 110.
 se Petrus.
 Skarm, Skarem, Skarum, Alsted S. på
 Mors. 5. 18. 26. 43. 95. 103. 106.
 Skarpenbiergh, Skarpenbierrg,
 -bergh.
 Skarpenbiergh, Gotskalk, † för 1389. 109.
 Skarpenbiergh, Hennike, Ridder. 1389. 108.
 Skarpenbiergh, Johan, Ridder. 1402. 1413.
 10. 75. 107. 109.
 Skarregardt, Skarregård, Sejerslev S. på
 Mors. 96. 106. 111.
 Skaye, Skade. 91.
 Skeel, Skiel, Skieel, Skieel, Albert
 af Frøsløv. 1455. 1490. 35. 41. 58. 70.
 124. 126. 141.
 Skernaa, Skærn Å, i Vestjylland. 83.
 Skibe, tildele. 51.
 Skierbeck se Skørbeck.

- Skierme, Skjærumgård (?), Ulvborg S. og H. 94.
- Skilling 128. grot i lybske gamle hvide Penge. 64. s. lybsk. 31.
- Skoningsgard i Jordsby. 17.
- Skowesteth, Skoffzsteth, Skovsted, Hillerslev S. og H. 45. Å. 45.
- Skovsvin. 81. Skovvogn. 95.
- Skram, Jens, Ridder af Todbøl. 1422. 1424. 36-37. 65. 103.
Anna Skrams se Banner. 125.
- Skram, Kirstine Nielsdatter, gift med Erik Stygge. 1482. 125-26.
- Skram, Niels af Matrup. 1466. 138.
- Skrandrop, Skranderop, Skrandrup, Sejerslev S. på Mors. 8. 80. 99. 102. 142. 145.
- Skrøder, Skrødær, Skrøder.
- Skrøder, Matis i Tømmerby. 1442. 4.
- Skrøder, Niels i Fjelderslev. 1422. 12. 13. 16.
- Skyttæ.
- Skyttæ, Jes i Estrup. 1442. 73.
- Skyttæ, Oluff i Alsted. 1424. 36.
- Skytsen se Johannes.
- Skæppe. 135. 143.
- Skøde med Kniv og Muld. 86.
- Skørbech, Skierbeck, Skærbæk, Sejerslev S. på Mors. 21. 145.
- Slawelsæ, Slagelse. 39.
- Smed, Smeth, Smyt.
- Smed, Jep i Nykøbing. 1420. 1431. 25. 29.
Rådmand. 1437. 23.
- Smed, Michel i Nørre H. 1421. 40.
- Smed, Michel i Jordsby. 79.
- Smed, Nis i Ovtrup. 1424. 20.
- Smed, Per i Balling. 1442. 72. 73.
- Smed, Per i Rødding H. 1458. 74.
- Smidstrup, Sejlstrup S., Børlum H. 125.
- Smæropp, Serup Hovedgård, Odby S. på Tyrholm. 15.
- Snacksen se Johannes.
- Snapsting. 99.
- Snefwgill, Snefoghel, Snefogell, Snefogel, Snedfogel, Esbern i Nykøbing. 1420. 1431. 13. 15. 25. 29.
Borgemester. 1426. 1433. 18. 25. 26. 104.
- Soeth, såt. 112.
- Solbergh, Solberigh, Solbere, Solbjerg S. og By på Mors. 34. 79. 102. 108. 111. 140. 142. 143. 144.
- Sommer, Pether. 1441. 49.
- Sonæsssen, Sonssen (oldn. Suni) se Palle.
- Sooby, vistnok i Jordsby S. på Mors. 10.
- Sophie, Sophiæ, Soffy Bosdatter (Høg), Erik Henrikssens Enke. 1447. 64. 91-92.
- Sora, Sorå. 100. 101.
- Sowenssen (for Swenssen?) se Thorchil.
- Sparre, Palle i Hassing. 1515. 81.
- Spendh, Spend, Spendt, Spændh.
- Spend, Jens på Øland, Væbner. 1502. 96-98.
- Spend, Michel, Præst. 1423. 47-48.
- Spend, Simon, Væbner, af Kvistgård. 1456. 34-35.
- Spyttrup, Spøtrup Hovedgård, Rødding S. og H. 55. 72.
- Staffen, Stephanus.
- Staffen Laurissen i Harre H. 1429. 67.
- Staffen, Præst i Flade. 1423. 1439. 6. 18. 21. 26. 43.
- Stamppe, Stamppe.
- Stamppe, Henrik. 1495. 88-89.
- Stamppe, Mogens af Kjellingbjerg. 1495. 88-89.
- Star, Jes i Ejerslev. 1439. 17.
- Starthwed, Starthued, Tved S. og By, Hillerslev H. 2. 119. Jfr. Thwed.
- Staxstropp, Stagstrup S. og By, Hassing H. 90.
- Stedher penninge, Penge, der er gængs i Stæderne (Hansestæderne), 50 og oftere.
- Stettingh Jord 67.
- Stientofft, Gård i S. Tved S. Hillerslev H. 92. 93.
- Stigotus, Ridder. 1420. 55.
- Stobberkloster, Stubber Kloster. 72.
- Stokkenævn. 141.
- Stordop, Storup, Ørding S. på Mors. 13. 46.
- Strangi, Strango, Stranghy, Strongo.
- Strangi Nielssen, Væbner. 1402. 1407. 51. 65. 107.
- Strangi. 1452. 65.
- Strangi Nielssen, Ridder. 1471. 124. se Mus.
- Strangord, Dråby S. på Mors. 11.
- Strilæ i Vilse för 1441. (deraf vel Stednavnet Strellev, Strelhøg). 53.
- Stroggh, Esgi i Rødding H. 1442. 72.
- Stwg, stwgh, stwghæ, Stuvjord. 93. 107. 114. 140.

- Styggæ, Stygge, Styggi, Styghæ.
 Styggæ, Erik af Frøsløvgård. 1482. 96. 121.
 125-26. 139. 140.
 Styggæ, Eyer til Hverringholm. 1482. 1505.
 82. 126.
 Styggæ, Pether, Broder i Dueholm. 1512. 87.
 Stygge Nielszen (Rosenkrands), Ridder. 1460.
 1475. 28. 138. 139.
 Stævning, almindelig. 37.
 Støffwerom, Plads til at stemme Vandet
 forved en Mølle. 107.
 Sundberg i Børlum H. (?) 125.
 Swndby, Sundby S. og By på Mors. 38.
 39. 40. 41. 80. 107. 110. 111. 135. 138.
 139. 142. 143. 144. 146. 147.
 Swr, Suer, Swer, Swær.
 Swr, Pether, Væbner af Hvidbjerg. 1447.
 1472. 28. 32. 35. 57. 58. 62. 63. 87.
 137.
 Swr, Jens. 1455. 136.
 Swrbwgh, Jes Nielszen, Væbner. 1407.
 1424. 42. 66. 107.
 Swend, Swendh, Swendt.
 Swend Christensen, Præst i Haverslev.
 1520. 144.
 Swend Lawessen, Foged i Harre H. 1429.
 1435. 67.
 Swend Matissen i Jordsby. 1467. 10.
 Swend Michelssen i Nørre H. 1438. 110.
 Swend Michelssen i Sundby. 1455. 41.
 Swend Oxen i Nørre H. 1438. 110.
 Swend Powelssen i Nørre H. 1424. 22.
 Swend Powelssen i Sundby? 1455. 41.
 Swend, Provst på Mors. 16de Årh. 133.
 Swenningh, Swening, Swæningh,
 Swenninghus.
 Swenningh Anderssen (Vinter?), Væbner af
 Vostrup. 1422. 16. 18. 19. 22-23. 23-24.
 24. 26-27. 28-29. 29. 29-30. 30-31. 31.
 32. 33.
 Swenningh Boessen af Tødse. 1422. 103.
 Swenningh Jonssen. 1410. 46.
 Swenninghus Johannis. 1422. 13.
 Swenningh Jenssen. 1421. 1424. 20. 49.
 Swenningh i Elså. 1469. 10.
 se Andreas, Bunde.
 Syersdaal ved Bygsted, Navtrup S. Harre
 H. 67.
 Symon, Symen.
 Symon i Over Søndrup. 1429. 68.
 Symon i Blæsbjerg. 1458. 74.
- Symon i Træbensgård. 1464. 75.
 Synbyrkiæ, Sindbjerg, Redsted S. på Mors.
 58. 143.
 Synderwang, Søndervang Hovedgård,
 Stadel S. Hing H. 88.
 Syndherdroby, Synderdraby, S. Dråby,
 Dråby S. på Mors. 11. 102.
 Syndherhærith, -herret, -herreth,
 -hæret, Synderhæret, -herrit.
 Sønder Herred på Mors. 12. 13. 16. 20.
 46. 49. 52. 59. 65. 80. 94. 99. 107. 112.
 113. 124. 128. 134. 139. 141. 143. 145.
 Syndorpp, Syndropp, Syndrupp,
 Syndrup, Harre S. og H. 67. Over. 54.
 67. 68. 136. 143. Neder. 54.
 Syæborgh, Vejerslev S. på Mors. 56.
 Sæby se Søby.
 Sæbygard, Sæbygordh Hovedgård, Vols-
 trup S. Dronninglund H. ? 52. 70.
 Sæk, Laurencius. 1423. 26.
 Søbye, Sæby S. og By, Harre H. 65. 66.
 136. 142. 144.
 Søø, Sø Hovedgård, Sejerslev S. på Mors. 84.
 Søøsz, Anne. 1464. 137.
- Taffwelbørdh Eng. 80.
 Taghe, Tacho, Thaco Nielszen, Dron-
 ningens Foged i Sønder H. 1388. 59.
 1402. 10. Ridder. 1407. 107. † for 1422.
 12. 13. 15.
 Hr. Tages Bol i Tøving. 14.
 Talentum se Pund.
 Tames se Thomas.
 Tandrup, Tanderop, Tandrup Hoved-
 gård, Bedsted S., Hassing H. 3. 86. 90.
 Thagemark i Løddrup. 45. 46.
 Therchild se Thorchillus.
 Thielloff Pedersen i Nykøbing. 1484. 140.
 Thomas, Thomes, Thammes, Thames,
 Tames, Tomes.
 Thomes Eskildssen i Skarregård, Væbner.
 1502. 95. 96.
 Thomes Jenssen (Kås) i Kås, Væbner. 1472.
 1508. 83. 94. 143.
 Thomes Magnssen i Rødding H. 1442. 72.
 Thomes Nielszen i Sønder H. 1424. 20.
 Thomes Olufssen i Vorning. 96.
 Thomes Perssen. 1371. 14.
 Thomes Perssen i Nørre H. 1421. 40.
 Thomes Perssen af Højris. 1424. 20.
 Thomes Perssen af Skørbæk. 1424. 21. 22.

- Thomes Perssen, Borgemester i Nykøbing. 1447. 1457. 9. 19. 24. 27. 30. 35. 40. 41. 56. 63. 79. 92. 121. 147. Rådmand. 1425. 77. 104.
- Thomes Perssen, Væbner. 1472. 1474. 88. 106. 139.
- Thomes Stephensen i Jordsby. 1402. 9.
- Thomes, Præst. 1413. 75.
- Thomes i Tæbring. 1424. 20. 22.
- Thomes i Dråby. 11.
- Thomes i Stentoft. 92.
- Thomerby se Tymberby.
- Thorbern se Johannes.
- Thorchillus, Thorchillius, Thorchil.
- Thorchil Jenssen i Sturup. 1410. 1411. 46. 69. =? Væbner. 1407. 107.
- Thorchil Jenssen af Blistrup, Væbner. 1402. 65.
- Thorchil Magnssen. för 1418. 34.
- Thorchil Nielssen, Rådmand i Nykøbing. 1423. 104.
- Thorchil Sowenssen i Vostrup. för 1439. 27.
- Thorchil i Vester Assels. 1388. 59.
- Terchild, Præst i Hå. 1474. 90-91.
- Thorchil i Vester Vandet S. 92.
- Therchillssen, Borger i Tisted. 1459. 64.
- Thornum i Harre H. 68.
- Thoropp, Tooropp, Torop, Torup, Skallerup S. på Mors. 84. 85. 110. 111. 147.
- Thorpp, Torpp, Thorpe, Torp Hovedgård i Han Herred? 62. 83. 103. 125. 137. 143.
- Thostrup se Twestrup.
- Thrwdh, Trwd i Hyldige. 1438. 1455. 31. 32. 33. 41. 110.
se Ago.
- Thrugillus, Throwels, Troels.
- Troels Jenssen af Sæbygård. 1430. 1445. 52. 70.
- Troels Nielssen, Broder i Mariager. 1455. 41.
- Thrystygæ (60). 10.
- Thwed, Twed, Tved S. og By, Hillerslev H. 62. 63. 92. 93. Nørre. 93. Sønder. 93. Jfr. Starthwed.
- Thybo, Jes i Sejerslev. 1439. 6.
- Thyrie Nielssen. 1486. 140.
- Thywdh, Tywdt, Thydh, Tydt, Tyd, Ty. 45. 48. 62. 63. 64. 80. 81. 82. 84. 86. 87. 88. 90. 91. 93. 96. 102. 110. 135. 137. 142.
- Thydgjærd, Thødgierdh, Thøgiærd, Thyggerd, Thøgerdh, Tøger (oldn. Þjóðgeirr).
- Thøgiærd Olufssen i Tved. 1453. 63.
- Thøgiærd Ovessen. 1460. 30. 137.
- Thøgiærd Powellssen i Nykøbing. 1467. 10.
- Thøgiærd i Roslev. 1429. 68.
- Thøgiærd i Boddum. 1435. 45.
- Thøgiærd i Skarregård. 1473. 111.
se Johannes, Petrus.
- Thyffzhøff, Thydzø, Thydezæ, Thyzø, Thydzød, Thøtze, Tøtzæ, Tøtze, Tørtzæ, Tødtzæ, Tødse S. og By på Mors. 8. 18. 19. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 28. 29. 34. 35. 38. 40. 47. 57. 71. 80. 88. 94. 99. 103. 106. 110. 123. 126. 142. 143. 147.
- Thyrholm, Tyrholm, Halvø; nu urigtig kaldet Tyholm. 58. 80. 81. 82. 83. 144.
- Thyræ, Tøjr. 51.
- Thyssethøbye, Hillerslev H. 145.
- Thøwingh, Thøuingh, Thywing, Tøwing, Tøving, Galtrup S. på Mors. 12. 13. 14. 15. 16. 43. 121. 126. 139. 145. 146.
- Tiim Hovedgård, Tim S. Hing H. 8. 121.
- Tinghøring. 110.
- Tistedh, Tiistedt, Tisted Købstad. 64. 110.
- Tilsteth, Tilstedt, Tiilstedt, Tilsted S. og By, Hundborg H. 64. 91.
- Tintelss, Las Nielssen i Nykøbing. 15de Årh. 97.
- Tødebøl, Tødbøll, Tøedbøll, Tødbøl Hovedgård, Kollerup S. Hundborg H. 31. 65. 103. 106.
- Tody, Jes. 1410. 46.
- Tofftrwppe, Tofttrup, Durup S., Harre H. 128.
- Tofftwm, Tofttom, Toftum, Heltborg S., Rævs H. 54. 85. 87.
- Tolmandz (tolfmund) ask smør. 128.
se Ask.
- Tordrvpp, Torup S. og By, Hunborg H. 92. 93.
- Torop se Thoropp.
- Torsthen Olufssen i Vester Vandet. 1493. 93.
- Towestrup, Towstrupp, Tostrup, Thostrup, Tovstrup, forh. S. nu By i Durup S. Harre H. 70. 71. 135. 142.

- Trelldige, Løddrup S. på Mors. 145.
 Træbengardt, Træbenæsgordh,
 Thræbengardh, Træabengard,
 Trædbengard, Ramsing S., Rødding
 H. 72. 73. 74. 75
 Træbeens toft, smstds. 74.
 Twed se Thwed.
 Twn, Twen, Eyler, Væbner. 1473. 1474.
 105. 106. 111. 113.
 Tuo Torchilli, Rådmand i Nykøbing 104.
 Twollem, Twolom, Twolum, Tvolum,
 . Ydby S., Rævs H. 84. 85. 86.
 Twynghæ o: tvende. 90.
 Tyco Micaelis, Rådmand i Nykøbing. 104.
 Tymberby, Tymmerby, Thomerby,
 Tommerby S. og By, V. Han H. 4. 5.
 120.
 Tyressen se Ago.
 Tyrholm se Thyrholm.
 Tæberingh, Tæbring S. og By på Mors.
 20. 22. 147.
 Tødse se Thyffzhøff.
 Tønde. 9. 10. 12. 36. 56. 95. 102. 122.
 132. 133. 135.
 Tørtzæ se Thyffzhøff.
 Tørveggravning. 21. 22. 51. 57. 69. 82.
 91.
 Tøving se Thøwingh.
- Uldrop, Ullerup Hovedgård, Galtrup S.
 på Mors. 80. 134? 143. 144. 146.
 Wilffs, Wis bygstedt ved Nykøbing.
 111. 112. 114.
 Ullerup se Wollerop.
 Ulstrup, Vlstrup, Ustrust, Vlstrop,
 Ulstrup Hovedgård, Hundborg S. og H.
 62. 64. 97. 138.
 Wrkok, Wrkock, Jens, Broder i Due-
 holm. 1439. 1453. 28. 72. 120.
 Wrnæ, Wrn.
 Wrnæ, Joriæn, Væbner. 1434. 44. 135.
 Wrnæ, Lawe, Ridder. 1433. 44.
 Wsliidheligh, uforanderlig. 93.
 Vstrust, Skrivfejl for Ulstrup. 138.
 Wth Bossen. 1437. 35.
 Wayskiergard, Vasckiergaard, Vads-
 kjærgård, Tørring S. Skodborg H. 99.
 132. 147.
 Weerslæ se Wethersløff.
 Veesby, Visby S. og By, Hassing H. 85.
 Vejerslev se Wethersløff.
- Wellom, Vellum Hovedgård, Håsum S.,
 Rødding H. 75. 136.
 Vendelbo, Cristiern, Ridder. † før 1402.
 109.
 Wendesøsell, Vændzitzel, Wend-
 søssell, Vensyssel, Vendsyssel. 100.
 120. 125. 140.
 Windelboestigt. 133.
 Wenner, forhen By ved Nykøbing 104.
 107. 145.
 Wesløsgord, Hovedgård i Vesløs S., V.
 Han H. 5.
 Westergord i Vostrup. 24. 29.
 Westergardh i Løddrup. 47. 144.
 Vesterwig, Vesteruigh Kloster. 85. 94.
 Westherassels se Asselse.
 Westheruandhit, Westervand, V.
 Vandet S. og By, Hillerslev H. 92. 93.
 94 n. 140. 145.
 Wethersløff, Weerslæ, Weerslæs,
 Vejerslev S. og By på Mors. 54. 55. 56.
 57. 67. 68. 97. 141. 147. Mølle. 147.
 Vettels, Vetell, forhen By ved Nykøbing.
 103. 104. 107. 110. 111. 112. 113. 114.
 122. 135. 138. 145. 146.
 Weyby, Vejby S. og By, Rødding H. 73.
 Wibergæ, Wiborgh, Wyburgh, Wy-
 borgh, Viborg. 4. 5. 35. St. Hans Kloster.
 4. 74? 83. 135. Kapitel. 142. Landsting.
 99. 103. Landstingets Rådhus. 99. Biskop.
 35. 73.
 Wibthorp, Vittrup, Ljørslev S. på Mors.
 43.
 Wiilsbøøll, Vilsbøl, Vester Vandet S.,
 Hillerslev H. 92. 93.
 Viisholm, Visholm, Ramsing S., Rødding
 H. 95.
 Wilgrimssen, Vilgribssen, Vilgibs-
 sen se Petrus.
 Willas, Willats, Willatz.
 Willas i Jølby. 1455. 41.
 Willas i Jestrup. 83.
 Willersløff, Willerslæ. 45. 88.
 Willom.
 Willom Nielszen. 7-8.
 Willom i Nykøbing. 1455. 41.
 Willæ, Thomes, Rådmand i Viborg. 1448. 5.
 Wilsæ, Wylsæ, Wilse, Vils, Vejerslev
 S. på Mors. 18. 43. 53. 139. 141. 144.
 147. 148.
 Wilæ, Vile S. og By, Harre H. 66. 134. 146.

- Winter, Winther, Wynter, Winthther, Wintær.
- Winter, Andreas. för 1423. 26.
- Winter, Asser. 1418. 34.
- Winter, Asser i Nandrup, Væbner. 1481. 1502. 95. 96. 106. 143.
- Winter, Las i Skrandrup. 1507. 80. 99.
- Winter, Per i Nandrup. 1439. 1460. 12. 18-19. 24. 27. 27-28. 28. 40-41.
- Winter, Seuerin i Søborg. 1457. 56.
se Anders, Ebbe, Godske, Jes, Per og Povl Svenningsønner, Mikkel og Svenning Andersønner, Harald Assersøn.
- Winterssen se Ascerus.
- Visby se Veesby.
- Wissya, Visse, Növl ng S., Fleskum H. 110.
- Wisti, Wisty, Wisthy, Wysti.
- Wisti Moghenssen i Flade. 1422. 103.
- Wisti Thordssen, Foged i Nørre H. 1433. 18. 43. 104.
- Woden ved Nykøbing. 135.
- Woghen Anderssen, Væbner. 1474. 105.
- Wollerop, Ullerup, Hovedgård, Sennels S., Hillerlev H. 80-82.
- Wordhinborrigh, Vordingborg. 102.
- Wormer Nielszen i Dråby. 1471. 124.
- Worn, Baggessvogn, Sindal S. Horns H. 63.
- Vorning, Vorring, Nors S., Hillerslev H. 96. 102.
- Wosborrig, Vosborg Hovedgård, Ulvborg S. og H. 92. 94.
- Wostrup, Wosttorp, Wodstrup, Wodstrup, Vodstrup, Tødse S. på Mors. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 32. 35. 36. 110. 147.
- Wotteborg, Votborg, Tæbring S. på Mors. 120.
- Vrelev, Vrejlev Kloster. 125.
- Wylsæ se Wilsæ.
- Wynter se Winter.
- Wysti se Wisti.
- Ybydt, Ybi, Ydby S. og By, Rævs H. 84. 85. Ybigardt. 84.
- Yddæ, gift med Anders Nielsen af Asdal. 1402. 9.
- Ymer Bondessen. 1445. 70. Jfr. Petrus.
- Yngeborgh se Ingheborrig.
- Yrop, Irup, Hørdum S., Hassing H. 24. 125.
- Ysaac, Ysack, Ysik, Ysak.
- Ysaac Jenssen. 1433. 18. 43.
- Ysaac Joensen af Flade, Væbner. 1422. 1450. 11-12. 21. 22. 103. 104. 110. 114.
- Ysaac Powelssen i Dråby. 1433. 18. 34.
- Ysaac. 1422. 15.
se Plogman, Nicolaus, Jon.
- Ywer, Yuarus.
- Ywer Clawssen (Dyre), Væbner, af Sø. 1496. 1502. 96. 142. 143.
- Ywer Erikssen i Boddum, Væbner. 1457. 85-86. 86.
- Ywer Erikssen i Krejbjerg. 1493. 94.
- Ywer Thomessen i Nørre H. 1433. 43. 104.
- Zacosta, Petrus Raymundi, Stormester på Rodos. 1463. 1464. 1465. 59. 60. 76-77.
- Ælse se Elså.
- Ærregodz, Arvegods. 120.
- Ærsløff, Ærslæ se Ersløff.
- Æstimatio, Vurderingen af hvad en Fæster får ved Overtagelsen af Gården. 48.
- Ødhegardt i Rævs H. 86.
- Øgh, Kvægbesætning. 4. 6. 15. 16. 17. 21. 22. 36. 38. 40. 42. 43. 120.
- Ølandt, Øland i Limfjorden. 96. 98.
- Ørntrup, Ørntrup Hovedgård, Karby S. på Mors. 136.
- Ørtigh, Ørtæ, Ortigh. 4. 11. 54. 56. 66. 69. 70. Jord. 5. 75.
- Ørtinghe, Ørthingh, Ørdingh, Ørding S. og By på Mors. 5. 50. 51. 135. 138. 141. 143. 145.
- Ørszløff, Ørslev Kloster. 146.
- Øræ, Øre, Oræ. 4. 54.
- Østerdighe i Løddrup. 50.
- Østeryld, Østrild, Østerild S. og By, Hillerslev H. 1.
- Østhholm, en Del af Thy. 1. 137.
- Østløs, Øsles S. og By, V. Han H. 2. 4.
- Østorp måske i Trige S., V. Lisbjerg H. 82.
- Øø, Ød, Øe, Ø Kloster. 16. 88. 89. 90. 94. 126.

Tilføjelser og Rettelser.

Idet længre Tid er forløben siden nærværende Skrift blev trykt og inden det har kunnet komme ud, har Udg. fået Lejlighed til at kunne fremkomme med følgende Forbedringer, hvoraf flere ikke er uden Betydning:

I Diplomatariet i Geh. Ark. findes en Afskrift af nedenstående Brev af 6 Maj 1417 efter Originalen på Perg. i Trudsholms Arkiv. Dette Brev har den Mærkelighed, at det nævner en Prior, der ellers ikke omtales i de her meddelte Dokumenter. Han nævnes vel i den korte Indholdsangivelse i Arkivregistraturen S. 148, men med År 1494, hvorfor man måtte antage hans Navn der for en Fejlskrift, da der i det År levede Prioren Kristen Persen; Året er altså der galt.

Jeg Cristiern Nielsen, prier oc forstandher j Duholms closter j Moors, kendes mig oc myne efftherkommere, at the ij gardhe, jen ligendes i Korop, som lille Suening j boer oc giiffuer til skyld iii pund korn meth andre bedhe etc., oc jen liggendes j Fallersle, som Jens Anderssen nw j boer oc giiffuer iijj pund korn til syn sogne kirke oc presth meth andre bedhe, them haffuer jeg j forloen aff velbyrdig man Jens Tamesen, vebner, til Hollemgardh at nydhe oc brwghe, emedhen Jens Perssen Bomøffue leffuer, oc sidhen komme ighen til forscrefne Jens Tamessen eller hans arffuinghe wdhen alle hindher oc gensielse etc. Til vitnesbyrd hengher jeg mith jnsegle nedhen thette breff. Datum j Duholm anno domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, feria quinta post 3^{am} dominican pasce.

Udenpå: Prier ij Duholms bekiendelse breff paa tho gaarde.

Ifølge dette må S. 148 L. 27 »o: Perssen« altså udslettes ligesom i Registret S. 153 L. 19 »urigtig C. Nielsen«, der oven i Købet kom til at stå galt istedenfor i L. 17. Endelig bør Navnet på denne Priors Efterfølger, Johannes Petri, der nævnes under Året 1423 S. 47, oversættes ved Hans ikke Jens Pedersen. I et Brev af 11 Okt. 1422 i Geh. Ark., hvorved den her oftere nævnte Cecil Esquesdatter, Ridder Tage Nielsens Enke, overdrager sin Søstersøn Jes Frøst sit Arvegods i Mors og Thy, undtagen hvad hun havde givet til Kirke og Kloster, hvorfor han hvert År skulde give hende $\frac{1}{2}$ Læst Korn, nævnes blandt Vidner Ridder Hr. Niels Strangesen, Hr. Hans, Prior i Dueholm, Hr. Niels Owsen, Prior i Ø, Hr. Niels Persen, Præst i Frøslev, Henrik Magnessen og Svenning Andersen, Væbner.

De Side I omtalte manglende Blade, der er blevne borte af Brevbøgerne siden 1741 og 1742, er, siden nærværende Udgave var rentrykt, komne tilveje med Undtagelse af det lidet beskrevne Blad, hvorpå Nr. 60 var indført. Dr. H. Rørdam gjorde nemlig Udgifveren opmærksom på, at Nr. 1191 i Kvart i Ny kgl. Samling på det store kgl. Bibliothek indeholdt gamle Dokumenter om Dueholm Kloster, og ved nærmere Undersøgelse fandtes det, at her var 10 Blade hørende til den ældre og 1 Blad hørende til den yngre Brevbog, der var indbundne som om det var et selvstændigt Håndskrift. Man må antage, at nogen i sidste Halvdel af forrige Årh. har haft Brevbøgerne til Låns og

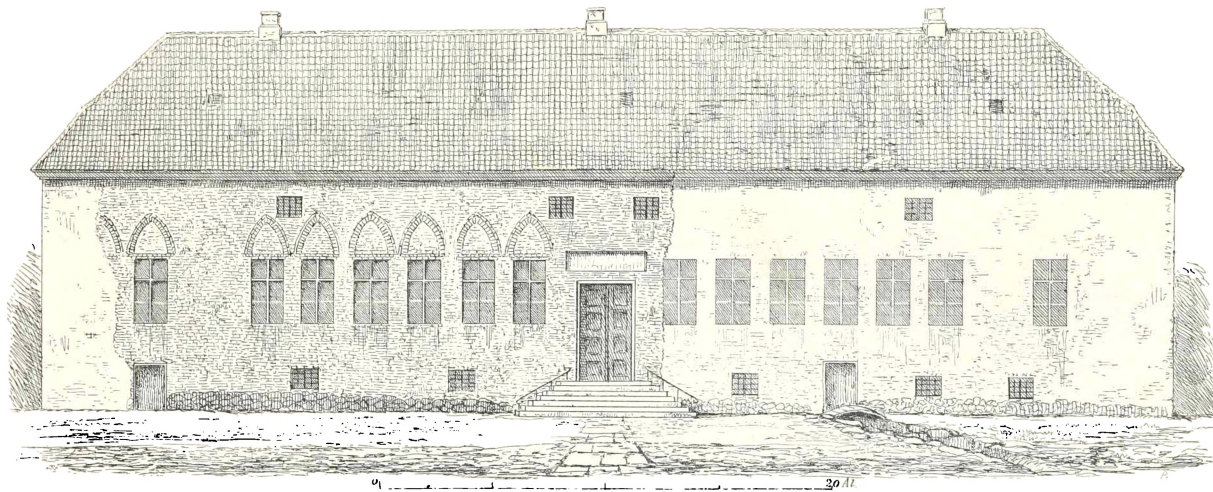
udtaget de løse Blade, forat de bedre kunde bevares, at disse er fundne efter hans Død og solte, hvorpå Køberen har ladet dem indbinde i den Tro, at de var noget, der hørte sammen som sidste Levninger af et tabt Hele. Da de heri indeholdte Breve nu alle i »nærværende Udgave er trykte efter Langebeks fortrinlige Afskrifter og der ved Sammenligning mellem Aftrykket og de nys fundne Blade ingen væsenlige Afvigelser findes, så vil den Omstændighed, at de ikke er benyttede ved Udgivelsen, næsten ikke gøre anden Forskel, end at de oplæste Forkortelser ikke findes betegnede ved disse Breve.

Afvigelserne mellem Udgaven og de nys fundne Blade tilligemed nogle andre Rettelser er disse:

- Side VIII Linie 17. Der lader sig intet slutte af de anførte Navne, om de tilhøre adelige eller uadelige, da adelige Slægtnavne ikke var i Brug i det 15de Årh., hvorfor denne Bemærkning tages tilbage.
- VIII — 19: 1352 læs 1351.
 - XXIII — 21: Den Afhandling af Adjunkt Heise, som der her gives Håb om, er udkommen i Ny kirkehist. Samlinger 1871. V. 565 flg.
 - XXVIII — 36: Ved gentagen Undersøgelse af det Dokument, hvori sixtywæ og nisintywæ forekommer, er det fremgået, at disse Former betyde 120 og 180, og at tywæ altså er på dette Sted = en Snes. De 4 sidste Linier i denne Anmærkning må altså gå ud. Skulde Tællning efter Snesen være oprindelig jydsk?
 - XXX — 3: egengivne læs gengivne.
 - XLI — 4: uforkommet læs uforsømmet o: ukrænket.
 - XLIII — 33: »den Mand, som næst kommer» er simpelthen den næste, som giver sig i Lav med Jorden. (Meddelt af Cand. jur. J. C. Steenstrup.)
 - 8 Linie 12: Skramdrop læs Skrandrop.
 - 9 — 22: *consessu* læs *consensu*.
 - 11 — 32: høræ tilføj læses.
 - 12 — 13: universi læs vniuersi.
 - 12 — 14: leprosurun læs leprosurum.
 - 16 — 17: forn læs korn.
 - 17 — 5: hwilcke læs huilcke.
 - 17 — 12: Niels soghen, prest læs Niels, soghen prest.
 - 17 — 34: Mattsøn læs Mattissøn.
 - 17 — 36: enthen læs enthet.
 - 20 — 28: fornæffnde læs fornæffnde,
 - 22 — 8: fornæffnde læs fornæffnde,
 - 22 — 28: æfterlewer, læs æfterlewer
 - 23 — 3: tilføj Item stadfæster iegh til fornæffnde kloster Dwholm alt thet gotz, thet som præer osv.
 - 23 — 10: Item står i Originalen.
 - 23 — 23: och er ikke gentaget.
 - 32 — 28: Alle, men læs Alle men,
 - 49 — 32: I Hdskr. står medxlxi.
 - 52 — 13: ær læs ære.
 - 52 — 20: affhendh tilføj megh.
 - 53 — 17: Hr. Cand. jur. J. C. Steenstrup har gjort mig opmærksom på, at når et Komma her forandrer Plads, bliver der en anden og bedre Mening. Der bør læses således: hvilketh konningh Eriks fræise breff, wy seet hawe och forderwytt ær, swo at osv., hvorved Meningen altså bliver, at Brevet på Grund af ilde Medfart var ødelagt, hvorfor det blev fornyet. Herefter rettes Indholdsangivelsen XIX L. 12 og XLII øverst.

- Side 58 Linie 22: kwndgiør læs kwndgiøre.
- 58 — 23: Johan læs Jahan
 - 58 — 34: epiphanie læs epyphanie.
 - 59 — 16: heredese læs heredes.
 - 63 — 18: I Hdskr. står tydelig Worn.
 - 63 — 22: Mattisson læs Matisson.
 - 70 — 33: Laurids læs Lauris.
 - 71 — 11: oppaa læs appaa.
 - 71 — 13: stander læs stanner.
 - 81 — 33: hec læs hee.
 - 82 — 2: ut læs videlicet.
 - 82 — 4: siel læs syel.
 - 82 — 16: [] går ud og efter inghen tilføjes ydermere diell eller.
 - 82 — 21: thett læs att.
 - 82 — 23: hoffwitbreff læs howitbreff.
 - 84 — 12: aff læs aff,
 - 95 — 5: bidem læs ibidem.
 - 104 — 19: edi ficataest læs edificata est.
 - 104 — 21: reclaracione læs reclamacione.
 - 110 — 15: smut læs sunt.
 - 129 — 25: ocb læs och.
 - 129 — 27: ther læs thet.
 - 133 — 24: mattis læs Mattis.
 - 148 — 30: 394 læs 384.
 - 151 — 21: Ved Bool tilføjes 134. 190.
 - 152 — 20: Brydeskyffthe tilføj 113.
 - 157 — 12: Holzkorn tilføj 15.
 - 161 — 2: Købstedgods tilføj 33.
 - 161 — 27: Laurencius Johannes læs Laurencius Johannis.
 - 169 — 1: Skierme er Skjern Hovedgård i Medelsom Herred.
 - 173 — 22: Æstimatio kan ligefrem oversættes ved Holdskorn og Holdsfæ, hvilket også opfattes således af Knudsen, Strø Herred S. 91 Anm. 4. Jfr. Kinchs Ribe. S. 57. Dette ses også af SRD. VII. 62, hvor der tales om, at 3 Bønder hver havde -in estimacione 1 oram annone et 1 equam estimatam pro 3 solidis grossorum, quas estimacione emit episcopus de Gløth.*

De bagi aftrykte Sigiller, der tildels er utydelige, er fra Nr. 189.

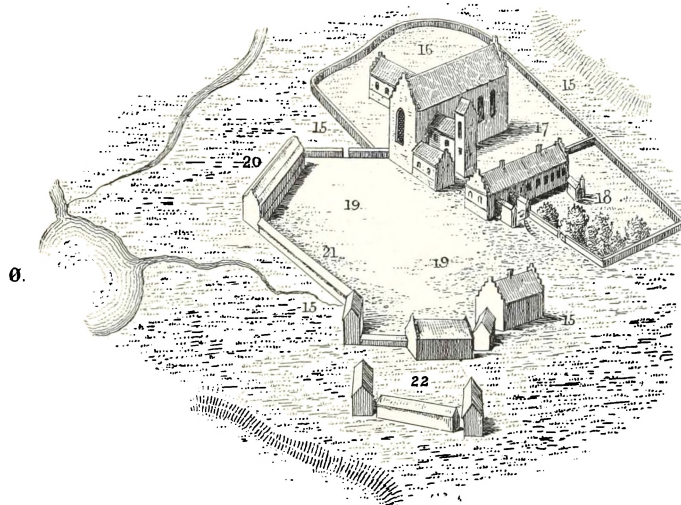

Hovedbygningen på Dueholm.

Tavle 1.

S.

Tavle 2.

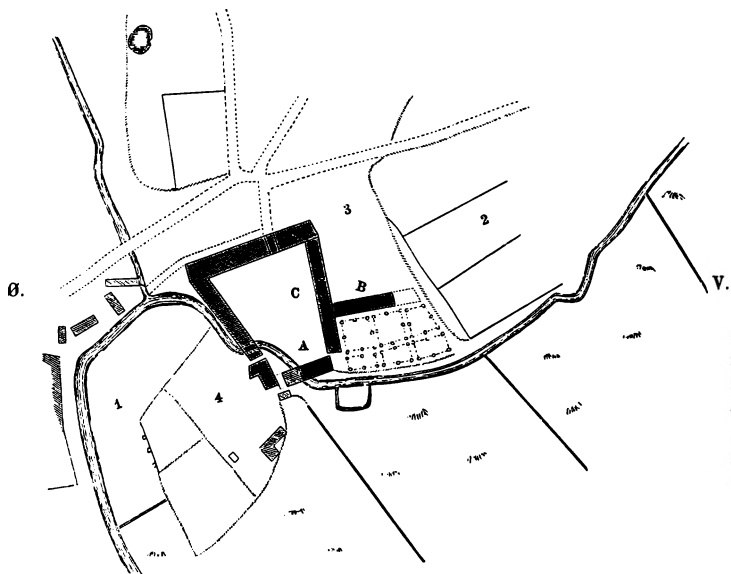

15. Dueholm Klosters begriif.
16. Kloster Kirche med en Capel, som nu tilligge med den anden bygning er gandske forfalden.
17. Kornhuusit, som fordem har været Nunnernis stue.
18. Smiddens Hafve.
19. Borge-gaarden.
20. Kornladen
21. Øxenhuusit.
22. Koeladen oc faare huusjt.

N.

Dueholm efter Resen.

S.

1. Molleng.
2. Smediebakken.
3. Kirkegård.
4. Svinehaven.
- A. Hovedbygning.
- B. Mejeri.
- C. Kostald.

N.

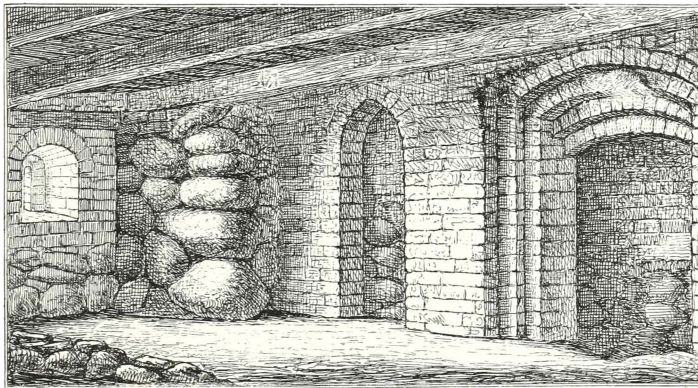
Grundteging af Dueholm 1801.

Prioren Bertel Thomesens Segl.

Dueholm Konvents Segl.

Kældren under Dueholms Hovedbygning.

Gravmæle i Flade Kirke over Sognepræsten Hr. Stephanus († 1450).

1872.

